מספר 1933 | המחיר: 4.00 ל"י | שנה 39 | כ"ח אלול תשל"ד, 15.9.74

העולם הזה

איש השנה קיסינג'ר

פרסום א. אבנת
לגבר היודע את אשר לפניו
Brut
להשיג בפרפומריות מובחרות
FABERG
BRUT
FOR MEN
FABERGÉ
FOR THE LOVE OF LIFE
Fabergé

9.10.73 : המילחמה פרצה בצפון ובדרום, זוכה מייד בשם „מילחמת יום־הכיפורים".

31.10.73 : „העולם הזה" פותח בווי־כוח על „המחדל", המסעיר את השנה.

28.11.73 : „העולם הזה" מסיק לקח ראשון מן המילחמה וקובע יעד.

5.12.73 : העם מתייחד עם זיכרו של דויד בן־גוריון, שהלך לעולמו.

קורא יקר,

בימים האחרונים השתתפתי בהעברת עצמותיהם של שני חללי המילחמה: חבר מערכת העולם הזה, ואחד הקוראים.

רמי הלפרין ז"ל היה כימעט דגם אידיאלי של חבר־מערכת: צעיר שפוחרר זה עתה משרות־החובה, לוחם־שלום מושחר בעוריו, שנמשך אל השליחות העיתונאית כאל אבן־שואבת, ודבק במשימות בכל התגאים. כאשר פרצה המילחמה לא המתין לצו־הקריאה שלא בא, נטל את הציוד הצבאי והמצלמה, הצטרף ליחידתו הקודמת כלוחם וכצלם, השתתף בקרבות ונפל ב"חווה הסינית".

אביהר אילן ז"ל היה חבר קיבוץ מגן, איש־הספר מאז שיצא ל"הגשמה", מושבע של העיתון, לוחם־שלום פעיל. הייתי עימו בהפגנות רבות, וגם ברשימת־מועמדים, בבחירות. הוא נפל בחזית הדרום.

בעיניי מסמלים שניהם ביחד את מישפחת העולם הזה.

* * *

במילחמת יום־הכיפורים נקשרו יחסים הדוקים בין המערכת ובין ציבור חדש של צעירים. נדמה שהעולם הזה ביטא את רוח היחידות הלוחמות יותר מכל כלי־תקשורת אחר. אלפים ביקשו (וקיבלו) את העיתון ליחידותיהם.

כאשר פרצה המילחמה, גוייסו כל חברי המערכת, מילבד שלושה. גם אלה בילו את רוב זמנם בביקורים לחזיתות, כדי להתרשם מדעת החיילים והמפקדים. כך יצא הגליון 1884, שבו שמונה עמודים.

החלטנו להוציא את העיתון, ויהי מה, כדי לפרסם את הדברים שהיו זקוקים לביטוי. אין זה מיקרה שהעולם הזה הוא שפתח את הוויכוח הגדול על "המחדל". שער העולם הזה (1887), "כל מה שרצית לדעת על המילחמה ולא העזו לספר לך", היה תמרור ראשון בדרך אל הוויכוח הלאומי ההיסטורי.

כמה פעמים מילאנו השנה תפקיד חשוב זה: לשבור את קשר־השתיקה סביב עניינים חיוניים, למען האמת והצדק. מאמרנו על "פרשת דרייפוס", שחשף את פרשת גורודיש, ודברינו על דו"ח ועדת־אגרנט, שביטאו את דעת הציבור הנאור כולו, היו דוגמות בולטות.

בגליון האחרון של השנה קיבלנו אישור מוזר לנכונות גילויינו ולאחריות הערכותינו. "ידיעות אחרונות" אישר את כל אשר אמר "השבועון המסריים" לפני 20 שנה. מי שמפקפק בגילויינו של היום, ימתין־נא עד לפירסום הידמנים בעוד 20 שנה. אתה אינך זקוק לכך.

* * *

השנה איבדנו עמדה חשובה.

לפני תשע שנים הקמנו, בכוחות משותפים, מכשיר פוליטי חסר־תקדים, שנועד להגביר את קולנו, להשמיע את דיעותינו וגילויינו מעל דוכן הכנסת. הוא עשה זאת במשך שמונה שנים — ובשוויוני, בהצלחה. אך דווקא כאשר הערכותינו ואזהרותינו התאמתו בצורה דרמאתית וטראגית, נמנע מאיתנו המשך מילוי התפקיד הזה בכנסת.

עכשיו חייב השבועון המסויים לשאת שוב בעול זה לבדו. במאבקים על דמות המדינה וגורלה, הצפויים עתה, אין לו תחליף — כמשיך לספירות־הדעת, כחושף הנסתר, כלוחם לחיים טובים יותר, לכבוד האדם, לצדק, לשלום.

נעשה זאת שוב ביחד, בעזרתך.

בלי מורא, בלי משוא־פנים.

שנה טובה!

אורי אבנרי

19.12.73 : פעילותו האישית של הנרי קיסינג'ר מביאה לוועידת ג'נבה.

22.5.74 : טבח מעלות. ההימור האחרון של משה דיין מסתיים בטרגדיה.

24.7.74 : הפיכת קפריסין גורמת אסון באי. מה חלקה של ישראל בה?

272.2.74 : דיין מסתלק מן הממשלה, חוזר אליה ונאלץ להסתלק שנית.

29.5.74 : אחרי סילוק גולדה ודיין, בוחרת מיפלגת־העבודה ביצחק רבין.

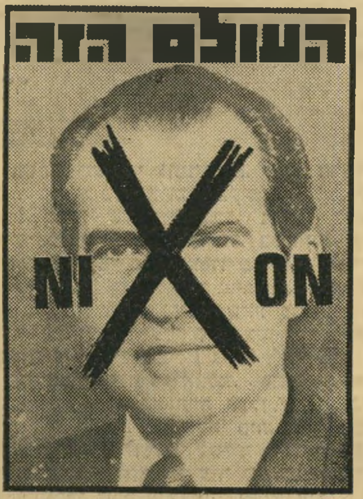

14.8.74 : פרשת „ווטרגייט" הארוכה מסתיימת בסילוק הנשיא ריצ'רד ניכסון.

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03-243386. תא־דואר 136 • מען מברקי: „עולמפרס" • מודפס ב„דפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רחוב בן אביגדור • הפצה: „גד" בע"מ • גלופות: „צינקוגרפיה כספי בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.

מכתבים

ברכות

שנה טובה, שנת בריאות, צדק ושלום.
דב עציוני, (נכה צה"ל 70%), צפת

שנה של הרבה התנחלויות בשטחי ארץ־ישראל השלמה והמשוחררת, על אפכם ועל חמתכם!
מאיר ועקנין, ירושלים

... מי יתן ותהיה זו שנה בה ייערכו בחירות חדשות ואורי אבנרי יחזור לכנסת.
רחל רז, בת־ים

... מאחל לכם שנת „סקופים" רבים.
מ. אונרייך, אמסטרדם, הולנד

... שתהיה מילחמה וצה"ל יחזיר לעם ישראל את כל השטחים שמנהיגינו המתרפסים כבר ויתרו עליהם.
גלעד בן־עמי, תל־אביב

פה לרוב הדומם

כה־לחי לאורי אבנרי על מאמרו (העולם הזה 1931, הנדון: דויד וגוליית, על שביתת עובדי התחזוקה באל־על), ששיקף נכונה את יחסי־העבודה הקיימים בארץ. כמדומני

גלעדי
פה לרוב הדומם

שימש אבנרי כפה של הרוב הדומם של פועלי המדינה.
מטי גלעדי,
יו"ר ועד כללי, מכרות הנחושת, תמנע

עיר צמאה

בשבת, השביעי לחודש זה, שידר הרדיו וחזר ושידר כי התושבים בקומות העליונות בכל בתיה של באר־שבע, נשארו ללא מים במשך כל היום. כידוע, בבלוקים בשיכונים הבנויים על עמודים, יש רק קומות עליונות ואין קומות תחתונות. הפסקת המים היתה עקב תיקונים שהיו מתוכננים, אבל לא הודיעו עליהם מראש לתושבים, מפחד פן יאגרו כמויות גדולות של מים.

זה יכול לקרות רק אצלנו. „שתוק ותהיא שבע־רצון שזה לא קרה אצלך," יגיד הישראלי המצוי. אני לא כזה. לכן אני כותב: צריך לדרוש לשלוח את הגאון, הוגה הרעיון להצמאת עיר שלמה, לטיפול פסיכיאטרי שכל הוצאותיו יחולו עליו.
משה דהן, צור־שלום

דוגמא לציבור

מר קובי תבור, במכתבו לעיתונכם (העולם הזה 1931) מספר לקוראי העיתון — ספור מסולף ושחצני. בתאריך 26.8.74 עברתי במכוניתי בשדרות רוטשילד בקטע שבין רח' הרצל לרח' נחלת בנימין, מול

שיפמן
להתריע על עבירות

בנק א"י בריטניה. השעה היתה 11.30 לפני הצהרים. בקטע זה, בשעה זו — יש עומס תנועה כבד. בצדו הימני של הרחוב חונים בצפיפות זה ליד זה עשרות כלי רכב.

נהג המכונית, השאיר את מכוניתו באמצע הכביש בחנייה כפולה, כאשר המעבר בין מכוניתו לבין שפת השדרה היה צר מלאפשר מעבר ברכב אחר, אלא בנסיעה איטית ובזהירות רבה. עצרתי את מכוניתי, ירדתי לשניה אחת ושאלתי את האיש שישב במכונית (לא במושב הנהג!) מדוע המכונית עומדת במקום זה ובמצב זה, ובקשתי להזיז את המכונית. האיש ענה לי — נהג המכונית הביא כסף רב לבנק — והוא נמצא בבנק. אמרתי לו: אם אכן הבאתם כסף — מדוע לא תזיז אתה את המכונית מאמצע הכביש???

כאשר חזרתי למכוניתי ועברתי את הרחוב בא לקראתי שוטר סיירת־בטיחות, רכוב על אופנוע, קראתי לו, הצגתי את עצמי והסברתי לו — במה מדובר ובקשתי ממנו לגשת למכונית החונה ולרשום נגדה דו"ח תנועה. תוך כדי שיחתי עם השוטר החלה המכונית לנוע לכיוון שלנו ואז עצר השוטר את המכונית וצווה על הנהג לעמוד בצד הרחוב. כאשר נגש השוטר אל הנהג — ובקש ממנו את המיסמכים — ענה לו הכותב בחוצפה רבה, כשהוא מערער על זכותו של השוטר לטפל בחברו הנהג. שוטר התנועה בקש ממני — להשאר במקום ע"מ שאחתום כעד על הדו"ח שהוא עומד לרשום נגד הנהג. גם על זכות זו שלי כעד, ושל השוטר לבקש את עדותי — ערער הכותב בחוצפה רבה.

אני טורח לענות על המכתב ביתר פרוט משום שמכתבו של מר קובי תבור והמקרה שהוא מספר עליו הוא תופעה מדאיגה. אדם מודה ברבים שהוא העמיד את מכוניתו באמצע רחוב סואן בשעות־שיא. הוא קובע לעצמו חוק — לפיו הבאת כסף לבנק מהווה עילה לחנות באמצע הרחוב, הוא קובע ברבים, שאמנם הוא חנה היכן שחנה — אולם „השאיר" מעבר בצד גם לאחרים, מתעלם מן העובדה, שהוא גוזל נתיב תנועה. כאשר תופסים אותו בקלקלתו ומעירים לו על כך, אין הוא רואה כלל וכלל צורך להצטדק ולבקש סליחת הציבור — אלא להיפך הוא תוקף את השוטר ואת האזרח המתלונן — אמנם האזרח במקרה זה היה סגן ראש־העיריה — אולם אני מזמין את כל אזרחי העיר לעזור לעיריה ולמשטרה ולהתריע על עבירות ובעיקר להגיב עליהן.

וכוונתי היתה ברורה — להשתמש במקרה זה, ולהציג אותו כדוגמא לציבור. אין כל הצדקה להפוך את רחובות תל־אביב־יפו — למגרש חניה, במקום לרחובות מובילי תנועה. אם אכן מר קובי תבור הינו קצין בצה"ל — ישמש דוגמא לציבור כיצד נוהגים בעיר מתקדמת וכיצד אין חונים ברחוב סואן ומפריעים לציבור.

דוד שיפמן, סגן ראש־העיר, ת"א

קבורה מוקדמת מדי

לא איכפת לנו שאתם כותבים (העולם הזה 1929 — „דוד זר ומיכל נוי עדיין אוהבים ומחוסרי עבודה") שאנחנו גרים בניו־ג'רסי, כשהנכון הוא שאנו כבר חמישה חודשים במנהטן, ניו־יורק. לא איכפת לנו שאתם כותבים שאנחנו מאוהבים. מה שנכון — נכון. אבל כשאיזה עתונאית אטומת־מוח ומתוסכלת אומרת לכם שאנחנו מחוסרי־עבודה ואתם גם מפרסמים את זה — זה מרגיז. חבל לי לקלקל לכל אלה שכבר שמחו על שאנו גוועים ברעב, אבל — מיכל נוי מופיעה בהצלחה רבה כבר חודשיים וחצי במועדון־הלילה המפואר של אריס סאן שניקרא סירוקו. מיכל חתומה על חוזה עד סוף נובמבר וזאת יוכל לספר לכם גם אריס סאן הנמצא בארץ או כל מי שהיה בניו־יורק בחודשים האחרונים, אני הופעתי באותו מועדון שהופיע בו בעלה של אותה „עתונאית" וכרגע אני מופיע בשורה של מלונות מפוארים בהרים של ניו־יורק.

ולעניין ההצעות שלכם: בחייאת דינאק! אני כל כך אוהב את העתון שלכם, ולפעמים ברגעים שהלב דופק חזק והראש עובד על טורים גבוהים, כשאני חושב על הבית ועל הארץ, אז העולם הזה הוא הגשר שלי לכל הדברים שאני אוהב. אז אל תלכלכו ואל תספרו לי על בנין הארץ. ברגע שנגמור את שתיכננו לעשות פה נחזור הביתה, ותאמינו לי שלעומת „התענוג" של הופעות בפני האמריקאים יהיה בניין־הארץ בילוי. אז טייק איט איזי, כמו שאומרים פה בגולה, ושייךגעו כל אלה שכבר עשו מועצות ומסיבות וקברו אותנו בשמחה רבה. אני מבטיח להביא לכל אחד מהם כמה

נוי
בחזרה עם הרבה דולרים

דולרים, רק שיסתמו את הפה ויתעסקו בענינים שלהם. דולר זה עוד הרבה כסף בארץ, לא?!

דודו זר, ניו־יורק, ארצות־הברית

● העולם הזה משתתף בשמחת הצלחתם של הזמרת מיכל נוי והזמר דודו זר, בנו של מרדכי זר, מי שהיה ח"כ הכנסת השביעית, ומאחל להם שיבה מהירה עם הרבה דולרים.

פרשת צרפתי

נהניתי מאד מכתבתו של אורי אבנרי (העולם הזה 1930) הדנה בתלונה נגד האלוף זעירא, אני מזדהה עם תוכן הדברים שכתב ובמיוחד מצאו חן בעיני המשפטים הבאים:

„...רק קו דק מבדיל בין אזרחים בעלי הרגשת־חובה, המסכנים עצמם כדי לחשוף שחיתות שהגיעה לידיעתם — אנשים מסוגו של דויד ניב, העוזרים לנו בתפקידנו ובין חבורת שכנים כשזאת. תמיד בזתי מעומק ליבי ללוחמי מוסר מסוג אחר: אותם לוחמים באנשים שירדו מגדלותם שאיבדו את הכוח להגיב בחוזקה, שהיו כבר מוטלים על הארץ."

כאמור לעיל, הנני מסכים עם כל מילה שכתב אבנרי, ברם, כתבה אחרת באותו גליון הרתיחה את דמי, כוונתי לכתבה: „שוחד במשטרת תל־אביב?" בקשר לכך יורשה לי להעיר כדלקמן:

● החקירה לא נערכה ע"י חבריו ומפקדיו של הנאשם, אלא ע"י קצין בכיר שמונה במיוחד לחקור מקרה זה. קצין זה משמש ראש־לישכת־החקירות באחד המרחבים של מחוז ת"א ולא עובד במדור המרכזי.

● הווילה של הנאשם הוא מקרה יוצא דופן במדור המרכזי, רוב חבריו ומפקדיו של הנאשם גרים בדיור משטרתי (אשר חייבים לפנותו בעת פרישתם).

● ניתן בקלות לבדוק את המצב הכלכלי של חבריו ומפקדיו של הנאשם ודבר זה יענה במידה מסויימת על השאלה „שוחד במשטרת תל־אביב?"

● מקרהו של הנאשם הינו מקרה חריג במדור המרכזי (אם כי לא יחיד מסוגו).

● הנאשם אינו איש המדור „מבטן ומלידה", אלא הועבר לשם לפני מספר שנים ממרחב אחר שם הועסק כחוקר בתחנה כפרית.

נראה כי פרסום הכתבה, וההבלטה בשער הגליון הופכת אותה מרצון ללחום בשחיתות לרכילות של „חבורת השכנים" עליה כתב מר אבנרי בכתבה שצויינה לעיל. אני מציע לערוך תחקיר על מצבם הכלכלי של מפקדיו וחבריו של הנאשם שבמשך שנים רבות סיכנו את עצמם ולחמו בפשע ביושר ובהגינות. תחקיר כזה יוביל אותכם למסקנה כי פרשת „סרפיקו" אינה רלבנטית לגבי מישטרת תל־אביב.

יעקב בן־בסט, תל־אביב

● לדעת העולם הזה אין כל דימיון בין פרשת זעירא לפרשת צרפתי. רב־סמל צרפתי הועמד לדין על ניסיון לקבל שוחד ולא על שימוש ברכב משטרתי. הכתבה הנדונה לא התכוונה להטיל דופי ביושרם והגינותם של כל חוקרי ובלשי משטרת ת"א, שיעקב בן־בסט נמנה עמם בעבר.

קשקשת 1933

הפעל את דמיונך ונסה למצוא כותרת מתאימה לציור שלמטה, שתסביר מה אתה רואה בו. הצעות לכותרות יש לשלוח לפי הכתובת: ת.ד. 136, תל־אביב, עבור „קשקשת". ההגדרות הקולעות ביותר תפורסמנה.

קשקשת 1931

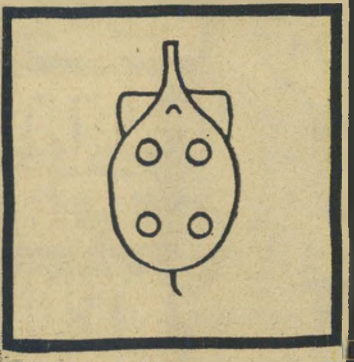

● פיל־לוסף.
א. קופלביץ', ירושלים

● פיל שוכב על הגב.
הלל גזית, ראשון־לציון

● כד־שמן עתיק שחפר משה דיין והוסיף לו זנב להסוותו כפיל, כדי שלא יגידו שהוא גונב עתיקות.
חיים לב, תל־אביב

● ארבעה אסטרונאוטים משחקים פוקר בספינת־חלל.
איה שוורץ, הוד השרון

● לוח־המטרה של קלע ישראלי במשחקי אסיה בטהרן, אחרי ארבעה פיספוסים.
משה ורדי, תל־אביב

פרסום ד״ר יעקבסון

אפנת
ניבה niba fashion
עיצוב
גדעון אוברזון
מסריג האיכות
Diolen® cotton

איש השנה תשל"ד

יום הכיפורים תשל"ד:
חייל מצרי, שחצה
את התעלה, מריע

מאת
אורי אבנרי

רגע האמת

חופי־הרחצה המו מהמוני־אדם. עם ישראל חגג יום־ההולדת ה־5734 של העולם. בחוף אכזיב בצפון, ובחוף אילת בדרום, בקעו הצלילים ממכשירי־טראנזיסטור ללא־ספור. זוגות צעירים רקדו על החול, ישנו בלילה באוהלים. רעש המסיבות בקע מאלפי בתים בערים הגדולות, בשכונות־הצמרת ובפרברי־עוני.

ראש־השנה, תשל"ד.

בין רבבות הצעירים הרוננים, העולזים, שחגגו בבתים, שהשתעשעו בחיק הטבע, שנדדו בכבישי הארץ, שהקשיבו לשירי אמנים במוצבי צה"ל, היו אלפיים וחמש מאות צעירים מסויימים. הם לא היו שונים מכל האחרים. הם לא ידעו, בהסתכלם בכוכבים הנוצצים בשמי ראש־השנה, שזהו ראש־החודש האחרון בחייהם.

עם ישראל חגג. מצלמת העולם הזה הנציחה אנשים רבים ביום החג. היא צילמה גבר בבגד־ים יוצא מן המיזנון בכפר־הנופש של רפי נלסון ליד אילת, כשהוא נושא בידיו בקבוקי משקה קר לבני מישפחתו: אלוף פיקוד־הדרום, שמואל גונן. היא הנציחה שני קצינים במדים במועדון־לילה תל־אביבי, במסיבה לכבוד האמנים שהתנדבו להופיע בחג בפני חיילי צה"ל: הרמטכ"ל, רב־אלוף דויד אלעזר, ומפקד חיל־האוויר, האלוף בנימין פלד.

מעולם לא היה ראש־שנה כה חסר־דאגות. השמיים היו בהירים. אף הענן הקטן ביותר לא העיב על שמחת החוגגים.

בשבוע, מבגדאד עד אלג'יר

העוצמה הצבאית של ישראל היתה בלתי־מעורערת.

מן המעוזים הבלתי־בקיעים של קו בר־לב בדרום, ועד לפיסגה אפופת־ההוד של מוצב־החרמון השגיא בצפון, ידע כל חייל שלא נותר עוד לצה"ל יריב הראוי־לשמו.

ערב ראש־השנה הכריז איש־השנה של תשל"ג, האלוף־במילואים אריאל שרון, שצה"ל יכול לכבוש תוך שבוע את כל המיזרח התיכון מבגדאד עד אלג'יר. לא היה כימעט קצין בכיר או פוליטיקאי, שחלק על הערכה זו אף בסתר ליבו.

הנשיא ריצ'ארד ניכסון היה עסוק בפרשה מוזרה, שנקראה של שם בניין ווטרגייט. נשכחה תוכנית שר־החוץ ויליאם רוג'רס, להחזיר את ישראל לגבולה הקודם. נשכחה דמותו ההיתולית־למחצה של השגריר הנודד, גונאר יארינג. איש לא לחץ עוד על ישראל לסגת מן השטחים שכבשה שש ורבע שנים לפני־כן.

ארצות־הברית לא היתה רק בעלת־הברית האיתנה של ישראל. ־רבים נראתה כמושבה ישראלית, הפועלת על פי הוראותיו של הנציב העליון הישראלי — השגריר בוושינגטון, הנותן הוראות לקונגרס ולבית הלבן. מינוייו של שר־חוץ יהודי במקום רוג'רס אך השלים את התמונה.

ברית־המועצות נעלמה כימעט מן המיסגרת המרחבית. המנהיג המצרי, שירש את תפקידו של גמאל עבד־אל־נאצר, ושנראה לרבים ככסיל קטן ורברבן, סילק את היועצים הסובייטיים מארצו. אם עוד חשש עד אז מישהו בישראל מפני התערבות צבאית רוסית במרחב, הרי נעלם גם פחד סתום זה.

הכל היה ברור. המדיניות הנבונה של מנהיגי ישראל — גולדה מאיר החכמה ומשה דיין המזהיר — הצליחה מעל לכל המשוער. ישראל נותרה כמעצמה יחידה במרחב. ואולי הפכה, בעצם, מעצמה עולמית?

היו, כמובן, מיטרדים. מדי פעם הצליחו "המחבלים" לבצע מעשה־זוועה. הנה, זה עתה, הצליחו לגרום לסנסציה עולמית בשעה שחטפו עולים יהודיים באוסטריה. התנהגותו הפחדנית של ראש־ממשלת אוסטריה, ברונו קרייסקי היהודי, עוררה סלידה. גולדה מאיר נסעה בעצמה לווינה כדי להגיד לו בפניו מה חושבים הישראלים הגאים על יהודון כמוהו.

אבל "המחבלים" היו, בסך הכל, גורם מבוטל. הם יכלו לעקוץ פה ושם, כשם שייתוש עוקץ את עורו של אריה. אבל לא היה ספק מיהו האריה בג'ונגל המרחבי.

לנצח, מקנטרה עד קונייטרה

כשהיא פטורה מבעיות חיצוניות, יכלה ישראל להתמסר לעניינים פנימיים.

הגאות הכלכלית הטביעה את חותמה על הכל. מי שהיה לו כישרון, ולא היו לו מעצורים, יכול היה להתעשר במהירות. מאות מיליונים זרמו מקו בר־לב אל הווילות של הרצליה וקיסריה. "הכל בסדר, הכל נמשך," אמר בראש־השנה יצחק בן־אהרון, שהתפטר זה עתה מתפקיד מזכ"ל ההסתדרות, בסיגנונו הנרגן הרגיל, "הפיקוח נמשך, ההתייקרויות נמשכות, וההתעשרות נמשכת."

רוב הישראלים היו משוכנעים שזהו מצב אידיאלי.

הבחירות עמדו בשער, ונערכו באווירה של קארניבל. ניתן היה לבחור בין גולדה ודיין, שהחליטו להקים עיר אחת בחוף סיני ועיר שניה ברמת־הגולן, ובין הליכוד הימני, שרצה לספח את כל השטחים רישמית.

היו סיכויים טובים לליכוד, שקם זה עתה בעיקבות מאמציו של אריק שרון, אשר זכה בשל כך בתואר איש־השנה תשל"ג. תורת הליכוד הוכיחה את עצמה. גבולות־הביטחון האידיאליים, בתעלת־סואץ וברמת־הגולן, הרתיעו כל התקפה ערבית. הכל הבינו שכל עוד מחזיקה ישראל בגבולות אלה, אין ערבי שפוי־בדעתו יכול אף להעלות על דעתו לפתוח במילחמה.

עליית הליכוד היתה, על כן, מובטחת. מנהיגיו חייכו בסלחנות כאשר אמר עזר וייצמן המרוגז, בראש־השנה, על הקמת הליכוד: "כל האנשים שווים, אבל יש השווים לתחת."

גיסו־לשעבר של וייצמן, משה דיין, היה שבע רצון. הוא הגיע לשיא חדש בעלייתו. בשבועות האחרונים של תשל"ג הצליח לכפות על מיפלגתו את "מיסמך גלילי," שפתח את השטחים המוחזקים בפני התנחלות. מדינות־ערב והמעצמות הגיבו רק במילים חסרות־אונים.

מלכות ישראל השלישית, מקנטרה בדרום ועד קונייטרה בצפון, שכנה לבטח. לנצח.

מאחרי חומת הצנטוריונים של אימפריה זו, יכול היה עם ישראל לחגוג בלב שלם.

ורק בעמדות הקדמיות ביותר, על גדת התעלה ולרגלי החרמון, שמעו חיילים בלילות חסרי־הירח של ראש־השנה תשל"ד קולות עמומים — רעש זחלים, טירטור מנועים. הם משכו בכתפיהם. הם ידעו שהערבים משחקים שוב באיזשהו תרגיל צבאי מגוחך.

נגינת הטראנזיסטורים בלעה גם רעש רחוק זה.

חוך רגע, מהתעלה לגולן

עשרת הימים הראשונים של תשל"ד — בין כסה לעשור — קבעו את גורל השנה כולה.

היה זה כאילו עצרה ההיסטוריה את נשימתה.

אזרחי ישראל המשיכו בחייהם. אווירת החגים הטביעה את חותמה על הכל. מילבד קומץ המגוייסים, חשבו הכל על חופשות וטיולים.

ואז הוא בא. המאורע שהוציא יום אחד מכל ימי תשל"ד, והפך אותו לתאריך היסטורי, סמל לדורות.

יום הכיפורים תשל"ד. 6 באוקטובר 1973.

חייל בתצפית בגולן שיפשף את עיניו בתימהון. במהירות הבזק ירדו רשתות ההסוואה ממאות טנקים וקני־תותחים מולו. בתנועה הססנית הושיט את ידו אל טלפון־השדה. ולא הספיק.

רגע אחד שררה הלאות של יום קייצי במעוז־המזח שעל גדת תעלת־סואץ. כעבור רגע הפך המרחב כולו לגיהינום של עשן ואבק, אש ורסיסים.

איש לא יידע לעולם כמה צעירים נקטלו ברגעים הראשונים של מילחמת יום־הכיפורים, מבלי שיתפסו מה מתרחש. אך באותם רגעים, לפני השעה 14.00, מתו לא רק הם.

עולם שלם של דפוסים לאומיים ובינלאומיים, אמונות ומושגים, אשליות ותשוקות, נתונים מדיניים וחברתיים, דוקטרינות צבאיות ואזרחיות, קרסו ומתו בעננה ההתפוצצויות של רגעים אלה.

עמודי־התווך, שעליהם בנה הציבור הישראלי את בניין חזומותיו מאז מילחמת ששת־הימים, התמוטטו והתפוררו לעפר.

כאשר שככו ענני המילחמה, כעבור 17 ימים ולילות נוראים, היתה הבמה ריקה. האלילים הכזיבו. הגיבורים נפלו. האשליות התנדפו.

על הבמה הזאת עלתה דמות יוצאת־דופן עד להדהים, איש כה מוזר עד שנדמה היה כאילו נשלף מתוך דמיונו של מחזאי:

איש־השנה תשל"ד.

ת"א - מכשירי תנועה בע"מ דרך פתח־תקוה 74, טל' 3 61 15. **חיפה** - דרך העצמאות 104, טל' 04-52 44 75. **ירושלים** - שייקביץ, דוד המלך 11, טל' 02-22 26 60. **רמת־גן** - לונסקי את מרדכי, ארלוזורוב 12, טל' 72 72 61. **נתניה** - לוינקופף, הרצל 44, טל' 053-2 53 07. **באר־שבע** - דני כרמלי, דרך חברון, טל' 057 - 20 21. **ראשון־לציון** - בנדרי אליהו, מוסך חן, טל' 94 51 48. **רמתיים** - אלעזר לב, רח' השקמים 54. הוד השרון, טל' 92 42 18. **נהריה** - ח.ב.ב. נהריה בע"מ הרצל 67, טל' 04 - 2 20 22. **עפולה** - רכב העמק בע"מ, הרב נחום לוי, טל' 065 - 2 26 66. **נצרת** - האחים סרוג'י מרכז התעשיה החדש 6. טל' 065-5 40 53.

איש השנה תשל"ד

לא אל, לא מלך — לא גיבור

שום תצלום בתולדות המדינה לא גרם לטראומה כה עמוקה בנשמה הלאומית כמו זה שהראה עשרות שבויים ישראליים בסוריה, יושבים על הארץ, כאשר ידיהם הכפותות על ראשם. הם לא היו חיילים שעברו את הגבול בטעות או במשימת־מודיעין, ולא נחטפו ב־פעולת־פתע. הם היו לוחמים, שנפלו בידי האוייב, בקרב שבו נוצח צה"ל.

תצלום זה פעל כמו מכת־אגרוף לתוך העיין. הוא שבר את עמודי־התווך של התודעה הלאומית: המיתוס של הסופר־מן הישראלי ושל צה"ל הבלתי־מנוצח, האמונה בנחיתות המוחלטת והניצחית של הערבים.

הטראומה הזאת יצרה את המיסגרת הרוחנית של המדינה בתשל"ד. היא הולידה גם את המילה שהטילה את צילה על השנה כולה: ה מ ח ד ל.

האגדה של המחדל

בשעות הראשונות של מילחמת יום־הכיפורים פרץ הצבא הסורי בצפון, שטף את „גבול הביטחון האי־דיאלי" בגולן, והגיע במהלומה אחת עד לירדן.

באותה שעה פרצו הכוחות המצריים את „גבול הבי־טחון האידיאלי" בדרום, מחסום־המים המהולל של תעלת־סואץ, ופיצחו את קו בר־לב עטור־ההילה.

שום דבר שקרה לאחר מכן — התקפת־הנגד המפוארת, שהביאה את השיריון עד למבואות דמשק, צליחת־הנגד של התעלה מערבה עד לכיתור הארמיה המצרית השלי־שית — לא יכול היה למחוק את הזעזוע הראשון.

בפעם הראשונה בתולדותיה, ספגה מדינת־ישראל מפלה צבאית בשדה־הקרב.

שום עם, הנוחל מפלה בקרב, אינו מסוגל להשלים עימה בנקל. הציבור הישראלי, שהרבה מכבודו־העצמי מבוסס על המיתוס הצבאי, מסוגל לכך עוד פחות.

עמים פרימיטיביים מנסים להיחלץ מן המצוקה הנפ־שית הזאת על־ידי הקריאה: „מנהיגינו מכרו אותנו!" הגרמנים, במצב דומה, המציאו את אגדת „נעיצת ה־סכין בגב." הציבור הישראלי מצא תרופה נפשית במילה „מחדל."

המושג „מחדל" הוא מחוכם ומתוחכם. זוהי תרופת־פאטנט נגד כאב לאומי, מכשיר־פלא למניעת הצורך להתמודד עם בעיות־היסוד ש־נחשפו ביום־הדין. הוא מפנה את תשומת־הלב אל הסימפטומים, ומונע את הצורך לטפל ב־מחלה עצמה.

„מחדל" הוא עניין טכני. מישהו החליט החלטה בלתי־נכונה. קריאתו הפאתטית של מנחם בגין: „מדוע לא גוייסו המילואים, מדוע לא הוזזו הכלים?" הפכה לאם כל חטאת של תשל"ד — ביטוי לאי־הרצון הכללי לגעת בשרשי השן הכואבת, ולרצון לסתום רק את חוריה הגלויים. היא הנחילה לליכוד הימני הצלחה בבחירות, בשעה שנכשל כל מי שהצביע על הסיבות היותר־עמוקות של המפלה.

היא הולידה את התופעה הישראלית העיקרית של השנה: המחאה הזועמת, שלא הביאה לשינוי אמיתי.

המחדל הוא בצל

במרוצת השנה נסתבר שהמחדל דומה לבצל. מתחת לקליפה החיצונית של אי־מתן פקודת הגיוס נתגלתה קליפה נוספת — וכך הלאה, קליפה אחרי קליפה, עד שנתגלו ליקויים יסודיים בכל מערכת המחשבה הצבאית, מיבנה הכוחות, שיטת הפיקוד, יישום לקחים — כמעט בכל מישורי הפעילות הצבאית.

התאבנות זו של המערכת במשך שש שנים ומעלה — שיתוק המחשבה, קיפאון המיסגרות, התרופפות הברגים — לא היתה נחלת צה"ל בילבד. היא אירעה בחברה היש־ראלית כולה. אולם רק כאשר נתגלתה בצה"ל, בשעת מיבחן עליון, היא גרמה לזעזוע הדרוש.

פרט אחד בילבד עמד במיבחן בצורה עילאית, והוא שהציל את המערכה — הפרט עצמו. האדם. החייל הבודד שספג את המהלומה, שהחזיק מעמד כאשר הכל הכזיב סביבו, שנשאר עומד כאשר התמוטטו דוקטרינות, שר־שרות־פיקוד ומערכות־נשק.

במידה שמילחמת יום־הכיפורים נסתיימה בהצלחה צבאית, היה זה ניצחונו הבילעדי של החייל האלמוני.

משום כך היתה תשל"ד השנה הראשונה בתולדות ישראל שבמרכזה עמדה מילחמה, מבלי שאישיות בית־חונית הפכה לאיש־השנה. איש־השנה של תשי"ז, שנת מיבצע־סיני, היה הרמטכ"ל משה דיין. איש־השנה של תשכ"ז, שנת מילחמת ששת־הימים, היה שר־הביטחון משה דיין. לא שר ולא אלוף יכול היה להיות איש־השנה של תשל"ד.

התמוטטותו האישית של **משה דיין** בראשית המיל־חמה שיקפה את התמוטטות כל מערכת המושגים והער־כים שאותה הוא ייצג. לפתע הבין הציבור כולו דבר שבו הבחינו עד אז רק מעטים יוצאי־דופן: האליל עמד על כרעי־תרנגולת.

אריק שרון, איש־השנה תשל"ג, עמד במשך כל תשל"ד במרכז של אירועים ומחלוקות. במשך המילחמה הסתבך עם מפקדיו, הפר פקודות, ניצח על הצליחה המוצ־לחת, הואשם במחדלים, ערך קטטות פומביות עם אלו־פים ורבי־אלופים, בנה אגדה־עצמית ועזר להרוס אותה. הוא לא חזר להיות איש־השנה בשנית.

הרמטכ"ל, **דויד אלעזר**, היה דמות טראגית: שותף למחדלים החמורים לפני המילחמה, מפקד תקיף ומאוזן בימי המילחמה עצמה, ולבסוף שעיר־לעזאזל של המימסד. במצב דומה היה האלוף **שמואל גונן**, ראשון השעירים־לעזאזל שלאחר המילחמה. יוקרתו הצבאית של **חיים בר־לב**, איש־השנה תשכ"ט, התמוטטה יחד עם הקו שהנחיל לו את התואר.

גורלו של **ישראל טל** היה פחות אכזרי. המילחמה הצדיקה הרבה מטענותיו, אולם הוא עצמו נדחק לפינה, וסולק כאשר הפר פקודה בלתי־חוקית של משה דיין ליזום תקריות־אש אחרי הפסקת־האש.

איש־השנה של תשל"ד לא לבש מדים.

ליל סילווסטר האפור

גם הבחירות, שבאו מייד אחרי המילחמה ובטרם חלף ההלם, לא סיפקו לתשל"ד את איש־השנה שלה. אחרי יום־הכיפורים השחור בא ליל־הסילווסטר האפור, הלילה בו נימנו הקולות.

העם רצה בשלום, והנחיל הישג גדול לרשימה המפ־ריעה לשלום יותר מכל אחרת. הוא חיזק את **מנחם בגין** וחבריו, שכל נבואותיהם והנחותיהם התנפצו במילחמה, ודחה בזעם את אותם שכל נבואותיהם והנחותיהם הת־אמתו. הוא רצה לסלק את משה דיין, ומסר לו עמדת־מפתח במאזן־הכוחות החדש. התופעה המעניינת היחידה ביום הבחירות היתה עלייתה של **שולמית אלוני**. אך המשך השנה הראה שהיה זה רק קוריוז, ושהשפעתה על מהלך הדברים היא אפסית.

אך אם הבחירות היו אפורות, והולידו כנסת עלובה, הרי מייד אחריהן צצה אחת התופעות המרתקות של השנה, יצור אופייני של תשל"ד: תנועות המחאה.

התחיל בה איש אחד: **מוטי אשכנזי**, אשר מיק־ריות המילחמה הפכה אותו למפקד המעוז האחד שלא נפל בידי המצרים. הוא פתח במחאה אישית נגד המשך כהונתו של משה דיין. התנועה התגברה במהרה, דמויות חדשות נוספות הצטרפו למעגל הקוראים למחאה. היה זה הקש ששבר את גב הגמל. **גולדה מאיר** ומשה דיין, שסירבו להסתלק מהשילטון אף שאשמתם לכל מה שקדם למילחמה היתה גלוייה לאור השמש, נאלצו להתפטר זמן קצר אחרי שהעזו להקים ממשלה חדשה.

באותו רגע היה נדמה שמוטי אשכנזי יהיה איש־השנה של תשל"ד. אך תנועת־המחאה מתה ביום שבו השיגה את הישגה הגדול. היא היתה תנועה חד־פעמית.

מדוע? היא התמקדה כולה בנקודה אחת: האחריות המיניסטריאלית של הפוליטיקאים לאסון שאירע. אבל היא נכשלה במה שהיתה צריכה להיות משימתה העיקרית. היא פחדה להתמודד עם הסיבות האמיתיות למילחמה עצמה ולאסון. היא חששה לקבוע עמדה לגבי הבעיות המכריעות של מילחמה ושלום. ההשתמטות נראתה לה כטכסיס, כדי לשמור על אחדות המוחים. אך למעשה לא היתה אלא ביטוי להתחמקות הכללית של הציבור הישראלי מן החובה להתמודד עם בעיות קיומו.

תוך שבועות מעטים הפכה תנועת־המחאה המפוארת למעין תנועת־צופים למבוגרים, ושקעה.

הגדיר זאת היטב הפרופסור ישעיהו לייבוביץ: „לא היתה שום מחאה. הציבור הישראלי רק רגז על הכישלון במילחמה, כמו שהציבור הבראזילי רוגז כאשר 11 החו־ליגאנים שלו מפסידים במישחק כדורגל נגד 11 חוליגאנים של מדינה אחרת."

שינוי או חיקוי?

אותו גורל נפל בחלקם של העסקנים, שניסו להפיק תועלת פוליטית מאותו מצב־רוח.

הטראומה: שבויי צה"ל בסוריה

אלוף במחלוקת: אריק באפריקה

איש השנה תשל"ד

(המשך מעמוד 9)

ראשונה בשדה היתה שולמית אלוני, שהקימה את רשימתה לפני המילחמה, ושזכתה במפתיע מן ההפקר שנוצר בעיקבותיה. במשך זמן־מה ניסתה לרכב על גלי המחאה והכמיהה למישטר חדש. אבל שאיפותיה האישיות לא התאימו לכיוון זה. חיש מהר התברגה לתוך המישטר הקיים, הכניסה את הישג־הבחירות שלה לקופת־המיש־חק של המימסד, וזכתה בכהונת שרה.

ניסיון מסוג אחר יזם **אמנון רובינשטיין**, פרו־פסור־למישפטים, עיתונאי שוחר־רפורמות ומנחה ויכוחים בטלוויזיה. הוא ביקש להקים את האגף הפוליטי של תנועת־המחאה, יצר גוף מיפלגתי וקרא אותו על שם הכמיהה הכללית של הרגע: „שינוי". הוא מצא הד בין פרופסורים באוניברסיטאות וסביבתם המיידית.

אולם אחרי הצעד הראשון, נעצר רובינשטיין כמו אלוני. הוא לא העז להתמודד עם הבעיות האמיתיות והיסודיות שנחשפו במילחמה. הוא נרתע מהקמת גוף פוליטי חדש באמת, שיכריז מילחמה על המימסד הקיים ויחתור לשינוי של ממש.

תוך שבועות מעטים התחברו „זכויות האזרח" של אלוני וה„שינוי" של רובינשטיין במאמץ משותף להשיג את אחת המטרות העלובות ביותר שניתן להעלותן על הדעת בזירה הציבורית בישראל: השתלבות במיפלגת ל"ע, מיפלגת־מימסד קטנה, זקנה, עייפה וקונפורמיסטית, שהיא שותפה בכל ליבה ואבריה לשחיתות היסודית של המימסד הקיים.

נדמה שעוד לפני שקמו תנועות השינוי על רגליהן, הן התעייפו, נכספו לכיבודים ולהנאות של המישטר הקיים, והשתדלו להתברג בתוכו.

שלום וביזיון

אחרי התמוטטות המחאה והפיכת השינוי למליצה אופנתית ריקה, קמה התיקווה להקים לפחות מחנה־שלום מאוחד ויעיל. כמה אישים הקדישו את מיטב מרצם למשימה זו, והעלו חרס בידיהם. המאמץ מת עוד לפני שהעז להתגלות לעיני הציבור.

במקום „תנועת שלום" נותר אוסף רבגוני של קבו־צות, תנועות ופלגי־מיפלגות, שלא הצליחו להתגבר על מריבותיהם ההדדיות, להתעלות מעל לאינטרסים קט־נוניים ועלובים.

לשעה קלה, אחרי המילחמה, עלה כוכבו של **לובה אליאב** במיפלגת־העבודה, אך כעבור ימים מעטים בילבד נותר מבודד לחלוטין, כמו איש־השנה תשל"א **יצחק בן־אהרון**, כשהוא אינו מעז לתת יד למישהו שמחוץ למימסד, ודבק בשארית כוחותיו בהשתייכותו המימסדית. במצב דומה נמצאו שאר האנשים והפלגים של מחנה־השלום, בתוך המיפלגות השונות, שהשפעתם בתוך מיפ־לגותיהם היתה אפסית, אך שעצם הרעיון של שותפות עם כוחות שמחוץ למימסד מילאה אותם בחלחלה. ההשתיי־כות למיפלגה היתה חשובה להם יותר מהמטרה בה דגלו.

המיבחן הגדול לכל אלה בא באחד מימי השיא של השנה: ההתנחלות ההמונית של שוחרי ארץ־ישראל־השלמה בשומרון. מול התק־וממות המונית זו, שגבלה בניסיון לחולל הפי־כה, עמד כל המחנה הפרוגרסיבי חסר־אונים, אכול תסביכים ואחוז שינאות הדדיות. שום פעולה נגדית לא היתה אפשרית.

איש מכל השייכים למחנה זה אף לא התקרב לתואר איש־השנה של תשל"ד.

המילכוד של הליכוד

מוזרה **עוד יותר** היתה ההתרחשות בגוש הגדול שקם בשנה שעברה בקצה השני של הזירה, פרי המיבצע המדיני אשר הנחיל לאריק שרון את תואר איש־השנה תשל"ג.

הליכוד הימני הגיע בבחירות עד לסף השילטון. אילו זכה בכמה מנדאטים נוספים, יכול היה להרכיב קואליציה ימנית־דתית. אילו היה משה דיין מעוניין בכך, יכלה קוא־ליציה כזאת לקום כבר באחד בינואר 1974.

גם באופוזיציה היה הימין החדש מעצמה מיפלגתית, בעלת יכולת פוטנציאלית רבה, מועמדת לשילטון אחרי סיבוב־בחירות נוסף.

אולם במהלך תשל"ד נתגלו בו בקיעים לאורכו ולרוחבו, סימנים של תיסכול ומרירות.

מה קרה? הסיבות השיטחיות היו אישיות. בשק של הליכוד נלכדו חתולים רבים, שהיו מוכנים לטרוף זה את זה. אריק שרון עצמו התקוטט במהרה עם רוב עמיתיו. התאוות האישיות של **שמואל תמיר** התנגשו עם צורכי הגוש. האינטרסים הכלכליים הכבירים, המקובצים במיפ־לגה הליברלית, שאפו אל קערת השילטון, ולא רצו להתמיד באופוזיציה. מנחם בגין נראה לרבים כמיכשול בדרך להפיכת הליכוד למיפלגת־מימסד קואליציונית, אך בלי בגין לא יכול היה הליכוד למשוך את מאות אלפי בני שכונות־העוני, שעליהם מבוסס כוחו. במקומות שונים נוצרו מוקדי־כוח עצמאיים, בהנהגת ראשי־ערים חדשים, שהוכיחו יכולת לייד הקלפי העירונית, כמו **שלמה** („צ'יצ'") **להט** בתל־אביב, ואלה לא קיבלו את מרות צמרת הליכוד.

אך הסיבות היותר־עמוקות להתרופפות החישוקים של הליכוד היו נעוצות במציאות החדשה שנוצרה בעיקבות המילחמה. הדוקטרינה היסודית של הליכוד — ארץ־ישר־אל השלמה — נראתה פחות ופחות מציאותית, גם בעיני חלק ניכר מן המחנה הימני. היה ברור שהיא מוכרחה להוביל להתנגשות חזיתית עם ארצות־הברית, ולמצדה חדשה. זה לא הרתיע את המוני ישראל השנייה, המרכיב האחד של הימין החדש, אך העביר חלחלה בעצמות השיכבות האמידות של ישראל הראשונה והראשונה־אכסטרה, המהוות את המרכיב השני.

בניגוד לשנה הקודמת, שום איש מאנשי הימין לא יכול היה להיות איש־השנה של תשל"ד.

ויסקי בוושינגטון

האיש **שנשר** מהנהגת הימין, **עזר וייצמן**, אמן ההגדרות הזדוניות הקולעות, אמר על המצב שלאחר

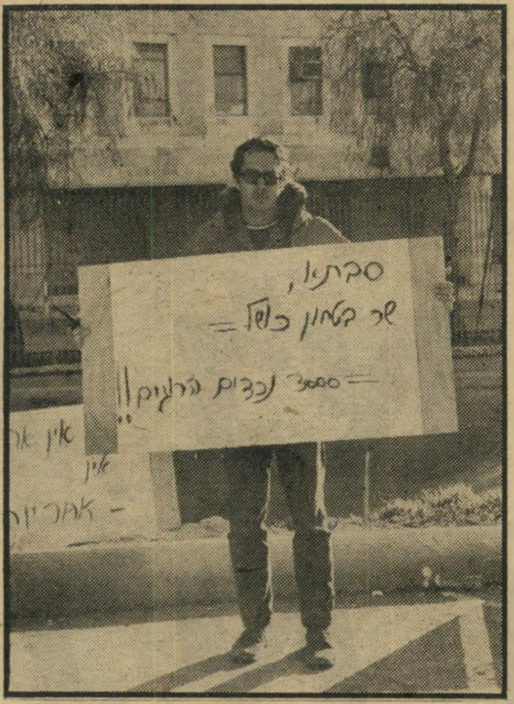

האיש שהפיל: אשכנזי מפגין

האיש שהופל: דיין מצטדק

המילחמה: „כדי להצליח עכשיו, דרושה רק תכונה אחת: העובדה ששתית ויסקי בוושינגטון ביום־הכיפורים."

כוונתו היתה לשני אישים: הרמטכ"ל החדש, **מרדכי** („מוטה") **גור**, שהיה ניספח צבאי בארצות־הברית כשפר־צה המילחמה, ו**יצחק רבין**, שכיהן לפני כן כשגריר ישראל בבירה האמריקאית.

ההגדרה היתה, כמובן, מוגזמת. היו לשני אישים אלה תכונות רבות נוספות, שבגללן זכו בתפקידיהם.

אך היה בה גם גרעין חשוב של אמת. הם יכלו לזכות בתפקידיהם הרמים תודות לעובדה שלא היו קשורים, בתודעת הציבור, ב„מחדל."

בראש־השנה תשל"ד היה עתידו הפוליטי של רבין לוטה ערפל סמיך. רק בקושי הצליח להיכנס לרשימת־המועמדים של המערך. חסידיו האופטימיים ביותר קיוו, לכל היותר, שייכלל בממשלה הבאה בתפקיד צוער, יהווה בה מעין מהדורה שנייה של **חיים בר־לב**. אפילו סיכוייו של **אהרון יריב** נראו ורודים יותר.

מה שקרה לאחר־מכן היה, במידה רבה מאוד, פרי המיקרה הפוליטי הכימעט־עיוור. במשבר הגדול של המחדל והמחאה נבלעו גולדה מאיר ומשה דיין, אחרי שהקימו ממשלה חדשה. מועמדים חדשים צפו וירדו, זרמים תת־מימיים חסרי־שליטה טילטלו את הספינה אנה ואנה, ולבסוף נפל הפור על רבין. לאפתעתו הגמורה, הוא מצא את עצמו בתפקיד ראש־הממשלה החמישי של ישראל.

באותו רגע יכול היה יצחק רבין להפוך בנקל איש־השנה תשל"ד.

הכל היה מוכן. העם ראה בו את נציג הדור הצברי החדש שתפס את השילטון, אחרי סילוק המישמרת המיז־רח־אירופית הזקנה. הוא ציפה למעשים גדולים, לשינויים מפליגים, לסיגנון חדש.

רבים קיוו שרבין יכריז מייד על עצמאותו, יחולל תוך כמה שבועות רפורמות מפליגות בסידרי־השילטון ובמיבנה־המימשל, יציב את עצמו בראש ניבחרת לאומית מרשימה, ויכריז על בחירות חדשות שיתנו לו מנדאט חדש משלו.

רבין לא עשה אף אחד מהדברים האלה.

הוא הרכיב ממשלה שהיתה רחוקה מאוד מלהיות נב־חרת של אנשי מחשבה ומעשה. אף שרבו בה השרים החדשים, וגם רוב הוותיקים שנשארו בה החליפו את תיקיהם, היה זה בסך הכל אוסף בלתי־מרשים של עסקני מיפלגות. שום רפורמה מרשימה לא בוצעה.

לרבין היו כמה סיבות טובות לנהוג בזהירות. הוא חש שגולדה מאיר, משה דיין, **אבא אבן** ו**פינחס ספיר**, שהורחקו מן הממשלה, מציצים מעל לכתפיו ומוכנים להפילו ברגע שימעד. הוא פחד מפני בחירות חדשות. הרוב הפרלמנטרי שלו היה זעום. האיום של קואליציה דיין־בגין־דתיים לא מש מן האופק.

פירסום „מיסמך־וייצמן" על מצבו הנפשי ערב מיל־חמת ששת־הימים, והפירסומים על השכר האגדי שגבה עבור הרצאות באמריקה בשעה שכיהן שם כשגריר, העיבו על ימיו הראשונים.

אולי בגלל סיבות אלה, אולי בגלל אופיו של רבין עצמו, לא פיתח ראש־הממשלה החדש תנופה גדולה. בעלותו לשילטון דיבר על „ממ־שלת המשך ושינוי." ההמשך בלט, אך השי־נוי כמעט לא ניכר.

לתוך החלל הריק

בארצות־הברית נמדד נשיא חדש על פי פעלו במשך „מאה הימים הראשונים." אין מצפים ממנו שיחולל ניסים בתקופה קצרה זו. אך מצפים ממנו שיגלה בה שלל של יוזמות חדשות, פרי ההשקפות והתוכניות שביטא במערכת־הבחירות.

מאה הימים הראשונים של יצחק רבין נס־תיימו בשבוע האחרון של תשל"ד.

הם לא איפשרו חריצת דין לזכות או לשבט. הם לא יכלו לזכותו בתואר איש־השנה של תשל"ד. המיבחן האמיתי של יצחק רבין צפון בנבכי העתיד של שנת תשל"ה.

ממשלת רבין לא היתה ממשלה רעה. היא לא נפלה מקודמתה. ממשלת גולדה היתה אמנם עטורת הילה של כאריזמה, אך מאחרי זוהר כוזב זה היתה ממשלה של התא־בנות המחשבה והתרופפות המעשה בכל התחומים.

ממשלת רבין גילתה סימנים של התאוששות קלה, אם לא יותר מזה. היא ניגשה לבצע „מדיניות כלכלית חדשה," שהיתה כרוכה בסיכונים ובמעשים בלתי־פופולריים. פה ושם ניגשה לפעולה נמרצת יותר.

אך בסך הכל לא נוצרה לממשלה זו תדמית ברורה. בשטחים הגורליים של הפער החברתי בישראל, השחיתות המתרחבת, האינפלציה הדוהרת, יחסי הדת־והמדינה, סדרי־השילטון והחיים הפנים־מיפלגתיים, היא לא אמרה דברים חדשים, ולא עשתה מעשים חדשים.

חמור עוד יותר היה ריפיונה של ממשלה זו. המיגזר הגורלי של החיים הלאומיים — בעיית המילחמה והשלום, השטחים המוחזקים וההת־נחלות, השאלה הפלסטינית ויחסי־החוץ.

אפשר היה לצפות מאיש חדש, בראש צוות חדש, שיפתח יוזמות מהפכניות חדשות בשטחים אלה, ויפרוץ מתוך מעגל־הקסמים המקולל שהביא על המדינה את אסון יום־הכיפורים. אך שום דבר כזה לא קרה. באחת הבעיות המכריעות — היחס לעם הפלסטיני — אישרה הממשלה אף להלכה את הקו הקודם של גולדה־דיין. בשאר הבעיות עשתה זאת למעשה. **יגאל אלון** במקום אבא אבן, ו**שימעון פרס** במקום משה דיין, חוללו אך שינויים מעטים.

הממשלה התפטרה מן האחריות לביצוע השינוי הגדול הדרוש. לא ראשה ולא אחד משריה יכול היה להיות איש־השנה.

לתוך הפירצה הזאת נכנס הגבר שהיה בלי כל ספק איש־השנה של תשל"ד:

ה נ ר י ק י ס י נ ג' ר.

הכלב המכשכש

בתדהמה הראשונה שהשתררה אחרי מילחמת יום־הכיפורים, יצרו כמה וכמה ישראלים בדימיונם עולם של שדים וזדים. השד הראשי היה הנרי קיסינג'ר.

לפי אחד התסריטים הדימיוניים, מה שהיה כך היה:

מוחו המעוות של קיסינג'ר הגה רעיון שטני. הוא החליט לחזור על התרגיל הסובייטי של 1967, בצורה הפוכה.

במאי 1967 גרמה ברית־המועצות למשבר במרחב, הסיתה את גמאל עבד־אל־נאצר לאיים על קיום ישראל, והכריחה את ישראל להתקיף. במילחמה נחלו הערבים תבוסה מוחצת. בעיקבות מפלה זו, הפכו מצריים וסוריה תלויות לחלוטין בנשק, בכסף ובתמיכה המדינית של ברית־המועצות. האימפריה הסובייטית השתלטה על מרבית המרחב, והגשימה את החלום הנושן של הצארים.

קיסינג'ר למד את הלקח.

הוא עודד את ישראל לנקוט עמדה בלתי־מתפשרת, להתנחל בשטחים המוחזקים ולייאש את הערבים סופית. אחר־כך רמז לערבים שכדאי להם לתקוף את ישראל. למחרת ההתקפה, הפכה ישראל תלוייה לחלוטין ברכבת האווירית האמריקאית. קיסינג'ר עיכב אותה במשך כמה ימים גורליים, כדי שישראל תבין את מצבה היטב. כאשר החל צה"ל מנצח, בעזרת הנשק החדש, כפה עליו קיסינג'ר הפסקת־אש, לפני שהכוחות הגיעו לדמשק ולקאהיר, ולפני שהושלמה השמדת הארמייה המצרית הד־שלישית.

הוא גזל מצה"ל את הניצחון, ורכש את אהדת הערבים.

כך הפכו גם ישראל וגם הערבים תלויים באמריקה.

„דם וברזל": הקאנצלר ביסמארק

הסובייטים סולקו כמעט לגמרי מן המרחב. בין וושינגטון וקאהיר נוצרה ברית־אחים. עכשיו, כדי לקיים את הברית החדשה ואת שליטת אמריקה באוצרות־הטבע הערביים, מוכר קיסינג'ר את ישראל לערבים, נתח אחרי נתח.

מובן שזוהי אגדה. אולם לגבי אנשים פרימיטיביים רבים היא מהווה את ההסבר היחידי למה שאירע.

היו אלה אותם אנשים שהפגינו נגד קיסינג'ר וצעקו לעברו "JEWBOY" („יהודון"), שדיברו בחדרי־חדרים על הצורך לרצוח נפש כמו את הרוזן ברנאדוט בשעתו, או שהחליטו לשגר לארצות־הברית מישלחת־הסברה כדי להפילו.

עושה שלום במרומים

מול האגדה של קיסינג'ר הרע, עוכר ישראל, עלתה ופרחה האגדה של קיסינג'ר הטוב, מלאך־השלום.

לפי אגדה זו, קיסינג'ר הוא אידיאליסט דגול, וכל מאווויי נפשו נתונים למשימה אחת בלבד: להביא שלום לעולם כולו, ולישראל בפרט.

אחרי שקיבל את פרס־נובל לשלום עבור חלקו בהשכנת השלום בוויאט־נאם, ואחרי שהשכין שלום בין ארצות־הברית לבין סין מצד אחד וברית־המועצות מצד שני, הוא מבקש להכתיר את מיפעל־חייו בהשכנת השלום בין ישראל והעולם הערבי.

עם פרוץ המילחמה שיגר קיסינג'ר לישראל את הכמויות העצומות של נשק וציוד, שהצילו את קיומה. הוא השיג למענה הפסקת־אש, ועידת־שלום והפרדת־כוחות. הוא הולך בעיקבותיהם של גדולי היהודים בכל הדורות, שניצלו את מעמדם בממלכות הגויים כדי להביא שלום והצלה ליהודים.

משום כך, אין עוד צורך שממשלת־ישראל תעשה דבר למען השלום. אין טעם שתפתח יוזמה כלשהי משלה. גם פעולת כוחות־השלום בישראל הפכה מיותרת.

קיסינג'ר הוא טוב. קיסינג'ר הוא כל־יכול. הוא יעשה שלום במרומים ועלי אדמה. צריכים רק לסמוך עליו, והוא יעשה את המלאכה לבדו.

הזנב מכשכש בכלב

שתי האגדות מופרכות כמעט במידה שווה. אבל יש להן מכנה משותף אחד: הן מבטאות את השינוי הקיצוני שחל, בן־לילה ממש, בתמונת היחסים בין וושינגטון וירושלים.

לעין בלתי־מזויינת, המתבוננת בכלב מתנועע, נדמה לפעמים שלא הכלב מכשכש בזנב, אלא שהזנב הוא המכשכש בכלב. זוהי אשלייה חזותית משעשעת.

בראש־השנה תשל"ד היתה אשלייה חזותית זו הדוקטרינה השלטת בישראל. לא רק חלק הארי של הציבור, אלא גם כמה מראשי המדינה האמינו בה.

על פי אמונה זו, היתה ישראל אימפריה אדירה ומתפשטת. לאימפריה היו מושבות ברחבי תבל — תפוצות העם היהודי. אלה קיבלו פקודות מידי נציבים־עליונים ישראליים: השגרירים ושליחי הסוכנות. הקיבוץ היהודי החזק ביותר שכן בארצות־הברית, והוא שלט בקונגרס, בדעת־הקהל ובבית הלבן. אם לא הספיק כוחם של היהודים לתת פקודות ממש למימשל האמריקאי, הרי הספיק בהחלט כדי למנוע מעשים שאינם רצויים לישראל. ולראייה: סופה של תוכנית רוג'רס, שהנשיא ניכסון עצמו יזם אותה.

במידה מסויימת דמתה תמונה זו לתיאור הניתן בפרוטוקולים של זיקני ציון. וכמו אותו מיסמך אנטי־שמי, היתה גם היא מזוייפת.

בסוף תשל"ד שלטה בתודעה הישראלית תמונה שונה לגמרי. ישראל הצטמקה לממדים של מדינת־חסות אמריקאית, הנאלצת לקבל תכתיב, טוב או רע, מידי המדינה הכבירה שנותרה כמישענת האחרונה של ישראל בעולם.

הרגשה זו של תלות טוטאלית, של קטנות ישראל לעומת הענק האמריקאי, נוצרה בזמן המילחמה, ולא פחתה במרוצת השנה. להיפך, היא הלכה והעמיקה.

ובאותה מידה הלכה וגדלה, בעיני ישראל, דמותו של האיש המפעיל את העוצמה האמריקאית במיזרח התיכון. בהתאם לנקודת־ההשקפה של המסתכל, הוא נראה כמלאך או כשד.

שלושה נסיכים

הנרי קיסינג'ר אינו שליח אלוהים, וגם לא שליח השטן. הוא שליחה של מעצמה אדירה, החובקת את כדור־הארץ, והשולחת את זרועה אל גרמי־שמיים רחוקים.

כאשר הפך לראשונה לדמות חשובה במערכת־השילטון האמריקאית, קראו לו מאחרי גבו בשם „ביסמארק".

היה בכך רמז למוצאו הגרמני של קיסינג'ר (אם כי גולד בבאוואריה, חבל־ארץ שביסמארק הפרוסי התייחס אליו בזילזול עוקצני, ואמר עליו: „באוואריה הוא חצי בן־אדם וחצי אוסטרי.")

קיסינג'ר ראה בכינוי זה מחמאה. הוא מעריץ את „קאנצלר הברזל", שטען כי את ההיסטוריה עושים „ברזל ודם". הנסיך אוטו פון־ביסמארק יזם שתי מילחמות גדולות, הקים את הרייך הגרמני השני בשדה־הקרב, ויצר מאזן־כוחות יציב שהבטיח את השלום באירופה במשך דור וחצי.

גיבורו המוצהר של קיסינג'ר הוא אציל אחר: הנסיך קלמנס פון־מטרניך, שר־החוץ האוסטרי, ממנהיגי המילחמה נגד נפוליון, מדכא מילחמות־השיחרור הלאומיות והסוציאליות, שהפך את הממלכה האוסטרית־הונגרית למעצמה המרכזית באירופה, ויצר מאזן־כוחות יציב חדש.

שני הנסיכים — מטרניך האוסטרי וביסמארק הפרוסי — היו רחוקים מלהיות פאציפיסטים. הם השתמשו ללא־רחם בנשק המילחמה כאמצעי להשגת מטרותיהם. יעדם העיקרי היה השגת שלום יציב, המעניק למדינותיהם עמדת־כוח מרכזית.

יתכן שמול עיניו של קיסינג'ר עומד עוד נסיך אחד, אף שאין הוא מוזכר בשום ספר המוקדש לו. הנסיך השלישי הזה הוא פרי הדמיון — דמיונו הפורה של מדינאי בן־פירנצה, הנחשב בטעות לאבי הציניות הבלתי־מוסרית.

בספרו הנסיך, שנועד לשמש מדריך לשליטים, יעץ ניקולי מאקיאוולי למדינאים לראות את המציאות כמו שהיא, תחת לתעות בעולם של הזיות, סנטימנטים ואידיאלים. הוא הדריך אותם לבסס את המדיניות על הערכה אובייקטיבית של נתוני־כוח. באלימות ובעורמה ראה שני מרכיבים קבועים של החיים הפוליטיים.

בלי סנטימנטים

קיסינג'ר יישם כללים אלה, תחילה בספריו ולאחר־מכן, עם הגיעו לשילטון, גם במעשיו.

שיטתו הגיעה לידי גילוי מובהק במילחמת ויאט־נאם — פרק שאינו מובן לרוב מעריציו ושונאיו.

קיסינג'ר לא יצא להשכין שלום באותה ארץ רחוקה ואומללה. מטרתו הבילעדית היתה להוציא את ארצות־הברית מתוך מילחמה בלתי־כדאית, יקרה וחסרת־תכלית. כדי להשיג תנאים נאותים לכך, הגביר את המילחמה פי כמה, זרע חורבן ומוות בצפון. בשעה שמאות אלפים נקטלו ונפגעו, ישב בידידות עם עמיתו הקומוניסטי ליד שולחן המשא־והמתן, והשיג לבסוף הסדר שניראה לו.

„ברית קדושה": שר־חוץ מטרניך

הצבא האמריקאי יצא מוויאט־נאם, הנשיא ניכסון הכריז על „שלום בכבוד", קיסינג'ר זכה במחצית פרס־נובל לשלום. אולם המילחמה הוויאט־נאמית עצמה נמשכה במלוא המרץ בין הפלגים היריבים — מבלי להפריע עוד לאמריקאים.

דוגמה נוספת לשיטה הקיסינג'רית ניתנה במהלך תשל"ד עצמה, באי קפריסין.

עם התקרב המועד לפתיחת תעלת־סואץ מחדש, גדלה חשיבותו של האי. שליטה, הארכי־בישוף מאקאריוס, דגל באי־הזדהות, פלירטט עם מוסקבה, אם כי היה רחוק מאוד מלהיות גרור או אף בן־חסות סובייטי. תוך כדי כך שמר על האיזון העדין בין הרוב היווני והמיעוט התורכי באי, ששינאת־הדורות ביניהם ריחפה עליו כצל אימתני.

קיסינג'ר ועמיתיו בוושינגטון החליטו להקים באי שילטון פרו־אמריקאי מובהק, בטרם היפתח תעלת־סואץ מחדש. באמצעות הרודנות המגואלת־בדם של הקולונלים באתונה, שהוקמה על־ידי האמריקאים ערב מילחמת ששת־הימים, הם חוללו הפיכה בקפריסין. בירזון פרימיטיבי

(המשך מעמוד 11)
בשם ניקוס סאמפסון ניסה להרוג את מאקאריוס, והשתלט על האי.

אולם ההישג לא החזיק מעמד. התורכים ניצלו את ההזדמנות כדי לפלוש לאי. הם כבשו כמעט את מחציתו. תוך כדי כך נערכו מעשי־טבח הדדיים מסמרי־שיער, ושליש מתושבי האי הפכו פליטים.

המחיר באומללות אנושית היה נורא, אך למרות התהפוכות הושגה המטרה: צפון האי נשאר בידי התורכים, כבסיס אמריקאי בטוח, ואילו בדרום האי, אשר נותר בידי היוונים, נשארו הבסיסים הבריטיים. לסובייטים לא נותרה באי דריסת־רגל.

שני הפרקים לא ישמשו שיעורים־לדוגמה למדיניות מוסרית. אולם שניהם מהווים שיעורים מאלפים בהפעלת אמצעים מדיניים וצבאיים להבטחת אינטרסים מעצמתיים שנקבעו בקור־רוח, ללא מוסר ורגשות.

ישראל: המקל והגזר

יתכן כי מיבצעו המדיני הגדול של הנרי קיסינג'ר במיזרח התיכון ישמש, בבוא היום, שיעור־חובה בכל קורס לתורת המדיניות.

קיסינג'ר הגיע לזירה זו באיחור. את שנותיו הראשונות בצמרת השילטון, עת הסתפק בתואר „עוזר הנשיא לענייני הביטחון הלאומי," הקדיש לשלושה מיבצעים היסטוריים דחופים יותר: הוצאת האמריקאים מן הבוץ הוויאט־נאמי, סלילת דרך בין וושינגטון ופקין, וכריתת הברית האמריקאית־סובייטית („ההפשרה" או „דטאנט").

הוא התפנה לענייני המיזרח התיכון רק אחרי שקיבל גם את תפקיד שר־החוץ. אין ספק שקודם כל הגדיר לעצמו את היעדים הלאומיים של ארצות־הברית בחלק זה של העולם. הם היו לפי סדר חשיבותם:

- **למנוע מצב שבו תוכל התנגשות מקומית במרחב לגרום למילחמת־עולם אטומית בין המעצמות, או לסכן את עצם קיומה של מדיניות־ההפשרה בין ארה"ב ובריה"מ.**
- **לדחוק את רגלי הסובייטים מן העולם הערבי, ולהחזיר אותו למעגל ההשפעה האמריקאית.**
- **להבטיח לארצות־הברית ולמערב כולו זרם בלתי־מופרע של הנפט הערבי, שהוא חיוני לביטחונו וכלכלתו של העולם המערבי.**
- **לשמור על קיומה של מדינת־ישראל כבסיס מערבי, בגבולותיה שמלפני מילחמת ששת־הימים.**

כמו תמיד, וכמו כל מדינאי ראוי־לשמו לפניו, השתמש קיסינג'ר בשיטת „הגזר והמקל", הפיתוי והלחץ, הפרס והענישה.

העוצמה הצבאית של ישראל מהווה את מקל־החובלים שבידי האמריקאים כלפי הערבים. ההבטחה לסלק את ישראל מן השטחים שכבשה מהווה את הגזר.

קיסינג'ר לא המציא שיטה זו, ולא היה הראשון שהפעיל אותה. עוד קודם שהופיע כגורם מרכזי בזירה, נהגו קודמיו על פי כלל זה. במשך שש שנים הכריזו שהם דוגלים בנסיגת ישראל מכל השטחים שכבשה, עם „שינויי־גבול בלתי־מהותיים" („תוכנית רוג'רס") — אך לא עשו דבר כדי לכפות נסיגה זו על ישראל. להיפך: הם עודדו את ממשלת־ישראל לנקוט בקו הבלתי־פשרני ביותר, הזרימו לה נשק וכסף, חלקו כבוד־מלכות לגולדה מאיר, סמל הנוקשות.

הרמז הגלוי לערבים: ברית־המועצות אינה יכולה להביא את ישראל לנסיגה. רק האמריקאים מסוגלים לכפות זאת על ישראל. אבל הם לא יעשו זאת אלא אחרי שהערבים יפנו עורף לסובייטים, ויתקשרו בקשרים הדוקים לארצות־הברית.

בשעה שהיה נדמה שהזנב מכשכש בכלב, ושארצות־הברית משרתת את האינטרסים של ישראל המתפשטת והמתחזקת, היתה ישראל למעשה מכשיר להשגת היעדים האמריקאיים בעולם הערבי.

תרועת החצוצרה

הערבים ניסו בכל כוחותיהם להיחלץ מן המילכוד. במשך שנים הטיפו נגד „האימפריאליזם האמריקאי", תיארו את האמריקאים במאמרים ובקאריקטורות כבעלי־הברית של הציונים, אויבת העמים שוחרי־החופש. קריאת־התגר של עבד־אל־נאצר כלפי האמריקאים („תיחנקו!") לא נשכחה. קשה היה למצריים ליפול לזרועות האמריקאים. אך היא לא יכלה להשיג הסדר עם ישראל בלי הלחץ האמריקאי.

לבסוף, כשיא התיסכול, פתחו הערבים ב־התקפת יום־הכיפורים. קיסינג'ר הופתע ממועדה לא פחות מאשר גולדה מאיר או משה דיין. אולם אין ספק שציפה לה, מכיוון שהיתה תוצאה בלתי־נמנעת מן המצב שנוצר על־ידי המדיניות הישראלית והאמריקאית.

אנוואר אל־סאדאת הכריז, אחרי המילחמה, שהחליט לפתוח בה כאשר קיבלה ממשלת־ישראל את „מיסמך גלילי" — תוכניתו של משה דיין להתנחלות בשטחים. מיסמך זה שיכנע אותו סופית שפני ישראל לסיפוח השטחים. גולדה ודיין לא היו מאמצים לעצמם תוכנית זו, לולא היו משוכנעים — כמו סאדאת עצמו — שהיא זכתה בתמיכה מלאה מצד ארצות־הברית.

כך פרצה מילחמת יום־הכיפורים תשל"ד. היא היתה כתרועת־החצוצרה שבישרה את כניסתו של הנרי קיסינג'ר לזירה הישראלית־ערבית.

על תפקידו של קיסינג'ר במילחמה נטוש עדיין הוויכוח. האם עיכב את העזרה החיונית לישראל, כפי שטוענים המקטרגים? האם החיש אותה, מול פני ההתנגדות או חוסר־היעילות של מישרד־הביטחון האמריקאי, כפי שטוענים חסידיו?

רק דבר אחד ברור: קיסינג'ר התערב במילחמה בדייקנות מחושבת, בקור־הרוח הבלתי־רגשני של רופא־מנתח.

הוא דאג שישראל תקבל את העזרה המאסיבית שהיתה דרושה לה להצלת קיומה. אך עזרה זו הוגשה לה במינון מדוייק, בזמנים ובכמויות שאיפשרו לה לבלום את ההסתערות הערבית ולהשיב מילחמה שערה — מבלי לאפשר לה להנחיל לערבים תבוסה ניצחת נוספת.

יונה בין מפציצים: שיטתו של קיסינג'ר בוויאט־נאם *

אזרחי ישראל וחייליה נשמו לרווחה, כאשר שמעו את הנהם העמוק של מטוסי הגאלאכסי הכבדים, שהביאו את הנשק המתוחכם.

הם לא תפסו כי קול זה מבשר את ראשיתה של תקופה חדשה בתולדות ישראל.

עם נחיתת הגאלאכסי הראשון נסתיימה סופית האשלייה שישראל יכולה להילחם לבדה, בלא עזרה אמריקאית יומיומית. מבחינת הכמות, האיכות, התיחכום והמחיר של מערכות־הנשק, הגיעה המילחמה לשלב שאינו מאפשר עוד לחלום על עצמאות מדינית, צבאית או כלכלית.

האולטימטום המעופף

בשעה שהמטוסים נחתו על אדמת ישראל, עמדו כוכבי־לכת זעירים בשמיים. היו אלה לוויני הריגול, שבעזרתם עקבו האמריקאים והסובייטים אחר כל רחשוש בשדה־הקרב.

קיסינג'ר המתין לרגע המכריע בסבלנות של חתול־צייד. כאשר הגיע הרגע, הוא זינק במהירות הבזק.

הרגע בא כאשר נוצר המצב האידיאלי מבחינה אמריקאית. בצפון ובדרום עבר צה"ל להתקפת־נגד מוצלחת, אך עדיין לא הגיע להשמדת הצבאות של סוריה ומצריים.

קיסינג'ר הפעיל בפעם הראשונה במרחב את השיטה שהפכה לסימן־ההיכר שלו במשך השנה. הוא זינק למוסקבה, השיג תוך כמה שעות את הסכמת הסובייטים להפסקת־אש בתנאים שקבע. כשההסכם בכיסו, קפץ לירושלים ולקאהיר, והציע לשליטים המקומיים „הצעה שאי־אפשר היה לסרב לה."

גולדה מאיר לא יכלה לסרב, מפני שצה"ל לא היה מסוגל להילחם בלי המשכו היומיומי של הסיוע האמריקאי. לפי אחד הדיווחים אמר קיסינג'ר לגולדה, כאשר התמרדה תחילה נגד התכתיב: „גבירתי, איני מכריח אותך. את יכולה להמשיך להילחם, אם רצונך בכך. אבל דעי־נא שתצטרכו להילחם לבדכם."

די היה ברמז פשוט זה, כדי לשים קץ לסרבנות הישראלית. היה זה אות לבאות.

אנוואר אל־סאדאת, ועמיתו הסורי, לא יכלו לסרב, מפני שאיימה עליהם שואה צבאית.

אי־אפשר היה לסרב. אי־אפשר היה גם לדחות, מפני שקיסינג'ר נכח בגופו. הוא עצמו היה אולטימטום מהלך על שתיים — או מעופף בכנפיים.

דיין ניסה להפעיל טכסיס, שישראל השתמשה בו לעיתים קרובות במילחמותיה, מאז 1948. הוא הסכים להפסקת־אש, אך הפר אותה במיבצע־בזק.

הפעם, גם זה לא עזר. אמנם, צה"ל הספיק בדרך זו לכתר את הארמיה המצרית השלישית. אולם הוא לא הספיק להכניעה. אזעקה בינלאומית גרמה לגיוס צבאות ברית־המועצות וארצות־הברית, והעולם המבוהל כפה על ישראל הפסקת־אש מוחלטת. ממשלת גולדה אף נאלצה להסכים, בחריקת שיניים, לאפשר אספקת מזון לארמיה המכותרת.

בשעה שנדם התותח האחרון עמדו הצבאות בדיוק במקום המתאים ביותר לתוכניתו של קיסינג'ר.

צה"ל איים על דמשק וקאהיר. אך „הקורפוס האפריקאי" של ישראל נמצא במצב בלתי־נסבל לאורך ימים, כשהצבא המצרי מאיים על עורפו. מישראל נמנע הניצחון, שיכול היה להקשיח מחדש את ליבה.

גם המצרים וגם הישראלים היו זקוקים לגואל, שיוציא אותם ממצב־ביש זה. הגואל יכול היה להיות רק אמריקאי. הוא עמד לפניהם פנים אל פנים, בשר ודם, בדמותו של הנרי קיסינג'ר.

הקירקס הנודד

חשבון היה משתבש, אילו נקטה ממשלת־ישראל יוזמה מהפכנית, והציעה לערבים תוכנית נועזת לכריתת שלום בשדה־הקרב. אילו יכלו האוייבים לדבר איש אל רעהו, היה קיסינג'ר נשאר בחוץ.

אבל לא היה לו מפני מה לחשוש. ממשלת־ישראל לא היתה מסוגלת לכך אחרי האכזבה של יום־הכיפורים, כשם שלא היתה מסוגלת לכך אחרי הניצחון של ששת־הימים.

האוייבים נפגשו באוהל בקילומטר ה־101 בכביש קאהיר־סואץ. אבל הם לא יכלו לדבר זה אל זה כשני גורמים עצמאיים. אלופי שני הצדדים דמו לדמויות בתיאטרון־בובות, אשר יד נעלמת מכוונת אותן ומדברת במקומן.

ועידת־ג'נבה היתה המשכו של אותו מישחק. השם היה גראנדיוזי: „ועידת־השלום למיזרח התיכון". זה יכול היה להיות מאורע היסטורי, ראשית ההידברות הישירה בין האוייבים הגדולים במרחב השמי. אולם הצדדים היו מסוגלים רק לקלל איש את רעהו. הסובייטים ישבו בצד, כאורחים נסבלים. לאיש מן הנוכחים לא היה ספק שזוהי הצגתו של איש אחד, המפיק, הבמאי והשחקן הראשי — קיסינג'ר.

אחרי הצגה זו, יצא „הקירקס הנודד" של קיסינג'ר, כפי שהחל להיקרא בהערצה מהולה בליגלוג, לסיבוביו הבאים. תחילה באה הפרדת־הכוחות בדרום — הנסיגה הישראלית הראשונה מזה 17 שנה, לאחר־מכן באה ההפרדה בצפון, שהחזירה את קונייטרה לידי הסורים.

שתי הנסיגות בוצעו על־ידי ממשלת־ישראל, מבלי לקבל תמורה.

בשני המיקרים נסוגה לא רק מן השטחים שכבשה במילחמת יום־הכיפורים, אלא גם מן „הקו הסגול", שבו החזיקה מאז מילחמת ששת־הימים.

שתי הנסיגות נגדו לחלוטין את שאיפות ממשלת גולדה־דיין, שביצעה אותן. בשני המיקרים היא פעלה תחת לחץ חזק וגם, משום שלא היתה לה ברירה.

בשני המיקרים גבה קיסינג'ר עצמו את המחיר עבור הנסיגה הישראלית. הוא הנחיל לנשיא ניכסון את הניצחון

* קאריקטורה של הרבלוק בניו־יורק טיימס.

האחרון בקאריירה העגומה שלו — קבלת־הפנים המלכותית שנערכה לו בקאהיר. מצרים הפכה ידידתה הגלוייה של ארצות־הברית, וחיסלה כמעט כליל כל אחיזה סובייטית בה. סוריה הצטרפה לקו המצרי, אם כי בצורה פחות חותכת. עמוד־התווך של המערך האמריקאי במרחב, פייצל מלך סעודיה, תפס מקום במרכז השורה הראשונה של מנהיגי ערב. מכשיר אמריקאי אחר, המלך חוסיין, יצא מן הנידוי ונתקבל שוב במישפחה הערבית הלאומית. הדגל האמריקאי התנופף שוב מעל לשגרירויות אמריקאיות בקאהיר ובדמשק, אחרי שנים ארוכות של ניתוק־יחסים רשמי.

וחשוב מכל: הנפט הערבי, שזרימתו אל מכונות המערב הואטה ביום־הכיפורים, זרם שוב במלוא הקצב.

לא היה לקיסינג'ר במה להתבייש. תוך כמה חודשים, במאמץ אישי על־אנושי וניצול גאוני של המצב, שינה לחלוטין את מעמדה של ארצות־הברית באיזור הכלכלי־האיסטראטגי הגורלי ביותר בעולם.

ברית־המועצות סולקה כמעט כליל, מבלי שהדבר גרם למשבר כלשהו ביחסי מוסקבה־וושינגטון. ארצות־הברית חזרה לכל העמדות שמהן סולקה בעיקבות איוולתו של שר־חוץ אמריקאי גדול אחר, ג'ון פוסטר דאלס.

להתווכח - לדחות - להיכנע

אך קיסינג'ר ידע, בסוף תשל"ד, שזוהי רק ראשית הדרך. הוא השיג הישגים גדולים מאוד, תמורת נסיגה ישראלית קטנה מאוד. אך הוא לא יצר מצב יציב חדש.

כדי להחזיק בהישגים אלה, להעמיקם ולהבטיחם, עליו לשמור על תנופת ההתקדמות לקראת הסדר — כלומר, על תנופת הנסיגה הישראלית.

פעולתו המזהירה בתשל"ד, יותר משהיתה הישג בפני עצמה, היתה הבטחה לקראת העתיד לבוא.

היעדים הערביים לא נשתנו, והם נשמרו בקפדנות עילאית מאז נקבעו על־ידי גמאל עבד־אל־נאצר. הם היו שניים: החזרת האדמות שכבשה ישראל במילחמת ששת־הימים, והחזרת „הזכויות החוקיות" של העם הפלסטיני.

במהלך השנה התגבשו פרטי היעדים הערביים יותר מאשר אי־פעם, בעיקר בהשפעתו של אנוואר אל־סאדאת. הוא מתכוון לשלום רשמי עם ישראל („סלאם", להבדיל מהתפייסות גמורה, ששמה „סולח"), תמורת שיבת ישראל לגבול ה־4 ביוני 1967. אף שהדבר לא נאמר מעולם בפירוש, נראה כי הערבים מוכנים להשלים עם שינויים קלים בקו הגבול, בנקודות־תורפה. אך אין הם מוכנים לוותר לחלוטין על ירושלים.

גם בעיית „הזכויות" הפלסטיניות התבהרה במשך השנה. ברור לחלוטין כי המצרים שואפים להקמת יחידה מדינית פלסטינית, שהקמתה תשחרר אותם סוף־סוף מן ההתחייבות ההיסטורית כלפי העם הפלסטיני. במישחק הפנים־ערבי לא הושגה הכרעה סופית בין מדינה פלסטינית עצמאית ונפרדת בגדה המערבית וברצועת־עזה, ובין חטיבה פלסטינית המשולבת איכשהו בירדן.

ישראל אמרה לאו לייעד כפול זה, אך לא הציגה שום תוכנית־שלום ישראלית נגדית. פה ושם הציעה הצעות חלקיות, שהיו כמעט בלתי־רלוונטיות, בגלל מרחקם העצום מן המינימום הערבי. המדיניות האמיתית, אם כי הבלתי־רישמית, של ממשלת־ישראל היא: להיכנע ללחץ האמריקאי כשאין ברירה, לדחות את הלחץ עד כמה שאפשר.

העמדה האמריקאית לטווח־ארוך לא השתנתה מאז תוכנית־רוג'רס, שהיתה כמעט זהה לעמדה הערבית. אין ספק שבביקוריו בקאהיר ובדמשק הבהיר קיסינג'ר עמדה זו לערבים. אולם אין לאמריקאים כל עניין להכריח את ישראל, לקבל את העמדה הערבית במכה אחת.

למעשה אומרת ארצות־הברית לעולם הערבי כולו: „אתם צודקים בדרישותיכם, אבל ישראל היא חזקה ועקשנית. אינכם יכולים לכפות עליה את רצונכם. אתם זקוקים לנו.

„זוהי עבודה קשה מאוד, והיא תיקח הרבה זמן. עלינו לכפות על ישראל את הנסיגה, צעד אחרי צעד, שלב אחרי שלב.

„ראיתם איך הצלחנו בכך בשעה שכפינו על ישראל את הפסקת־האש ואת הפרדת־הכוחות. אנו מוכנים להמשיך בדרך זו. אבל יש לנו תנאים.

„אנו רוצים להיות המעצמה הזרה מס' 1 בעולם הערבי. אנו רוצים שתפנו עורף לסובייטים. אנו רוצים שזרם הנפט אלינו ואל בעלות־בריתנו יימשך בקצב סביר, ובמחיר נסבל.

„אנו רוצים להבטיח את האינטרסים היסודיים של ישראל, כפי שאנו מבינים אותם, וכפי שאנו נקבע אותם.

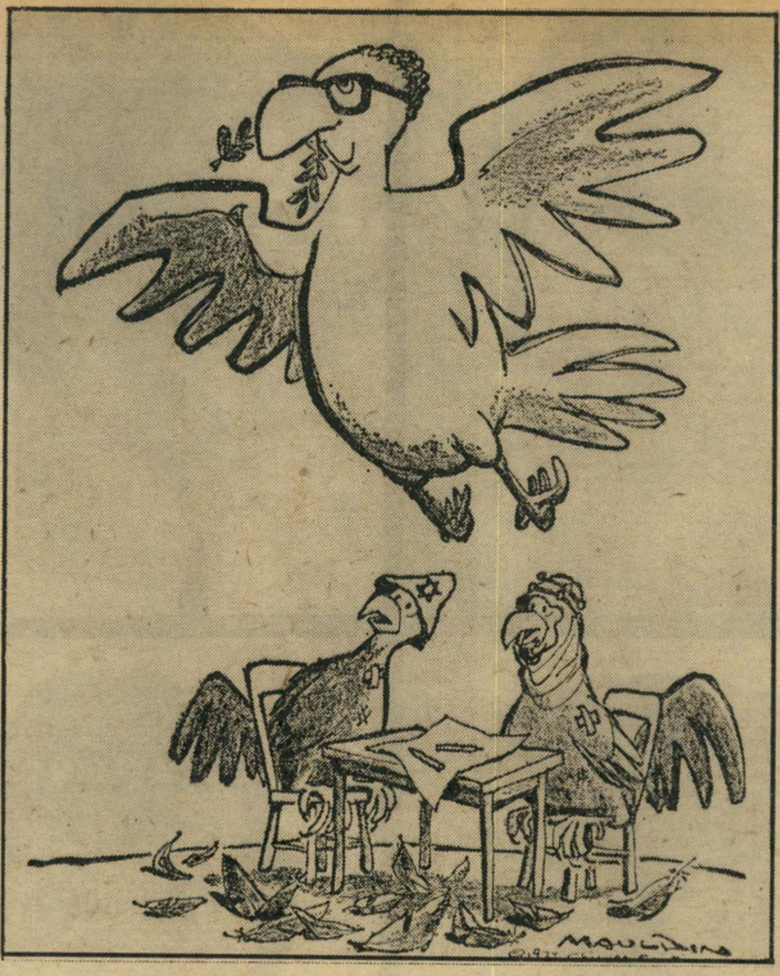

היונה המעופפת מעל לניצים: שיטת קיסינג'ר במרחב *

„אנו רוצים שייווצר בסופו של התהליך מצב יציב של שלום, המבוסס על הגמוניה אמריקאית ויכלול הסדר ערבי־ישראלי.

„אנו מוכנים לשלב גם את הפלסטינים במצב לגיטימי חדש זה."

מקל וגזר בפלסטין

העניין הפלסטיני הוא, אולי, המרכיב המסובך ביותר בתוכניתו של קיסינג'ר. אולם גם לגביו הוא פועל בקור־רוח, בלי סנטימנטים.

קיסינג'ר מודע היטב לחשיבותו המכרעת של העניין הפלסטיני כחומר־נפץ, המסוגל לפוצץ כל הסדר שייווצר במרחב. הוא מבין את הצורך לשלב את הפלסטינים בסדר החדש, כדי להבטיח את יציבותו.

מבחינתו, הבעייה אינה איך להחזיר לפלסטינים את „זכויותיהם הלגיטימיות", אלא איך לתת גושפנקה פלסטינית ללגיטימיות של השלום אשר ייווצר ביוזמת האמריקאים.

בהתאם לכך פעל מן הרגע הראשון. בשעה שנשא עדיין רק בתואר „היועץ לענייני ביטחון לאומי", נפער פער בולט בין מישרדו ששכן ליד הבית הלבן, לבין מישרד־החוץ, השוכן בפינה אחרת של וושינגטון. בעוד שרוג'רס, ג'וזף סיסקו וחבריהם סירבו להעלות על דעתם פיתרון פלסטיני, והעניקו תמיכה ללא־סייג למלך חוסיין, פיתחו אנשי קיסינג'ר קשרים עדינים ראשונים עם אירגוני הפידאיון.

במהלך תשל"ד הפעיל קיסינג'ר כלפי הפלסטינים אותה שיטה שנקט כלפי העולם הערבי כולו: שיטת המקל והגזר.

למעשה אמר לפלסטינים, במעשיו ובמגעים הסודיים של אנשיו:

„אנחנו מוכנים לעזור לכם להקים מדינה משלכם בגדה המערבית וברצועת עזה.

„לא נעזור לכם להשמיד את ישראל. אם תדבקו במטרה זו, נמשיך לפעול נגדכם בכל כוחנו.

„גם לא נעזור לכם להקים מדינה שתהיה ,קובה של המיזרח התיכון', בסיס סובייטי, סיני, או סתם אנטי־אמריקאי.

„אם אתם מוכנים להקים מדינה פרו־אמריקאית, תחת שילטון פרו־אמריקאי יציב, אנחנו נעזור לכם בכך, ונכריח את ישראל והמלך חוסיין להסתדר איתכם.

„אם לא, נמשיך לעזור למלך חוסיין ולישראל להלום בכם בכוחות משותפים, ולמחוץ אתכם ביניהם. במיקרה זה לא יעזרו לכם גם מצרים וסעודיה, השייכים למחנה שלנו. תקום חטיבה פלסטינית פיקטיבית תחת שילטון ירדני."

עמדה אמריקאית זו היא, למעשה, קריאה ליסודות המתונים בקרב אירגוני הפידאיון לפנות עורף למטרותיהם המוצהרות, ולהסתדר עם האמריקאים. בסוף תשל"ד כבר היה תהליך זה בעיצומו.

יאסר עראפאת פירסם, לראשונה, קריאה פומבית להידברות גלוייה עם קיסינג'ר. בקרב אירגוני הפידאיון התגבשו ניגודים ברורים. באופק מסתמנת מילחמת־אחים בין המתונים והקיצוניים שבקרב הפידאיון. בוועידה הפלסטינית שנערכה בקאהיר בחודש יוני, נתקבלה עמדה בזכות הקמת „שילטון" פלסטיני בכל חלק של הארץ שיפונה על־ידי ישראל.

זה אינו מספיק לקיסינג'ר. אך הוא יכול היה לקוות כי המשך הלחץ האמריקאי יישא פרי.

הרעיון של הקמת המדינה הפלסטינית העצמאית, בתמיכת האמריקאים, שימש כגזר. הכוח הצבאי המשולב של המלך חוסיין ויצחק רבין שימש כמקל.

קיסינג'ר ממתין בסבלנות עד שהפרי יבשיל.

הזמנה אל השריף

בשבוע האחרון של תשל"ד הוזמן יצחק רבין לוושינגטון. לפניו עברה שם סידרה מגוונת של מנהיגים ערביים.

שינוי־המיקום אינו מיקרי. קיסינג'ר השיג את שלו בסיבובים הראשונים. שוב אין הוא חייב להתרוצץ בכל פעם בעצמו מבירה לבירה, לדחוף, להמם, ללחוץ על בני־שיחו עד שהם נופלים מן הרגליים מרוב עייפות גופנית ונפשית.

עכשיו הוא מזמין אותם אליו, ולא תמיד בצורה המנומסת ביותר. קריאתו לרבין דמתה להזמנה אל השריף.

ראש ממשלת־ישראל בא לשמוע מהי הסצינה הבאה של התסריט האמריקאי, ומהו התפקיד שנקבע לו בה. הוא יוכל להתווכח, לנסות להשפיע, לבקש ארכה. הוא לא יוכל לשנות את התסריט עצמו.

ממדיניותה של ישראל ניטל, בשנת תשל"ד, השריד האחרון של עצמאות מעשית. אף בימים השחורים ביותר של המנדאט הבריטי, היתה הסוכנות היהודית לארץ־ישראל עצמאית יותר מאשר ממשלת־ישראל בשעה זו.

הטבע שולט בבעלי־חיים באמצעות מערכות כפולות. הוא צייד את הגוף בגורם המדרבן את ריבוי התאים, ובגורם שני העוצר את הריבוי. הוא נטע בחיות רבות יצר תוקפני, יחד עם עכבות חזקות המגבילות את פעולתו. מערכת כפולה זו מבטיחה ויסות מדוייק, יעיל, הדרוש להצלחת הגזע.

ישראל נמצאת כעת במערכת כפולה כזאת. הענק האמריקאי מעניק לה ביד רחבה נשק, כסף, תמיכה מדינית. אולם הענקה זו עצמה הופכת את ישראל תלוייה באמריקה תלות מוחלטת. הנשק אינו בא בזרם חופשי. הזרם מבוקר עד לפרטי פרטיו. מישלוחי־הנשק באים או מתעכבים על פי תוכנית מדוקדקת. כל נשק נוסף יוצר תלות חדשה בזרם של ידע וחלפים. אפילו מערכות המיוצרות על־ידי ישראל עצמה ממשיכות להיות תלויות לגמרי בזרם של ידע אמריקאי מעודכן.

הכוח המצטבר בישראל מספיק כדי להוות שוט מאיים על הערבים, אך אין הוא מספיק כדי שישראל תערוך מילחמה על דעת עצמה.

בעזרת התלות הזאת, דוחפת ארצות־הברית את ישראל בדרך שהיא מתווה אותה — לא מהר מדי, לא לאט מדי, בדיוק על פי הקצב הנקבע בוושינגטון. ישראל נאלצת למסור את אשר מוכנים האמריקאים לתת לערבים בכל שלב, תמורת הגברת מעמדם במרחב. אבל אמריקה גם מוכנה להשיג לישראל את אשר מגיע לה, לדעת וושינגטון: הכרה בקיומה, התקדמות לקראת הסדר רשמי, מינימום סביר של ביטחון.

זהו מישחק מסובך מאוד. רק אדם האוהב את המישחק, המאוהב בכוח השילטון, הבוטח לחלוטין ביכולתו, יכול לשחק אותו בקצב ובביטחון. אדם המאחד בקירבו את כוח־ההחלטה של ביסמארק, קור־הרוח של מטרניך, ועורמת הנסיך של מאקיאוולי.

בלוח־השחמט של המישחק הזה ממלא הצריח הישראלי תפקיד חיוני. הוא כלי חשוב ביותר. יתכן מאוד שקיסינג'ר מחבב את הכלי הזה, ורוצה בטובתו.

אך אין ספק מיהו המשחק, ומיהו כלי במישחק.

* קאריקטורה של מולדין בשיקאגו טריביון.

WANTED

200.000 ל"י

הם דרושים ונדרשים

צעירים מצליחים ועושים צעדיהם הראשונים בדרך מבטיחה. הם מחשבים את דרכם בצורה הגיונית ומפוקחת. הם רכשו בטוח חיים מיוחד להם **הסנה** 200 הם בדקו את הנתונים אחד לאחד.
בדוק אותם גם אתה:

* סכום בטוח חיים 200.000 ל"י צמוד למדד יוקר המחיה
* חשוב מאוד: פרמיה נמוכה
* בטוח מלא מפני סיכוני מלחמה
* אפשרות צרוף האשה לפוליסה

סוכן הבטוח שלך ישמח לסייע לך בבנית תכנית בטוח חיים **הסנה** 200 להגנתך ולהגנת משפחתך.

הסנה 200

תכנית בטוח חיים לצעירים - דרושים ונדרשים

המורה התיכוני לואיס קיסינגר, שתלמידותיו ב־גימנסיה־לבנות קראו לו „קיסוס,” הסתלק מגרמניה רק באוגוסט 1938, חמש וחצי שנים אחרי שאדולף היטלר הגיע לשילטון.

כפני יהודי כמוהו, הברירה היתה: פלש־תינה או ארצות־הברית. הוא בחר באמריקה.

היתה זו בחירה גורלית — לשתי הארצות.

פרופ׳ חיים קיסרי

פעמים רבות במהלך תשל״ד נשאלה השאלה: מה היה קורה „אילו” — אילו היה לואיס קיסינגר, האב, מהגר לפלשתינה (א״י), ומגדל בה את שני בניו, היינץ־אלפרד וואלטר־ברנהארד?

התשובה מתבקשת כאילו מאליה. היינץ־אלפרד היה כיום פרופסור באחת האוניברסיטות בארץ. שמו היה, מן הסתם, חיים כיסלו או קיסרי. מדי־פעם היה שם זה מופיע, בין רבים אחרים, תחת עצומה של אנשי־רוח למען שלום וביטחון.

יריביו היו מגדירים אותו כתבוסתן, או כאינטלקטואל תלוש, או כמי שחולה בשינאה־עצמית יהודית.

אילו היה רוצה להיכנס לפוליטיקה, היה נוכח חיש־מהר לדעת שאין בה מקום לאיש כמוהו. עליונותו האינ־טלקטואלית היתה מקנה לו את איבתם האינסטינקטיבית של כל עסקני־המיפלגות. מיבטאו הייקי היה מוציאו מחוג בני־העילית של „דור ההמשך”. אילו התייצב לבחירות בראש רשימה של אנשים החושבים כמוהו, היה זוכה באלפיים קולות.

לאיש כמוהו אין מקום בפוליטיקה של יש־ראל. הוא היה נפלט אוטומטית במהלך תה־ליך הסלקציה, המבטיח כי שום אדם בעל מח־

היה כור־ההיתוך של ההגנה (או אצ״ל) וצה״ל משפיע על מוחו ודרך־מחשבתו של „חיים קי־סרי”? איך היה חניך האוניברסיטה העברית נבדל מחניך הארווארד?

אחת השאלות האופייניות שצצו במהלך תשל״ד, שנת המחדל וחשבון־הנפש, היתה: „מה קרה למוח היהודי? מדוע הוא נעלם בישראל?” עיתונאי הציג את השאלה, אנשי ציבור ורוח ניסו להשיב עליה. הכל הסכימו שיש משהו באווירה של ארץ־ישראל המשנה את דמותו המייוח־דת של האינטלקט היהודי, כפי שהתגבש במשך מאות בשנים, והופכת אותו למשהו אחר.

האיש הנרי קיסינג׳ר שריתק, הלהיב, הרגיז, משך ודחה את הישראלי המצוי בשנה זו, היה נושא להערכות שונות ומנוגדות. אבל לגבי דבר אחד הסכימו שונאיו וחסידיו כאחד:

הוא היה יהודי אופייני, בעל מוח יהודי אופייני, ממשיך ישיר של מסורת אינטלקטו־אלית ארוכה ומזהירה.

שונאיו הניפו מולו כרזות שנשאו מילת־גידוף אנטי־שמית: ”JEWBOY”. חסידיו ראו בו גילוי מובהק של הגאון היהודי.

איש לא העלה על דעתו שאדם כזה יכול לגדול בארץ־ישראל.

סבו של רבין: יצחק כהן

נעוריה השקיעה בנסיונות למצוא דרך אל לב הפועלים הרוסיים. רק אחרי שהתייאשה מן המישטר הסובייטי נטשה את רוסיה, הגיעה לארץ־ישראל לביקור קרובים, והתכוונה להמשיך בדרכה, אולי לאמריקה. אולם בארץ פגשה בנחמיה רוביצ׳וב, התאהבה בו, ונשארה פה.

היהודים הנודדים

בימים האחרונים של תשל״ד נפגשו ראש־ממשלת ישראל ושר־החוץ האמריקאי בוושינגטון. תצלומי הפגישה שודרו מייד לכל פינות העולם.

מי שהסתכל בתמונה, לא היה יכול להעלות על הדעת כי הנרי קיסינג׳ר צעיר מיצחק רבין בשנה. רבין, בעל החזות הצברית, נראה צעיר בהרבה מאשר הפרופסור היהודי הממושקף והמגושם.

היהודי והצבר

שבה מקורית, אינטלקט מבריק או אישיות יוצאת־דופן לא יגיע לעמדת־מפתח במימסד.

אין זה תהליך ישראלי־מקורי. גם בארצות־הברית לא היה לאיש כמוהו שמץ של סיכוי להגיע לעמדה שילטונית בדרך של עסקנות מיפלגתית ובחירות דמוקרטיות. אבל המיבנה המייוחד של השילטון האמריקאי מאפשר לנשיא למסור כהונת שר לאדם שלא נבחר מעולם לתפקיד כלשהו. בדרך זו הגיע איש זה אל התפקיד שאיפשר לו להשפיע על גורל העולם, ועל גורל ישראל בפרט.

זהו הפאראדוכס המושלם: הנרי קיסינג׳ר בנו של העולה־מגרמניה לואיס קיסינגר, יכול היה להפוך לאיש־השנה של ישראל רק מפני שאביו לא עלה לישראל.

מה קרה למוח היהודי?

זוהי תשובה קלה לשאלה שיטחית, שאלה של גיאו־גרפיה ומעמד. מרתקת הרבה יותר שאלה עמוקה יותר:

מה היה קורה לאישיותו של היינץ קיסינ־גר, אילו הביאו אותו הוריו לישראל? איך

נדמה שאין זו רק חזות חיצונית. בדמותם של יצחק רבין, הצבר בן ה־52, והנרי קיסינ־ג׳ר, היהודי בן ה־51, הפגיש הגורל שני טי־פוסים המאפיינים להפליא את שני פלגי העם היהודי בדור זה.

כל אחד משניהם הוא יציר של ההווי בו גדל, של נסיונות ילדותו ונעוריו, בית־ההורים ובית־הספר, הצבא והמיכללה. קשה לתאר ניסיון צברי יותר מזה של יצחק רבין, כשם שקשה לתאר ניסיון יהודי יותר מזה של הנרי קיסינג׳ר.

שלושה דורות לאחור, לא היה ניגוד כזה קיים. סבו של רבין וסבו של קיסינג׳ר היו יכולים להתחלף. שניהם היו יהודים אירופיים, ורק המיקרה קבע מי הגיע לאן.

סבו של יצחק רבין מצד אמו, יצחק כהן, שעל שמו הוא נקרא, היה סוחר־עצים ביערות רוסיה, יהודי דתי. סבו של קיסינג׳ר היה מורה בעיר הגרמנית פירת, גם הוא יהודי דתי. שניהם לא היו ציוניים, ולא חלמו על ארץ־ישראל.

אמו של רבין, רוזה, הגיעה ארצה כימעט במיקרה. היא היתה סוציאליסטית מהפכנית, האמינה באוטונומיה יהודית ברוסיה, לפי השקפת הבונד האנטי־ציוני. את מרץ

הנדודים היהודיים של נחמיה רוביצ׳וב נראים לא פחות מיקריים. הוא נולד באוקראינה, בסביבות קייב, עסק בפעי־לות סוציאליסטית מהפכנית, ברח בצעירותו לארצות־הברית. נראה שהגיע לאחר מכן לציונות, כי במילחמת־העולם הראשונה התנדב לגדוד העברי שהתגייס בארצות־הברית, ושינה את שמו לרבין. הדבר בא כדי „לרמות” את לישכת־הגיוס, שפסלה אותו תחילה בגלל ליקוי ברגליים. הוא הגיע לארץ עם הגדוד.

נדודיה של מישפחת קיסינגר התחילו הר־בה יותר מאוחר. „היועץ החינוכי” לואיס קי־סינגר היה יהודי גרמני אמיתי, מתבולל אך אדוק, „גרמני בן דת משה,” מאותם יהודים שהוסיפו נימה הומאניסטית לתרבות הגרמנית.

אין ספק שזוהי הסיבה לכך שהסתלק מגרמניה כימעט ברגע האחרון, שלושה חודשים לפני „ליל הבדולח” הנורא, שבו עלו בלהבות בתי־הכנסת בגרמניה כולה, ובהם גם בית־הכנסת העתיק והנהדר של העיר פירת. שנה אחר־כך פרצה מילחמת־העולם, והשערים נסגרו לנצח מאחרי יהודי גרמניה, שנידונו להשמדה.

היהודים הגרמניים, שהבינו את המתרחש, ובראשם בעלי ההכרה הציונית, מיהרו להסתלק מגרמניה עוד

הורי קיסינג׳ר: לואיס ופאולה

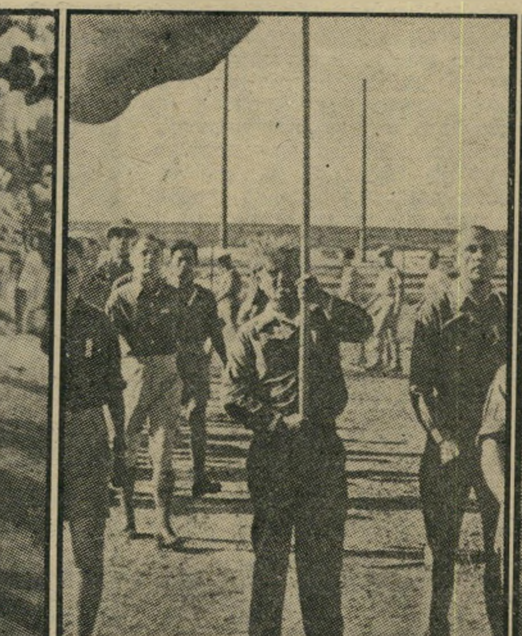

הורי רבין: נחמיה ורוזה באחד במאי 1937

ב־1933 וב־1934, למחרת עלייתו של הנאציזם לשילטון. לואיס קיסינגר המתין, אולי מתוך תיקווה שהתרבות הגרמנית תתגבר על הטירוף הנאצי. כאשר הבין שכלו כל

רבין ואמו בתל־אביב

רבין בגבעת־השלושה, 1937

רבין כרמטכ"ל המילחמה, 1967

הקיצין, עבר לארצות־הברית — לא לארץ־ישראל.

המיקריות היהודית השפיעה על יעדי־ההגירה של שתי המישפחות. אולם שני האישים עצמם עוצבו על־ידי נסיונות־ילדות שונים לגמרי.

ילד בממלכת „דר שטירמר"

פירת היא עיר־שדה, הסמוכה לנירנברג. מסילת־הרכבת הראשונה שהונחה בגרמניה, במאה שעברה, חיברה שתי ערים אלה. נירנברג היתה כבר בשנות ה־20' בירת ה־אנטישמיות הגרמנית. שם ישב הגאו־לייטר (מנהל־מהוז) הניתעב ביותר של המיפלגה הנאצית, יוליוס שטרייכר, ושם פירסם את עלונו, שהפך לשם־דבר בעולם כולו: דר שטירמר („המסתער").

כבר בימים שבהם נולד היינץ קיסינגר, ב־1923, היו פלוגות־הסער של נירנברג נוהגות לעלות לרכבת, לנסוע לפירת ולערוך שם שפטים בקהילה היהודית — אחת המבוססות והמפורסמות בגרמניה כולה. קהילה זו נולדה, לפני מאות בשנים, אחרי שיהודי נירנברג גורשו ממנה ועברו לעיירה הסובלנית הסמוכה, ששיגשגה תודות להם.

חודשים מעטים אחרי לידתו של היינץ, ערך היטלר במינכן הקרובה את ה„פוטש" הראשון שלו, שנכשל. כל ילדותו של הילד עמדה בסימן הנאציזם העולה. הוא ראה את ההמונים, בעלי המדים החומים, שעלו ברגל ל„כינוסי המיפלגה" הארציים בנירנברג. הוא היה בן שבע כאשר השתלטו הנאצים על עיריית פירת — שלוש שנים לפני עליית היטלר עצמו לשילטון בגרמניה כולה.

היינץ גורש מן הגימנסיה, כמו כל היהודים, והועבר לבית־ספר יהודי. הוא חי בפחד מתמיד מפני הנוער ה־היטלראי, שחבריו התנכלו ליהודים בכל הזדמנות. אביו סולק מתפקידו האהוב בגימנסיה לבנות.

כאשר עזב את גרמניה, היה היינץ בן 15 — גיל שבו כבר ספג אדם את מרבית החוויות המעצבות סופית את אופיו.

אחרי שהיה יהודי בגרמניה הנאצית, הפך פליט בארצות־הברית. קיסינגר הפך קיסינג'ר. הוא סבל מכל היסורים של מהגר: הירידה התלולה ברמת־החיים של המישפחה, הורדת מעמדו החברתי של האב ממחנך בכיר לפקיד קטן, לבטי־הפרנסה היומיומיים, ההסתגלות הקשה ללימודים בשפה זרה, הרגשת הזרות בין חברים שגדלו באווירה אחרת, הצורך האכזרי לעזוב את בית־הספר כדי להתפרנס בגיל רך, הלימודים הקשים בערב. שיא־החלום היה להיות לרואה־חשבון.

לאחר מכן באה חווייה קשה עוד יותר: להיות יהודי וטוראי בצבא ארצות־הברית, שלא התייחס ביד רכה לא אל הטוראים ולא אל היהודים. לבסוף ניצל דווקא הודות למוצאו הגרמני — הוא הפך מתרגם, פקיד המימשל־הצבאי בגרמניה הכבושה — ומשם החלה עלייתו המסחררת. בצבא גם נשר השם היינץ, ובמקומו בא הנרי*.

בסך הכל: ילדות קשה, נעורים קשים, בית־ספר אכזרי לחישול האופי.

אין קיסינג'ר אוהב לדבר על נעוריו בתופת הנאצית. הוא מעמיד פנים, המצח נחושה, כאילו הפרק העיקרי של חייו נמחק כליל מזיכרונו. „לא קרה אז כלום," הוא מתעקש. אילו היתה זאת אמת, היה צריך להיות אדם בלתי־נורמלי מאד.

ילד בא"י העובדת

ליצחק רבין אין כל סיבה לשכוח את עברו. להיפך, הוא מתגאה בו ונזכר בו באהבה.

בהשוואה למה שעבר על קיסינג'ר הצעיר, חי רבין הצעיר את חייו באידיליה. הוא גם רגיל לתאר אותם בצבעים אידיליים.

הילדות בתל־אביב, עם שני הורים אוהבים, שניהם עסקני־ציבור שנעדרו הרבה מן הבית. האבא, מפעילי ההגנה, האם, רוזה האגדתית, אישיות חזקה, יוצאת־דופן, עצמאית, פעלתנית ללא גבול, בעלת כוח־רצון נחוש ואופי של ברזל, שהיתה הכוח הדומיננטי בבית, אך מתה בנעוריו.

בית־הספר היסודי — „בית החינוך" המפורסם, שבו התרכזו כל בני העילית של „ארץ־ישראל העובדת", שנתנה אז את הטון ביישוב. לאחר־מכן — בית־הספר התיכון בגיבעת־השלושה, גם הוא מרכז לבני־טובים מתנועת־הפועלים. לאחר מכן: בית־הספר החקלאי כדורי, ליד כפר־תבור, בו למד גם יגאל אלון. רבין היה שם התלמיד המצטיין ביותר, מאז ועד היום, וזכה בלחיצת־ידו של הנציב העליון השנוא של אותם הימים, הארולד מק־מייכל.

אחר־כך התכוון ללמוד הנדסת־מים והתכונן להשתלם בארצות־הברית. קשה לדעת איך היו נמשכים חיין של רבין, אילו אכן הגיע אז לאמריקה. אבל פתאום פרצה המילחמה, רבין וחבריו התגלגלו בקיבוצים, סיימו את לימודיהם, ועברו כימעט אוטומטית לפלמ"ח.

בשעה שהטוראי הנרי קיסינג'ר, טירון בחיל־הרגלים של צבא ארצות־הברית, זחל בין הקוצים בקארוליינה, עבר איש־הפלמ"ח יצחק רבין את אימוני־הפרט בין קוצי העמק, והשתתף במיבצע הצבא הבריטי נגד הצרפתים בסוריה ולבנון.

בסך הכל — נעורים שעברו במסלול ישר. אם היו בהם זעזועים, הרי דמו לאלה העוברים על ילד החי בסביבה נורמלית בכל ארץ אחרת. הם לא היו אופייניים לחווייה היהודית דווקא.

אך אם בכל זאת הפך יצחק רבין לאיש אינטרוורטי, סגור ומכונס בתוך עצמו, הרי זה מן הסתם בגלל הרקע המישפחתי האישי: העובדה שההורים נעדרו דרך קבע מן הבית

*) היינץ הוא גירסה מקוצרת של השם היינריך, שגירסתו האנגלית היא הנרי ובצרפתית אנרי.

בגלל פעילותם הציבורית: הדמות החזקה של האם; ומות האם בעודו בגיל צעיר.

קיסינג'ר, לעומת רבין, מסתיר את אופייו האינטרוורטי בהצגה של פעלתנות ובדיחות־הדעת. במשך שנים העמיד פנים של נער־שעשועים בגיל העמידה, הסתובב לראווה

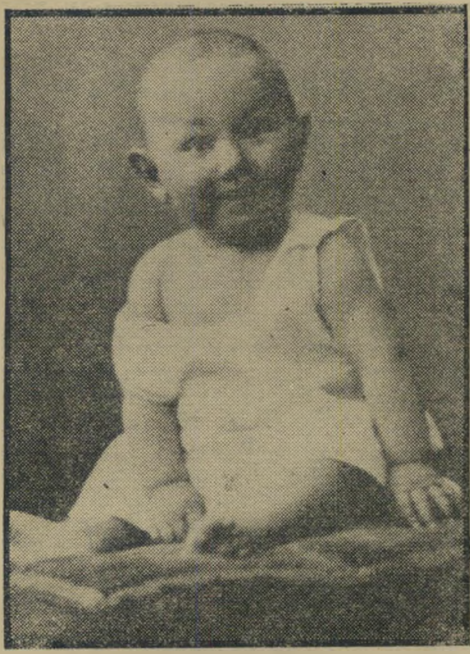

היינץ אלפרד קיסינגר, 1928

קיסינגר כנער בגרמניה הנאצית

קיסינג'ר כפרופסור בהארווארד, 1967

הוגה־הדעות המשופף: קיסינג׳ר עובד בשעת הטיסה

בחברת מיטב החתיכות המיקצועניות של ארצות־הברית. גם בפעולתו הדיפלומאטית הוא אוהב להציג את עצמו כאדם שופע חביבות, נוח לבריות, פתוח לבני־שיחו. אולם מתחת למעטה מעושה זה, קיסינג׳ר הוא אינטרוורט מוחלט, סגור בתוך עצמו, ללא ידידים אמיתיים — אדם המקשיב לזולת, אך מחליט בעצמו.

מבחינה זו דומים קיסינג׳ר ורבין מאוד — למרות ההבדל העצום בסיגנון.

בני הרוב והמיעוט

רבין, כמו קיסינג׳ר, הוא אינטלקטואל. בצה״ל נחשב למוח אינטלקטואלי של המטכ״ל. כמו ייגאל ידין לפניו, היה רמטכ״ל אינטלקטואלי — תופעה נדירה בכל הצבאות, וגם בצה״ל. אין הוא דומה לטיפוס הצברי ה„מעשי״, האנטי־אינטלקטואלי, שאינו קורא ספרים, ה־מתפאר בגישה „פרגמטית״ שאינה אלא כיסוי לחוסר יכולת מחשבתית שיטתית — נוסח משה דיין.

אולם דווקא מפני שרבין הוא דגם כה מובהק של אינטלקטואל צברי — בולט ההבדל המהותי בינו ובין קיסינג׳ר האינטלקטואל היהודי המובהק.

„המוח היהודי״ היה נשק־מגן של בן המיעוט — אדם המרגיש במיקרה הטוב ביותר שהוא „שונה״ מאחרים ומושך תשומת־לב מתמדת, אדם הסובל במיקרה הרע ביותר מרדיפות, וזקוק לתחבולות מוחו כדי להתגונן ולהתקדם.

בן המיעוט נמצא בתחרות מתמדת עם בני הרוב. הוא צריך להתאמץ כפליים, כדי להגיע לאותו הישג חברתי. הוא גדל עם תמריץ מתמיד, המדרבן אותו למאמץ־יתר.

כזה היה קיסינג׳ר, בן הקהילה היהודית בעיר־שדה בגרמניה הטרום־נאצית והנאצית. כזה הוא היה לאחר מכן, כבן־פליטים בחברה התחרותית האכזרית בארצות־הברית, כשנאלץ להתחיל בתחתית־התחתית של הסולם.

שום תמריץ חברתי כזה לא ליווה את רבין הצעיר. דרכו היתה סלולה. אמו העניקה לו תמריץ אישי. הוא הגיע להישגים בזכות כישרונו הטבעי. אך מעולם לא היה זקוק למאמץ קדחתני כדי להשיג את מבוקשו. הכל — אפילו ראשות־הממשלה, כאילו נפל לחיקו.

מבחינה חיצונית, קיסינג׳ר הוא פעלתן מובהק, מהיר־מחשבה ומהיר־דיבור. בני־שיחו מתרשמים קודם כל מעיניו, הנמצאות בתנועה מתמדת. רבין, לעומת זאת, שומר על שלווה חיצונית קיצונית, והוא מפורסם בדיבורו האיטי.

נדמה שהבדל זה משתקף גם בסיגנון האינטלקטואלי.

איש מושרש ומוח מעופף

מעבר לסיגנון האישי, קובעות ההשפעות התרבותיות היסודיות. אדם קולט השפעות אינטלקטואליות בימי ילדותו ונעוריו, וקשה לו מאד לחרוג מתחום ההשפעות האלה לאחר מכן.

מבחינה זו, קיסינג׳ר הוא יהודי אופייני.

בילדותו קלט בביתו את כל העושר העצום של התרבות הגרמנית הקלאסית, המושלבת בתרבות האירופית הכללית. הוא מרגיש בבית בעולמם של גתה ושקספיר, כמו בעולמם של מטרניך וביסמארק.

לאחר מכן, בארצות־הברית, נפל לידיה של דמות אינטלקטואלית ססגונית — בן־אצילים בשם פריץ קרמר, גרמני נוצרי שברח ממולדתו והפך מדריך פוליטי בצבא ארצות־הברית, אדם מזהיר שעלה במהלך המילחמה מדרגת טוראי לדרגת אלוף־מישנה, והמרכיב עד היום מונוקל. היה זה קרמר הטוראי שגילה את הטוראי קיסינג׳ר, התפעל מייד מכושרו השיכלי, דאג להעברתו לתפקידים פוליטיים במימשל הצבאי, העלה אותו בסולם הקידום, ולאחר־מכן דחף אותו להירשם (בעזרת מילגה) כסטודנט במיכללת הארוואֹרד. כיום הוא מכהן כיועץ מייוחד לעניינים מדיניים־צבאיים בפנטאגון.

בהארוואֹרד עמדו לרשות הסטודנט המזהיר מיטב המקורות. במרכז אינטלקטואלי שופע זה של העילית האמריקאית, הדירבון הוא עצום. הסטודנט הפך לפרופסור, שמו כהוגה־דיעות אקטואלי וכהיסטוריון הלך לפניו עוד לפני שהגיע לפעולה מדינית מעשית.

לעומת שפע אינטלקטואלי זה, בולט העוני האינטלקטואלי של הסביבה שבה גדל רבין.

„בילדותי קראתי בעיקר את הספרים שיצאו אז בהוצאת אמנות,״ נזכר רבין עצמו, „את כל סיפורי ז׳ול ורן, הנריק סנקביץ׳, מיין ריד — סיפורי דימיון ומסעות, ועמם את זיכרונות בית דויד, ד׳ישראלי, מן ההיסטוריה של העם היהודי. אחר־כך ביקשתי וקיבלתי ליום־הולדתי העשירי או האחד־עשר, את כתבי גרץ.״

מיבחר הספרים העבריים שעמד לרשות נער מבני היישוב, בשנות ה־30, שקרא רק עברית, היה דל. האווירה האינטלקטואלית היתה דלה עוד יותר. היא התרכזה בעיקר בהיסטוריה היהודית, במה שנקרא לאחר מכן „תודעה יהודית״.

הערכים הלאומיים הקיפו את הנער כחומה — חומה שהגנה על החווייה הלאומית החדשה, אך שמנעה גם את כניסתם של השפעות אינטלקטואליות רבגוניות מכל כנפי העולם.

ייתכן שזהו המחיר הכרוך ביצירה מיסגרת לאומית חדשה. היהודי הנודד, שאין לו שורש עמוק בכיברת־ארץ כלשהי, נייד הרבה יותר גם במוחו. הוא יכול לחבק במחשבתו עולם ומלואו. ואילו הישראלי החדש, שהיכה שרשים בארץ קטנה, מוגבל הרבה יותר על־ידי הנסיבות הקושרות אותו גם מבחינה רוחנית לתחום צר.

הלאומן הישראלי הדבק במולדתו, בא כמקום ה„קוסמופוליט״ היהודי — „אזרח היקום״, האיש הרואה בעולם כולו את מולדתו. בשעה שקיסינג׳ר התעמק במהליכי מטרניך וביסמארק, למד רבין את קורות בר־כוכבא.

הדור שלא מרד

יש עוד הבדל, הנובע מן הרקע האישי של בני ציבורים שונים.

בכל ארץ־הגירה יש שבר בין הדורות.

בני המהגרים, המשתדלים בכל כוחם להתבולל במהירות בתרבות הארץ החדשה ובלשונה, כדי להידמות לבני המקום, מתרחקים מן ההורים, הכבולים בתרבות ובלשון של ארץ־האם.

בן־המהגר הוא מרדן מטבעו, אדם משוחרר מסמכות ההורים, והנוטה לפסול מוסכמות. תהליך ההגירה מגביר פי כמה את התהליך הטבעי של מרד־הנעורים ופער־הדורות.

זה קרה לקיסינג׳ר. כשנכנס למיכללת הארוואֹרד, היתה רוחו משוחררת מכל הכבלים. הוא היה חופשי לעצב לעצמו השקפת־עולם משלו, תפיסה היסטורית משלו, תוך עיבוד כל ההשפעות שקלט.

החווייה הצברית היתה כימעט הפוכה.

דורו של יצחק רבין גדל בצילם של הורים חזקים. אצל רבין זה בולט, במיקרה, גם ברקע האישי: האם החזקה, אשה שהתעסקה כל ימיה בענייני ציבור, ושהיתה בעלת דיעות תקיפות ביותר; והאב, פעיל בהגנה ובציבור העובדים, שהיה חדור בכל נימי נפשו בהשקפות ששלטו ביישוב.

בדור צברי ראשון זה, כמו בדור שלאחריו, לא היה זכר למרד־נעורים. דיעות ההורים בכל התחומים נתקבלו כתורה מסיני, כאמת צרופה שאין להרהר אחריה. ההשקפה הציונית הקלאסית, כפי שהתגבשה בצמרת היישוב, היתה דוקטרינה נוקשה לחלוטין, שלא סבלה כל ביקורת.

ממילא לא עלה על דעתו של צעיר כמו רבין שהוא חייב, או אף רשאי, לבדוק מחדש את המוסכמות. כמו יגאל אלון, משה דיין, ייגאל ידין והאחרים, היה מובן לו מאליו שהמטרות נתונות, המיסגרת קבועה, ועליו למצוא דרכים ל ב צ ע את המטען ביצוע.

מכאן שהאינטלקט של רבין היה רתום, מתחילתו, לא למלאכה ספקנית של בדיקת היסודות, פסילת המיושן ויצירת החדש, אלא למלאכת הביצוע, לפיתרון בעיות מעשיות. ה„פרגמטיזם״ הישראלי המפורסם מבוסס על קבלה־ללא־עירעור של מוסכמות ההורים, ואילתור בחיפוש הדרכים הטובות והיעילות ביותר ליישומם בכל מצב.

„שלום, לא שטחים"

כל זה בולט היטב במיפגש ההיסטורי בין קיסינג׳ר ורבין, כמו בין קיסינג׳ר ואלון. בהלצה נאמר שבפגישת קיסינג׳ר־אלון השתתף רק שר־חוץ יהודי אחד — קיסינג׳ר. וזה לא היה הישראלי.

מאז עלותו לשילטון, לא השמיע רבין רעיונות חדשים. הוא גם לא סבר, כנראה, שיש בהם צורך. הוא לא ניגש לרוויזיה יסודית של הנחות־היסוד של המדיניות הקודמת. הוא לא חולל רפורמציה של הגישות היסודיות.

יתכן שבהמשך כהונתו יבצע רבין שינויים חשובים בדרכי־הביצוע בשטחים שונים, יבחן מחדש כלים שהתיישנו, יפסול שיטות שהשתרשו בתקופת־האבן של גולדה מאיר. אולם הגישה היסודית לבעייה הערבית בכלל ולבעייה הפלסטינית בפרט, לבעייה הביטחונית של המדינה, לבעיית יחסיה עם מעצמות זרות, לבעיית מקומה במרחב ובהיסטוריה — לא תשתנה. כי לרבין אין לגבי כל אלה גישה אחרת מזו שהיתה לגולדה או לבן־גוריון.

קיסינג׳ר, לעומת זאת, חולל, בהגיעו לצמרת, כימעט מייד מהפכה בתפיסות המדיניות והביטחוניות היסודיות של ארצות־הברית. הוא חולל שינוי היסטורי בגישת אמריקה לברית־המועצות ולסין, להיערכותה הביטחונית.

גישתו לבעיות המרחב הן חלק מן המהפכה המחשבתית הזאת.

בפוריותו השופעת, מוכן קיסינג׳ר לתרום גם רעיונות לשינוי התפיסה הישראלית עצמה. רעיונות אלה נעוצים בכל גישתו ההיסטורית, והוא ניסח אותם זמן רב לפני שהגיע למגע כלשהו עם הבעיות של ישראל.

רעיונות אלה הם כימעט ניגוד מוחלט לתפיסה המקובלת במדינה, מאז ימי בן־גוריון ועד ימי רבין. אילו רצה להתווכח עם בן־גוריון, גולדה או רבין, לא יכול היה קיסינג׳ר לנסח את הדברים אחרת מכפי שניסחם בספרו עולם שהוחזר על כנו, אגב תיאור אירופה במאה שעברה:

„הביטחון (האמיתי) מבוסס על היחסים בין המדינות, ולא על גודל השטחים.״

„שאיפתה של מדינה אחת לביטחון מוחלט, פירושה חוסר־ביטחון מוחלט לכל שאר המדינות.״

„עצם הנסיון להבטיח את חולשתו המתמדת של האוייב עשוי לשפר את מעמדו היחסי של אוייב זה. כי הסדר שאינו מקובל על דעת הכל, ושאינו מתקבל על־ידי האוייב־לשעבר מרצון חופשי, יוצר עיוות פסיכולוגי.״

„הצעד הקשה ביותר בדרך להשגת מצב יציב הוא ליצור סדר שהכל יקבלוהו כדבר מובן מאליו.״

„את ההכרה בקיום חוקי ניתן להשיג רק בדרך של הסכם, ולא בדרך של כפייה. זהו עניין של הסכמה, לא של תכתיב.״

„הזיכרונות (של מדינה מסויימת) הרסן אותה לא פחות מאשר הנוקשות שלה.״

„אחד התנאים ליציבות הוא שכל הצדדים יהיו בלתי־מרוצים מן ההסדר. שהרי אם מדינה אחת תהיה מרוצה לחלוטין, משמע שכל השאר יהיו בלתי־מרוצות לחלוטין.״

וכאילו רצה לתת עצה לאיש שביקר אותו בסוף תשל״ד, כתב קיסינג׳ר לפני שנים על מדינאי מן המאה שעברה:

„גורל המדינאים הוא לעיתים קרובות כגורל הנביאים — אין מדינאי בעירו. הם מתקשים תמיד להשיג את תמיכת דעת־הקהל בתוכניותיהם. גדולתם מתגלה רק אחרי זמן, כאשר הדברים שהם חזו מראש באינטואיציה שלהם כבר הפכו לנחלת העבר.״

אינטואיציה - לטובת מי?

אבל האינטואיציה של המדינאי קיסינג׳ר אינה מופעלת בשרותה של ישראל. זהו תפקידם של רבין ועמיתיו — שלא גילו אינטואיציה חדשה, וההולכים בתלם שנקבע על־ידי קודמיהם.

האינטואיציה של קיסינג׳ר מופעלת בשירות ארצות־הברית. ממילא היא מובילה לכיוון שונה מזה שהיה צריך להנחות את האינטואיציה של מנהיגי ישראל, אילו ניסו ליישם את רעיונותיו של קיסינג׳ר לטובת ישראל.

המיקריות של הגירות היהודים בדורות האחרונים מנעה מקיסינג׳ר לעשות זאת בעצמו. היינץ־הנרי קיסינגר, הנער היהודי מהעיר פירת, הוא שר־החוץ של ארצות־הברית — לא של ישראל.

אתם שואלים את ילדכם, כמו כל ההורים, בכל העולם. הוא רוצה להיות שוטר, כבאי או טייס. אתם ודאי רוצים שהוא יהיה מדען דגול, עורך דין או מהנדס או איש עסקים מצליח.

בלי הבדל מה יהיה מקצועו בעתיד, אתם יכולים לעזור לו לעשותו טוב יותר אם תתחילו לחסוך בעבורו כבר היום.

בנק דיסקונט מעמיד לרשותכם את תכנית החסכון "יתרון 10000" בה תוכלו להפקיד סכומים חד פעמיים החל ב־100 ל"י ועד 10,000 ל"י, לזכות במענק מיידי של 10% וליהנות מהצמדה מלאה, רבית מצטברת ופטור ממס. תוכלו לבחור גם באפשרות של הפקדות חודשיות קבועות של 50 ל"י לחודש.

"יתרון 10000" - התכנית שתאפשר לכם להגשים גם את שאיפותיכם שלכם.

פרטים מלאים וחוברת הסברה תוכלו לקבל בכל אחד מ־195 סניפינו.

בנק דיסקונט לישראל בע"מ בנק ברקליס דיסקונט בע"מ

צילום איתמר

תיילכו שניים יחדו,
בלתי אם נועדו?
(עמוס)

הומוריסט אמריקאי מפורסם הגדיר את טיבה של ברית מדינית כך: שני שודדים מחזיקים כל אחד את ידו בכיס רעהו, ועל כן אינם יכולים לשדוד אדם שלישי אלא ביחד.

הברית המדינית בין ארצות־הברית וישראל היא פחות צינית. אולם כמו כל ברית בין מדינות ריבוניות, היא מבוססת על אינטרסים.

לשתי מדינות יכול להיות אינטרס משותף מסויים. אבל אינטרס משותף כזה הוא תמיד זמני, ותמיד מוגבל. כי אין שתי מדינות הנמצאות באותו מצב, וממילא לא יתכן כלל ששלשתי מדינות שונות יהיו אינטרסים בסיסיים זהים.

משום כך כל ברית מדינית היא מוגבלת בזמן ובמקום. כפי שלימד מאקיאוולי, וכפי שידעו מטרניך וביסמארק — בעל־הברית של היום הוא האוייב של מחר, האוייב של היום הוא בעל־הברית של מחר. האינטרסים משתנים בלי הרף, כמו החיים עצמם. וכאשר משתנים האינטרסים, משתנות גם הבריתות.

הרגשות העמוקים של סטאלין

ההיסטוריה הקצרה של מדינת־ישראל גדושה דוגמות לכך.

באחד בנובמבר 1954 פרצה מילחמת־השיחרור האלג'ירית. היא נתמכה על־ידי מצריים, בהנהגת גמאל עבד־אל־נאצר. ממשלת צרפת סברה, בטעות, שאם תנטרל את

בעיני קיסינג'ר המפוכח, זהו מושכל ראשון. בעיני רבין ומרבית הציבור הישראלי, הדבר ברור פחות.

הגורר והנגרר

היעד המשותף של ארצות־הברית וישראל, בשלב הנוכחי, הוא להשיג הסדר־שלום בסיכסוך הישראלי־ערבי.

אינטרס משותף זה הוא די מוצק ודי חשוב כדי לאפשר פעולה משותפת מרחיקה־לכת. אולם האינטרסים המובילים את שתי המדינות ליעד משותף זה, שונים כמעט מכל הבחינות.

בשביל ישראל, השלום הוא צורך של קיום. ביסוס המדינה כעובדה קיימת בלב העולם הערבי מחייב התפייסות עמוקה בין העמים.

בשביל ארצות־הברית, הסדר־השלום הוא אמצעי למניעת התנגשות גרעינית עולמית, אמצעי לדחיקת רגלי הסובייטים מן העולם הערבי ומכשיר לחבטחת זרם הנפט לגוש המערבי.

בשביל ישראל, השגת השלום הוא היעד הלאומי המרכזי בדור זה, מאחר שכל שאר יעדיה הלאומיים תלויים בכך.

בשביל אמריקה זהו יעד חשוב, אך רחוק מלהיות מרכזי. הוא רק אחד ממערכת־יעדים רחבה ומסועפת, החובקת את העולם כולו.

הבדלים יסודיים אלה היו צריכים להוביל לשוני ניכר בגישות ובשיטות. שוני זה אינו בא לידי גילוי, מפני שבניגוד לקיסינג'ר ועמיתיו, אין מנהיגי ישראל רגילים לנסח בבירור יעדים לאומיים, לקבוע סולם קדימיות וליישם אותן בתוכנית־פעולה ברורה.

ידיד - יריב: שארל דה־גול

להיות פער עצום בין תפיסות־הזמן בין שתי המדינות.

ארצות־הברית רוצה בהסדר, אבל אין לה כל עניין בהסדר מהיר מדי. ישראל צריכה להיות מעוניינת בהסדר שיושג במהירות מי-

שלום של סלאמי

עבד־אל־נאצר, יתמוטט המרד האלג'ירי. ממשלת בן־גוריון סברה, בטעות, שהפלת עבד־אל־נאצר תחסל את תנופת הלאומנות הערבית.

כך נוצרה ברית מדינית, שהגיעה לשיאה במיבצע־קדש, שהיה בעיקרו נסיון להפיל את השילטון הנאצרי במצריים. המיבצע נכשל, וכעבור כמה שנים נאלצה צרפת להעניק עצמאות לאלג'יריה.

אנשים תמימים, כמו שימעון פרס, הכריזו אז שהברית הישראלית־צרפתית אינה מבוססת על אינטרסים, אלא „על רגשות עמוקים". אבל שארל דה־גול לא היה איש רגשני. מייד עם גמר ההרפתקה האלג'ירית הוא ניסה להתקשר עם העולם הערבי, והפך יריב מסוכן לישראל.

עוד לפני כן ניתן לישראל לקח חמור עוד יותר.

בסתיו 1947 נדהם היישוב העברי בארץ, יחד עם העולם כולו, כאשר הנציג הסובייטי באו"ם, אנדריי גרומיקו, השמיע לפתע נאום ציוני מובהק, בו תמך בהקמתה של מדינה יהודית בארץ.

עד לאותו רגע, במשך שני דורות, היה הבולשביזם אוייב מושבע של הציונות. ברית־המועצות לחמה בציונות מאז יומה הראשון, בגבולותיה ובעולם כולו. מנהיגי הציונות, רובם יוצאי־רוסיה, השיבו לה שינאה עזה.

לפתע השתנה הכל. העריץ הסובייטי המגואל־בדם, אנטי־שמי מבטן ומלידה, הניח את מלוא מישקלו העצום על כף המאזניים של המדינה היהודית. סטאלין סיפק את הנשק החיוני לצה"ל במילחמת־העצמאות, היה הראשון שהעניק למדינה הכרה דה־יורה מייד עם הקמתה, ותמך בה באו"ם ללא סייג.

מדוע? מפני שמבחינת האינטרס הסובייטי, היתה מדינה יהודית בארץ עדיפה על בסיס בריטי, שיכול היה להפוך חלק ממערך־הטילים האמריקאי שהקיף אז את ברית־המועצות.

עברו פחות משלוש שנים, והמצב השתנה. ישראל קמה והצטרפה לגוש המערבי. סטאלין פתח במסע אנטי־שמי ואנטי־ציוני קיצוני, המציא את עלילת־הרופאים הנתעבת, וחיסל את היהודים בצמרת הקומוניסטית במיזרח אירופה בטענה שהם סוכני הריגול הישראלי. יורשיו החליטו להשליך את יהבם על המהפכה הלאומנית הערבית, לנקוט קו אנטי־ישראלי קיצוני ולחדור, בדרך זו, אל תוכבי העולם הערבי.

הברית בין ישראל וארצות־הברית הדוקה ועמוקה הרבה יותר. אבל איוולת היא להתייחס אליה כאל נשואין קאתוליים, „לטוב ולרע, בימי בריאות ומחלה, עד אשר יפריד בינינו המוות."

חשוב להבין היטב לא רק מהו האינטרס המשותף המשמש בסיס לברית זו — אלא גם במה נבדלים האינטרסים של שתי המדינות.

כאשר נפגשים הנרי קיסינג'ר ויצחק רבין, הם יכולים לדבר בשפה דומה, להשמיע מליצות זהות. אבל הם מייצגים שתי מדינות שאין כל דימיון ביניהן מבחינת המיקום הגיאוגרפי, הגודל, העוצמה, הבעיות הביטחוניות והיעדים המדיניים.

משום כך, ארצות־הברית היא הגוררת. ישראל היא הנגררת. אין הנגרר יכול להכתיב לגורר את הכיוון והקצב. הגורר הוא המכתיב אותם לנגרר.

ג'ין כל־יכול

אילו היתה צמרת ישראל מסוגלת לחשוב על הבעיות הלאומיות היסודיות, היא היתה מבינה שמוכרח

אויב - ידיד - אויב: סטאלין

רבית, בגלל עובדה מרכזית ואכזרית: הזמן פועל נגד המדינה.

מכל לקחי יום־הכיפורים תשל"ד, זהו הלקח החשוב והמוחץ ביותר.

ההתמוטטות ההתחלתית בשתי החזיתות, הסכנה למרכז המדינה, כמות האבידות, החידושים במערכות־הנשק ובכושר־הלחימה של הערבים — כל אלה היו עובדות חשובות, המחייבות הפקת לקחים. אולם בטווח הארוך חשובה הרבה יותר זירה שנראתה צדדית: חרם־הנפט הערבי.

כאשר החליטו המנהיגים הערביים להאט את זרם הנפט אל מדינות המערב, כסיוע מדיני לצבאות הערביים הלוחמים, בוודאי לא היו רבים מהם מודעים לעוצמת המכשיר הזה. עברו שבועות וחודשים, עד שהתחילו הם עצמם לתפוס מה קורה.

כמו באגדה המיזרחית העתיקה, שיפשף הערבי את מנורת־הנפט — וג'ין כל־יכול התייצב לפקודתו.

במרוצת תשל"ד, הועלה מחיר הנפט פי ארבעה. בסוף השנה דובר על העלאה נוספת.

כתוצאה מכך, כבר מצויות בידי המדינות המפיקות־נפט 36% מכל יתרות־המטבע הקיימות בעולם. עד סוף העשור, הן יחזיקו בידיהן שני שלישים מכל העוצמה הכספית העולמית.

לפי הערכה מוסמכת של הבנק העולמי, יגיעו השקעות מדינות־ערב בעולם תוך עשר שנים לטריליון דולאר — מיספר אגדתי של 1,000,000,000,000 — הגדול בהרבה מכל ההשקעות של הענק הכלכלי האמריקאי בעולם.

אין זה מצב זמני. יתכן שתוך 10 או 20 שנה יפתח העולם מקורות־אנרגיה, שיחלישו את תלותו בנפט הערבי בתור דלק. אולם הנפט משמש כבר כיום לייצור 1200 מוצרים אחרים — החל בחומר פלאסטי וכלה במזון לאדם ולבהמה. זהו מקור לעושר לא־אכזב.

ההשלכות של עושר זה על המאזן הישראלי־ערבי הן עצומות, והדימיון מתקשה לתפסן.

למשל:

● הנחשלות החברתית והטכנולוגית של העולם הערבי, שנראתה עד כה בעיני ישראלים רבים כתופעת־טבע בלתי־משתנה ואף גוברת, הופכת במהירות לנחלת העבר. בתשל"ד היתה ההכנסה השנתית לנפש בישראל 3000 דולאר, בארצות־הברית 9000 דולאר, בסעודיה 12,000 דולאר, בכוויית 18,000 דולאר, ובנסיכות אבו־דבי שבמיפרץ הפרסי 40,000 דולאר!

תחת מטר־זהב זה, משתנים גם המישטרים. סעודיה חדלה להיות אחוזה של נסיכים חמסניים, המחנים את הקאדילאקים שלהם בין הגמלים. היא הופכת במהירות למדינת־רווחה, המשקיעה אמצעים עצומים בהשכלה ובשירותים סוציאליים. כוויית הגיעה מזמן לשיא עולמי בשטח זה.

● לא פחות חשוב: מי שיש לו אוצרות כאלה, אינו

איש השנה תשל"ד

(המשך מעמוד 19)
זקוק כלל לגידול טכנולוגים מקומיים. בכסף אפשר לקנות את כל היידע שבעולם, החל בפצצה גרעינית וכלה בתעשיות המפותחות ביותר.

● איראן, שאינה מדינה ערבית, רכשה השנה רבע ממיפעל־הפלדה הגרמני קרופ, יצרן־הנשק האגדי של הרייך השני והשלישי.

מדינות־ערב יכולות עתה לקנות את מיטב מיפעלי־הנשק בעולם המערבי, כדי להבטיח אספקה לעצמן, ולשללה מישראל. תהליך זה כבר התחיל בשקט.

● במקומות שונים בעולם החלו הערבים קונים את כלי־התקשורת המקומיים. המשכו של תהליך זה עלול לערער את השליטה המסורתית של היהודים בשטח חיוני זה, לשנות את דעת־הקהל.

● היכולת להעביר סכומי־כסף אדירים מארץ אחת לשנייה, להעניק השקעות לארץ אחת ולשללן מרעותה, היא עובדה מדינית ראשונה במעלה. אין עוד מדינה בעולם המוכנה בנקל להסתכן בסיכסוך עם העולם הערבי, מחשש פן יערער הדבר את מעמדה הכלכלי.

מצב זה כבר השפיע בצורה בולטת על ארצות־אירופה, ששלטו עוד אתמול בנתחים גדולים של העולם הערבי.

ארמון־זהב מעופף

לעומת ממדיו של ג'ין כלכלי זה, המתחיל להאפיל אף על ענקי־הכלכלה העולמיים, מתגמדים מימדי הכלכלה הישראלית.

גם בלי זה, התחיל המאמץ הביטחוני הנדרש מישראל לחרוג בהרבה מיכולת המדינה.

הטכנולוגיה של הנשק משתנה במהירות עצומה. ישראל נאלצת לעמוד בהתחרות עם אויבותיה, המזדרזות לרכוש את הציוד המודרני והיקר ביותר. בתשל"ד התעניינו שליחי־רכש ישראליים בקניית מטוסי־קרב אמריקאיים חדשים, שמחיר כל א ח ד מהם הוא כתקציב השנתי של עיר ישראלית. טיל זול יחסית יכול להפיל ארמון־זהב מעופף כזה.

בתשל"ד הוציאה ישראל על ביטחונה 34% מן התוצר הלאומי הגולמי שלה — כמעט פי שלושה יותר מארצות־הברית, לפחות פי שניים יותר מברית־המועצות, ופי ארבעה או חמישה יותר ממדינה אירופית מפותחת.

זהו מאמץ עילאי, ואין הוא מספיק. כל סיבוב נוסף של בורג המחיר הביטחוני הופך את ישראל תלוייה עוד יותר בחסדי האמריקאים.

השנה העסיק המאמץ הביטחוני, בכל צורותיו, כ־28% מכל כוח־העבודה הישראלי. עובדה זו יצרה אינפלציה דוהרת — כי פירושה שכל ישראלי רביעי צורך סחורות ושרותיו, ומוסיף לביקוש, מבלי לייצר ולהוסיף דבר להיצע.

ניתוח קר של נתונים אלה מוכרח להביא למסקנה פשוטה וחותכת: מאזן־הכוחות בין ישראל והעולם הערבי ישתנה לרעה משנה לשנה. מכיוון שישראל מעוניינת לשאת ולתת על הסדר־שלום מעמדת־כוח חזקה ככל האפשר, כדאי לה למהר ולהחיש את מהלכי השלום.

אילו נקטה ישראל ביוזמת־שלום מייד למחרת מילחמת ששת־הימים, כאשר היתה בשיא כוחה ויוקרתה, היתה יכולה להשיג תנאים הרבה יותר טובים מאשר היום, אחרי יום־הכיפורים תשל"ד וחשיפת המציאות הכלכלית החדשה. בעוד חמש שנים, יהיו התנאים קשים עוד הרבה יותר.

מכאן המסקנה המיבצעית: ישראל מעוניינת בהסדר כולל וסופי, בהקדם האפשרי.

מה בוער?

לא כן האמריקאים. לקברניט של אוניית־פאר שלווה יש מושגי־זמן שונים מאשר לרב־חובל של ספינה בוערת.

חשוב מאוד לארצות־הברית שתנופת מאמצי־השלום האמריקאיים במרחב לא תיעצר. עצירה כזו עלולה לגרום לאסון, להביא למילחמה נוספת, לעימות עולמי ואולי לחדירה מחודשת של ברית־המועצות לארצות־ערב.

אולם כל עוד נמשכת התנופה, אין לארצות־הברית כל עניין שתגיע במהרה לייעדה הסופי. להפך.

כל עוד נמשכים מאמצי־השלום, וכל עוד לא השיגו הערבים את כל יעדיהם המוצהרים, הם נשארים זקוקים לאמריקאים.

מבחינה אמריקאית, יהיה זה כמעט אידיאלי אם מאמצי־השלום יימשכו במשך 15—10 שנים, כל עוד נמשכת התלות הקיצונית של המערב במונופול־הנפט הערבי.

מכאן תורתו המיוחדת של הנרי קיסינג'ר, תורת השלבים.

במשך 11 החודשים של תשל"ד, אחרי גמר המילחמה, נמשכו מאמצי־השלום האמריקאיים במרץ עוצר־נשימה. התוצאה: ישראל נסוגה כמה עשרות קילומטרים בצפון ובדרום.

כמה שלבים יהיו דרושים, במיקרה הטוב ביותר, עד שהאמריקאים ישיגו הסדר־ביניים ישראלי־מצרי על נסיגה עד אל־עריש? כמה שלבים עד שייקבע הקו הסופי בגולן? כמה שלבים עד שיריחו, חברון, שכם ורמאללה יפונו על־ידי המימשל הישראלי? כמה שלבים להסדר הבעייה הפלסטינית?

לפי הקצב של תשל"ד, יכול כ ל א ח ד מן השלבים האלה להעסיק את כל הצדדים במשך חצי שנה ואף שנה. המאמץ כולו יכול להימשך שנים רבות, מבלי שאי־הסבלנות תגיע לממדים העלולים לגרום למילחמה.

במשך כל אותו זמן יהיו הערבים זקוקים ללחץ אמריקאי על ישראל, ואילו ישראל תהיה תלוייה כל־כולה בנשק ובכסף של ארצות־הברית.

תורת־השלבים תפורה, איפוא, על־פי האינטרסים האמריקאיים, ונוגדת את האינטרס הישראלי.

אם כן, מדוע תומכת בה ממשלת־ישראל בהתלהבות כה רבה? מדוע מצאה תורה זו נביא בדמותו של יצחק רבין?

ההסבר נעוץ באי־רצונה הקיצוני של ממשלת־ישראל לסגת מן השטחים המוחזקים, ולהתמודד עם הבעייה הפלסטינית. יש לה אינטרס פנימי מובהק לדחות את ההכרעה, ויחד עימה גם את המשבר הפנימי הצפוי, ואת הצורך בבחירות.

מבחינה פנימית גרידא, מעוניינת הממשלה להסכים לשלבים, לסגת בהדרגה, לרכך את ההלם, ולחלק את התרופה המרה במנות קטנות.

זוהי אחת ההדגמות החותכות ביותר לכלל האומר: אינטרס לאומי עליון נוגד לעיתים קרובות את האינטרס המיידי של השילטון, המשועבד למצבי־הרוח של הציבור ולשיקולים מיפלגתיים.

הנסיך של מאקיאוולי לא היה נאלץ להתחשב בדעת־קהל. מדינאי גדול מסוגו של ביסמארק מסוגל להנחיל לציבור את הבנת האינטרס העליון שלו.

בראש ישראל לא עמד בתשל"ד עריץ, אך גם לא מדינאי בעל מעוף היסטורי.

הדגם של קיסינג'ר

תורת־השלבים של קיסינג'ר שונה מתורת־השלום הדרושה לישראל — ולא רק בתפיסת גורם־הזמן. **היא שונה מבחינת הדגם היסודי.**

הדגם הקיסינג'רי פועל כך:

כל כמה חודשים נערך סיבוב נוסף של מאמצי־שלום. הסיבוב הוא באמצעות משא־ומתן ערבי־אמריקאי וישראלי־

מחכים לאמריקאים: אלון והרבינים

אמריקאי. הפגישות הישירות בין הצדדים הלוחמים יהיו פורמליות גרידא, ללא הידברות הדדית ממשית.

בתום כל סיבוב יבוא „הסדר־ביניים", שייקבע על־ידי האמריקאים, ושעל פיו תבצע ישראל נסיגה נוספת באחת הגזרות.

האמריקאים ירוויחו כקומיסיון את העמקת השפעתם המדינית והכלכלית במרחב. הישראלים ירוויחו תקופה של הרגעה, ללא מילחמה. הערבים ירוויחו את החזרת שטחיהם, והתקדמות בעניין הפלסטיני.

השאלה המכרעת היא: היכן ייגמר תהליך זה? מה יהיה הגבול הסופי?

מבחינת האמריקאים, אין כל ספק בעניין זה: הגבול הסופי יהיה הגבול של ה־4 ביוני 1967, עם „שינויים בלתי־מהותיים" בגזרות מקומיות כגון לטרון, קלקיליה, ירושלים, הגולן, רפיח ואילת.

הדגם של רבין

ממשלת ישראל קיבלה, למעשה, את הדגם הזה עוד בגילגול גולדה־דיין. אך יש לה הסתייגויות לגבי התאוצה והקו הסופי.

אחד מאישי מיפלגת־העבודה, המכהן כעת כשר חשוב בממשלת רבין, הסביר לפני שנים את הקו של מיפלגתו כך: „גולדה אומרת לאו מוחלט בעניין השטחים. אם נוכל להחזיק בכולם, נחזיק בהם. אם יהיה לחץ אמריקאי חזק, נסכים להחזיר כמה שטחים. אם הלחץ יהיה יותר חזק, נחזיר הרבה שטחים. אם יהיה הלחץ כזה שאי־אפשר לעמוד בו, נחזיר את כל השטחים."

ממשלת רבין פועלת על פי שיטה זו. היא תומכת בתורת־השלבים, מתוך תיקווה שכל שלב יהיה האחרון, ואז ייעצר תהליך הנסיגה. אולי ניתן להשפיע על הנשיא החדש, ג'ראלד פורד, שיהיה זקוק לקולות יהודיים כדי להיבחר מחדש בעוד שנתיים. אולי יהיו חילופים אחרים בצמרת.

בינתיים יש לעכב כל שלב, למשוך אותו עד כמה שאפשר, להתווכח בעקשנות כדי שכל נסיגה תהיה קטנה ככל האפשר.

התיקווה הסופית: שתהליך השלבים ייעצר לפני שיגיע אל גבול ה־4 ביוני, אותו הגדיר יצחק רבין בסוף תשל"ד כ„התחלת הסוף של המדינה", ולפני שתקום מדינה פלסטינית, שרבין מתנגד לה בלהט.

אולם עקרונית אין הדגם של רבין אלא הדגם של קיסינג'ר בצורה מסוייגת. אין לממשלת ישראל דגם אחר.

הדגם של בגין

מול הדגם הזה מופיע הדגם של הימין הישראלי, שדוברו העיקרי והעיקבי ביותר הוא מנחם בגין.

דגם זה אומר, בפשטות: להתנגד לארצות־הברית ולהחזיק בכל השטחים, בכל מחיר, ויהי מה.

לבעליו אין תשובה לשאלה, איך יכולה ישראל להילחם בלי אמריקה. עצירת מהלכי־השלום תביא, בהכרח בלתי־נמנע, למילחמה חדשה. הימין החדש, בהנהגת בגין ואריק שרון, רוצים לנחול ניצחון מכריע במילחמה זו, ולשבור את העוצמה הערבית. איך עושים זאת בלי עזרה מאסיבית, בכסף ובנשק, מצד ארצות־הברית?

התשובה המוצעת: צריכים להפיל את הנרי קיסינג'ר על־ידי חתירה תחתיו בדעת־הקהל האמריקאית והעלאת טיפוסים כמו אביר המילחמה הקרה הניצחית, הנרי ג'קסון.

זוהי גישה נאיבית למדי. אם יפול קיסינג'ר, עלול לבוא במקומו אדם בעל גישה שלילית יותר כלפי ישראל.

בניגוד להגיון התהליכים העולמיים, מאמינים בעלי דגם זה שההפשרה הבינגושית תסתיים, שהעם האמריקאי עצמו יתקומם נגדה. לצורך זה הם מוכנים להתקשר עם היסודות הקיצוניים ביותר בציבור האמריקאי, שהם אנטי־שמיים מסורתיים, נגד שר־החוץ היהודי.

איך מתיישבת תפיסה זו עם הערכת עוצמתו הכבירה של נשק־הנפט הערבי? גם לכך יש תשובה הדומה להזייה: סבלנות המערב תתפקע, והוא יכבוש את מדינות־הנפט במיבצע צבאי.

חלום זה חוזר, למעשה, אל מיבצע־סואץ ביש־המזל של 1956, שסיים את תקופת הקולוניאליזם המערבי בעולם. במציאות של תשל"ה נראית החזרה עליו, בממדים הגדולים פי מאה, כחלום באספמיה.

בסוף תשל"ד לא נראה כאילו יש סיכוי לקו של בגין להתגבר בישראל. אך הדבר אינו בלתי־אפשרי לגמרי.

אם ינצח, על רקע של משבר פנימי, הוא עלול להביא לחורבן בית שלישי — מצדה תיפול שנית.

אלא שלפי שעה נראה שהרוב הגדול של אזרחי המדינה תומך בדגם של ממשלת רבין, ברוח של פאטאליזם פאסיבי נוסח „אין ברירה".

תוכנית קיסינג'ר הישראלי

בסוף תשל"ד לא היה קיים בישראל גורם מדיני יעיל, שהיה מסוגל להציג דגם אחר, המבוסס על האינטרס העצמאי של ישראל. היסודות הפזורים של מחנה השלום, המפוצלים והמסוכסכים, נסחבו אחרי ממשלת רבין, הן מתוך שיקולים אינטרסנטיים, הן מתוך עייפות וחולשת־הדעת.

בגלל עריקה זו, לא היה קיים בישראל כוח ממשי, שהיה מסוגל להציג דגם אלטרנטיבי, שלישי, מול הדגם של קיסינג'ר והדגם של בגין.

אחת השאלות ההיפותטיות המרתקות ביותר, שאפשר להעלותן, היא:

איזה דגם היה קיסינג'ר עצמו ממציא, אילו היה שר־החוץ של ישראל, ולא שר־החוץ של ארצות־הברית?

איך היה מיישם במציאות הישראלית את העקרונות וההשקפות, שאותם פירט בספריו העיוניים, לפני שנקרא להצטרף לצמרת האמריקאית?

אין ספק שתחילה היה מגבש את השיקולים הישראליים העצמאיים:

● הזמן פועל עתה לרעת ישראל. משום כך, ככל שיקדים השלום לבוא, כן יגבר הסיכוי של ישראל להבטיח בו את אינטרסים שלה.

● **הביטחון־לטווח־ארוך של ישראל חייב להתבסס על „לגיטימיות חדשה", כלומר על כינון מצב מדיני חדש שכל העמים במרחב יקבלוהו מרצון, וישלימו עימו ללא אונס.**

● אין ערך ממשי ל„גבולות־ביטחון" דימיוניים. תחת לחתור לצירוף שטחים, המעניקים אשלייה של ביטחון, אך גורמים רק למילחמות נוספות, יש לחתור להתפייסות עם העמים, ובראש וראשונה עם העם הפלסטיני, כדי לעקר מראש כל כוח העלול להפריע לשלום שיושג.

● **משום כך עדיפה פנייה ישראלית ישירה על העמים הערביים, שתשנה את המציאות הפוליטית והפסיכולוגית בינם ובין ישראל, על כל הסדר שיושג באמצעות האמריקאים.**

● **מאחר שגם לפי הדגם האמריקאי אין כל סיכוי שישראל תחזיק לאורך ימים בשטחים שכבשה במילחמת ששת־הימים, מוטב לישראל לתפוס את השור בקרניו ולנצל את החזרת השטחים במכשיר להתפייסות.**

● הוא הדין לגבי הקמתה של מדינה פלסטינית, שגם היא הפכה בלתי־נמנעת. מוטב שישראל עצמה תציע אותה, במקום לקבלה בכפייה מבחוץ.

הדגם שהיה מוצע על־ידי קיסינג'ר, אילו היה ישראלי, היה נראה, על כן, כך:

● ישראל תכריז מייד, באופן עצמאי וחד־צדדי, כי היא מוכנה במיסגרת השלום לחזור לגבולותיה הקודמים (או לקירבתם), ולעזור בהקמת מדינה פלסטינית בחלקים הערביים של הארץ.

● **ישראל תפנה במחווה דרמאתית אל מדינות ערב ואל העם הפלסטיני, בהצעה לפתוח מייד במשא־ומתן ישיר ומזורז להשגת השלום על בסיס זה.**

● ישראל תחתור, במהלך מהיר, להשגת הסכם־שלום כולל וסופי, שיפתור בו־זמנית את כל השאלות התלויות ועומדות בינה ובין העולם הערבי, ולכינון מציאות־שלום שתהיה מקובלת על הכל.

● **במידה שיהיו דרושים שלבי־ביניים במעבר אל השלום, הם לא יהיו ל פ נ י השגת ההסכם, אלא ב ב י צ ו ע ו, ויהוו חלק ממנו.**

פרוסות של נקניק

הבדל העצום בין דגם זה של „קיסינג'ר ישראלי" ובין הדגם של קיסינג'ר האמריקאי, בולט בצורה חותכת כשמביטים בשניהם בעיניים ערביות.

הדגם הישראלי יאמר לערבים:

● **אתם יכולים להשיג את שני יעדיכם העיקריים — החזרת השטחים וחיסול הבעייה הפלסטינית — במישרין מידי ישראל, מבלי לשלם קומיסיון מדיני וכלכלי מופקע למעצמה זרה.**

● בדרך זו יימנע מכם הצורך ליצור תלות ערבית באמריקה, וזה מבלי להחזיר את התלות שלכם בברית־המועצות.

● **ייקבע מראש, כעובדת־יסוד פסיכולוגית ופוליטית, שהגבול הסופי של הנסיגה הוא בקירבת הקו הירוק — ותודעת העמים תתרגל לכך לפני שתבוצע הנסיגה עצמה.**

● התעקשות ישראלית על פרטי ההסדר אינה נובעת מרצונה המוסווה להמשיך ולהחזיק בשטחים שכבשה, אלא מעמידה כנה על הצרכים הנראים לישראל כחיוניים: סידורי־ביטחון, גבול פתוח וריקמת־יחסים חדשה.

ובעיקר:

הסכמת ישראל לוויתורים אינה נובעת מחולשה, ואינה באה בעיקבות לחץ מבחוץ, אלא היא פרי הכרעה ישראלית עצמאית, המעדיפה שלום על פני שטחים והרוצה להשתלב במציאות מרחבית חדשה.

גם אם הנסיגה תבוצע בשלבים, תוך הגשמת חוזה־השלום, היא לא תיראה כפירוק הדרגתי של ישראל חלשה, אלא כהגשמה הדרגתית של תוכנית ישראלית עצמאית.

לעומת זאת, הדגם האמריקאי ייראה לערבים באור שונה לגמרי — אור המבשר סכנות חמורות לעצם קיומה של ישראל בטווח הארוך.

הערבים יראו שאחרי כל כמה חודשים נאלצת ישראל, תחת לחץ אמריקאי, לסגת בעל־כורחה משטח כלשהו.

שום נסיגה כזאת לא תיראה כפשרה בין ישראל והערבים („פשרה טריטוריאלית", כסלאנג האווילי שנוצר בישראל בשנת תשל"ד) אלא ככניעה ישראלית לאמריקאים. על כניעה כזאת אין לערבים כל צורך לגמול לישראל ברצון טוב.

הלחץ האמריקאי, המכריח את ישראל לסגת, ייראה לערבים כפרי הכוח הערבי, תוצאת הניצול הנכון של המשאבים המדיניים והכלכליים של העולם הערבי, המופעלים כלפי ארצות־הברית.

לשרשרת כ ז א ת של נסיגו אין גבול טבעי. המכניזם של לחץ ערבי על אמריקה, ולחץ אמריקאי על ישראל, יכול להימשך בלי סוף.

אם ישתכנעו הערבים שישראל פועלת תחת לחץ בילבד, ושיש בכוחם להגביר את הלחץ, יגברו בעולם הערבי הקולות שיטענו שאין כל צורך להיעצר בקו הירוק.

כך משתלב הדגם האמריקאי עם רעיון „נקניק הסאלאמי," הרווח בחוגים רחבים — רעיון המשווה את ישראל לנקניק, שאי־אפשר לבלעו בבת אחת, אך שאפשר לחתוך אותו פרוסות־פרוסות, עד כלותו.

אין רעיון מסוכן יותר לעתיד ישראל, מאשר זה. דגם הנראה כאילו הוא מאשר אותו, והמחזק אותו עוד יותר תוך כדי הגשמתו, צופן בחובו סכנה נוראה.

הצלבנים החדשים

תודעה של כל עם מושפעת במידה רבה מאד על־ידי נסיונותיו ההיסטוריים, כפי שהם נלמדים בבית־הספר ומתוארים בספרים.

אחת החוויות הלאומיות המרכזיות בהיסטוריה הערבית היא פרשת הכיבוש הצלבני.

בעיני הערבים, הלומדים פרשה זו בהרחבה בבית־הספר, נראית חווייה זו כך:

הצלבנים נהנו תחילה מעליונות צבאית, וניצלו את פיצול העולם הערבי. הם קנו אחיזה בארץ, ולאחר מכן, בשרשרת של מילחמות, הרחיבו אחיזה זו עד שהתבססו בעבר־הירדן, חדרו ללב מצריים, הגיעו למבואות דמשק והשיקו צי בים־סוף.

במשך שלושה דורות התגונן העולם הערבי בפני הצלבנים תוך נסיגה מתמדת.

בהדרגה גבר הכוח הערבי. יחסי־הכוחות התאזנו. נוצר מצב של קיפאון, כשקווי־הגבול זזים הלוך ותזור. בזה אחר זה בנו הצלבנים „קווי בר־לב" של מיבצרים, שלא היו תחליף לכוח־המחץ של הצבא הצלבני הנייד בראשית הממלכה.

אולם התגברות הכוח הערבי נמשכה, והקערה החלה מתהפכת על פיה. בהדרגה כבשו הערבים בחזרה את השטחים שאיבדו. בשרשרת של מילחמות הצטמקה הממלכה הצלבנית.

הם גורשו ממצריים ומסוריה, הושלכו אל ממערב לירדן, סולקו מירושלים ומהרי יהודה ושומרון, עד שלא נותר אלא ראש־גשר בחוף הים. לבסוף סולקו גם משם, והושלכו לים, פשוטו כמשמעו.

בדור האחרון רואים ערבים רבים את מדינת־ישראל כמהדורה חדשה של הממלכה הצלבנית. ממילא הם מתפתים לאמונה שגורל ישראל יחזור על תולדות הצלבנים.

הברית החדשה: קיסינג'ר בפגישתו הראשונה עם אנוואר אל־סאדאת

תורת־השלבים עלולה לחזק אמונה מסוכנת זאת. התגשמותה תיווצר תמונה של ישראל המצטמקת בעל־כורחה, מפאת חולשתה, שלב אחרי שלב, כמו בימי צלאח־אל־דין ויורשיו.

אדם בעל חוש היסטורי כמו קיסינג'ר, היה מבחין בסכנה זו — אילו היה ישראלי. כמנהיג ישראלי, היה עושה את הכל כדי לקדם את פניה על־ידי יצירת תמונה אחרת לגמרי: תמונה של ישראל היודעת היכן גבולה הלגיטימי, והמחזיקה בשטחים נוספים רק זמנית, כפיקדון לקראת השלום, והמוכנה להחזירם בכל עת במיסגרת של שלום והתפייסות.

היכן קיסינג'ר הישראלי?

קיסינג'ר האמריקאי, המפעיל את המוח היהודי שלו לטובת מולדתו החדשה, מציע למרחב „שלום אמריקאי" — PAX AMERICANA.

אילו היה ישראלי, והיה מפעיל את מוחו למען המדינה, היה מציע שלום ישראלי־ערבי, „שלום שמי", PAX SEMITICA.

הוא לא היה מסתפק בהצעות מעשיות של קווי־גבול ופיתרון בעיות, אלא היה מציג לעמי המרחב תמונה חדשה, שבכוחה לרתק את דימיונם.

גיבורו של קיסינג'ר, מטרניך, עשה זאת. הוא עיצב את „הברית הקדושה" לא רק כמציאות פוליטית אלא גם כחזון רוחני — ברית של קיסרים ומלכים, הקשורים זה בזה בהתחייבות הדדית לשמור ביחד על השלום והסדר, כדי להבטיח שלווה וביטחון.

כך עשה גם ביסמארק. הוא הציג כאידיאל את חיסול הפילוג שפיצל את גרמניה בין עשרות נסיכויות, ואת איחוד גרמניה כמדינה חזקה השומרת על השלום, יחד עם הקיסרויות של רוסיה ואוסטרו־הונגריה.

בפני המרחב נפתחו בשנת תשל"ד אופקים חדשים לגמרי. מה שנראה עד כה כאיזור נחשל ומפגר, הנדון לשיעבוד ולעוני, הפך לשטח בעל פוטנציאל כלכלי וטכנולוגי תוסס.

בגלל הסיכסוך הישראלי־ערבי מתעכבת התפתחות זו. מיליארדים נזרקים לתוך ביב־השופכין של המילחמה. המעצמות הזרות שומרות על יכולתן לנצל ולהפיק זכויות־יתר, בגלל התפקיד שהן ממלאות כמתווכות, כמשכינות־שלום או כספקות־נשק.

התפייסות ישראלית־ערבית, שתביא לשילוב אוצרות הטבע והרוח, הכישרון והטכנולוגיה של ישראל ועמי־ערב, יכולה להפוך את כל המרחב, תוך דור אחד, למעצמה עולמית בלתי־תלוייה, המתחרה באירופה המערבית, בגוש הקומוניסטי וביפאן.

פעם היה זה חלום הנראה רחוק מן המציאות. בסוף תשל"ד זוהי אפשרות פוטנציאלית.

העושר קיים. היכולת קיימת. הנתונים הבינלאומיים הדרושים קיימים.

אולם חסר רוח של אקטיביזם מדיני ורוחני בישראל, שישים קץ לדיכאון הפאטאליסטי שהשתרר במדינה, שיזרוק לחלל רעיון חדש ושיפעל על פיו באומץ־לב. בקיצור: קיסינג'ר ישראלי.

הוא לא קם בתשל"ד. האיש של שנה זו היה קיסינג'ר האמריקאי.

oroyo
הצעה כדאית...
...לפני ששוב יעלו המחירים
בקר בציפעץ.
ואל תטעו חלילה. מדובר בלוחות עץ אורן טבעי לציפוי דקורטיבי, לוחות עץ לציפוי קירות ותקרות בדוגמאות חריטה, לוחות סיבית מצופים פורמיקה משני הצדדים, וכל חתיכת עץ שתרצה, בכל הגדלים הסטנדרטיים. אתה מתכונן לצפות את קירות ביתך? או לבנות במו ידיך מוסך? ארון למרפסת? מדפים? קולבים? מטה זוגית? "עשה במו ידך" בעזרת ציפעץ וחסוך למעלה מ־200%.
בציפעץ תמצאו גם כלי עבודה, צבעים ואביזרי קישוט לביתך.
ציפעץ
הפטיש 4, פינת הרצל 125 ת"א. טל. 821795

אנשים אלה סימלו בשנת תשל"ד את הישגיהם וכישלונותיהם של ישראל והעולם
הם נבחרו על־ידי „העולם הזה" תוך בחינת כל מאורעות תשל"ד

אנשי השנה תשל"ד

העולם — ריצ'רד ניכסון: טרגדיה

באחד השבועות האחרונים של תשל"ג נכנס איש־השנה **הנרי קיסינג'ר** לחדרו של הנשיא **ריצ'ארד ניכסון**, האיש ששלף אותו משורות האקדמאים והפך אותו לשר־החוץ של המדינה החזקה ביותר בעולם.

שליחותו של קיסינג'ר לא נגעה למדיניות־החוץ. החברים הבכירים בצמרת השילטון בחרו בו, מפני שהיה האיש האחרון בממשלה שעוד נהנה מאמונו של ניכסון.

קיסינג'ר הודיע לניכסון כי המישחק נגמר. אם לא יתפטר מייד מתפקידו, מובטח שיועמד לדין פלילי בסנאט ויורשע שם במעשי־פשע. באותו יום, ה־8 באוגוסט, עשה הנשיא ה־37 של ארצות־הברית דבר שלא עשו 36 קודמיו. הוא התפטר.

כך, תוך שנתיים קצרות, הגיע מאיגרא רמה לבירא עמיקתא — איוב מודרני, שהיה אשם בעצמו בכל אשר קרה לו.

הטרגדיה האישית של ריצ'ארד ניכסון האפילה על כל מאורעות השנה בעולם. השתלבו בה בעיות אישיות, לאומיות ובינלאומיות, האופי של האיש וטיב המישטר. יותר מכל בלט בה האבסורד השולט בחיים הפוליטיים, והקובע גורלות של עמים.

בראשית תשל"ג נבחר ניכסון לתקופת־כהונה שניה ברוב עצום, חסר־תקדים. שום דבר לא יכול היה לערער רוב זה. גם לולא עשה דבר בבחירות, היה זוכה בניצחון כביר. המעשים שהמיטו עליו את האסון היו מייותרים לגמרי.

במהלך תשל"ד ירדה על ניכסון מהלומה אחרי מהלומה. טפח אחרי טפח נחשף. הנשיא, שחולל מיפנה היסטורי ביחסי ארצות־הברית עם ברית־המועצות, סין והעולם הערבי, נתגלה כרודן קטנוני, שקרן ורמאי. שפע העוונות שהוכחו נגדו כללו את כל הפשעים האפשריים: גניבת כספים למטרות פרטיות, רמאות של מס־ההכנסה, גניבת תכשיטים, הונאה שיטתית של הציבור, חיפוי על פריצות, תשלום דמי־סחיטה ודמי לא־יחרץ, ביצוע פעולות בילוש בלתי־חוקיות, הפעלת שילטונות המס נגד יריבים.

המרחב — אנוור אל־סאדאת: בראש

בראש־השנה תשל"ג שררה בעולם ובמרחב דיעה אחידה על **מוחמד אנוואר אל־סאדאת**: הוא לא־יוצלח גמור.

כאשר ירש את כסאו של **גמאל עבד־אל־נאצר** האגדי, נתקבל בספקנות כללית. הוא נראה כאיש קטנטן, טיפוס מוגבל מעיר־שדה נידחת. מעשיו לאחר מכן רק חיזקו רושם זה. הוא דיבר ללא־הרף על „שנת ההכרעה" ונתן לה לחלוף ללא הכרעה. איומי־המילחמה שלו הפכו בדיחה. לבסוף נחרץ עליו הדין: אין הוא מסוגל לפתוח במילחמה, ואין הוא מסוגל לכרות שלום. סופו ליפול.

ביום העשירי של השנה הפתיע אל־סאדאת את העולם כולו — כשם שחייליו הפתיעו את מעוזי קו בר־לב. נסתבר כי אל־סאדאת היה מסוגל להחליט, לתכנן ולבצע.

במשך כל השנה לאחר מכן גדל שיעור־קומתו של נשיא מצריים בעיני העולם. הוא עצר את צבאותיו אחרי המכה הראשונה, ולא הסתבך בהרפתקה שיכלה להיגמר בשואה. הוא ביצע שינוי־חזית פוליטי מכריע, וכרת ברית עם ארצות־הברית. הוא יצר איזון עדין ויעיל ביותר בין אמצעים צבאיים ויוזמה מדינית. הוא איחד מאחריו את מרבית העולם הערבי, על פלגיו היריבים והמסוכסכים, בצורה שנתנה לו את האופציה בין מילחמה נוספת והסדר מדיני.

בכושר־ההחלטה ובראייה מפוכחת הוא עלה בהרבה על האיש היחידי שיכול היה להתחרות עימו על תואר איש־המרחב של תשל"ד: **יאסר עראפאת**, ראש ה־אירגון לשיחרור פלסטין. במשך כל תשל"ד עלה קרנו של אירגון זה. בסוף השנה יכול היה להצביע על הכרה בינלאומית כימעט כללית באש"ף. קרוב ל־100 מדינות הושיטו לו הכרה בצורה זו או אחרת.

תוך כדי כך התקרב גם עראפאת, בהשפעת אל־סאדאת, לתמיכה ברעיון ההסדר המדיני, כשהוא מהדק את יחסיו עם ברית־המועצות ופותח פתח לארצות־הברית. היה ברור לגמרי שלא ייתכן שלום במרחב מבלי לשתף את העם הפלסטיני — ושיתוף אש"ף במו"מ נראה מובטח.

כלכלה — יהושע בן־ציון: המעמד

„מה נשאר מקו בר־לב? הווילות של הקבלנים בהרצליה פיתוח!" אימרה זו, אחת הבדיחות המרות ששטפו את הארץ אחרי מילחמת יום־הכיפורים, ביטאה את המציאות הכלכלית והחברתית של המדינה.

יותר ויותר התברר, במהלך השנה, שיש בארץ שני מעמדות: הרוב העצום של ישראלים עובדים, שכירים ועצמאיים, הכורעים תחת נטל בלתי־נסבל של מאמץ ביטחוני, והמעמד המייוחס.

האינפלציה הדוהרת, העובדה מס' 1 בכלכלת ישראל, טחנה את המעמד הראשון כמו אבני־הריחיים. מי שלא רימה את המס בצורה חוקית או בלתי־חוקית, לא יכול היה להתקיים.

המעמד השני כולל שיכבה דקה, המשוחררת מתשלום מס־אמת. היא משגשגת באינפלציה ונהנית מן המאמץ הביטחוני.

לא היה נציג טוב יותר לשיכבה זו, מאשר **יהושע בן־ציון**, מנהיג תנועת ארץ־ישראל השלמה, תובע נלהב של סיפוח השטחים וניצולם, שופט־צבאי בשעות־הפנאי שדן פידאיון למוות בניגוד לרצון צה"ל — והאחראי לשערורייה הכלכלית הגדולה ביותר של השנה, התמוטטות בנק ארץ־ישראל בריטניה.

רק בית־המישפט יוכל לקבוע אם בן־ציון הוא רמאי, שהעביר לצרכים פרטיים את המיליונים שהפקידו אזרחים תמימים בבנק שלו — או הרפתקן, ששיחק במיליונים והפסיד. כך או כך, הוא הכניס את ישראל לליגה בינלאו־מית של הבנקים המתמוטטים, שהטביעה השנה את חותמה על חיי־הכלכלה בעולם כולו.

בתשל"ג פרש **פינחס ספיר** מהנהגת הכלכלה, ומאחר שאיש לא רצה לקחת לידיו את ירושתו, נפל הפור על **יהושע רבינוביץ**. הוא עשה כמה צעדים חיוביים לבלימת האסון הכלכלי, אך הפיתרון היה עדיין רחוק. האיש שיכול היה להתחרות בו, **משה זנבר**, נגיד הבנק הממלכתי, נפגע ללא תקנה בפרשת בן־ציון, ונראה היה שימיו בתפקידו ספורים.

משפט — שימעון אגרנט: הנפילה

כאשר הפילו הגלים הסוערים של מילחמת יום־הכיפורים בזה אחר זה את מוקדי הקדושה וההערצה בישראל, נותר בית־המישפט העליון כמיגדלור בודד בים הסוער. בדימי־דומי־האלים, הוא החזיק מעמד. על נשיאו הוטל להרכיב את ועדת־החקירה לטיהור האווירה, והוא העמיד על עצמו בראשה.

עלייתה וירידתה של ועדת **שימעון אגרנט** היו אחד הסיפורים הגדולים, והעצובים, של תשל"ג. סיבות כישלונה נשארו בגדר תעלומה גם בסוף השנה. נראה כי אגרנט וחבריו התפתו לעשות דבר שאסור דווקא לשופט לעשותו: להעדיף „אינטרס לאומי," הנתפס בצורה מסולפת, על ההיגיון המישפטי האובייקטיבי.

הדו"ח הראשון של הוועדה טיהר לחלוטין את המימסד המדיני, הטיל את כל האשמה למחדל על הדרג הצבאי. תגובת הציבור היתה כה ספונטאנית ומוחצת, עד שהדו"ח השיג בדיוק את ההיפך. הציבור קם וניפץ את הממשלה, שבה מצא מיקלט **משה דיין**. תוך כדי כך התנפץ גם שילטונה של **גולדה מאיר**.

אחרי שבר זה, איבד הציבור את האימון בוועדה. היא המשיכה במלאכתה בצינעה ובסוד, אך לציבור כבר לא היה איכפת. לא רק מסקנותיה, אלא גם שיטותיה עוררו ביקורת כללית, שכוונה בעיקר נגד שלילת זכות הנאשמים להגן על עצמם כראוי.

הנזק שנגרם תוך כדי כך למוסד השיפוטי העליון היה חמור ביותר. מילבד אגרנט כיהן בוועדה גם שופט בכיר שני, **משה לנדוי**, שנהנה מהערכה כללית, כמישפטן וכאדם. הפרשה כולה עוררה בלב רבים את המחשבה שאסור לשתף להבא שופטים בוועדות בעלות משמעות פוליטית.

מערכת השיפוט עצמה היתה מטרה לביקורת כללית. בפעם הראשונה נאלצו השופטים עצמם להתגונן בפני טענות על נוהלי עבודתם, כששר־המישפטים החדש, **חיים צדוק**, מנצח על ההתקפה. הסחבת המישפטית, הפוגעת ביסודות הצדק, הפכה נושא ממדרגה ראשונה.

מדיניות — זבולון המר: שבוי?

בראשית השנה היה נדמה ש**שולמית אלוני** תהיה הדמות הבולטת החדשה במפה המדינית של ישראל. אולם אחרי הצלחתה המפתיעה בבחירות מיהרה להשתלב במימסד הישן — ושוב לא הטביעה כל חותם על המאורעות. גם **אריק שרון**, שנראה כבעל עמדת־מפתח, לא השפיע על המהלכים, והליכוד שהקים דרך במקום באי־ביטחון גובר.

לעומת זאת השפיע על מדיניות־הפנים של השנה, יותר מכל עסקן אחר, הצעיר־המיקצועני של המפד"ל, **זבולון המר**. אחרי שעלה כבר קודם לכן על גל דתי־לאומני, סחף ונסחף קדימה, בקצב גובר.

המר, הוא שמנע את כניסת המפד"ל לממשלת רבין, גרם לפחות זמנית לשידוד־מערכות כללי בתוך המימסד, עמד בראש ההתנחלות ההמונית בסבסטיה — אחד המאורעות הפנימיים הגדולים של השנה. תוך כדי כך נתגלה שבניגוד למנהיגי הליכוד, יש לו גייסות למיבצעים.

בסוף השנה היה המר מוכן, כמו כל קוביוסטוס טוב, להמיר את האסימונים הפוליטיים שהצטברו בידיו במטבע הקשה של כהונת־שר. הוא יכול היה להכתיב את תנאיו. אך לשם כך היה עליו להשיב על שאלה שליוותה את כל דרכו: האם הוא שולט בגל הלאומני שהעלה אותו, או שהגל שולט בו? האם נשאר פוליטיקאי חופשי, המסוגל לקפוץ — או שהפך שבוי בידי הכוחות שהוא עצמו שיחררם?

בטחון — משה דיין: המחדלטור

אחרי המכה הראשונה שהנחיתו צבאות מצרים וסוריה ביום־הכיפורים, התאושש צה"ל ועבר להתקפת־נגד מוצלחת. אולם הוא לא התאושש מן המכה המוסרית. פולחן־האלילים הצבאי נשבר. במקומו באה גישה מפוכחת, ביקורתית ועניינית יותר.

כל האלילים של 1967 עברו ביקורת ציבורית חדשה. במהלך החקירות הממלכתיות, המילחמות הפנימיות וההאשמות ההדדיות, השתנתה דמות כולם. **דויד אלעזר, חיים בר־לב, ישראל טל, אריק שרון, אלי זעירא, שמואל גונן** — כולם הונחו על כף המאזניים להערכה חדשה, שתימשך בוודאי עוד זמן רב.

האיש שדמותו הצבאית נהרסה סופית, וללא תקנה, היה **משה דיין**, שר־הביטחון שהיה אחראי להכנת צה"ל במשך שש ורבע שנים, ולכוננות ערב המילחמה. נסתבר לא רק שבעיקבות דוגמתו האישית חדרה לצה"ל אווירה של פוליטיזציה, מילחמת־קבוצות, התפרקות והתרופפות המידות, אלא שגם בשטח המיקצועי לא היה מסוגל להכשיר את הצבא, לעדכן את הדוקטרינות והמיבנה האירגוני. הוא היה, פשוט, חייל גרוע.

בשביל צה"ל, היתה תשל"ד שנת ההיפטרות מתקופת משה דיין — שנה של התחלה חדשה כימעט בכל השטחים. תהליך זה יצריך תקופה ארוכה. הוא מעמיד במיבחן את הרמטכ"ל החדש, **מרדכי גור**, ואת עוזריו הבכירים — ורק תשל"ה תראה באיזו מידה הצליחו לעמוד בו.

עיתונות — שלמה נקדימון: החושפים

באחד מימי תשל"ד התכנסו כמה מומחים לכלי־התקשורת, כדי לדון בשאלה שריחפה על העיתונות הישראלית כולה: באיזו מידה שותפים כלי־התקשורת באסון של יום־הכיפורים? באיזו מידה שיתפו מרצון פעולה עם המימסד הפוליטי לשטיפת מוח הציבור, ותרמו לשיכרון הכללי — שנסתיים בהתפכחות הנוראה של יום־הדין?

הקונסנזוס של המשתתפים היה שלילי ביותר. אולם במהלך השנה לא טיהרה העיתונות הישראלית את עצמה. הפרשנים, שדבריהם נתגלו ביום־הכיפורים כדברי־הבל הרי־אסון, המשיכו להתפרשן, כאילו לא קרה כלום. אחדים היכו פומבית על חטא, ניחמו את עצמם וחזרו לסורם.

לא הפרשנים יכלו להתחרות על תואר איש־העיתונות, אלא הרפורטרים. העיתונות תרמה רק מעט להסקת הלקחים האמיתיים של מילחמת יום־הכיפורים. אבל חבורה עקשנית של כתבים חשפה הרבה מליקויי המדינה, דאגה לזרם של מידע חיוני לאזרחים.

רבים מהם הצטיינו בעיתונות היומית, בטלוויזיה, ברדיו ובשבועון המסויים. כנציגם המצטיין זכה בתואר איש־העיתונות הכתב הפוליטי של ידיעות אחרונות **שלמה נקדימון**, בעל סקופים רבים בדיווח על חיי המיפלגות, שעזר לציבור לעקוב מקרוב אחרי הנעשה בחדרי־חדרים של מוקדי־הכוח המיפלגתיים.

המיסמך המרתק ביותר שפורסם השנה בעיתונות הופיע בצהרון היריב: מעריב. היה זה יומנו של **משה שרת** המנוח — אוסף־גילויים שכימעט לא ייאמן, שלא רבים כמוהו פורסמו אי־פעם בעיתונות העולמית.

העולם כולו למד בתשל"ד מחדש מה עצומה חשיבותה של עיתונות חופשית במישטר הדמוקרטי. היה זה צמד של עיתונאים לא־בכירים, שחקרו את הפריצה לבניין ווטרגייט בוושינגטון, שיצרו את כדור־השלג אשר קיבל במהלך השנה את ממדיו האדירים, עד שקבר תחתיו את כל צמרת השילטון בארצות־הברית.

יהדות — סילווה זלמנסון: האמיצים

גם השנה עמד המאבק של יהודי ברית־המועצות שוחרי־העליה במרכז החיים היהודיים בעולם.

מאבק זה הגיע למיפנה, כאשר הוכח כי הסנאטור **הנרי ג'קסון** צדק בהערכותיו. ג'קסון, פוליטיקאי ממולח, שקשר את עגלתו הפוליטית לסוסי המילחמה הקרה, עלה על העניין היהודי כימעט במיקרה. ייתכן שגם הוא הופתע כאשר עניין זה הפך אותו לאישיות בינלאומית, לכוח פוליטי במולדתו, ולמשתתף רציני במירוץ אל כס הנשיאות.

ברית־המועצות היתה זקוקה לעזרה כלכלית אמריקאית. עזרה זו טעונה אישור הקונגרס. הקונגרס רגיש מאד ללחץ יהודי. על־ידי צירוף נתונים אלה יחד, הכריח ג'קסון את **ליאוניד ברז'נייב** וחבריו להתמקח עם וושינגטון על מדיניות־ההגירה של מדינתם — דבר שאין לו תקדים. בסוף תשל"ד התקרבו הדברים להסכם, שיפתח את השער להגירה המונית.

כל זה לא היה קורה, בלא מאבקם האמיץ של מאות בני־אדם בתוך ברית־המועצות עצמה, תוך הסתכנות ברדיפות, במאסר ממושך, בכליאה בבית־חולים לחולי־רוח, באובדן פרנסה ובכל האמצעים האחרים אשר ביורוקרטיה שתלטנית יכולה להפעילם נגד אזרח במישטר הסובייטי.

מאבק זה העניק הילה לזוג **פאנוב**, שהגיע לישראל, ולהרבה אחרים. אך מעל לכולם בלטה **סילווה זלמנסון**, שהגיעה לישראל בשבוע האחרון של תשל"ד. בואה סימל את ניצחון האדם על הביורוקרטיה, ניצחון החופש על כל המיכשולים.

שידור — יצחק לבני: רפורמה

למערכת־השידור היתה זאת שנה שהתחילה בתיסכול. מדיניות מוטעית של צה"ל אילצה אותה להעלים את האמת בימי הראשית של המילחמה, לפגוע קשה באמינותה. אולם כתבי הרדיו והטלוויזיה נערכה במהרה לסיקור המילחמה. **ירמיהו יובל** ואחרים פעלו למען גילוי האמת, **רון בן־ישי** ואחרים סיכנו את חייהם למען סיקור קרבי נאמן. על אירגון החדשות שקד **יצחק לבני**, אז מפקד גלי צה"ל, שהצליח באילתור מהיר להתאים את המכשירים לצרכים.

עם מינוי ליבני למנכ"ל רשות־השידור, החלה ריפורמה ברדיו ובטלוויזיה. בסוף השנה שינו חדשות־הרדיו את דמותן השיגרתית האפורה, קיבלו ציביון חי. חוקיות־המלל הפכו תוקפניות ואמיצות יותר. קשה יותר לחולל רפורמה בטלוויזיה, שבה יש שפע של כוחות מעולים, בעלי־רצון טוב, אך מתוסכלים וכבולים.

תוכנית־הטלוויזיה המצטיינת היתה סידרת שרתי לך ארצי, שהוכנה בטעם עדין על־ידי **דן אלמגור ואליהו כהן**, וניקוי ראש, בעריכת **מרדכי קירשנבוים** וקבוצת zoo הארץ. אך יוקרת הטלוויזיה היתה תלוייה בהעזתה של קבוצת כתבים־חושפים, שרצו להפוך את הטלוויזיה למכשיר לוחם וחופשי, מול ההתנגדות הנמרצת של קנאי המימסד הפוליטי. הצלחת מגמה זו, הרחבתה והעמקתה, יהיו תלויות בגיבוי שיתקבל מצד המטכ"ל החדש.

הכנסת — גאולה כהן: בבל"ת

לכנסת השמינית היה מזל: — איזון הכוחות המיקרי — והזמני — בין קואליציה ואופוזיציה יצר מתח מלאכותי, שהסתיר את רמתה הנמוכה.

מבחינת היכולת האישית והסיעתית, היתה הכנסת השמינית הגרועה ביותר שנבחרה אי־פעם. מלאכת החקיקה כימעט ששבתה בה. הביקורת הפרלמנטרית המיקצועית היתה בשפל. אף אחת מסיעותיה הגדולות או הקטנות לא היתה מצויידת באותו שילוב של כישרון פרלמנטרי, חדוות־פעולה ודבקות־במשימה, היוצר כוח פרלמנטרי מצטיין.

במקום הפעולה התכליתית והוויכוח העינייני, חדר לכנסת סיגנון של סערות מפוברקות, פעולות־סרק לצורך יחסי־ציבור, וויכוחים לוהטים על שום־דבר.

עשרות ח"כים חדשים, עסקנים בעלי כשירות נמוכה, איפיינו תכונות אלה. עלתה על כולם הח"כית הקנאית של הרות, **גאולה כהן**, שגילתה כישרון מיוחד להעלות נושאים של בבל"ת. לדוגמה: הצדקת פעולתה של שרה אימנו כלפי הגר השיפחה — נושא שאכן הועלה על־ידה כהצעה דחופה לסדר־היום בכנסת השמינית.

צעיר — החייל האלמוני: מוכר וידוע

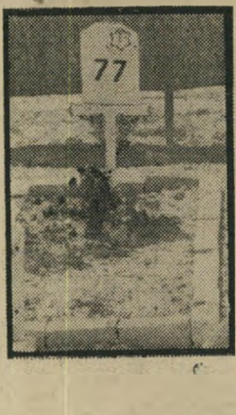

במילחמות ישראל כימעט שאין חיילים אלמונים. לא היו כאלה גם במילחמת יום־הכיפורים. חללי המילחמה שגופותיהם נמצאו, זוהו עד האחרון שבהם. לא היה כמעט בית בישראל שהשכול לא נגע בו: בנים, אבות, ידידים ומכרים. כל אזרח כאב את כאבה של מישפחה ששכלה אחד או שניים מבניה. ולמרות שכל אחד מ־2700 הנופלים נשא שם ותואר ודרגה וזהות של מקום ומישפחה, ואלפים ידעו לספר את סיפור לחימתו ונסיבות נפילתו, חבה האומה כולה חוב כבד דווקא לאלה ששמם לא אמר דבר מלבד למישפחותיהם.

האיש הצעיר של שנת תשל"ד היה פבלו סקרבינסקיס מקיבוץ החותרים, או עמוס בוקובזה מקרית־שמונה או חיים שחר מחיפה, מזוהה ואלמוני גם יחד, ששירת ביום־הכיפורים בשירות סדיר או בצבא הקבע, או גוייס אותו יום למילואים; שלחם מילחמה נואשת כדי לבלום את פלישת־הפתע של צבאות ערב בתנאים נחותים, או שיצא להדוף אותם ולהעביר את המילחמה הרחק מהבית, אל שיטחם שלהם — **החייל האלמוני** הכל־כך מוכר וידוע, שנאלץ שוב לשלם את מחיר מחדלי מנהיגיו־בחייו.

אשה — האם השכולה: פצע פתוח

שלוש פעמים תוך שנה אחת התעטפו אלפי בתים בישראל שחורים. תחילה, כאשר הגיעו אליהם בשורות האיוב על נפילת יקיריהם. בשנית, כאשר הובילו את גופותיהם לקבורה זמנית בבתי־קברות ארעיים. ובשלישית — כאשר הוטמנו למנוחת־עולמים בבתי־הקברות הצבאיים. שלוש מהלומות של שכול, ויגון וכאב שאין לו מרפא. ואין זה הסוף. ביום־השנה ובימי־הזיכרון ובכל אחד מהימים שביניהם יעיב זיכרם של הנופלים על החיים.

דור חדש של אלמנות, דור חדש של יתומים, שגם אם ימצאו ניחומים במרוצת השנים בשיקום חייהם ובבנייתם מהדש, יהיו צלקות עמוקות חרותות בנפשותיהם. ורק אצל אחת יישאר תמיד הפצע פתוח, מבלי שיגליד ויעלה ארוכה: **האם השכולה** שלקורבנה אין תחליף. דמותה לבושת השחורים, אדומת העיניים שידיה מליטות את פניה כדי לכסות על יגונה, היתה בתשל"ד נציגת גורל האשה הישראלית.

דת — הרב קוק: הסתה

בתשל"ד, יותר מבכל שנה אחרת לפניה, התגלתה הקנאות הדתית בישראל כגורם מדיני בעל השלכות מרהיקות לכת לגבי דמותה של החברה הישראלית. לקראת סוף השנה, כאשר עצרו זרועות הביטחון את הארכיבישוף היווני־אורתודוכסי **הילאריון קאפוצ'י**, כחשוד בסיוע לאירגוני הטירור הערביים, בהברחת נשק ובמתן יד למעשי חבלה ורצח, תמהו צדקנים רבים בישראל כיצד משתלבת פעילות טירור עם כהונה דתית כה רמה. הם התעלמו מכך כי מהצד השני של המיתרס, בקרב אלה שרוממות הדת היהודית בפיהם, הפך השנה המושג „דת" לשם נירדף ללאומנות חשוכה.

הרב הראשי **שלמה גורן** היה הגורם הישיר למשבר ממשלתי ולפרישת המפד"ל מהממשלה, בשל פסק הלכה שנתן בשאלת מיהו יהודי. רבנים אחרים, היושבים מעבר־לים, רחוק מישראל, ניסו להשפיע על מדיניותה של הממשלה ועל החיים הפוליטיים במדינה אולם יותר מכולם התבלט כסמל הריאקציה הרב **יהודה צבי הכהן קוק**, מנהיגה המוסרי לשעבר של המפד"ל, שניער את חוצנו ממנה, הטיף בגלוי למעשים שמהותם האמיתית היא מרד בסמכות הממשלה, עמד מאחרי ניסיונות ההתנחלות הפרטיזניים בשטחים הכבושים שנועדו להכשיל כל אפשרות להסדר שלום בין ישראל ומדינות־ערב.

רפואה — ד"ר אורי פראנד: הקרבה

אחד ההומאניים שבעיסוקי האדם, מיקצוע הרפואה, הוכתם בתשל"ד לא אחת בישראל. עלילת **הסטודנטים לרפואה** באוניברסיטת ירושלים. פרשת מומחה הסרטן העולמי, הפרופסור **אברהם ארנסט הוכמן**, שנחשד בניצול מישפחות חשוכי־מרפא לצבירת רווחים, לא היה בהם כדי להרים את קרנו של מעמד הרופאים בישראל. אולם פרשות חריגות אלה גרמו עוול לאלפי רופאים בישראל הממלאים את יעודם במסירות, בקדושה ובהקרבה.

נציגם של אלה האחרונים היה הד"ר **אורי פראנד**, רופא צעיר שהקדיש את עצמו לפיתוח הרפואה בשטחים המוחזקים על־ידי ישראל. אורי פראנד נשא את אות המופת של צה"ל בזכות מעשי הגבורה שלו במילחמת ששת־הימים, כאשר שירת כרופא ביחידת הצנחנים שהסתערה על גיבעת התחמושת. בין שתי המילחמות הקים את בית־החולים באל־עריש, הפך לסמנכ"ל משרד־הבריאות לענייני השטחים.

כאשר פרצה מילחמת יום־הכיפורים הוא שירת כרופא קרבי בחזית הדרום, אחד מאלפי רופאים שעשו נפלאות במהלך המילחמה להצלת חיי אדם, חיילים ישראליים ומצרים כאחד. ב־24 באוקטובר 1973, יום הפסקת־האש, יצא במסוק האחרון שטס לחלץ פצועים מהעיר סואץ. המסוק הופל ונוסעיו נהרגו. ביניהם גם הד"ר אורי פראנד.

ספורט — דן ברנר: זהב

במאורע הספורט המרכזי של השנה, מישחקי הגביע העולמי בכדורגל שנערכו השנה בגרמניה, לא נטלה ישראל חלק. נבחרתה נשרה עוד בשלב המישחקים המוקדמים. למרות זאת הצליחו מישחקים אלה לרתק כמעט את כל אזרחי המדינה, שרובם הזדהו עם הנבחרת ההולנדית, הפכו את כוכבה, **יוהאן קרויף**, לאלילם.

את רמתו ויכולתו היחסית יכול היה הספורט הישראלי על כל ענפיו לבחון במישחקי אסיה, שנערכו בסוף השנה בטהראן. היו שם כישלונות וביזיונות, אך היו גם הישגים. חלק מהם הושגו בגלל סירובם של ספורטאים ערבים, סינים וצפון־קוריאניים להתמודד עם ישראל. אולם כמה הישגים, כמו אלה של נבחרות הכדורגל והכדורסל, ומדליות־הזהב של האתלטיות **אסתר רוט־שחמורוב** ו**אורית אברמוביץ'**, היוו קציר מרשים בהתחשב בעובדה שהם גברו על נציגי מעצמות בנות מאות מיליוני תושבים. אולם ההישג האישי הבולט ביותר עד כה היה זה של השחיין החיפאי **דן ברנר**, שהפתיע ובאופן בלתי־צפוי זכה במדליית־הזהב במישחה למרחק 100 מטרים בסיגנון חתירה.

תיאטרון — הילל מיטלפונקט: תיקווה

גסיסתו של התיאטרון בישראל כאחת הפונקציות של תרבות החברה הישראלית, התמשכה גם על פני תשל"ד.

על קיברו הפתוח של התיאטרון הקלאסי או האוואנגארדי, שסירב עדיין להיקבר, החלו לפרוח פרחי היצירה המקורית. אם בשנים קודמות היו נציגי פריחה זו **חנוך לוין** ו**עמוס קינן**, הרי השנה, בעיקר בזכות מדיניותו של התיאטרון החיפאי בהנהלתו של **עודד קוטלר**, נוספו שמות חדשים כמו **יהושע סובול, יעקב שבתאי והילל מיטלפונקט**. יצירתם היתה עדיין בחזקת ניסויי־בוסר. אולם הם נסכו תיקווה לפריחת עידן חדש בתיאטרון הישראלי. הבולט בהם היה הילל מיטלפונקט, 25, יליד תל־אביב והעורך הסיפרותי של עיתון הסטודנטים באוניברסיטת ת"א, יתוש. מחזהו של מיטלפונקט, תיקוותו האחרונה של רחוב נחמני, שעסק בבעיותיהם ובתחושות־האשמה של אנשים קטנים בתל־אביב הקטנה, הוכיח כי יש סיכוי לדראמה הישראלית המקורית הקשורה לבעיות, לאנשים ולמציאות האמיתית של הארץ הזו.

אמנות — יהונתן גפן: לדבר

ספק תיאטרון, ספק ספרות, ספק שירה. ובכל זאת היה ערב המונולוגים והדו־שיח של **יהונתן גפן** ו**דני ליטאני**, שנשא את השם זה הכל בינתיים (בינתיים זה הכל) בבחינת תופעה יוצאת־דופן בחיי האמנות של הארץ. אם ניתן להכלילו בקטיגוריה של האמנות דווקא, הרי זה משום שבערב זה מביא יהונתן גפן, משורר, סטיריקאי ומחבר ספרי ילדים, לידי מיצוי מלא אמנות שהוזנחה לחלוטין בארץ: האמנות לדבר. לדבר אל האנשים, בשפתם שלהם ולא בפראזולוגיה נבובה; לדבר אליהם על נושאים הכואבים להם והמשמחים אותם; לדבר אליהם כדי לעודדם ולהרגיזם גם יחד; לדבר ללא הצטעצעות וללא התחנחנות, עם כל הלב. יהונתן גפן עשה זאת, ובהצלחה בלתי מבוטלת. במדינה בה הניכור, ההתבדלות והאטימות הם סימפטומים ראשונים של מחלה חברתית מסוכנת, זהו הישג. וכאשר מסתבר כי אפשר לא רק לדבר, אלא שהאנשים מוכנים לשמוע, זהו הישג גדול פי כמה.

ספרות — יורם קניוק: שתיקה

כשרועמים התותחים — שותקות המוזות. ההוכחה — ישראל. שום מילחמה מילבד מילחמת העצמאות, לא הולידה בישראל יצירה ספרותית בעלת חשיבות. מילחמת ששת־הימים הולידה את סיפרות האלבומים. מילחמת יום־הכיפורים את מחקרי ההלקאה העצמית, דוגמת המחדל שהיה רב המכר של השנה. בין המילחמות פורחת הספרות התעודתית. שתי היצירות הבולטות בתחום זה השנה היו סיפורי מאבקיהם של נכים, שהמחישו את עליונות הרוח על הגוף. ספריהם של **יעקב חעליון**, רגל של בובה, ושל **תהילה עופר**, אלי מייזלס, סיפקו בתחום הספרות את מה שעושה איירונסייד בטלוויזיה.

רק יצירה אחת בתחום הרומן הספרותי התעלתה השנה מעל לבינוניות. היה זה הרומן האוטוביוגרפי של **יורם קניוק**, סוסעץ, שזיכה אותו בתואר איש השנה. חשיבות חברתית־פוליטית, מעבר לספרות או לשירה הצרופה, היתה לפעילותו של המשורר **יבי**. הקובץ גשר בין חופים, שבעריכתו, בו נכללו יחד יצירות סופרים ומשוררים יהודים וערבים, היה בו כדי לתרום להבנה והתקרבות בין שני העמים.

ראיתם את חדר האמבטיה שלי?

ארונות חדר האמבטיה "אליברט" הם נושא לגאות כל עקרת בית בעולם...
לרשותך מבחר של 17 דגמים בעיצוב מהודר המותאם לכל כיס ולכל טעם. לארונות אליברט יתרונות בלעדיים כגון:

שקע חשמל לגילוח ולמיבש שערות, תאורה רכה ואחידה, מנעול לארון התרופות !. המדפים והמגירות הפנימיות ני־תנים לשינוי גובה, בתוך הארון מראה מגדילה לאיפור ולגילוח, מגירות טלסקופיות הנשלפות בקלות עד לסוף, סגר מגנטי לדלתות, חיסון אנטיסטטי בלעדי כנגד קליטת אבק ולכלוך. גימור מושלם ללא מתחרים.

לרשותך גם מבחר עשיר של אביזרי עזר לחדר האמבטיה, התואמים את העיצוב והצבע של הארון.

אָלִיבֶּרְט ALLIBERT®

גדול היצרנים למוצרי אמבטיה בעולם

סוכנים בלעדיים בישראל:
מ.ע.קולטון בע״מ · סוכנויות ושיווק
שביל המפעל נ׳ · קרית המלאכה · ת״א · טל. 821211, 875484

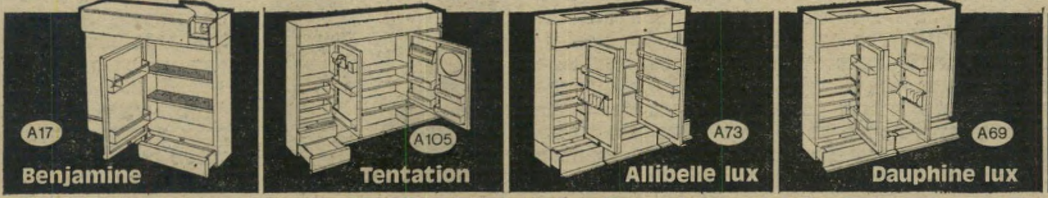

בלעדי: מראת קריסטל עם אחריות לשנתיים בפני השחרה

אָלִיבֶּרְט — לשיפור איכות החיים

להשיג **אך ורק** בחנויות המובחרות לאביזרי אמבטיה ● קטלוג צבעוני מהודר יישלח חינם לכל דורש.

דעת העתונות על סרט המתח הישראלי

„אדם"

★ „ראיתי את הסרט הישראלי החדש
של יונה דאי
אז קרה לי משהו בלתי רגיל...

★ עוד לא קרה לי משהו מעין זה
בקולנוע הישראלי"...

מבקר הסרטים **זאב רב־נוף,**
26.8.74, עתון „דבר"

★ „יונה דאי החליט להדהים את הצופים הישראליים...

★ סצינת אהבה נועזת ביותר שצולמה אי פעם בסרט ישראלי... תמונות עדינות ביופין...

★ מהמם, מיוחד, ומותח להפליא

★ במצלמתו הרגישה הצליח לקלוט אהבה בין צמד סוסים העולה ביופיו על..."

„העולם הזה", 10.9.74

★ „יונה דאי פתח פרק חדש
בקולנוע הישראלי
ומשאיר אותנו בתדהמה"...

מבקר הסרטים **זאב רב־נוף,**
8.9.74, עתון „דבר"

תל־אביב „הוד"	**חיפה** „אורה"	**נתניה** „סטודיו"

צייד המכשפות על הקצינים הבכירים בצה"ל הפך למישחק החברה הישראלית

האלוף אברשה טמיר

תפוס את האלוף!

דאלוף **אברהם** ("אברשה") טמיר, ראש אגף־התיכנון במטה־הכללי, הוא מהאלופים הפחות־מפורסמים בצה"ל. תפקידו הפיקודי האחרון בצה"ל היה לפני 21 שנה, ומאז הוא משמש בתפקידי מטה בכירים, שהפעילות בהם רחוקה מזרקורי הפירסומת. גם בתפקידו הנוכחי, אליו הגיע אחרי מילחמת יום־הכיפורים, עוסק האלוף טמיר בן ה־50, מהמבוגרים שבקציני צה"ל, בנושאים שהצינעה והאיפול יפים להם. ניתן להגדיר את תפקידו רק כמוח המתכנן שמאחרי הקלעים של צה"ל. הישגיו בתחום זה, תרומתו החשובה לצה"ל והשפעתו, אינם ניתנים להערכה גלוייה. מטבע הדברים הוא, שמי שהוגדר על־ידי רבים כ"מוח המבריק ביותר של צה"ל," הוא לגבי רבים בבחינת אלוף אלמוני.

השבוע זכה האלוף טמיר להתפרסם. ערימה של בוץ הוטחה לעברו על־ידי אחד העיתונים שפירסם ידיעת־שקר, כאילו ניסה האלוף טמיר להתערב ולהשפיע על מהלך משפטו של חייל־מילואים שהועמד למישפט צבאי. למחרת היום תיקן אותו עיתון את הידיעה. אלא שבינתיים כבר הוכתם שמו של האלוף, ובתודעת הציבור, שאינו יודע על פעילויותיו האחרות, נקשר שמו עם מעשה שלילי.

מעבר למשמעות שיש לפרשה זו לגבי האלוף טמיר עצמו ומעמדו, היא מהווה סימפטום מדאיג ל"צייד המכשפות" שהפך אופנה בחברה הישראלית. אחרי פרשת השכנים של האלוף אלי זעירא, מצביעה פרשה זו כי האופנה של חיפוש פגמים, חריגים ושחיתויות אצל הקצינים הבכירים של צה"ל, הפכה למישחק החברתי הפופולארי ביותר בישראל.

האלוף התבקש לעוץ עצה

ב־25 **באוגוסט** ישב האלוף טמיר בלישכתו, כאשר צילצל הטלפון. מצידו האחר של הקו נשמע קול נרגש ומבוהל. היה זה קולו של ג'קי רונן, בעל המיזללה בשדרות ח"ן בתל־אביב, המשמשת כאחד ממקומות־המיפגש החברתיים של העיר.

ג'קי רונן אינו בעל דרגה צבאית. אחרי שבגיל 31 קיבל את התקף־הלב הראשון שלו, הוא הועבר בשירות־המילואים מיחידה קרבית ליחידת הג"א. בתחילת החודש קיבל ג'קי צו־קריאה להתייצבות מילואים במישרדי יחידתו, הנמצאים בלב תל־אביב. לא היתה זו קריאה לשירות מילואים, אלא להתייעבות קצרה, שנועדה לעדכן פירטי־רישום וליטול טביעת־אצבעות מחיילי היחידה, בהתאם למדיניות החדשה שהונהגה בצה"ל.

ג'קי רונן לא התייצב כנדרש ביחידתו. הוא קיבל זימון נוסף להתייצבות. כשהגיע למישרדי היחדה, הסתבר לו כי הוא נקרא למישפט על אי־התייצבות. ג'קי היה מבוהל, והיו לו סיבות טובות לכך. בתיקו האישי היה תלוי ועומד נגדו עונש מאסר על תנאי ל־21 יום, אחרי שהורשע באשמת אי־התייצבות ליחידתו ב־7 באוקטובר, היום השני למילחמת יום־הכיפורים. לטענתו, הוא אכן התייצב ביחידה, אך שכח להירשם. היה ברור לו כי אם יורשע גם הפעם, ניתן יהיה להפעיל נגדו את עונש המאסר־על־תנאי. סיבה נוספת להתרגשותו היתה העובדה, שהקצין בפניו עמד להישפט, רב־סרן במילאוים, לא נראה לו כמי שיכול לשפוט אותו. אותו קצין הוא שותף במועדון־לילה, ולטענתו של ג'קי, יש ביניהם מחלוקת בעניין אישי שאינו נוגע לצה"ל.

ג'קי חיפש אחר מישהו שאליו יוכל לפנות כדי לקבל עצה כיצד לנהוג. הוא התקשר עם האלוף טמיר, וסיפר לו את בעייתו. האלוף טמיר אינו חבר של ג'קי. הוא גם אינו נימנה עם אותם קציני צה"ל הנוהגים לסעוד במיסעדתו. היכרותם היא היכרות שיטחית, באמצעות ידידים משותפים.

ייתכן שמישהו אחר, במקומו של האלוף טמיר, היה טורק את האפרכסת בפניו של ג'קי. אבל אלה המכירים את האלוף טמיר, יודעים להעיד על אורך־רוחו ועל נכונותו לעזור תמיד. כששמע את בעייתו של ג'קי, שטען בפניו כי הוא חושש מהמישפט, יעץ לו עצה ידידותית. כל חייל בצה"ל, המועמד למישפט, רשאי לסרב להישפט בפני השופט שנקבע לו, ולדרוש ערכאה שיפוטית גבוהה יותר. זוהי זכותו הטבעית של כל חייל, וכל שופט צבאי חייב להזכירה לנאשם. האלוף טמיר יעץ לג'קי להשתמש בזכותו זו, אם הוא חושש להסיית־דין, ולבקש שופט אחר.

כעבור כחצי שעה צילצל ג'קי שוב אל האלוף טמיר. "עומדים לשלוח אותי ל־21 ימי מאסר," סיפר לו. כששאל אותו האלוף טמיר אם תבע להישפט בפני שופט־צבאי אחר, הודיע לו ג'קי כי אכן עשה זאת, אלא שהשופט סירב לכך.

הטעויות גררו מישפטים־בשרשרת

ג'קי **לא** דייק ביותר בדבריו, אם לא השתמש בלשון המעטה. כאשר צילצל לראשונה לאלוף טמיר, היה זה כבר אחרי שהופיע בפני השופט והסכים להישפט בפניו. הוא ניצל הפסקה שעשה השופט במהלך המישפט כדי להחליט על גזר־הדין, ולבקש עצה מטמיר. כשחזר אל השופט, נמסר לו כי גזר־דינו הוא הפעלת עונש 21 ימי המאסר־על־תנאי שהיו תלויים נגדו. אבל האלוף טמיר לא ידע על כך. הוא הבין, על־פי דבריו של ג'קי, כאילו נמנעה ממנו זכותו לדרוש מישפט בערכאה

האלוף טמיר קיבל את הרב־סרן של הג"א בטלפון.

"האם פעלת לפי חוקת השיפוט?" שאל אותו לגבי מישפטו של ג'קי.

"כן," השיב הרס"נ.

"האם העמדת אותו על זכותו לבקש לא להישפט בפניך?"

"כן," השיב הרס"נ, "הוא לא ביקש זאת!"

"אם כך, העניין גמור," פסק האלוף טמיר, וסיים את השיחה.

ייתכן שהפרשה היתה מסתיימת בכך, לפחות לגבי האלוף טמיר. שכן ג'קי סרב להשלים עם עונש־המאסר של 21 יום שהופעל נגדו, לדעתו שלא בצדק. הוא ביקש את התערבותו של מפקד־היחידה, שהוא במיקרה ראש עיריית גבעתיים, קובה קריימן. בעזרת ידיד מישפטן, שבא לעזרתו, ניסה ג'קי להוכיח כי העונש הוטל עליו שלא כדין. אחרי התרוצצויות רבות, הגיע ג'קי עד לנשיאו החדש של בית־הדין לעירעורים של צה"ל, תת־אלוף דני מט. זה גבוהה יותר. זה נראה לו כחריגה מחוקת־השיפוט הצבאית, והוא ביקש להעמיד את השופט הצבאי על ההליכים המקובלים.

היפנה אותו ליועץ המישפטי של פרקליטות מחוז המרכז, כדי שיבדוק את טענותיו

(המשך בעמוד 35)

ג'קי רונן ואשתו

שוק שחור בחלוק לבן

העולם הזה חושף לראשונה את הפרשיות הנעלמות בענין פרופסור הוכמן

„**ב**סוף כל חודש הייתי מבקרת ב־ביתו של פרופסור אברהם הוכמן, ואחרי שיחה על מצבו של בעלי, הייתי משאירה על שולחנו מעטפה ובה כמה מאות לירות. הפרופסור מעולם לא דרש את הכסף בפירוש. מעולם לא דובר על שוחד. הכל התנהל בצורה ג'נטלמנית. בתום השיחה הייתי משאירה את המעטפה על השולחן, ויוצאת.

„נהגתי כך, משום שזמן קצר אחרי ש־בעלי חולה־הסרטן אושפז במחלקתו של פרופסור הוכמן, בבית־החולים הדסה ב־ירושלים, נודע לי משיחות עם נשים אח־רות, שבעליהן היו מאושפזים באותה מחל־קה, כי זוהי הדרך היחידה לזכות בתשומת־ליבו המיוחדת של הפרופסור.

המיסחר

„מי שלא שילם, יכול היה לש־כב במחלקה חודשים ארוכים מ־בלי שהפרופסור יגש אליו אפילו פעם אחת. רק האסיסטנטים היו מטפלים בו.״

הדוברת, אלמנתו של איש־ציבור, יושב־ראש סניף מקומי של תנועה פוליטית במושבה בה התגורר, השתדלה לשווא למ־שול ברוחה, כאשר שיחזרה את המאורעות שחלפו עליה במשך שנה וחצי.

„עכשיו אני יודעת,״ המשיכה האלמנה וסיפרה, „כי כבר בשלב מוקדם של ה־אישפוז פשטו שלוחות סרטניות בכל אברי גופו של בעלי. הוא היה אבוד. אבל אז עוד קיוויתי לנס. כל לילה התפללתי שאולי למחרת תימצא התרופה הגואלת.

„את כל תיקוותי תליתי בפרופ־סור הוכמן, אולי הוא יצליח להצ־יל אותו. הייתי מוכנה לגייס כל סכום כסף אפשרי, ובלבד שיבדוק את בעלי מדי־יום, ולא יתעלם מ־מנו, כפי שהתעלם מחולים אחרים, מחוסרי־אמצעים.

המישפחה התרוששה כליל

„**א**חרי שבעלי אושפז, עברתי ל־התגורר בירושלים, כדי שאוכל לש־בת לידו, בחברתו, במשך כל שעות היום. את ילדינו השארתי אצל הורי. כדי לא לשבש, עד כמה שאפשר, את מהלך חייהם התקין. הוצאות המגורים בירושלים, הכ־סף ששילמתי לפרופסור והעובדה שבעלי לא עבד, רוששו אותי לגמרי. נאלצתי ל־היעזר בקרובי־מישפחה, כדי להמשיך ל־שלם לפרופסור מדי־חודש.

„לא תמיד היו קרובי־המישפחה שלי מעבירים אלי את הכסף בדיוק באחד בחודש. במיקרים כאלה, היה קורה דבר מוזר. הפרופסור היה ניגש אליו ואומר: ,את יו־דעת, הגיעו כדורים חדשים מ־שווייץ;' או: ,יש זריקה ניסיו־נית חדשה, אני אנסה אותה על בעלך'.

„הייתי מתמלאת תיקווה. אבל להפתעתי המרה, בעלי לא היה מקבל את הטיפול המובטח. ידעתי זאת, מפני שהייתי יושבת לידו במשך כל שעות היום. רק אחרי שקי־בל את הכסף, היה הפרופסור מעניק ל־בעלי את הטיפול הניסיוני שעליו דיבר.

„בחדר שבו שכב בעלי, היו מאושפזים עוד שני חולי־סרטן. האחד, פרדסן עשיר ששימש במשך שנים אחדות כיושב־ראש מועצה מקומית במרכז הארץ. גם אשתו היתה משלמת לפרופסור הוכמן סכום כסף נכבד כל חודש. לא היתה לה כל בעייה לגייס את הכסף, משום שכפי שציינתי, בעלה היה עשיר מופלג.

„החולה השלישי בחדר ההוא היה עולה־חדש מתורכיה. הוא שכב שם שישה חודשים, עד שמת. במשך כל אותו זמן לא בדק אותו הפרופסור הוכמן אפילו פעם אחת. רק עוזריו של הפרופסור טיפלו בו. העולה החדש היה מחוסר־אמצעים, ולא שילם לו.

„בבעלי ובשכנו־לחדר, היה הפרופסור מטפל אישית, מלווה אותם בעצמו לחדר־ההקרנות, מגיש להם תרופות, ומדי־פעם גם מתלוצץ איתם״.

האשמות חמורות ביותר

פרופסור אברהם הוכמן, ראש ה־מחלקה האונקולוגית בבית־החולים ה־אוניברסיטאי הדסה בירושלים, נחשב כ־מומחה הישראלי הראשון־במעלה לטיפול במחלות ממאירות. פרופסור הוכמן ייצג את ישראל במיספר רב של קונגרסים בינ־לאומיים, נחשב כאחד מבחירי הרפואה הישראלית. השבוע פורסם, כי ועדת־אתיקה בבית־החולים הדסה המליצה ל־הרחיק את הפרופסור לשנה מעבודתו, ל־אחר שהורשע על־ידי עובדים וחולים גם־יחד בניצול לרעה של מעמדו, בהתנהגות בלתי־אנושית, ובגביית כספים ללא מתן קבלות.

במיסגרת איסוף החומר לצורך סידרת־כתבות זו, ועוד קודם שהתפוצצה „פרשת הוכמן״, נפגשנו לפני כשבועיים עם ה־אלמנה, שסיפורה הובא בראשית הכתבה.

סיפורה היה כה מדהים, עד שקשה היה להאמין לדבריה. כדי לאמת את האשמותיה, שוחחנו גם עם אשתו ובנו של הפרדסן המנוח, שכנו־לחדר של בעלה, יושב־ראש המועצה המקומית והפתעתנו היה סיפורם כימעט זהה לזה של האלמנה.

נפגשנו לשיחות ארוכות עם חמשת גיסיה של האלמנה, כולם אנשים ידועים בתחומי־עיסוקיהם. סיפורם תאם את דברי האלמנה. שלושה חודשים אחרי שבעלה, אחיהם, אושפז, נקלעה אשתו לקשיים כס־פיים והם, לפי תור, במשך שנה וחודשיים, היו מוסרים לה מדי־חודש את התשלום הקבוע עבור הפרופסור.

כיוון שהיו קשורים מאוד לאחיהם והיר־בו לבקרו בבית־החולים, הבחינו גם הם בתמורה־לרעה ביחסו של הפרופסור, באותן פעמים בהם איחרו בימים אחדים בגיוס הכסף. היחס הפך לבבי, מייד אחרי שה־תשלום הועבר לידיו.

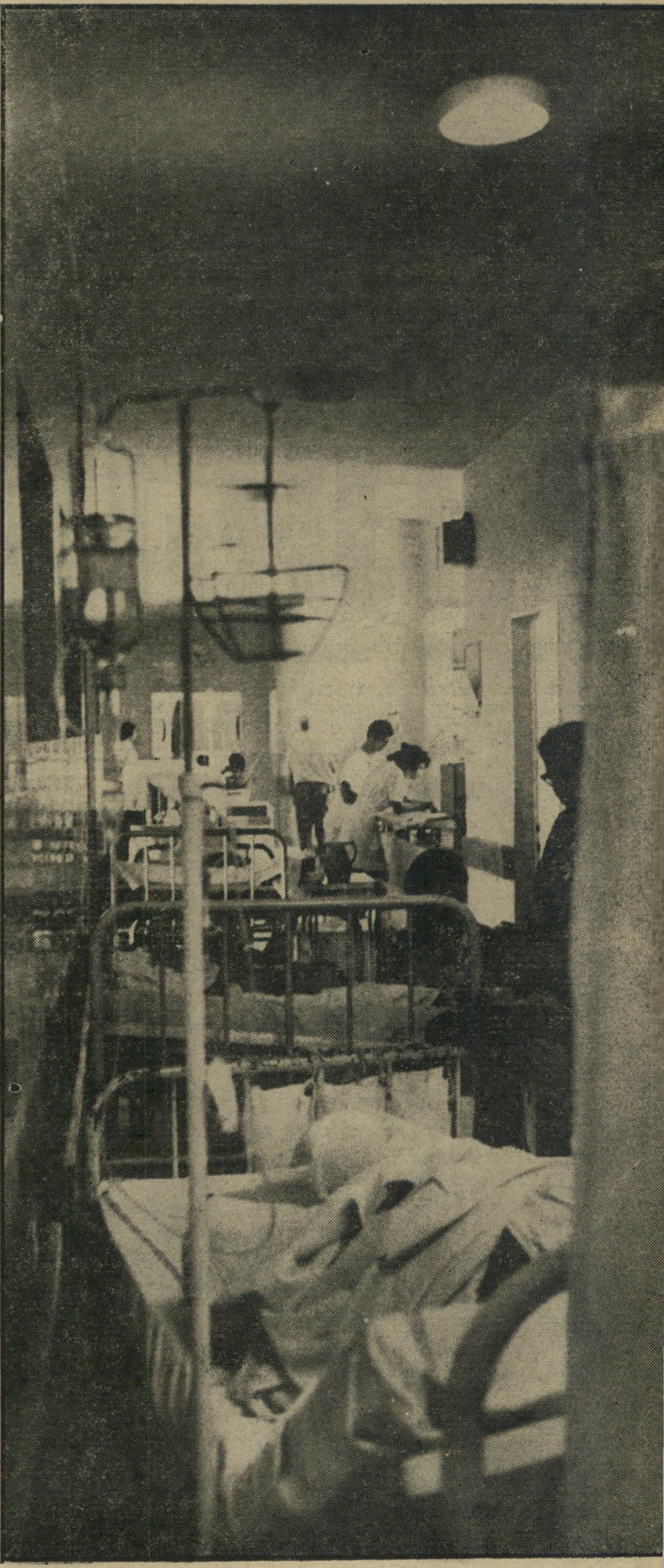

אינך רוצה לשכב במיסדרון (כמו אלה מימין) עליך לשלם למנהל־המחלקה

המעגל המרושע סביב שיטות־עבודתו של פרופסור הוכמן נסגר, מבחינתנו, לאחר שהגיע לידינו מידע פנימי על תוצאות מחקר המכון לחקר העבודה והמלאכה של האוניברסיטה העיברית בירושלים.

אנשי המכון חקרו את דרכי ושיטות העבודה של מיספר מחלקות בבית־החולים. היה זה פרוייקט שתוכנן לפרק־זמן בן חמש שנים. אנשי המכון התכוונו לחקור ביסודיות, את הנעשה במחלקות השונות ובשירותי־העזר של בית־החולים.

משך שנה תמימה חקרו אנשי הצוות את הנעשה בחדרי־המיון, בשרותי המיטבח והמכבסה של בית־החולים. תחילה נתקלו בהס־תייגות העובדים, שלא נטו לשתף עימם פעולה. אך כעבור חודשים ספורים החלו מתפתחים יחסי ידי־דות ואמון בין החוקרים לבין ה־עובדים. הללו נפתחו לקראתם, גי־לו את כל אשר העיק על ליבם ו־החלו משתפים פעולה.

אז נחשפו בפני אנשי צוות־החקירה תופעות מזעזעות.

כאשר בית־החולים הדסה משמש כ־בית־חולים תורן, מופנים אל חדרי־המיון שלו חולים הזקוקים לטיפול רפואי דחוף. אלה מבין החולים שלאחר בדיקה בחדרי המיון נקבע כי יש לאשפזם, חייבים להישלח למחלקה המתאימה בבית־החולים.

תשלום כספי גבוה, ורק אז תיפתח בפניו דרך מהירה להתקבל לבית־החולים.

כדי להישאר בבית־החולים עד לגמר הטיפול, כדי לא להישלח ה־ביתה להמשך הטיפול במירפאה מקומית, חייב החולה לשלשל סכו־מי כסף לכיסו של מנהל־המחלקה.

רופאים צעירים מהגרים

שוחחנו על כך עם רופאים צעירים. כולם יודעים על קיומה של תופעה זו, אך ידם קצרה מלהושיע. בסלנג המק־צועי מכנים הרופאים הצעירים תופעה זו בשם „עדיפות באישפוז.״

מעשית, פירוש הדבר הוא שחולה משחד את מנהל־המחלקה כדי להישאר בבית־החולים, ועל־ידי כך גוזל את מקומו של חולה אחר, שמצבו חמור יותר, שאין בידיו האמצעים הכספיים כדי להתקבל לאישפוז. זאת, כאשר שני החולים חברים באותה קופת־חולים וזכאים, תיאורטית, לאותם שירותים רפואיים.

בעתיד הקרוב לא נראה כל פיתרון לחיסול נגע השחיתות בבתי־החולים. מצוקת האישפוז תלך ותחריף. קצב בניית בתי־החולים אינו עונה על הצרכים המיני־מליים של האוכלוסייה. עשרות בוגרי

במוות

לאנשי המכון לחקר העבודה והמלאכה של האוניברסיטה התברר, כי מיספר מנה־לי־מחלקות פועלים בניגוד לתקנות בית־החולים, מקבלים למחלקותיהם חולים רק לפי אישורם האישי. אחד מאותם מנהלי־מחלקות הוא פרופסור הוכמן.

אנשי חדרי־המיון גילו שורה ארוכה של מיקרים, בהם נאלצו לנקוט בתכסיסי־עור־מה כדי לשלוח למחלקתו של פרופסור הוכמן חולי־סרטן מחוסרי־אמצעים, אשר אילו נשלחו חזרה לבתיהם, היה הדבר מוסיף סבל על סיבלם הנורא, והורס את חיי בני־מישפחותיהם.

באחד המיקרים הללו אושפז בחדר־המיון, למשך שבועיים תמימים, חולה בסרטן־הראש, אדם מחוסר־אמצעים, וזאת — רק משום שהפרופסור סירב לקבלו למחלקתו ואילו ליבם של אנשי־המיון לא מלאם לשלחו חזרה לביתו.

באותו יום בו סירב הפרופסור לקבל למחלקתו מיקרה קשה זה, נתקבלו אליה שני חולים אחרים, אנשים שיכלו להרשות זאת לעצמם.

מנכ״ל בית־חולים ידע

בימים אלה, לאחר שנפתחה החקירה נגד פרופסור הוכמן, טען קלמן מן, מנהל בית־החולים הדסה, כי תלונות קוד־מות כנגד פרופסור הוכמן הוגשו בפניו כאשר היה בחוץ־לארץ ולכן לא יכול היה לחקור אותן.

האמת היא, כי מנכ״ל בית־החו־לים ידע את המצב לאשורו. הוא שמע את הדברים לפחות מפיהם של עובדי חדרי־המיון, אך הוא היה חסר־אונים, חשש להסתכסך עם פרופסור הוכמן. פרופסור מן ידע, כי ההאשמות הן כה חמורות, עד שטיפול בהן עלול לערער את יסודות המוסד הרפואי שבראשו הוא ניצב.

מצוקת האישפוז החריפה בישראל, הפ־כה את מנהלי־המחלקות בבתי־החולים ל־רודנים כל־יכולים. הם הקובעים מי יתקבל לבית־החולים, כמה זמן ישהה בו ומה יהיו תנאי אישפוזו.

אין ספק שמיקרהו של פרופסור הוכמן הוא מיקרה חריג, חמור במיוחד בהתחשב בעובדה שהמדובר בחולי־סרטן. ואולם, לא מעטים מבין מנהלי־המחלקות מנצלים את מעמדם לרעה, ממוטטים את מוסר השירות הרפואי בישראל.

בבתי־החולים בארץ יש מנהלי־מחלוקת, שכדי להתקבל אצלם לאישפוז, חייב החולה להזמין תחילה את מנהל־המחלקה לסידרה של ביקורי־בית פרטיים, לתפקיד בידיו

בתי־הספר לרפואה מהגרים מדי־שנה ל־ארצות־הברית. הם אינם מוצאים מקומות־עבודה פנויים עבורם בבתי־החולים.

התקנים הרפואיים בבתי־החולים בארץ מיושנים. רופאים מעטים מדי ממלאים פונקציות רפואיות רבות מדי, בתנאי־שכר ירודים.

מצב זה יוצר תנאי־עבודה בל־תי־נסבלים, והעדר מעקב רפואי מספיק אחר החולים. התוצאה: רוגז והתמרמרות בקרב החולים, ריגשות־תיסכול בקרב הרופאים ה־צעירים, המהווים את עמוד־השד־רה הרפואי של כל בית־חולים. כל זאת, כאשר בעת־ובעונה־אחת,

פרופ׳ הוכמן

מנצלים רבים מבין הרופאים ה־בכירים ומנהלי־המחלקות את ה־מצב, וגורפים לכיסיהם הון רב על חשבון מצוקת האישפוז.

בימים אלה מבקר בארץ ד״ר יעקב בלומשטיין, נאורוכירורג מניו־יורק. הוא מעורה היטב בנעשה בחוגי הרפואה ב־ישראל.

ד״ר בלומשטיין מסביר בפשטות את ה־רקע להשתלטות מנהלי־המחלקות בבתי־החולים בישראל על המערך הרפואי כולו.

„מנהל־מחלקה בבית־חולים בישראל, שיתבקש אחרי עשרים שנות עבודה לפנות את מקומו לרופא צעיר, ירגיש כאילו חרב עליו עולמו. הוא נאחז בג׳וב שלו בציפורניו. הוא יודע היטב כי חלק

בן־מישפחתך חולה אנוש - אתה רוצה לנסות להצילו - עליך לשלם כסף לאיש זה כדי שיקבל אותו למחלקתו

הארי של החולים בהם טיפל באופן פרטי, יעזוב אותו ברגע שיפרוש מעבודתו בבית־החולים. הם שוב לא יזדקקו לשירותיו הטובים כדי להתקבל לאישפוז ללא תור.

„בארצות־הברית, לעומת זאת, כל מנהל־מחלקה מטפח במשך שנים, באופן חוקי וגלוי, פרקטיקה פרטית. החולים שלו מאמינים בו, ויישארו נאמנים לו בין אם ישמש כמנהל־מחלקה בבית־חולים, ובין אם יעסוק אך־ורק בפרקטיקה פרטית.

„בארצות־הברית מוגבלת כהונת מנהל־מחלקה בבית־החולים למיספר שנים מצומצם. הרופאים מסכימים לשמש בתפקיד זה, כאשר הם רוצים לעסוק גם בעבודת־מחקר, או כדי להגביר את המוניטין ה־רפואי שלהם.

„בארץ, ברגע שרופא כלשהו מתמנה לתפקיד מנהל־מחלקה, איש לא יוכל עוד לפטרו. כמו שו־פט. הוא יוכל לעולל ככל העולה על רוחו, ואפילו להתגלות ככישלון בתפקידו, אך מקומו משוריין לו לשנים רבות.

„מנהלי־המחלקות יוצרים סתי־מה קשה במערכת הקידום הרפואי בישראל כולה. הרופאים הצעירים והכישרוניים מרימים ידיים, מהג־רים לארצות אחרות, ביודעם כי אין להם כל סיכוי להגיע אי־פעם לתפקיד זה בארץ. זאת, כאשר ידוע להם שעמיתיהם בחוץ־לארץ מתמנים לתפקיד האמור כבר כע־בור חמש־שש שנות עבודה.״

מישרד־הבריאות מודע היטב לבעייה זו, אך ראשיו אינם מוכנים להתמודד עימה. העסקנים הפוליטיים המנהלים את המישרד מעדיפים לטייח את הבעיות, במקום לפתור אותן. לשחיתות בנושא ה„העדפה באישפוז״ לא נותר אלא להידרדר הלאה.

זאב יפת

(כתבה ראשונה בסידרה)

זה שטף את העולם - זה עומד להגיע גם לארץ:

ה„חוטיני" החוגג

בריווייירה הצרפתית, כבר קנה לו מקום של כבוד, אצל כל מי שאין לה מה להסתיר. נערות אירופה מכסות טפח ומגלות שלושה, בתחרות על: מי תתחשף יותר. למטה: החוטיני המקורי כפי שהובא לאירופה מחופי ריו דה־זנירו, רצוי עם יהלום בקשר.

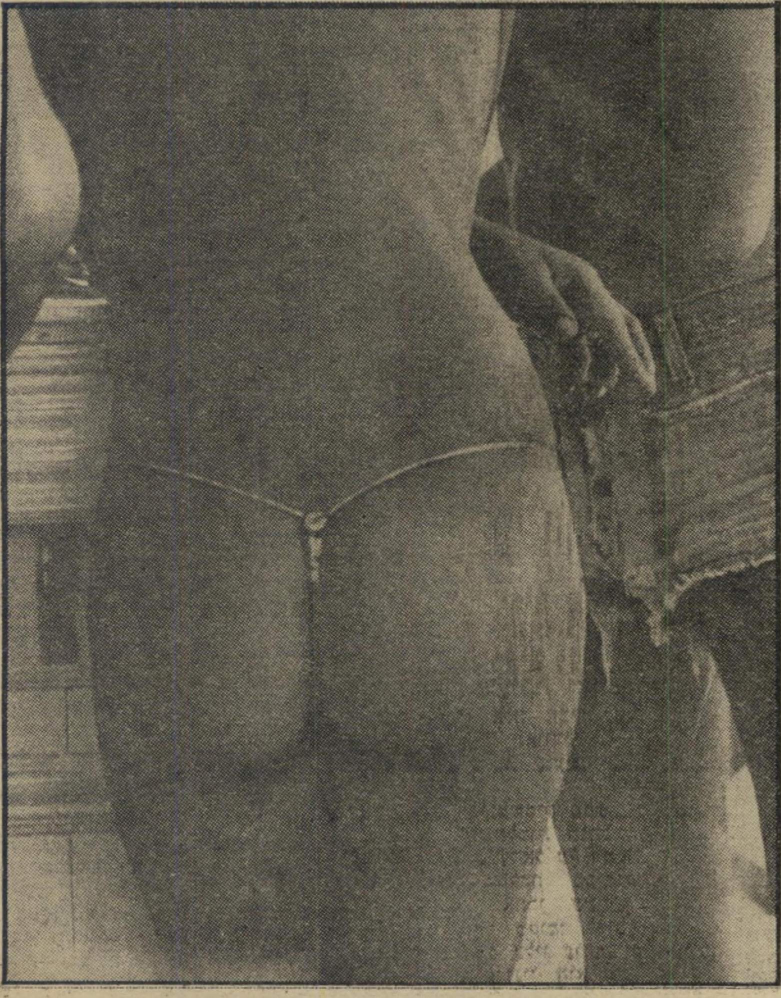

פנינה על חוט

על חוף ישראלי טיפוסי מדגימה הדוגמנית פנינה רוזנבלום, את החוטיני. פנינה צולמה עבור עיתוני־אופנה אירופאיים, גדולים, על־ידי מיטב צלמיהם, שנשלחו לישראל במיוחד לשם כך.

ציביון מיזרחי

רונית בלנק, מלכת־המים של ישראל לשנת 1973 (למעלה) וחברתה, מדגימות את שני צידי המטבע של החוטיני, בבגדי־ים בעלי־רוח ישראלית, האחד מפוספס והאחר בעל תחרה.

וטיני

מחופי ריו דה־ז'נירו שבברזיל הגיעה אופנת ה„חוטיני," הבלי־בד ביותר
יאה מעולם על כל חוף שהוא, אל הריוויירה הצרפתית. הוא כבש בסערה
חופי אירופה, התנחל על כל חלקה טובה בסן־טרופז. זוהי תשובתן המוחצת
היפהפיות חובבות־העירום למדיניות הרישמית, המטילה קנסות כבדים על
ושיפה מופרזת. חסידי האופנה הנועזת החדישה טוענים כי ה„חוטיני" אינו
בבניעות, אך יחד עם זאת מאפשר שיזוף מושלם של כל חלקי־הגוף
נחו עד כה. אך היזהרי בקשירה! קשר רופף עלול לעלות באי־נעימות
ת. אופנה זו הקדימה כניראה את קודמותיה, תגיע לארץ כבר בקיץ הקרוב,
ת־ישראל הכשרות תסתובבנה קשורות בחוטים דקיקים, למשוש כל עין.
דגמים הישראליים בתמונות עוצבו על־ידי ורדה דשא־לוי.

סכנה הרחצה אסורה במקום זה, כמו במקומות אחרים לאורך החוף. אך השי־זוף שמאפשר **החוטיני** מפצה את רונית (מימין), שלי (שמאל) ושרון (יושבת). שלוש הנערות הגיעו לחוף־הים בשעת בוקר מוקדמת כדי לתפוס את שמש הבוקר, ותפסו מקום על החוף. למרות שהן נשארו רק בלבוש **החוטיני** הדקיק, המת־רחץ היוגיסט אינו מתרגש. למטה: שיזוף מושלם **בחוטיני** בעל תחרה נועזת.

נדיאנית בכיסוי שניתן לאופנת הביקיני החדשה בעיתוני אירופה, הושם הדגש על אביזרי־קישוט אכסוטיים ההולמים את המוטיב המיוחד חוטיני כזה. כאן: נערה ממוצא אינדיאני, **שהסטרינג** הלבן מדגיש את שחימותה.

הגליון הבא של

העולם הזה

יוקדם ביום אחד, לרגל יום־הכיפורים.
הגליון יופיע ברחבי הארץ ביום השלישי של השבוע ה־בא, 24 בספטמבר. ברחובות תל־אביב יהיה הגליון מצוי למכירה כבר ביום השני, ה־23 בחודש, בערב.

במדינה

העם

האם מסוגלים ללמוד מהאסון?

שידורי חדשות ביום הכיפורים הם חיוניים, אך הממשלה פוחדת להפעילם

האם למדה המדינה משהו מן האסון שפקד אותה ביום המר שהפך את תשל״ד לשנה היסטורית — יום־הכיפורים?

ביום־הכיפורים, ה־6 באוקטובר, היו מרוכזים המוני האזרחים המסורתיים בבתי־הכנסת. האחרים טיילו עם נשותיהם וילדיהם ברחובות חסרי־התנועה, או ישבו בבתים חסרי הרדיו והטלוויזיה, מנותקים מכל דאגות העולם.

תוך 24 שעות מצאו את עצמם אותם האזרחים בתופת של קרב־השיריון הגדול ביותר בהיסטוריה.

לא עיירה. אין ספק שעיתוי ההתקפה המצרית—הסורית נבע במידה רבה מן השיקול שניתוק כלי־התקשורת בישראל מקשה על גיוס יעיל של צבא־המילואים שלה. אין גם ספק שניתוק זה הגביר את ההלם במדינה והיקשה על ההתארגנות.

הלקח המובן־מאליו: פשוט לא ייתכן בעידן המודרני לנתק מדינה שלמה מכל צורות התקשורת במשך יממה שלמה. ניתוק זה היה אפשרי בעיירה יהודית במיזרח־אירופה במאה שעברה. בישראל — זוהי הזמנה לפורענות מכל הסוגים.

שר־ההסברה
ניתוק מוחלט

לקח זה לא נעלם. שר־ההסברה החדש, אהרון יריב, הנושא על פי החוק באחריות להפעלת חוק רשות השידור, כינס את יועציו לדון בבעייה. הוא רמז שהוא דוגל בהפעלת הרדיו ביום־כיפור. אולם מרבית היועצים פסלו את הרעיון, כנראה מחשש פן יקימו העסקנים הדתיים שערורייה.

מליאת הממשלה. יריב נהג בזהירות. החליט להביא את העניין להכרעה סופית בפני מליאת הממשלה. ביום ראשון, יומיים לפני ראש־השנה, יהיה על הממשלה להחליט.

לכאורה, זוהי הכרעה בעניין שולי, אך יש לו ערך סמלי, בצד חשיבותו המעשית.

כי עניין זה מסמל את השאלה העיקרית שריחפה על כל שנת תשל״ד: שאלת היכולת של הממשלה, והמדינה כולה, להפיק לקחים ממה שאירע בשנה ההיסטורית המסתיימת השבוע.

הדוגמנית הישראלית פנינה רוזנבלום, ב„חוטיני" מפוספס מוכיחה כי אין כל תחליף למראה הטיבעי

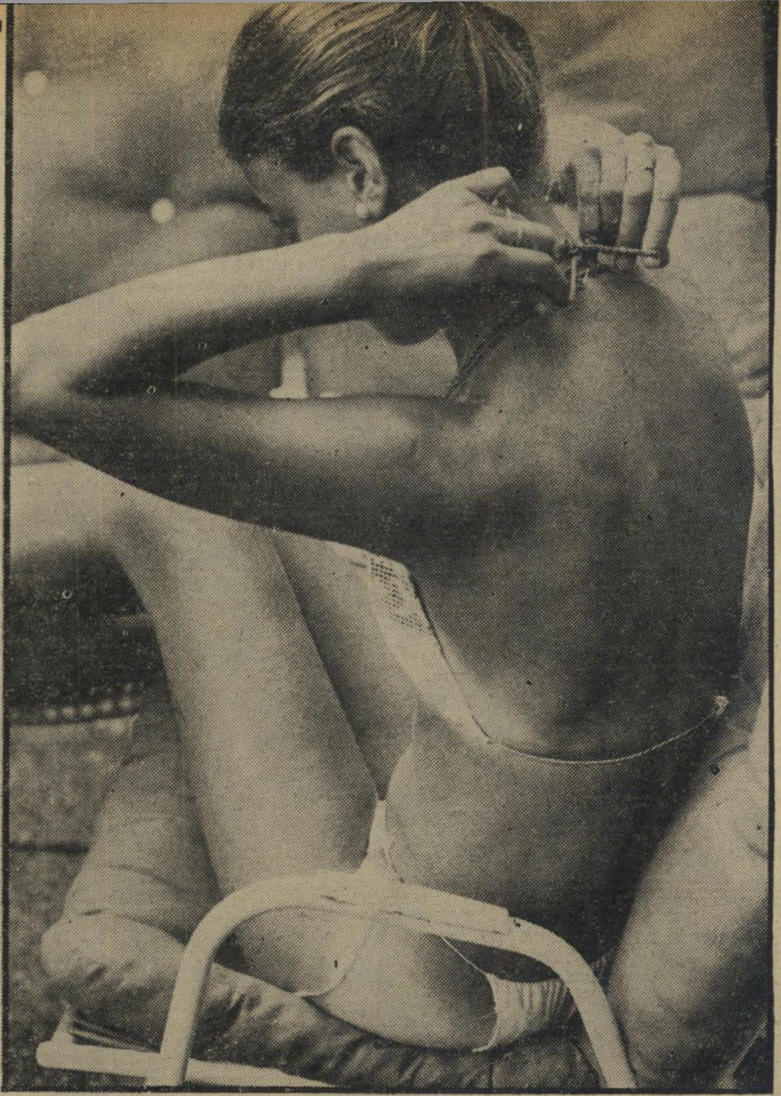

הקשר המחזה שיכבוש את חופי ישראל בשנה הבאה: חוטים דקיקים על כל חלקה טובה פנוייה.

מבט מאחור החוטיני מתבקש ממש מאליו, תחת השמש הישראלית המשזפת. מימין: שילוב החוטיני עם קשירת צעיף.

אחרי שסידר את המישטרות בשלוש יבשות, טייל בעולם בלי כרטיסים ובלי דרכון, וברח גם ממעצר בישראל, הוסגר למישטרת ישראל והוכה מכות נאמנות

ה שופט ביקש מן השוטרים להביא בפניו את העצור, שנית. השוטרים נבהלו. הם ידעו דבר שהשופט עדיין לא ידע. הם מיהרו לחדר־העצורים, למרות שכבר בבדיקה קודמת השתכנעו: הנער חיים גדבאן בן ה־16 נעלם מן החדר, כאילו בלעה אותו האדמה.

השוטרים רצו החוצה, לרחוב, פתחו במ־הירות את דלתות הניידת שממנה ירדו מחצית השעה קודם־לכן, והורידו עימם את העצורים שהובאו להארכת מעצרם בבית־מישפט השלום בחיפה.

גם בתוך הניידת הוא לא היה. פשוט נעלם. היה זה דבר חסר־תקדים.

בדבר אחד היו משוכנעים, למעלה מכל ספק: חיים גדבאן היה עם ה„שלל" שהעלו בחכתם אותו לילה, בין העצורים שהביאו איתם.

מאותו יום ואילך, ניתנה הוראה מפורשת לבדוק היטב את תוכה של מכונית־העצי־רים, בכל פעם שהביאה עימה אנשים ל־בית־המישפט, לוודא שאיש לא יחזור על מיבצעו של גדבאן.

לפרוע את החשבון

ש וטרי מישטרת ישראל נשבעו ל־יישב את החשבון עם חיים גדבאן, הנער ששם אותם לצחוק. ואכן, הם פרעו את החוב עד הסוף.

כאשר נתפס בשבוע שעבר שוב, על־ידי שוטרי מישטרת ישראל, היה זה לאחר שנפל לידי מישטרת לונדון, וזו הסגירה אותו לשגרירות ישראל בבריטניה, ששלחה אותו חזרה במטוס.

מ„קבלת־הפנים" שערכה לו המישטרה ב־ישראל, נותרו לגדבאן סימנים ברורים על הגב.

וכיצד הגיע ללונדון? פשוט מאוד. כא־שר נמלט ממכונית־המישטרה ליד בניין בית־מישפט השלום בחיפה, נסע מייד ל־תל־אביב. וזאת, כאמור, שעה שחיפושי המישטרה התרכזו באיזור הנמל.

הוא הגיע לנמל־התעופה על־שם בן־גוריון בלוד. כאן, ללא כרטיס־טיסה או סידורים נאותים אחרים, כמובן, אך ב־עזרת אומץ־לב, זריזות ותושייה האופייניים לו, עלה על מטוס, הגיע לאירופה.

היום, בגיל 16, כבר יכול חיים גדבאן לכתוב ספר מרתק על השיטות שפיתח לו, להתחמקות מפני שוטרים, לעקיפת מישמרות אנשי־ביטחון המופקדים על נמלי־התעופה ברחבי התבל, כשהם חמושים ומצויידים במכשירים משוכללים ביותר.

בנוסף. הוא יודע, כפי שהתברר, גם כיצד להיעלם מעיניהם של דיילים ודיי־לות, ואנשי־הביטחון הנמצאים במטוסים, ואשר עיקר תפקידם למנוע חדירתם של נוסעים סמויים או בלתי־רצויים למטוסים.

עם הנער, שעלה לאחרונה לכותרות באורח כה מפתיע, אי־אפשר לדבר כעת. הוא יושב מאחרי הסורגים.

אך אביו, משה גדבאן (35), שומר ב־מיפעל־הכותנה בקריית־גת, מוכן בהחלט לדבר על העניין, הנוגע לו אישית ומכאיב לו עמוקות.

משה־נאג'י, אביו של חיים, הוא דרוזי יליד הכפר דליית־אל־כרמל. לפני 17 שנה התחתן עם עליזה (38), יהודיה שהיתה אז עולה חדשה מתוניס. המישפחה מתגוררת בצריף־אסבסטון באחת מסימטאותיה של קריית־גת.

לחיים שלושה אחים: אברהם (15), הרצל (14) וישראל (12), ושתי אחיות: דליה (9) ושלומית (8).

חיים וחברתו האמריקאית

חיים, כך מספר האב, הוא ילד פיקח מאוד. אחרי שסיים את לימודיו בבית־הספר העממי, המשיך ללמוד בבית־ספר תיכון מקיף עד גיל 14, ואחר־כך נשלח ללמוד בבית־ספר בעל מגמה ימית בניצ־נים. אחרי שסיים את לימודיו בבית־ספר זה, עלה על ספינה שהפליגה לנמלי יפאן ואיראן.

מהפלגה זו הוחזר ארצה במטוס, לאחר שנתגלתה פרשה של סחר בדולארים, וה־ילד נחשד כי לקח חלק בה.

אביו ביקש ממנו שילמד ויהיה טייס. אך חיים השיב לו: „אין לי שום סיכויים להיות טייס. יתחילו שוב להתעניין ולחקור ולשאול אותי, ,איך זה שיש לך אבא ערבי?'"

ההרפתקן

חיים גדבאן

רק הוא נעלם — מתחת לאפם של טובי החוקרים של מישטרת חיפה. כיצד — זאת לא ידע איש להסביר.

בלילה הקודם, היה זה ב־28 באוגוסט, שלחו אותו אליהם ממישטרת נמל־התעופה בלוד, שם נעצר ברידתו ממטוס. והנה, לא חלפו שעות אחדות — ושוב לא היה לו זכר.

מאוחר יותר, כאשר החלו שומרי־החוק החיפאיים לבדוק מה אירע, הסתבר להם כי חיים גדבאן נשאר אחרון בתוך הניידת, כאשר הורידו מתוכה את העצורים, אך

„כל הזמן שואלים אותי למה יש לי אבא ערבי!"

הוא לא ירד ממנה כלל. הם הניחו כי הסתתר מתחת לאחד הספסלים, והמתין עד שהשוטרים יורידו את כל העצירים האחרים. כמה דקות אחר־כך, כאשר נוכח כי אין מחפשים אותו, פתח את הדלת והסתלק.

מישטרת חיפה הועמדה על רגליה. היכן לא חיפשו אותו? הפכו כל אבן בנמל, תיכננו מארב אפילו ליד ביתו שבעיירה קריית־גת. אך ללא־הועיל.

הוא שוב סידר את השוטרים, בקלות ובכישרון, בדיוק כפי שסידר אחר־כך את שוטרי צרפת, ארצות־הברית ובמיוחד ניו־יורק. גם שם יצא ובא כרצונו, מבלי שאיש יגלה אותו.

תחילה סברו קציני־המישטרה כי מישהו „מבפנים" שיתף פעולה עם ההרפתקן הקטן, איפשר לו להימלט מידיהם. אך במהרה הסתבר להם, לתדהמתם, כי גדבאן הצעיר ניחן בכישרון־התחמקות שאין שני לו.

מסעות ברחבי־העולם

ה אב מספר כי חיים נהג להתלונן בבית על שהילדים בבית־הספר ובכל מקום צוחקים ממנו, ולא נותנים לו מנוחה, בגלל שאביו ערבי, למרות שהוא נחשב יהודי לכל דבר. הוא זכה גם בטכס בר־מיצווה, ובחגיגה מסורתית ליד הכותל ה־מערבי. האב ניסה להרגיעו תמיד, אך ללא הצלחה.

„כאשר היה משוחח איתי," סיפר משה גדבאן, „היה יודע תמיד מה אני עומד להשיב לו, והיה מקדים אותי. אחרי שחזר לארץ מיפאן ומפרס, אמר לי שהוא נוסע

- אמר הנער שאמו יהודיה ואביו דרוזי, העובד בקרית־גת

לעבוד באשדוד. שם, הוא עלה על אוניה והפליג.

„לפני שנסע, אמר לי שהוא לא יכול כבר לסבול יותר, ושהוא רוצה לראות את העולם. באחת הנסיעות שלו לאירופה, נתגלה על סיפון האוניה פל־ים, כנוסע סמוי. רב־החובל החליט להסגיר אותו ו־להטיס אותו חזרה לארץ. אבל כשהאוניה התקרבה לחופי נמל מרסיי, הוא קפץ לים, דרך צוהר תא־הכלא שבו הוחזק, ושחה עד החוף."

חיים הצעיר הסתובב במרסיי, טייל ב־רחבי צרפת, צבר לו סכום־כסף, והחליט לנסוע לניו־יורק, לבקר שם את חברתו ג'ני, שלמדה איתו יחד בבית־הספר ב־קריית־גת.

כאן החלה הרפתקה נוספת. הוא התגנב למטוס וחצה את האוקיינוס כנוסע סמוי, במטוס, מבלי שיגלו אותו.

בניו־יורק החל לחפש את ג'ני, ומצא אותה. אביה, בעל מיפעל למכשירים עדי־

(המשך בעמוד 36)

עם אבא ואמא חיים בטכס הבר־מיצווה שלו בבית־הכנסת בקרית־גת. משה, האב הדרוזי, דאג שלבנו הבכור ביום בו מלאו לו 13 שנה, ייערך טכס יהודי דתי מסורתי. חיים נחשב תמיד כילד יהודי לכל דבר.

פרסום אדמון בע"מ

אחד מתוך יותר מ-50 סוגים של מזגני "אלכס אוריגינל" המותאמים במיוחד לדגמי המכוניות למיניהן

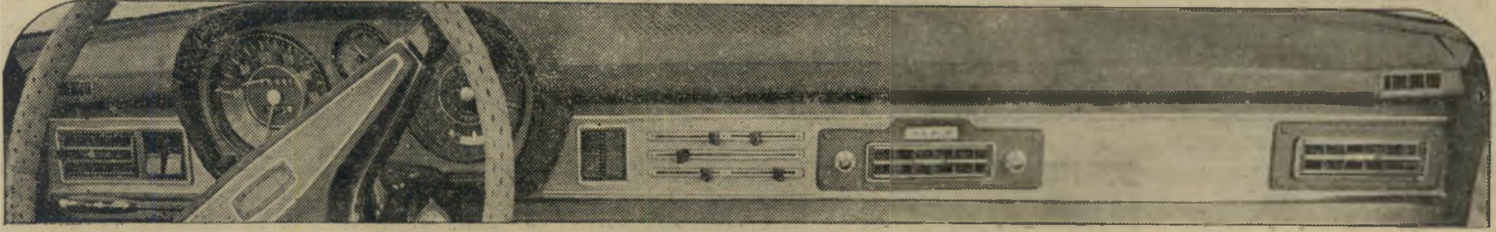

חב' אלכס בע"מ - מזגנים לרכב
רח' היצירה 18, רמת־גן, טל. 723625

באיזור הדרום להשיג אצל: "קירור בני" באר־שבע,
איזור התעשיה, דרך הנגרים, טל. 057-76812

המחאת דואר של 'בנק הדואר' הינה שיק בנקאי אשר המוטב יוכל לקבל תמורתו בכל בית-דואר בארץ. לנוחיותך ולבטחון כספך נצל את האפשרויות העומדות לרשותך בשימוש בהמחאות הדואר.

השתמש בהמחאות דואר למשלוח דמי כיס לילדיך הנמצאים מחוץ לבית: בצה"ל, במחנה נופש, בפנימיה ובכל מקום בארץ. המחאת דואר המשוכה על שמם מבטיחה* את כספך גם במקרה של גניבה ואבידה.

לרשותך המחאות דואר בערכים 1, 3, 5, 10, 18, 20, 25, 50 ו-100 ל"י.

* ע"י הצגת שובל ההמחאה תוכל לקבל את כספך חזרה במקרה של אבדן או גניבה (כפוף לתקנות).

רשת בתי הדואר מבטיחה לך את שרות **בנק הדואר**
ב־650 נקודות ישוב ברחבי הארץ.

לשנת הפרסום הממלכתית

תפוס את האלוף

(המשך מעמוד 27)
של ג׳קי. ואומנם, נמצא פגם מישפטי ב־מישפט שנערך לרונן.

על־פי חוקת השיפוט הצבאית, כמו בחוק האזרחי, ניתן להפעיל עונש מאסר־על־תנאי רק אחרי שהנאשם הורשע בעבירה דומה, ומוטל עליו עונש בגינה. כלומר, השופט הצבאי היה צריך קודם כל להרשיע את ג׳קי באשמת אי־התייצבות, להטיל עליו עונש כלשהו, אפילו קנס של לירה אחת, ורק אז להפעיל את המאסר־על־תנאי. ה־שופט הצבאי לא עשה זאת. הוא הפעיל את המאסר־על־תנאי אוטומטית.

על־פי הוראות היועץ המישפטי של פי־קוד המרכז, נערך לג׳קי רונן מישפט חדש. הפעם היה השופט קובה קרייזמן עצמו. הוא מצא את ג׳קי חייב בדין, והטיל עליו עונש של שיבעה ימי מאסר. אבל מסתבר כי גם הוא לא נהג על־פי חוקת השיפוט, שכן לא הפעיל את עונש המאסר־על־תנאי שהיה חייב להפעילו במקרה זה.

שוב עירער ג׳קי על העונש שהוטל עליו, ושוב היה צורך לקבוע לו מועד למישפט חדש, ב־10 בספטמבר.

בכל הגילגולים האלה לא היה האלוף טמיר מעורב, והוא גם לא התבקש להת־ערב. הקשר היחיד שלו לפרשה היה השיחה הטלפונית הקצרה במישפט הראשון שנערך לג׳קי, בו לא ניסה כלל להתערב במהלך המישפט. אבל מסתבר שהיו מי שדאגו לשרבב את שמו של אברשה לפרשה.

היו אלה כמה מחיילי יחידת־המילואים, שזומנו גם הם למישפט ב־25 באוגוסט, יחד עם ג׳קי רונן, באשמת אי־התייצבות. רובם נשפטו, נקנסו בקנסות קלים של עשרים או חמישים ל״י. אולם כמה מהם, שהמתינו למישפטם, האזינו לשיחת־הטל־פון של ג׳קי עם האלוף טמיר. זו נראתה להם כניסיון מצד ג׳קי להפעיל אלוף ל־טובתו. חיילי המילאוים של הג״א התמר־מרו, על מה שהיה נדמה להם ששמעו. בו־במקום החליט אחד מהם: „אני הולך לספר הכל לח״כ יוסי שריד.״

לא ברור אם אומנם הוא שעשה זאת, אבל היו חיילים אחרים שדאגו להעביר את סיפור הפרשה לעיתונות. „במו־אוזנינו שמענו כיצד האלוף טמיר מנסה להציל את ג׳קי ממאסר,״ סיפרו. זה היה בדיוק סוג הסיפורים שהעיתונות הישראלית ממ־תינה להם. סטייה של אלוף ממה שמקובל כ„נורמות המקובלות״ בצה״ל, היא סחורה מבוקשת מאוד בעיתונות הישראלית כיום.

כך אירע, שפרשה שולית וחסרת־חשי־בות, שמקורה בעבירה של אזרח רגיל, נר־פחה והפכה לקייז נגד אלוף. המאמצים ש־עשה דובר צה״ל להסביר לעיתונאים שאלי־הם הגיע הסיפור, כי מה ששמעו הוא מסולף וחסר ביסוס, לא הועילו. ידיעות אחרונות פוצץ את הפרשה, מפי כתבו האשדודי דווקא, טען כי „האלוף טמיר התקשר עם השופט שנתן את גזר־הדין, אך לא הצליח לשכנעו לבטל את גזר־הדין.״

מה שהשתמע מכך היה, כאילו ניסה האלוף טמיר להשפיע על מהלך המישפט או לשנות את גזר־הדין ; בעוד שכל מה שעשה למעשה, אחרי שכבר נגמר המישפט, היה לברר אם השופט אכן נהג לפי חוקת־השיפוט הצבאית.

למחרת היום תיקן ידיעות אחרונות את הגירסה. אולם כמו בפרשת הסטודנטים „אוכלי המוח,״ שהתגלתה כמעשה שלא היה ולא נברא, אין עוד בהכחשות ובי־תיקונים למנוע את אווירת ההיסטריה ש־נוצרה עם הפירסום הראשוני.

בית־חולים במקום כלא

לגבי האלוף טמיר הסתיימה הפרשה. אבל לא לגבי ג׳קי רונן.

הוא נקרא למישפט בפעם השלישית, נשפט על־ידי קצין בדרגת רב־סרן, המ־שמש כקצין אפסנאות של הג״א במחוז תל־אביב. הפעם נוהל המישפט ללא טעו־יות. על ג׳קי רונן, שנמצא אשם באי־הת־ייצבות למסירת טביעת־אצבעות, הוטל עונש מאסר של שיבעה ימים בתוספת 21 ימי המאסר־על־תנאי שהיו תלויים נגדו.

ג׳קי נשלח לכלא. כאשר הגיע לשם, חש ברע. הסמל התורן, שהבחין בכך, סירב לקבל אותו בלי תעודה רפואית. הוא הת־קשר ליחידתו של רונן, טען כי אינו רשאי לו לכלוא את ג׳קי. הסמל התורן פנה אל הממונה עליו, וזה תבע שקצין־העיר יבדוק את ג׳קי ויקבע אם מצב בריאותו מאפשר לכלוא אותו.

בליווי שוטרים צבאיים נלקח ג׳קי אל הרופא, שקבע כי יש לאשפזו מייד בחדר־בידוד, מחשש של אבחנת התקף־לב. במקום אל הכלא הגיע ג׳קי לבית־חולים תל־השומר, על חשבון צה״ל.

ג׳קי אושפז. שמו של האלוף טמיר הוכ־תם, וכל רודפי־הצדק משפשפים את ידיהם

KENWOOD מערכות יוקרה סטריאופוניות

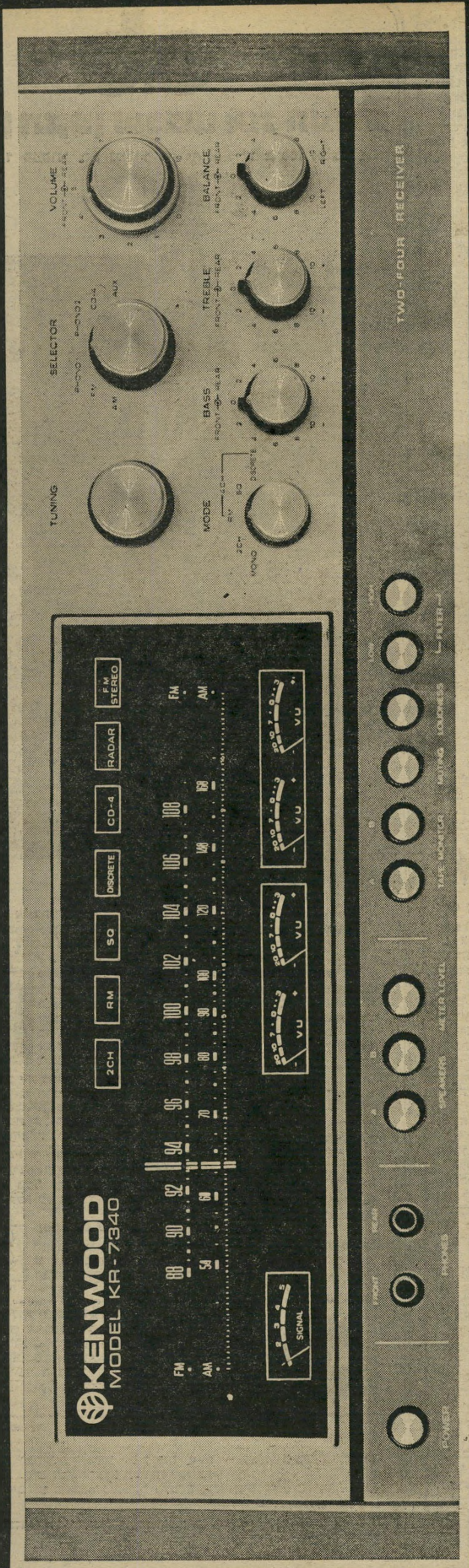

SPECIFICATIONS:
FM USABLE SENSITIVITY: 1.9μV.
TOTAL HARMONIC DISTORTION: 0.8% (AT RATED POWER INTO 8 OHMS).
POWER BANDWIDTH: 15-45.000 Hz.
DYNAMIC POWER OUTPUT (IHF 8 Ω 4-CHANNEL): 180 W.
R.M.S. POWER OUTPUT (8 Ω 20-20.000 Hz): 4-CHANNEL DRIVEN: 4×20 W.
2-CHANNEL DRIVEN: 2×55 W.
SIGNAL TO NOISE RATIO: 63 DB AT 1MV INPUT/FM, 45 DB AT 1MV INPUT/AM

מפיצים בלעדיים בישראל:
סטריאו-סאן בע״מ ת״א. דיזנגוף 220 טל. 227442

סוחרים מורשים — תל־אביב: סטריאו סאונד, ככר מלכי ישראל 19 ; אולטרה סטריאו, אבן גבירול 23; S.B.B. בע״מ, אבן גבירול 101; רדיו כוכב, המלך ג׳ורג׳ 91; סטודיו 1, אלנבי 33; ניו סאונד, הירקון 52; אולטרה מערכות, אבן גבירול 61. רמת־אביב: אלעזר אלקטרוניקס, ברודצקי 43 (פסג׳ סופרמרקט). ירושלים: סופר סטריאו, לונץ 5. חיפה: רדיו אפרים, שד׳ הכרמל 43; צליל טון, החלוץ 67. באר־שבע: מרכז המוסיקה, קק״ל 197. עפולה: אחים שטראוכלר בע״מ, תחנת אגד. רמת־גן: קנווד רמת־גן, ביאליק 45. בני־ברק / רמת־גן: ש.א. אלקטרוניקה, הרא״ה 106, רמלה: אדיסון שרותי אלקטרוניקה, הרצל 90 (ע״י בנק דיסקונט) רחובות: אלמור, הרצל 208. טבריה: סוכנות כל, אל חדיף 1. קרית מוצקין: פלג, שד. השופטים 12. ראשון־לציון: קנווד, שד׳ רוטשילד 25. פתח־תקוה: ליי־רון, ההגנה 17. דימונה: אורות דימונה.

פרסום צימט

o.b.

הטמפון הקטן שכבש את העולם

(1,400,000,000 טמפוני .o.b נמכרו בשנה שעברה ב־106 ארצות)

חיי חופשיה עם או־בה

טמפון .o.b הטמפון הקטן, הנוח והבטוח ביותר בעולם נותן לך הרגשה משוחררת וחופשית. תוכלי ללבוש מכנסיים קצרים והדוקים או ביקיני, תוכלי לרקוד, לטייל, לטבול באמבט ולרחוץ בים בבטחון מלא.

כושר ספיגה הטוב בעולם מבטיח אטימה מוחלטת

לטמפון .o.b העשוי צמר גפן כבוש כושר ספיגה שאין לאף טמפון. לעומת טמפונים אחרים המתארכים עם הספיגה, טמפון .o.b מתרחב עם הספיגה ולכן, ככל שהוא סופג יותר כן הוא סוגר טוב יותר את פתח הנרתיק ומונע כל תזוזה או דליפה. (טבלי טמפון בכוס מים ותיווכחי בכושר הספיגה המצויין שלו).

טמפון .o.b חוסך יום במחזור ומונע ריח רע

טמפון .o.b סופג את הדם מיד עם צאתו מן הרחם לכן, הוא חוסך לך יום במחזור החודשי כיוון שבאופן טבעי, עושה הדם את דרכו החוצה במשך 24 שעות. האטימה המוחלטת של הטמפון .o.b מונעת היווצרות ריח רע הנגרם כתוצאה ממגע הסד עם האויר.

טמפון .o.b נוח ביותר לשמוש

טמפון .o.b קטן משפתון ולכן קל ונוח לשאתו בארנק. טמפון .o.b נכנס לתוך גופך בקלות תוך שניות בעזרת אצבע — הנשארת נקיה! ללא כל אביזרי עזר שיש צורך להפטר מהם לאחר השמוש.

טמפון .o.b מתאים לתבנה האנטומי הפנימי

הכנסה נכונה הכנסה לא נכונה לא מספיק עמוק.

טמפון .o.b תוכנן ופותח ע״י צוות גיניקולוגים מומחים, כך שיכנס עמוק לתוך הנרתיק לאיזור בו אין עצבים רגישים הגורמים לכאב, או אי נוחות.

חדש

.o.b מיני־לבתולות ולנערות צעירות

החידוש הבלעדי האחרון של .o.b הוא טמפון מיני המיועד לבתולות ולנערות צעירות. עם .o.b מיני אין כל חשש לפגיעה בקרום הבתולים, כיוון שהוא כה קטן ונכנס בדיוק לפתח בקרום דרכו עובר הדם.
(במקרה של כאב קל בשמוש הראשון, יש לדחות השמוש ב־3—4 חודשים).

.o.b ב־3 דרגות ספיגה

נורמל — למרבית הנשים.
מיני — לנערות, לבתולות ולנשים עם דימום מועט — בעיקר בימים האחרונים של המחזור אצל נשים המשתמשות בגלולה למניעת הריון.
אקסטרה — לנשים עם דימום רב בעיקר ביומיים הראשונים של המחזור.

(המשך מעמוד 33)

נים, קיבל אותו לעבודה במיפעלו. כאשר חזר הנער ארצה, סיפר לאביו כי קיבל שם שכר חודשי של 440 דולאר, צבר סכום של כ־1500 דולאר.

בשובו ארצה, הביא עימו שפע של מתנות ובגדים לאחיו ולאחיותיו שבבית, בקריית־גת. לבנות הביא מעילי דובון, לאח הגדול אברהם הביא רכבת־חשמלית. לאביו הביא טייפ, ועוד.

מניו־יורק נסע לטכסס. שם הכיר נערה, שאת תמונתה שלח הביתה, ועל גבה כתוב: „זאת החברה השלישית שלי ג׳אנט, והיא רוצה להכיר את דליה (אחותו של חיים).״

ממסעו בארצות־הברית הביא חיים הביתה את 1500 הדולאר שהרוויח אצל אביה של ג׳ני.

סיפר משה גדבאן, האב: „כשחיים נער, הוא אמר לי: ,קח את הכסף בשביל המישפחה. אל תיקח לי עורך־דין. אין לך כסף לבזבז. אני אדאג שהמדינה תיתן לי עורך־דין, שיגן עלי.׳

„אני רוצה עורך־דין שיגן עליו,״ אמר האב בכאב. „למי אני יכול לפנות? מי יהיה מוכן לעזור לי? חיים הוא ילד טוב. הוא שובב, אבל לא רע. המישטרה

ג׳אנט מטכסאס
החברה השלישית

היתה רודפת אותו, לא נותנת לו מנוחה, עוד לפני שכל זה קרה.

„אם השוטרים היו רואים איזה שעון ביד שלו, היו תיכף מתחילים לחקור ולשאול.

החלום הגדול — בית

„בהתחלה, אחרי שהוא חזר, אחרי ראה איך אנשים חיים במקומות אחרים, אמר לי שהוא מתבייש להזמין חברים שלו הביתה, בגלל שאנחנו גרים באזבסטון שמתמלא במים כשיורד גשם, ושורף כמו תנור בקיץ.״

משה גדבאן עובד כשומר במיפעל־הכורנה מזה 17 שנה. הוא עובד שעות רבות ביממה, הרבה מעל לאפשרי, וגם בחגים ובשבתות, ובלבד שיוכל לפרנס את מישפחתו.

אחיו של משה, ראמז, נפטר עקב תאונת־עבודה באותו מיפעל־כותנה. משה שולף מכיסו את תלוש־המשכורת החודשי שלו ומראה: „הנה, אחרי חודש שעבדתי יצא לי 2,063 ל״י. למרות שיש לי שישה ילדים, נשארו לי רק 1,620 ל״י.

„אבל החלום הכי גדול שלי זה בית. האזבסטון הזה, זה לא בית לבני־אדם. אבל לי אין מי שיעזור לי, כי אני דרוזי. אני לא פוחד להגיד את זה, כי אומרים שיש פה דמוקראטיה.

„מישטרת ישראל התלבשה על חיים חזק. אבל אני אומר, שאם הוא עדיין ,ניתן־לתיקון,׳ אז לא צריך לזרוק אותו למוסד לעבריינים בגלל ההרפתקאות שלו, אלא לעזור לו לחזור למיקצוע האהוב עליו, על האוניה.

„אם המישטרה תנקום בו, בגלל הבושות שגרם לה, זו תהיה רק הדגשה של קוצר־הבנה שלה כלפי הילד הזה.״

חיים שולט, פרט לעברית, גם בערבית ואנגלית. הוא נראה כילד טוב, נקי ומסודר, כלל לא כמי שהחדירה לנמלי ים או תעופה מתבצעת אצלו בקלות שכזו.

גילה קצין־מישטרה בדרגת פקד, מיחידת־המישטרה בנמל־התעופה על־שם בן־גוריון בלוד, לכתב העולם הזה:

„הוא כל־כך נחמד ולא מעורר חשד, שלעולם לא הייתי חושד בו, אם לא הייתי מקבל הוראה ממישטרת חיפה, לעצור אותו בגלל שהם מחפשים אותו.״

מבקר עיריית תל־

★ בעיריית צ׳יץ׳

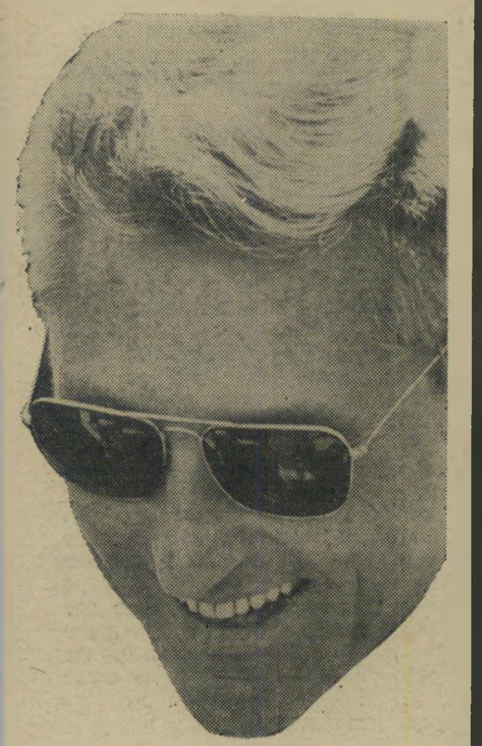

ראש־עיריה צ׳יץ׳
לבדוק בציציות?

האם פרוטקציה מיפלגתית היא עבירה פלילית? האם רשאית מיפלגה לשגר אנשים המקורבים לה עם פיתקי־פרוטקציה לעירייה שהיא שלטת בה, להעניק להם טובות־הנאה שאזרח סתמי אינו יכול ליהנות מהן?

אפילו היועץ המישפטי של עיריית תל־אביב, עורך־הדין מרדכי וירשובסקי, לא יכול היה להשיב בפסקנות על שאלות אלו. ומי אם לא הוא צריך היה לדעת את התשובה?

שכן בעירייה של צ׳יץ׳ התגלתה פרשת פיתקי־פרוטקציה שכמוה לא נודעה עדיין בתולדות המדינה.

כבר היו מיקרים של פרוטקציה באמצעות שיחות בעל־פה, אבל שמיפלגה תייצר בסיטונות פתקים כאלה, הנושאים את שמה המפורש של המיפלגה, ומכוונים להעניק טובות־הנאה — דבר זה התגלה בישראל לראשונה בעירייה הגדולה בארץ, בימים הראשונים לשילטונו של צ׳יץ׳.

אם העובדות המתוארות להלן מהוות עבירה פלילית אם לאו, על כך יחליט, קרוב לוודאי, היועץ המישפטי לממשלה, אליו יישלח העתק החומר המופיע כאן. אולם גם עוה״ד וירשובסקי מסכים, כי פיתקי־פרוטקציה הם דבר פסול ואסור לחלוטין.

ב־24 באפריל השנה פורסם (העולם הזה 1912) לראשונה פתק־פרוטקציה שלם אמיתי, שנכתב על־ידי יושב־ראש המחלקה המוניציפלית במיפלגה הליברלית בתל־אביב, ואשר הופנה, עם בקשת פרוטקציה, אל חברת הנהלת עיריית תל־אביב שרה דורון. הפתק, שהיה כתוב על טופס רישמי של המיפלגה הליברלית, הדגיש כי הפרוטקציה הנ״ל מבוקשת עבור עובד־עירייה אוהד המיפלגה.

★ צ׳יץ׳ כראש־עיר בלבד

פירסום הכתבה, שכללה הצהרה של כותב הפתק, אליעזר סורוקה, גרר אחריו תגובות מהירות של ראש־עיריית תל־אביב, שלמה („צ׳יץ׳״) להט. בהודעה שפורסמה בכל העיתונים (2.5.74) מסר

אביב אישר את גילויי העולם הזה: היה מישטר של פיתקי־פרוטקציה

צ'יצ' קיים הבטחתו למסור את הפרשה לביקורת של המבקר – אך לא

מסר אותו למישטרה לחקירת הצדדים הפליליים

האם פרוטקציה היא עבירה פלילית?

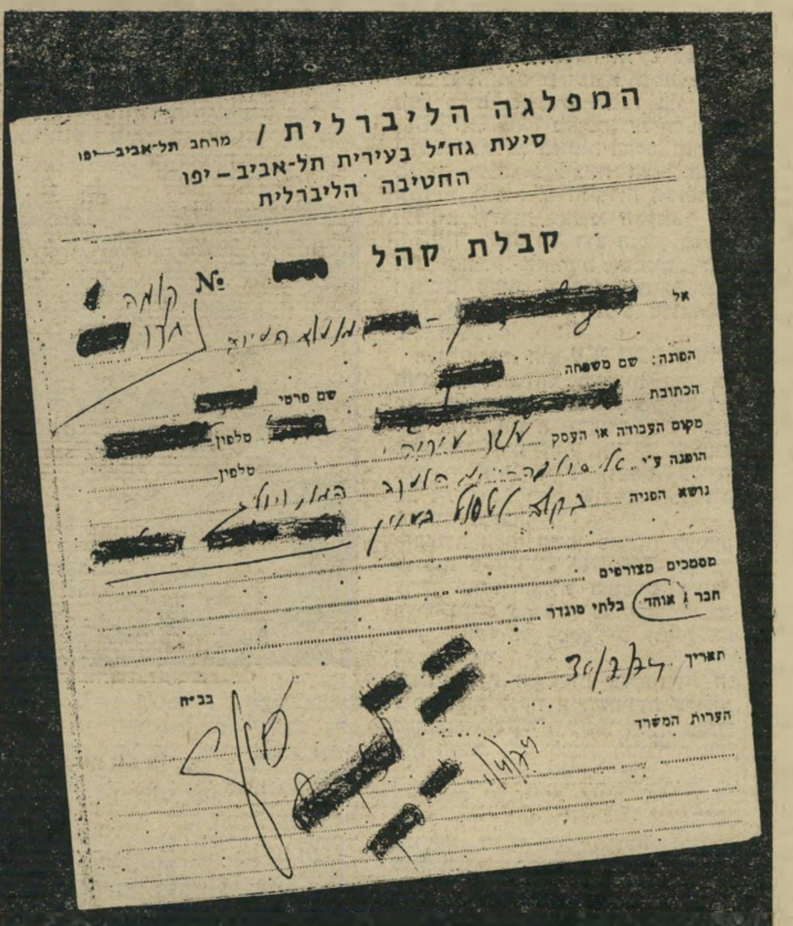
המפלגה הליברלית / מרחב תל־אביב—יפו
סיעת גח"ל בעיריית תל־אביב־יפו
החטיבה הליברלית

קבלת קהל № [redacted]

אל [redacted]

הפנה: שם משפחה [redacted]

הכתובת [redacted] שם פרטי [redacted]

מקום העבודה או העסק [redacted] טלפון [redacted]

הופנה ע"י

נושא הפניה [redacted] טלפון

מסמכים מצורפים

חבר / אוהד / בלתי מוגדר

תאריך

הערות המשרד [redacted] בב"ח

הפתק שפורסם על־ידי „העולם הזה"
היה או לא היה?

צ'יצ', כי תבע ממיפלגתו להפסיק את ה־נוהל הפסול של שיגור פיתקי־המלצה ל־עירייה, או בקשות לטיפול בנושאים עי־רוניים דרך צינורות מפלגתיים.

צ'יצ' גם כינס את הנהלת סיעת הליכוד בעירייה, תבע אולטימטיבית לשים קץ ל־נוהלים אלה, אחרת יחרים את מוסדות ה־מיפלגה הליברלית בתחום המוניציפלי.

לאחר־מכן, בבקרו בשכונות העיר היה מסרב להופיע כנציג מיפלגה, הקפיד להו־פיע רק כראש־העירייה. הוא עשה עוד דבר יוצא־דופן: שלח מיכתב גלוי ל־העולם הזה (1913), בו הודה על פירסום המאמר, הזמין את העולם הזה להצליף בו בכל פעם שמגיע לו, אך גם ללחוץ את ידו כשמגיע לו.

זמן קצר לאחר פירסום הכתבה, פנה צ'יצ' למבקר־העירייה, אלוף (מיל.) צבי איילון, וביקש ממנו לחקור את הפרשה. מימצאיו של איילון, המובאים בהמשך ה־דברים כאן, קבעו:

„מתברר שיש מיקרים שה"ה הוברמן וסורוקה (ראשי המיפלגה הליברלית בתל־אביב), מפנים אזרחים עם פתקים לאי־שים ומישרדים שונים בעירייה, לקבלת שירותים." המבקר גם בדק פרשה שהו־עלתה בכתבה אגב־אורחא, ואשר בה היפ־נה מאיר הוברמן הליברלי את כתב העו־לם הזה אל חבר־המיפלגה במחלקת ההנ־

פתקן סורוקה
הר־פתקאות

דסה העירונית, אברהם הרמן, לקבלת עזרה בהשגת רישיון לסגירת מרספת. ה־כתבה ציינה כי הרמן ביקש תמורת העז־רה 300 לירות.

המבקר קובע, כי למרות שהרמן הכ־חיש את הדברים, הוא סירב לחתום על דבריו, ועובדה זו אומרת דרשני. המבקר מעיר, כי הגשת כתב־אישום נגד הרמן תיתכן רק אם כתב העולם הזה ימציא עדים שיאשרו כי הרמן הכין שירטוטים תמורת כסף לפונים אליו, שלא במיסגרת עבודתו.

מימצאים אלה של המבקר הונחו על שולחנו של צ'יצ' ב־6 במאי 1974. הוא פנה אל היועץ המישפטי של עיריית תל־אביב, ביקש את חוות־דעתו לגבי פרשת המהנדס אברהם הרמן. צ'יצ' לא ביקש את חוות־דעת היועץ המישפטי שלו, מר־דכי וירשובסקי, לגבי פיתקי־הפרוטקציה. דובר העירייה, עמיקם שפירא, טוען כי לא היה צורך בחוות־דעת זו, כיוון שב־רור כי אסור לסדר פרוטקציה בעזרת פת־קים. אולם לדעתו, אין המעשה פלילי, וב־רור גם כי אין מקום לחקירה מישטרתית.

לגבי חוות־הדעת שהגיש וירשובסקי אמר הדובר, כי תחילה המליץ היועץ ה־מישפטי למסור את פרשת הרמן למיש־טרה, אך לאחר ששוחח עם מבקר־העירייה חזר בו מהמלצתו, הצטרף לחוות־דעתו של

להט תובע ממפלגות הליכוד להימנע משליחת פתקי המלצה

מאת מוסרת „הארץ" בתל־אביב

כתביעה אל המחלקות המוניצי־פליות של מפלגות „הליכוד" להפסיק את הנוהג של שיגור פתקי המלצה לעיריה או בקשה לטיפול בנושאים עירוניים הנוגעים לפרט בצינורות מפלגתיים, פנה ראש עירית תל־אביב שלמה להט, בעקבות כתבתו של יג־אל לביב בהעולם הזה, בה נמסרו פרטים על שיגור פתקים והמלצות על־ידי המפלגה הליברלית (מפלגתו של מר להט) אל מחלקות מסויימות

התגובה של צ'יצ'
ניתוק־מגע?

המבקר, כי אין בסיס מספיק למסירת ה־עניין למישטרה. הדובר הדגיש, כי צ'יצ' מילא את מסקנות המבקר בנאמנות, מסרב מאז להזמין את משגר הפתק, סורוקה, לישיבות הליכוד.

המישטרה חייבת להתערב

היועץ המישפטי עצמו מסר גירסה שונה. לדבריו, לא נשאל כלל לגבי מישלוח הפתקאות, ודבר זה לא הפליאו, מאחר שברור כי שיטה זו פסולה ונלוזה מבחינה ציבורית.

האם מהווה הדבר עבירה פלילית? ויר־שובסקי הירהר, והשיב: „אם מוכח כי כתוצאה מפיתקה, מישהו מקבל משהו — אז זה עניין אחר. אם, נניח, ניתנה ב־פתק הוראה לתת למישהו רישיון, מפני שהוא מקורב, אז צריך לבדוק אם יש כאן אלמנט פלילי." וירשובסקי הוסיף ו־הסביר, כי מישלוח הפתקים, כשלעצמו, אינו בסדר מבחינה ציבורית, אולם אם כתוצאה מן הפתק נעשתה העדפה — רק אז יש לבדוק את הגורם הפלילי בדבר.

במילים אחרות: יש לבדוק מה בדיוק קיבלו מומלצי הפתקים. יש לבדוק זאת, שכן סביר שמישהו קיבל משהו תמורת הפתק. ברור כי קיים כאן חשד למעשים פליליים, ולפי החוק — כל אזרח היודע או חושד במעשה פלילי, חייב לדווח עליו למישטרה.

המסקנה המתבקשת: באותו רגע ש־ראש־העירייה ומבקר־העירייה מצאו כי אכן היו מיקרים שונים של פיתקי־פרוטק־ציה, חייבים היו למסור את העניין ל־מישטרה. אך צ'יצ' לא עשה זאת, ויש מקום להמתין ולראות אם היועץ המיש־פטי לממשלה יתערב בפרשה כתוצאה מ־פירסום זה.

אבל לווירשובסקי גם גירסה שונה לגבי המלצתו על פרשת הרמן. לדבריו, הוא המליץ להעביר את החומר למישטרה, שכן למבקר־העירייה אין הכלים הדרושים ל־חקירת עדים והעמדתם זה מול זה. המב־קר גם לא יכול לגבות עדויות. לאחר ש־כתב חוות־דעת זו, התקיימה שיחה בינו לבין המבקר, והמבקר התנגד בכל תוקף להעברת הפרשה לחקירה מישטרתית. או־מר וירשובסקי: „השארתי זאת לשיקול־דעתו של המבקר, המכיר את העניין."

ברור, אם כן, כי גם בנושא זה, נעשים מאמצים לכסות ולטשטש את העובדות, ולמנוע כל חקירה רצינית בנושא.

כאשר אזרחים מסויימים מועדפים בק־בלת שירותים מן העירייה, בגלל היותם חברי מיפלגה מסויימת, וגומלים לה ב־הצבעה בבחירות, זהו בהחלט נושא ה־ראוי לחקירה מישטרתית. עד כמה מאמ־תים מימצאי המבקר עצמו את גילויי העו־לם הזה בשעתו, ניתן לראות ממימצאיו המובאים להלן במלואם, וללא כל שינוי:

„6.5.74 — ס־78/74

ראש העיריה, מר ש. לחט — מבקר העיריה.

הכתבה ב„העולם הזה" מ־24.4.74 תחת הכותרת „השחיתות החדשה בעי־ריית ציץ" — דו"ח בדיקה.

אדוני ראש העיריה,

בהתאם לפנייתך אלי נבדקו הנושאים המוזכרים בכתבה.

1. ב־24.4.74 פורסמה ב„העולם ה־

(המשך בעמוד 38)

האם פרוטקציה היא עבירה פלילית?

(המשך מעמוד 37)
זה" כתבה מאת יגאל לביב תחת הכותרת „השחיתות החדשה בעירית ציץ". הכתבה מעלה מיספר דברים:

— מר הוברמן ומר א. סורוקה מהמיפלגה הליברלית מפנים אזרחים לאישים ופקידים בעיריה לקבלת שירותים.

— מר הוברמן היפנה את הכתב יגאל לביב למר אברהם הרמן במינהל הנדסה שיטפל עבורו בהכנת שירטוט וקבלת רשיון לסגירת מירפסת.

— מר א. סורוקה נתן לעובד עירית פתק הפניה לחברת מועצת העיריה הגב' שרה דורון בעניין שיכון לזוגות צעירים.

2. הביקורת קיימה ברורים עם הגורמים הבאים: הגב' שרה דורון; מר א. סורוקה; מר מ. הוברמן; הכתב יגאל לביב; הגב' יוכבד פיק, המזכירה של הגב' שרה דורון; מר כהן מרדכי, עובד העירייה באגף התברואה; מר וייץ זלמן; הגב' נורית גורא, המזכירה של מר ז. וייץ.

3. מימצאי הבדיקה:

3.1 מדבריהם של האדונים הוברמן וסורוקה מתברר שישנם מקרים ששניים מפנים אזרחים עם פתקים לאישים ולמשרדים שונים בעיריה לקבלת שירותים.

3.2 גם נכונה העובדה שמר מ. הוברמן היפנה את הכתב יגאל לביב למר הרמן אברהם במינהל הנדסה לקבלת עזרה בעניין רשיון לסגירת מירפסת. אמנם קיימת סתירה בגירסאות שלהם. לפי הגירסה של הכתב נפגש אישית עם מר הוברמן ולפי גירסתו של מר הוברמן השיחה היתה בטלפון אולם הסתירה הנ"ל אינה גורעת מהעובדה שהיתה הפניה למר אברהם הרמן.

3.3 מר אברהם הרמן טוען להד"ם הוא כופר בעיקר. לא נפגש עם הכתב יגאל לביב ולא קיים איתו שיחה בטלפון. לא היתה הצעה לתשלום להכנת שירטוט, לא דובר על 300 ל"י ולאף בן אדם לא הכין שירטוטים תמורת כסף. לעומתו הכתב יגאל לביב בעת מתן הסבריו חזר על טיעוניו וחיזק אותם באומרו שאם מר אברהם הרמן בשנייה יעמוד בכפירתו יהיה מוכן להמציא עדים שעבורם הכין שרטוטים תמורת כסף.

3.4 מר אברהם הרמן הוזמן שנית. הובאו בפניו הסבריו של מר י. לביב, והוא המשיך בהכחשת הדברים. כשנתבקש לחתום על דבריו, סירב.

3.5 הפרשה האחרונה היא תצלום ההפניה בעיתון „העולם הזה" הנושא חתימתו של מר סורוקה. קורותיה של ההפניה הנ"ל הן כדלקמן:

3.6 עובד העיריה מר כהן מרדכי חיפש קשר לעיריה בעניין שיכון לזוגות צעירים עבור בנו ראובן שהשתחרר משירות מילואים מיוחד במילחמת יום־הכיפורים. חברו בתחנת יפו של אגף התברואה מר סלימן היפנה אותו למיפלגה הליברלית ברח' אבן גבירול 68. מר מרדכי כהן הופיע בפני מר סורוקה וקיבל ממנו פתק הפניה (המצולם ב„העולם הזה"), לגב' שרה דורון.

3.7 גב' שרה דורון מסרה שהיא לא טיפלה אף פעם ב„פתקים" וגם לא במקרה זה. עם הפתק הופיע מר מרדכי כהן אצל המזכירה של הגב' שרה דורון הפקידה יוכבד פיק. לדבריה של גב' יוכבד פיק נטלה ממנו את הפתק והיפנתה אותו לפקידה נורית גורא, מזכירה של זלמן וייץ, המטפל במפעל שיכון לזוגות צעירים, והשמידה את הפתק.

3.8 יש לציין שבפתק הנ"ל למרות המחיקות ניתן לפענח כי תחת חתימתו של מר סורוקה כתוב „לטיפולו של מר זלמן וייץ חתום ע"י יוכבד פיק ותאריך 1.4.74".

3.9 מר זלמן וייץ טוען שלא ידוע לו דבר לגבי פנייתו של מר מרדכי כהן. מזכירתו הגב' נורית גורא מוסרת שמר מרדכי כהן הופיע אצלה בסוף חודש אפריל לקבל מידע לגבי הטיפול בבקשת בנו שהוגשה בקיץ 73.

3.10 הכתב מר יגאל לביב בפגישה מסר שבידו נמצא הפתק המקורי והמחיקות בצילום נעשו במערכת „העולם הזה".

4. הערות הביקורת: 4.1 הנוהג של שליחת פתקים ע"י מיפלגה לאישים ופקידים בעיריה — נראה לביקורת כנוהג פסול. יש בו הפליה והעדפת המופנים על פני אחרים. שונה לגמרי קיום לשכות ייעוץ ע"י המיפלגות לתושבי העיר בבעיות מוניציפליות, ונראה לביקורת כלגיטימי.

4.2 באשר לפרשה של המהנדס אברהם הרמן: העובדה שסירב לחתום על דבריו שלא תכין כל שרטוטים לאנשים תמורת כסף ולא שוחח עם מר יגאל לביב על הכנת שרטוט תמורת 300 ל"י, אומרת דרשני. הסירוב לחתום על הכחשת

צ'יצ' ופעילות הליכוד
„נו־נו־נו!"

הגירסה של יגאל לביב גורעת מגירסתו להד"ם, מכיוון שלפי ההיגיון הבריא אדם חף מכל לא יהסס לחתום. הביקורת ביקשה ממר יגאל לביב וזאת בהתאם להבטחתו של האחרון, להמציא עדים בנדון. (רצ"ב הפנייה בכתב למר לביב).

4.3 תמוהה בעיני הביקורת הסתירה בין דבריה של גב' יוכבד פיק הטוענת שהפנתה את מר מרדכי כהן בהתאם לצינורות המקובלים והשמידה את הפתק לבין העובדה שהפתק חתום על ידה נמצא במערכת „העולם הזה".

הקורא ישים לב, כי בסעיף 3.3 אומר המבקר, כי יגאל לביב הבטיח להמציא עדים אם הרמן יעמוד בכפירתו בשנייה. בסעיף הבא קובע המבקר, כי הרמן סירב לאחר מכן לחתום על דבריו, היינו לכפור בדיברי לביב, ולכן לא היה כל צורך בהמצאת עדים.

מכאן — שהודעת המבקר בסיום חוות־דעתו, סעיף 4.2, כי ניתן להגיש כתב־אישום רק כאשר לביב ימציא עדים, כהבטחתו, היא בבחינת התחמקות וסילוף העובדות.

מה־גם שאין כל עניין בכתב־אישום פנימי של העירייה. כתב־האישום חייב להיות מוגש על־ידי הפרקליטות, לאחר חקירה מישטרתית של פרשת הרמן — אבל בעיקר של פרשת הפרוטקציה המיפלגתית של המיפלגה הליברלית בעיריית תל־אביב.

סירובו של צ'יצ' למסור את הפרשה כולה לחקירת המישטרה היא כתם על ממשלו, וייתכן שגם עבירה על החוק.

יופי זה גם עניין של צבע

מרי קוואנט, האופנאית הבינלאומית המכתיבה מה נלבש וכיצד נתאפר.

במדור זה נתחיל בסידרת רשימות אשר תהווינה קורס לטיפול עצמי בעור הפנים, באופן שיטתי. עיקוב מתמיד אחר מדור זה יקנה לקוראות ידע נירחב לשיפור הטיפול בעור. הפרק הראשון עוסק באיבחון סוגי העור השונים, ובתופעות שונות האופייניות לכל סוג וסוג.

מוצרים טבעיים לחידוש נעורים

חידוש הנעורים בעזרת מוצרים קוסמטיים המבוססים על חומרים מהטבע היה אחד הנושאים בהם עסקו עשרות קומטיקאיות ורופאי עור, אשר התכנסו בקונגרס הבינלאומי לקוסמטיקאיות סידסקו, שהתקיים באחרונה בישראל. הקוסמטולוג האיטלקי מ. בושסקנדל, גילה למאזינות ולמאזינים כי מתחילים בייצור של חמרים קוסמטיים המופקים מהחי ומהצומח, מפירות, ירקות, שמני מאכל ושומנים. ההנחה היא, לדברי

הקוסמטולוג האיטלקי, שייצור חמרים אלה לא יביא בעקבות השימוש בהם תופעות לוואי כמו אלרגיה ורגישויות אחרות. גילויים אלה מעניינים מאד, ובמיוחד את אלה המתעניינים בחברת מרי קוונט. זו היתה חברת הקוסמטיקה הראשונה אשר הטילה על מעבדתיה להפיק מהחמרים המצויים בטבע את המתאימים לשמש בתעשיית הקוסמטיקה, והחידוש שלה הוא בכך שלבד מתכשירי טיפוח, היא הוציאה לשוק סידרה שלמה של תכשירי איפור. מוצרים אלה זכו להצלחה רבה בקרב הנשים, גם משום שלצבעים השונים של הסידרה ספיישל רספיס איכות מיוחדת במינה של רעננות, המחזירה לפנים את הצבעים הטבעיים.

איבחון העור

הקוסמטיקה מבחינה בשלושה סוגי עור עיקריים: עור יבש, עור שמן, ועור מעורב (רגיל). **העור היבש** מאופיין על־ידי פעילות איטית של בלוטת החלב, או חוסר פעילות מוחלט של מיספר בלוטות. מראהו דק, חיוור וחסר ברק, והוא אופייני לנשים מבוגרות. גם לנערות צעירות יש לעיתים עור יבש, ומכיוון שהוא נוטה להתקמט עליהן להקדים ולטפל בו.

העור השמן מאופיין על־ידי פעילות נמרצת של בלוטות החלב, ומראהו מבריק ועבה. נקבוביות העור השמן פעורות, ורבות בו הנקודות השחורות, ולעתים קרובות פצעוני האקנה.

העור המעורב הוא הנפוץ ביותר, הוא מחולק לאזורים שמנים יותר ושמנים פחות. במרכז הפנים העור שמן יותר, ובצידי הפנים מרוכז העור היבש.

העור היבש, הוא **עור חסר לחות,** והוא נפוץ ביותר בארצות בהן יוקדת השמש, כמו ישראל. עור זה דורש הזנה חוזרת ונשנית של העור באמצעות קרם־לחות, וכן יש להימנע מלחשוף אותו לקרני השמש, על־ידי חבישת כובע רחב שוליים והימנעות משיזוף מרובה.

בעלות העור השמן סובלות לעיתים קרובות מ**נקודות שחורות**. הן נוצרות כאשר החלב המופרש מעומק העור נקרש כתוצאה מהתחמצנות, בעיקר כאשר אין מקפידים לנקות את העור כראוי.

הבקטריות המתהוות בנקבוביות העור מתחת לנקודות השחורות עלולות להתפתח ל**אקנה**, שהיא דלקת בבלוטות החלב. ניתן למנוע היווצרות אקנה על־ידי ניקוי וחיטוי יסודי.

תופעה המצריכה פנייה מיידית לרופא עור היא **האקנה וולגרים,** הנראית כגבשושית אדומה ובולטת מעל העור. גבשושית זו עלולה להתפתח לדלקת קשה ומסובכת.

תופעה אשר אינה קשורה בשמירה על נקיון העור היא **הקופרוז,** והיא נגרמת על־ידי לחץ דם גבוה, עישון מופרז, מזון חריף, עצבנות, נימי הדם מתפוצצים עקב כך, ויוצרים כתמים אדומים וזעירים. מכיוון שקשה לגרום להסתלקות התופעה, יש להסתייע באיפור.

תשובות לשאלות שנתקבלו במערכת

מירי קלוש, כדי לטפל בפצעונים, עלייך לבדוק האם הם מכסים את כל פנייך ומכאיבים לך. אם כן עלייך לפנות לרופא עור לטיפול אנטיביוטי מפני שבמצב זה העור מודלק. לאחר מכן החלי בטיפול עקבי שראשיתו ועיקרו — ניקוי יסודי ויום יומי של העור. נקי פעמיים ביום בוקר וערב חלב פנים Come Clean. באצבעות נקיות (ותרי על צמר גפן) מרחי על כל פנייך והורידי בעזרת ממחטת נייר לחה. לאחר מכן השתמשי במי הפנים Get Fresh, הורידי את מי הפנים בעזרת ממחטת נייר ושימי מעט לחות.

3 פעמים בשבוע טפלי ב־Soft Scrub, סבון קוסמטי חומצי המצוייד במברשת בעלת סיבים נוקשים. הקציפי על הפנים בתנועה סיבובית וממושכת, שטפי ושימי לחות. ביום הטיפול ב־Soft Scrub ותרי על הטיפול הרגיל.

פעם בשבוע העניקי לעורך מנת אדים ומסיכה מסידרת ספיישל רספיס הנקראת Herbal Vaporiser and Face Pack. לאבקת המסיכה הוסיפי כמה טיפות לימון ומעט מים.

יעוץ אינדיווידואלי חינם

אסתר מ. — צלקת על הפנים, מצריכה יעוץ אינדיבידואלי. בימים אלו תקבלי הזמנה אישית לייעוץ חינם במרכז ההדרכה.

לאה סגל. — כשיש פנים רזות, כדאי לשים את הדגש על העיניים. אפרי את עינייך ממרכז העפעף והחוצה לכיוון הרקות. הקפידי על שימוש בגוונים מושכים ומיוחדים. מהפינה החיצונית של העין לכיוון הרקה השתמשי בצללית בגוון לבן כסוף מסידרת ה־Eye Gloss. את אותו גוון משחי גם מעל עצם הלחי קרוב לעין ולכיוון הרקה. את הלחי משחי ב־Pimby Blush Baby בגוון מתחת לעצם הלחי בצורת קשת כלפי מטה. צירוף זה יבליט את עצמות הלחיים. אפרי את שפתייך בגוונים בולטים ומבריקים.

אל תתעצלו לכתוב למדור על בעיות היופי שלכן, כל פנייה תיענה הן באופן אישי והן בכתב. כתבו אל „מרי קוואנט" ת.ד. 40020 ת"א.

משה דיין מספר

איש יחסי־הציבור מדווח על לקוחותיו

דייב על כל הראש

כשאתה שומע את דייב איבגי מדבר על עיצוב תסרוקת, נדמה לך כי אתה שומע אמן המדבר על אמנותו.

כי ספר־הצמרת דייב, מתייחס לעיצוב תיסרוקת כאל אומנות לשמה. בשביל דייב — לקחת ראש ולעצב לו מראה אחר, שונה לגמרי, זוהי התגשמות כל חלומותיו. שכן מאז שהוא מכיר את עצמו, שאף דייב להיות ספר.

את חלומו החל להגשים בהיותו נער בפאריס, שם למד בבית חספר הידוע לעיצוב תסרוקות „לוריאל.” לאחר־מכן עבד תחת שרביטם של הספר הפריסאי הידוע, פייר שרביט, וספרים ידועים אחרים.

מאוחר יותר נסע דייב לבלגיה. התמזל מזלו והוא התקבל לעבודה אצל הספרית הידועה לורקה, שהיא בעלת המספרה הידועה הנושאת את שמה. לורקה היא אותה אשה, אשר המציאה, כידוע, את העבודה עם מייבש־שיער המופעל ביד (פן). היום כמעט שאין ספר שאינו משתמש בשיטה זו בעבודתו.

אצל לורקה החל דייב להתפרסם, חוג הלקוחות שחיזר אחריו התרחב, והתור אצלו התארך עד מעבר לצפוי.

ראה דייב כי טוב, וביחד עם עוד ספר, חבר, החליט לפתוח מספרה משלו.

את המספרה הראשונה פתח בקנוק־לה־זוט, שבריוויירה הבלגית. על חוג לקוחותיו נמנו אנשי אצולת הממון האירופאית שבאו אל הריוויירה לנפוש.

המספרה, שעבדה במלוא המרץ, איפשרה לדייב לפתוח מספרה נוספת, והפעם

נטלי בשיער קצר מעשה ידיו של דייב איבגי, שהוא הצעקה האחרו־נה בעיצוב השיער בעולם כיום.

חוליה חדשה בשרשרת הצלחותיו של ספר הצמרת: מספרת „יוניסקס”

בבריסל עצמה. הפעם נימנו עם לקוחותיו אמנים ידועים, כפטולה קלרק וסאשה דיסטל, שהיו באים למספרה כל אימת שהופיעו בבלגיה.

שמו של דייב כמעצב־תיסרוקות החל מתפרסם ברחבי אירופה. חברה ידועה לייצור צבעים ביקשה ממנו להיות הנציג האישי שלה בבלגיה, ודייב מצא עצמו נוסע ממקום למקום ומלמד שיטות חדשות בצביעת שיער.

ואז פרצה מילחמת ששת הימים. ככל יהודי טוב, בא גם דייב ארצה, לראות את הכותל ואת ירושלים העתיקה. ראה — ונתפש.

המספרה שפתח ברחוב בן־יהודה זכתה לפירסום רב. מעולם קודם לכן לא העז איש לחשוף את הנעשה ברשות היחיד, כפי שעשה זאת דייב. חלון־הראווה הענק, שולחן־הטיפול העגול והמוסיקה שהושמעה דרך הרמקולים הסטריאופוניים, היו חידוש ממדרגה ראשונה.

המספרה קנתה לה שם והתפרסמה כמספרת־צמרת, שמיטב המי־ומי בארץ נמנים עם לקוחותיה. דייב עצמו, בהעזתו ובסיגנון עבודתו, קנה לו גם הוא שם כמעצב־שיער מן המעלה הראשונה.

אבל עם הזמן החל דייב חש כי הוא דורך על המקום. „ספר שאין לו מה לחדש מוטב לו שיפרוש,” אמר למכריו. אמר — ופרש. הוא פנה לעסקי אופנה. אבל השיער המשיך למשוך אותו. אז החליט לוותר על עסקי האופנה ולחזור אל שאהבה נפשו. וכאן שוב נתקל בקשיים.

קשה היה לו למצוא דוגמניות שייאותו לחסתפר ולחדגים את עיצוב השיער הקצר של דייב, שהוא הצעקה האחרונה בעיצוב השיער בעולם כיום.

דייב נסע לאנגליה. שם לא התקשה כלל במציאת דוגמניות. הוא עיצב על שיערן את התיספורות בהן חשקה נפשו, צילם אותן, ואת התמונות הביא ארצה.

כיום עומד דייב בפני פתיחה של מספרה נוספת, הפעם בכיכר מלכי־ישראל בתל־אביב. תהיה זו מספרת „יוניסקס” לגברים ולנשים, עם מוסיקה ודקורציה מתאימה, כמיטב המסורת של דייב.

דייב מתכנן גם כינוסו של קונגרס בינלאומי לספרים בתל־אביב. בקונגרס זה ידגימו מיטב ספרי העולם עיצוב תיסרוקות ותיספורות על ראשיהן של דוגמניות, כל ספר יביא את דוגמניתו־שלו.

גם דייב מעוניין לחביא דוגמניות אישיות משלו והפעם, לשם שינוי, דוגמניות ישראליות גיזעיות. אז אם את מעוניינת, דעי לך — דייב מחפש אותך. התקשרי אליו.

דייב הספר מתחיל את עבודתו על ראשה של נטלי שהופיעה במספרה בשיער ארוך, יצאה כשהוא קצוץ.

נטלי בוחנת בראי את יצירתו המוגמרת של ספר הצמרת דייב איבגי: תספורת בעיצוב קצר.

אירים דווידסקו בעת השיער הא־רוך, אחרי תספורת קצרה פרי עיצובו של חספר דייב איבגי.

הורוסקופ

שבוע שקט יחסית, ש־יאפשר לך לנוח מבחי־נה רגשית ולאגור כוח לקראת אתגרים גדו־לים שיוצבו לפניך ב־עתיד הקרוב ביותר. אתה יכול, אמנם, לפ־תוח במאמצים ולקצור הישגים נאים כבר עתה, אך מאחר שכו־שר שיפוטך רחוק מ־שיאו, והאינטואיציה שלך בוגדת בך ל־עיתים קרובות, טוב תעשה אם תימנע מלנקוט יוזמה בשלב הנוכחי. כדאי ש־תנצלי השבוע את נטייתך הדרמתית.

* * *

שבוע מצויין אם תדעי לנצל אותו ואם לא תנטרלי את עצמך, מ־תוך דווקאיזם. הכוכבים מבשרים על פגישות־לב ופגישות־כיס, וב־שני המישורים — על הצלחות קטנות וגדו־לות. אתה יכול למצוא עצמך, לפתע, במצב חדש בו לא רצית. בדוק אותו מחדש. אתה עלול לגלות משהו.

* * *

אתה נמצא שוב בנקו־דה שאתה שונא — אבל לה אתה זקוק כדי לפעול כמו בן־אדם: בקו־הגנה. תוק־פים אותך חזק, וחז־קה שתדע כיצד לפעול כדי להשיב מלחמה־שערה, או למנוע את פני הרעה. בת תאו־מים: חברה קנאית עלולה לקחת אותו ממך. אך אם הוא חשוב לך באמת — או אם חשוב לך לס־דר אותה — תזכי לברנש מתוק.

העולם נראה השבוע, יותר מתמיד, כשטוח ולא עגול: כאילו ושום דבר לא יכול להשת־נות. זוהי טעות. כל מה שחסר לך זה היכרויות חדשות, או עצתם של ידידים ותיקים אשר זנחת, כי הם הרפתק־נים מדי לטעמך. עיס־קה טובה תסתיים ב־מסיבה, בימי שבת או שישי הבאים. בכלל, הרבי מסיבות: הן פותחות בפניך דלתות.

* * *

הענן הכבד שהיה מו־נח על זכרונך ועל תק־וותיך מוסר, השבוע על־ידי חווייה פשוטה, תמימה, ובלתי־צפוייה. את מוצאת עצמך ב־חברתם של אנשים מ־סוג אחר לגמרי, והם מטהרים את מצב־רו־חך ואת מסוגלת, שוב, להלך בגנים ובשבילי־החיים כאילו וניתן לך להתחיל הכל מ־חדש. אותו אריה שעליו עברה חוויית קודרת, ימצא, לעומת זאת, פיצוי באו־שר אישי גדול, עם סוף השבוע.

* * *

אם חשבת לנסוע ביום א' ייתכן שתתאכזב. אבל גם אם עלה הדבר בידך, זכור שדווקא ימי ד' עד שבת הם קשים ומסוכנים במיוחד. על־כן מוטב שתרכז בהם דברים הקשורים ב־ביתך. ואם אתה חייב לנסוע, נהג בעצמך. פגישה מיקרית הופכת לרומאן של קבע. הצלחה, בה זכית לאח־רונה מתגלה כעלייה. אל תאכל במסעדות.

זכית בהצלחה, ואתה עתיד לזכות בעוד כמה. זכו כי הדימיון והמקו־ריות חייבים לשמש נר לרגליך, הרבה יותר מן הזהירות והתיכנון ה־קפדני. אם זאת, אל תתעלם מדרישות הרגע ודאג לא לריב לחינם עם ידידיך ומתחריך. רכישות ציוד, או דב־רים הדרושים לעבודתך, כדאיים מאוד, השבוע. בת מאזניים: העדיפי הכהה על הבהיר והג'ינג'י. לבשי בהתאם לאופייך.

* * *

בתחילת השבוע שב בשקט. השתדל לצבור מנוחה. בשבוע הבא תזדקק לכל כוחותיך הפיזיים והנפשיים. גם לך, בת עקרב כדאי השבוע להפסיק להת־אמץ. בין כה וכה לא תראי עמל בטירחתך. יחד עם זאת כדאי לכם, בני עקרב, להת־חיל לחסוך לשעת מצוקה. לעומת הבשו־רות הרעות, עתידכם צופן בחובו אושר.

* * *

זה לא יהיה נוח במיו־חד, אבל אם אתה רו־צה, אתה יכול להסתכן. כאב־הראש הריגעי, ה־צרות בטווח־קצר, ה־פגישות עם שונאיך — כל אלה שקולים, אם רק תדע להתמיד על־ידי ההישגים הרציניים וכוח־הרצון שתפתח על ידי עצם התפנית. מיק־רה נעים ובלתי־צפוי עלול להתגלות, אם לא תיזהר, כתגלית של איבה אישית או של קינאה מיקצועית. אל תראי לו שאת נפגעת ממנו. העמידי פנים של לא־איכפת.

* * *

יהיה זה אחד השבו־עות הנעימים והמרת־קים ביותר שידעת זה שנים. קשריך עם בן זוגך יתהדקו במהירות בגלל נסיעה משותפת, או בילוי משותף, שב־סופם תמצאו את עצ־מכם מאושרים וקרו־בים זה אל זה יותר משהייתם אי־פעם. ב־קרב המשפחה, יהיו ימי אמצע השבוע נעימים ומאושרים מאוד. לבשי בהיר.

* * *

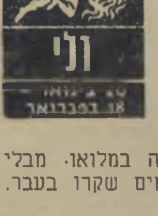

רצונך העז והכנה לש־מור בסוד את המתרחש בחייך ובחיי זולתך, ב־עיקר בתחום האישי, אינו צריך להביא לכך שתנתקי את עצמך ל־חלוטין מן המחשבות על העבר. היזהרי כמו־כן גם מנטייה מוגזמת להשמעת שקרים קט־נים, אשר כידוע, סופם להתגלות. חיי את ההווה במלואו. מבלי להגות בדברים לא נעימים שקרו בעבר.

* * *

אל תהיה שיטחי, אל תתלהב ואל תסתנוור מברק חיצוני. אל תא־מין להבטחות של א־דם הקשור בעבודתך, ובדוק היטב את ה־עובדות. השבוע יוסר המיכשול שמנע את התפתחותם של יחסיך עם אדם קרוב מאוד. נצל את זה, והתקרב לאותו אדם. השבוע אינו מתאים לפגי־שות רומנטיות עם אנשים שאינך מכיר היטב, וזמן רב. בת דגים — החברה שלך מסדרת אותך. במקום לדאוג לעניינים שלך, היא דואגת לעניינים שלה. ה־סתיו בשער, חדשי מלאי מלתחתך.

חדש מגודף מזט

דגם מקורי מפריז

ייצור:
מזט בע"מ
רח' עין-גנים 8
ת"א

mazette
gudule

לכל לקוחותינו וידידינו
ברכת שנה טובה
ממרגרט וז'אן
רוזנטל

קריעה תמה מאת דן בן־אמוץ

המלחמה היא המשחק המרתק ביותר בעולם

דיין אמר פעם שהמלחמה היא המשחק המרתק ביותר בעולם. וזה נכון.

המלחמה זה יופי של משחק אם אתה יוצא ממנו חי ובלי אינפוזיה.

המלחמה היא, אולי, משחק המבוגרים העתיק, המסובך, המורכב והמשוכלל ביותר שהמוח האנושי המציא. הוא גם, כפי הנראה, הפופולרי ביותר משום שאין עם בעולם שאינו מתמכר לו, מדי פעם, עד כדי אובדן החושים. אם הדת היא האופיום של ההמונים הרי משחק המלחמה הוא ה„הירואין" של שליטיהם ונציגיהם.

נכון, מחיר המשחק הזה הוא די יקר, אבל אולי דווקא משום כך הוא מרתק יותר ממשחקי כדורגל, בורסה, קלפים, מלחמת שוורים ורוליטה. המחיר הגבוה ביותר שאדם נתבע לשלם כדמי־השתתפות במשחק הגאוני הזה, הוא החיים שלו, אבל זהו גם הפרס הגבוה ביותר — נוסף למדליות ולעיטורים — שבו הוא עשוי לזכות אם וכאשר הוא יוצא ממנו בשלום. דמי־ההשתתפות במשחק המרתק אינם שווים לכל נפש. ישנם שחקנים היוצאים ממנו על קביים ואילו אחרים יוצאים ממנו צרודים בסך הכל. שלא כמו במשחקים אחרים, ככל שאתה מהמר יותר במשחק הזה, סיכוייך לזכות בו הולכים ופוחתים. מידת ההנאה והסיפוק שהשחקן עשוי להפיק ממנו תלויים קודם כל במעמדו ובדרגתו.

טוראי פשוט, למשל, משחק, בסך הכל, בחייו. יש לו עוזי, רמון, תודעה־משחקית־מפותחת, תחבושת אישית, תגית־זהוי וזהו זה. מ"מ כבר יכול להמר בחייהם של שלושים אנשים, נוסף לחיי עצמו. צעצועיו כוללים מכונות יריה, מרגמות, ררנ"טים, ג'יפים, ונגמ"שים ולפעמים אפילו שנים שלושה טנקים. המ"מ משחק תפקיד חשוב בהימור המלחמה של הפלוגה בדיוק כפי שהמ"פ מבצע תפקיד חשוב במשחק הגדוד והמג"ד במשחק החטיבה. המח"ט, כמובן, כבר נימנה על השחקנים הראשיים במשחק האוגדה, החיל והצבא כולו. הרמטכ"ל הוא הבמאי ומפקדי החזיתות הם כוכבי המשחק שמפיקיו העיקריים הם שר הבטחון וראש הממשלה העומדים בראש מועצת־מנהלים מצומצמת שכל חבר בה זוכה בתואר הכבוד הנכסף „שר".

דבר נוסף מעניין ואופייני למשחק המלחמה: ככל ששחקן עולה בדרגה, מעמידים לרשותו יותר ויותר ניצבים ומבחר מגוון יותר של צעצועים קטלניים וכלי רכב משוכללים, אך עם כל עליה בסולם הדרגות — וכאן הנקודה המעניינת — הולכת ופוחתת הסכנה לחייו.

הקריאה „אחרי!" למשל, היא סיסמה יפה ומקובלת מאד אבל מקסימום עד דרגת מג"ד. מח"ט שמסתער בראש החטיבה שלו נחשב לארטיסט חסר־אחריות ובדרך כלל צפוייה לו נזיפה חמורה מפי הבמאי ואפילו — במקרים חמורים מאד — הורדה בדרגה. וזה כמובן הגיוני. אם הוא דווקא רוצה לההרג — שילך להיות מג"ד.

אבל מה יכול לעשות סטאטיסט פשוט שאינו מוכן לשלם בחייו עבור הזכות להשתתף במשחק גם אם מציעים לו תהילת־נצח לאחר מותו? הרבה אפשרויות אין לו. הוא יכול להתנדב ללימודי־ישיבה ולמצוא מקלט בחיקו של אלוהים המוכר רשמית כ„אל־יחיד־ובלעדי" על ידי מועצת־המנהלים. הוא יכול להרים את הידים ולצעוק „פוס. לא משחק!" ואז, או שהוא משתחרר על תקן של מופרע — וזה, כמובן סביר, מפני שרק משוגע יוותר על הזכות ההיסטורית לההרג במשחק הנהדר הזה — או שמושיבים אותו בבית כלא על סרבנותו. וגם זה לא כל כך נורא. מבית סוהר איש עוד לא יצא בלי רגליים ולפי החוק הסוהרים אינם רשאים עדיין לירות באסירים או להפגיז אותם בקטיושות.

קיימת עוד אפשרות לצאת בשלום מהמשחק והיא גם המקובלת ביותר: הסטאטיסט מבצע את תפקידו כמיטב יכולתו, חותם כשחקן־קבע והופך את הצבא לקריירה של חייו. אם הוא מצטיין במשחק, אם יש לו קשרים טובים ואם הוא מצליח לצוד את עינו של הממונה עליו, הוא מתחיל לאט־לאט לטפס בסולם הדרגות עד שהוא מגיע לדרגת אלוף ואז יש לו כל הסיכויים לצאת מהמשחק עם כמה עיטורים דקוראטיביים ומכונית צמודה, עם פנסייה לא־רעה וג'וב בטוח כמנכ"ל חברה ממשלתית או כחבר־כנסת בעל עבר צבאי מפואר. סיכוייו לצאת מהמשחק הקטלני בצורה כזאת אינם קטנים בהרבה מסיכוייו, נאמר, למלא שלושה־עשר ניחושים נכונים בטוטו כדורגל. כל אחד רשאי לחלום ולקוות. עובדה: רוב הסטאטיסטים משחקים טוטו.

אך נחזור למשחק המרתק שלנו. כאמור, מי שרוצה להשתתף בו צריך להיות מוכן לשלם בחייו או לפחות בחייהם של אחרים. השחקנים הראשיים — ממח"ט ומעלה — נהרגים במשחק הזה רק במקרה. או בתאונת או מפגז תועה. בשביל ראש המטה הכללי, בשביל שר הבטחון וראש הממשלה המשחק המורכב שלנו הופך למשחק מלכים ממש. להם אין אפילו סיכוי לקבל כדור בתחת (סליחה על הבטוי). וזה לא רק משום שהוא צמוד חזק לכסא משוריין. הסיבה היא הרבה יותר הגיונית והרבה יותר פשוטה: חייהם של ניצבים ושחקנים רבים כל כך נתונים בידיהם שהעם, הצופה במשחק, פשוט לא מרשה להם לצאת מהבונקר כל עוד יריביהם האישיים מהצד השני מפגיזים ומפציצים את המגרש. (ככה הם טוענים בכל אופן וטענה זו אין כל אפשרות להפריך כיוון שיש להם רשיון רשמי לדבר בשם העם והם מנפנפים בו בטלוויזיה ברגע שמישהו מעז לפצות פה.)

העם היושב בבית וכוסס צפורניים כשהוא עוקב באמצעות הטלוויזיה, העתונים והרדיו אחר המשחק המותח אינו רואה, כמובן, את התמונה כולה. הוא רואה רק טנקים דוהרים במדבר, מטוסים חולפים בשמים, סוללה של תותחים בשעת פעולה, חיילים מתקלחים במדבר, שחקן מניח תפילין עם שחר והוא שומע או קורא קוריוזים פיקאנטים מעוללות משחק המלחמה. את התמונה המעורפלת בכללותה הוא מקבל מפי מבקרי ההצגה המכנים את עצמם „פרשנים צבאיים" או „פרשנים מדיניים" — כרצונם.

מקור נוסף לאינפורמציה מעורפלת על מהלך המשחק מושמעת באוזני הצופים והמאזינים מעל גבי תקליטים המתחילים תמיד במשפט „דובר צה"ל מודיע". את הקריין עצמו רק מעטים ראו במו עיניהם. יש טוענים שהוא תוכי אינטליגנטי מאד אבל זו כנראה סתם שמועה.

את התמונה האמיתית כולה רואים רק מפיקי המשחק המתמכרים לו בחדרי־מלחמה חבויים, מוקפים גדרות תיל, סידורי בטחון מעולים ושומרים אשר תפקידם למנוע בכל מחיר כניסתם של סקרנים ושל אנשים אשר אינם מצויידים ברשיון מיוחד שרק מעטים מאד זוכים לו. משקיפים מאושרים אלה חייבים להשבע שלעולם לא יגלו לאיש — אפילו לא לבני משפחותיהם — את אשר ראו עיניהם בחדרי הבקרה של משחק המלחמה. עונשים חמורים ביותר — החל ממאסר עולם במדינות מתקדמות וגמור בהוצאה להורג במדינות פחות נאורות — צפויים לבעלי רשיונות כניסה המגלים למישהו מתוך קהל הצופים את המתרחש בפנים. מסירת מידע בטחוני כזה למישהו מבחוץ, שאינו מורשה לדעת את האמת, נחשבת לבגידה גם אם המידע לא נמסר לידי שחקן יריב מקבוצת האויב. כותבי מדע־בדיוני תארו לא אחת את המתרחש בחדרי החדרים של משחק המלחמה ורק בזכות דמיונם הפורה ניתן לשער מה קורה שם.

תארו לעצמכם: מפיקי המשחק עומדים בבונקר ה־משוכלל, הממוזג והמוגן נגד התקפות מהאויר וגאזים מרעילים כשהם מוקפים יועצים ומומחים, מכשירי קשר מתוחכמים ומחשבים אלקטרוניים יקרים והם מזיזים על פני מפת מגרש המשחקים להקות מפציצים ומטוסי קרב, עוצבות שריון, אוניות קרב וצוללות, אלפי קני־תותחים וסוללות טילים, הליקופטרים ומטוסי תובלה, שרותים חש־איים ורשתות־ריגול ועשרות אלפי סטאטיסטים במדי חיל־רגלים וצנחנים.

האוירה מחושמלת. הטלפונים לא מפסיקים לצלצל, דיווחים שוטפים מגיעים מחזית המגרש, מראש אמ"ן, ממרגלים ונספחיהם ומדפלומטים בבירות העולם. הטלפון האדום קשור ישירות למפיקים הגלובאליים וראשי ה־מאפייה השולטים באופן בלעדי על כל משחקי־ההימור בעולם. מברקים נכנסים ומברקים יוצאים. שליחים באים ושליחים יוצאים. מומחים מנתחים את המידע השוטף ומזינים בו את המחשבים. יועצים מגישים הערכות־מצב והמלצות לפעולה. רגע קריטי. דממה מוחלטת. מתח מורט עצבים. הרמטכ"ל מביט בשר־הבטחון ושר־הבטחון מביט בראש הממשלה. הנשימה נעצרת. אפשר לחתוך את האויר בסכין. צריך להחליט. צריך להחליט מיד. כל רגע יקר. עיני כולם נעוצות בראש הממשלה. ניד קל של עפעף והרמטכ"ל ושר־הבטחון מקרבים את ראשיהם ושלושתם מתחילים להסתודד.

הם מנסים עכשיו להכנס לתוך ראשי יריביהם — היושבים, כמוהם, בבונקר מוקפים יועצים, מחשבים, טלפונים וכך הלאה — ולנחש איך יגיב האויב על המהלך הבא. התיעצות מתוחה. (חיילת־צמרת לוחשת מאחור „מה קורה?" וחוטפת סטירת לחי מצלצלת מהרמב"ץ. סגן הרמטכ"ל שולח מבט נזיפה ברמב"ץ. הרמב"ץ מתאבד, אך איש לא נוגע בגופתו. כולם מביטים במפיקי המשחק.) הם עדיין מתלחשים ומסתודדים. הם מנסים להערים על האויב, להסיח את דעתו, לפתות אותו, להקריב לו פלוגה אחת או שתים (אין ברירה!), לסגת מכמה עמדות שכיבושן עלה במחיר יקר. לתת לו לתקוף כדי להכניס אותו למלכודת, למרוט את עצביו, למשוך אותו קדימה ואז לבוא עליו פתאום מאחור ולהכות בבטנו הרכה בכל הכח! בחיילים נועזים — אשר לפי כללי המשחק, מוכנים לההרג למען המשחק — במרגמות, תותחים, טנקים, טילים, נפל"ם, מפציצים, אינטריגות דיפלומטיות ולחצים כלכליים ומדיניים עד שהאויב המובס ירים את ידיו, יניף דגל לבן ויתחנן על חייו לקול שאגות נצחון ניחרות וקריאות התלהבות היסטריות של צופי הטלוויזיה והמוני העם המרותקים בביתם למשחק הגאוני הזה.

ואז, בתום המלחמה, כאשר מפיקי הצגה הגלובאלית — שכל מפיק איזורי קשור אליהם בחוטים סמויים — מחליטים סוף־סוף בתיאטרון הבובות של עצרת האו"ם על הפסקת־אש גואלת, יוצאים גבורי המשחק העייפים מהבונקרים וניגשים למלאכה האפורה והקשה.

עכשיו הגיע תורם לשלם עבור התענוג והספוק העמוק שהמשחק הגאוני הזה גרם להם. השחקנים הנהדרים האלה מרעידים סנטר ומזילים דמעה בלוויות ממלכתיות וטקסים צבאיים; הם מתחבקים עם בניהם החוזרים מהשבי; הם לוחצים את ידי הפצועים ומלטפים את ראשיהם של המשותקים בבתי־החולים; הם מנופפים יד ומחייכים בעייפות ובצער לעבר המוני המעריצים; הם מנשקים את היתומים ונושאים אותם על כפיים לעיני המצלמות; הם חותמים על מכתבים משוכפלים כדי להביע את השתתפותם בצער המשפחות השכולות והם נושאים נאומים יפים ומרגשים ברדיו ובטלוויזיה על המחיר הכבד שכולנו שילמנו במשחק הזה שנגזר עלינו לשחק נגד אויב אכזר המאיים להשמידנו וכך הלאה וכך הלאה.

אחר כך הם יוצאים לפגרה קצרה ועוסקים במשך חמש, שש שנים בתחביבים האהובים עליהם. הם משתעשעים בכלכלה, מדעי המדינה, יחסים בינלאומיים, דת וחברה, טיפה סוציאליזם, מעט תרבות, הרבה הסברה וחינוך אינטנסיבי במנות גדושות.

שני התחביבים האחרונים חשובים בעיניהם מכולם כיוון שרק באמצעותם הם מצליחים להחדיר בלב העם ובניו היקרים את תודעת־המשחק־וכלליו, את סיפורי המופת על מצדה והשואה, את הסיסמאות המלהיבות „אין ברירה!" „נגזר עלינו!" ו„איכות עדיפה על כמות!" כדי ללכד את העם הממושמע ולהכין אותו למשחק הגומלין הבא שיערך בשדה הקרב.

המלחמה זה יופי של משחק אם אתה יוצא ממנו חי ובלי אינפוזיה.

777-
ברנדי
בינלאומי

המשקה הישראלי היחידי
המיוצא ל-96 ארצות ומדינות
ברחבי תבל.
777-למבינים מאז ומתמיד.

**777-ברנדי האקספורט
של ישראל.**

כרמל מזרחי
מיקני ראשון לציון וזכרון יעקב

מוקד בע"מ

לבידור לשוק לקניות ללימודים לעבודה

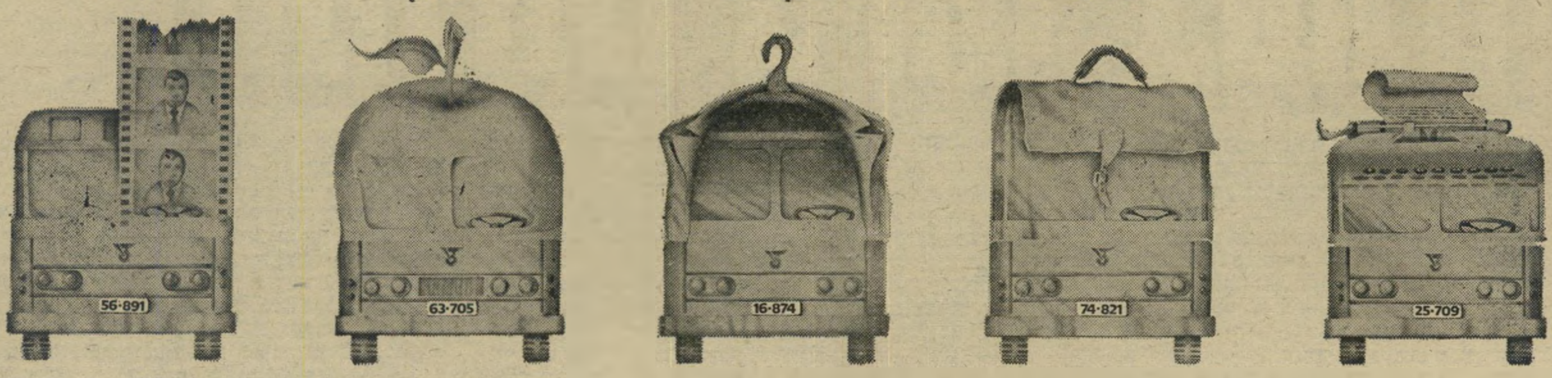

לכל מטרה בכל מקום, בכל זמן- דן
ברכת שנה טובה לכל בית ישראל

בולאות

גם הוא בנביאים

איך זכו ישעיהו, ירמיהו ויחזקאל בהנצחה בינלאומית בסאן־מרינו?

כאלפיים וחמש מאות שנה אחרי פעילו־תם הציבורית, עשויים שלושה מגדולי ה־נביאים של ישראל, ישעיהו, ירמיהו ו־יחזקאל, לזכות בפרס בינלאומי שלא זכו לו בחייהם. כאשר תתכנס ב־6 באוקטובר הוועדה הפילאליסטית הבינלאומית במדינת הננס סאן־מארינו שבאיטליה, קרוב לוודאי שהיא תעניק את הפרס הבינלאומי שהיא מחלקת מדי שנה, לשלושה נביאים אלה.

ישעיהו, ירמיהו ויחזקאל לא יקבלו את הפרס עבור נבואות התוכחה והזעם, או בזכות הטפות המוסר האוניברסאלי שלהם. את הפרס הבינלאומי עבור סידרת הבולים היפה ביותר שהוצא לאור בעולם בשנת 1973, יקבל השירות הבולאי הישראלי בז־כות סידרת בולי מועדים־לשימחה שהופיעה ערב הימים הנוראים תשל"ד, כשעליה דיוקנותיהם המצויירים של שלושה הנבי־אים.

אין זו הפעם הראשונה שישראל תזכה בפרס זה. בשנת 1970 העניק נשיא איטליה דאז, סאראגאט, את הפרס הראשון עבור סידרת הבולים היפה ביותר, מטעם ה־אגודה הבולאית הבינלאומית, לסידרת

הבולים שזכו בפרס: נביאי ישראל
בלי ציונות

מועדים־לשימחה שהופיעה ב־1969. המכנה המשותף בין שני הפרסים: שתי הסידרות צויירו על־ידי אותו גרפיקאי עצמו, גרבו דייוויס (41), אחד הגרפיקאים הפעילים ביותר בישראל ועם זאת אחד הפחות־מפורסמים שבהם.

ציור בורגאני. ב־1969 לא הופיע שמו של גרבו על הסידרה שצייר ושזכתה בפרס. הדבר היה אסור לפי התקנות. לו־עצמו נודע, כי סידרת הבולים שצייר זכתה ב־פרס, ממכתב צנוע שקיבל מהשירות ה־בולאי. את המדליות שבהן זכו הבולים שלו ראה רק בתמונות בעיתונים.

גורל דומה היה כימעט גם לגבי סידרת בולי הנביאים שהוצאה לפני שנה. חתימתו אומנם הופיעה עליהם, אבל השירות ה־בולאי לא הקדיש להם חשיבות יתר, ולא פירסם אותן בפלאקאט מיוחד שבו זוכה כל סידרת בולים חדשה היוצאת לאור. אבל לא היה צורך בכך כדי למשוך את תשומת־ליבם של שופטי האגודה הבולאית הבינלאומית. ציורי הנביאים בשחור־לבן על רקע ציבעוני כשמעליהם מתנוססים ממראות החורבן, שיכנעה אותם להעניק את הפרס לישראל, מבלי שידעו כי הם מזכים בכך פעם שנייה את יצירתו של אותו צייר.

המדליות יוענקו אומנם לשירות הבולאי, אבל לגבי גרבו דייוויס, המזוקן, נשוי ואב לבן ובת, יהיה בכך משום פריצת דרך לעולם הגראפיקה הבינלאומי. והוא לא יעשה זאת בפעם הראשונה. עוד לפני עשר שנים, בטרם עלה גרבו מרומניה לישראל, הלך שמו לפניו כאחד הציירים, המעטרים, הגרפיקאים ובוני התפאורה המעולים שב־רומניה.

בגיל 23 הוא נחשב כילד־פלא של הציור הרומני, צורף לאגודת הציירים שתקפידה לקבל לשורותיה רק ציירים ותיקים ש־מאחריהם רשימה ארוכה של תערוכות. אבל הוא נשאר ילד־פלא רק שנה אחת. כעבור שנה נזרק מהאגודה „בגלל השק־פות מודרניות, סימובליזם וכל מיני איזמים אחרים שמצאו בציורים שלי," כפי שהוא מסביר. ציוריו הוגדרו כמשקפי מוסר בור־גני וקפיטאאליסטי, ובכך, גזר־דין המהווה סתימת גולל לגבי צייר במדינה קומו־ניסטית.

גרבו הבין שלא יוכל עוד להתבטא בציור, עבר לתחום הגראפיקה והפך תוך זמן קצר לאחד הגרפיקאים הנודעים ב־רומניה. בתחום עיטורי חוברות הילדים היה לו מונופול מוחלט על עיצוב ועיטור שלושה שבועוני הילדים, לגילאים שונים, שהוצאו בחסות ממלכתית. עבודותיו ה־גראפיות האחרות ייצגו את רומניה בתע־רוכות בינלאומיות. עד שיום אחד גילה מישהו שעוד בשנת 1956 הגישו הוריו, בשמו, בקשה לעלות לישראל. מוצאו ה־יהודי נחשף והוא הוגדר כבלתי־רצוי.

חזרה מדרך הפשע. „מעולם לא היי־תי ציוני ולא היתה לי תודעה יהודית," מודה צייר הנביאים. כשהתירו לו לצאת מרומניה הוא קפץ על המציאה, מבלי שיהיה בטוח שדרכו תסתיים בישראל. את אשתו וילדיו שלח לארץ בעוד הוא מחפש אפשרויות להשתקע באיטליה, למשל. כאשר הגיע לבסוף למשפחתו בארץ, גמלה ההחלטה בליבו סופית. „קרה לי משהו מעניין," סיפר, „התאהבתי מיד בארץ ו־הסכתי להיות לאומני במובן הטוב של המילה. הגעתי לאהבת הארץ באופן ספונ־טאני, בלי הקדמה וחינוך ציוני."

בעשר השנים שחלפו מאז עלייתו הת־בסס גרבו דייוויס וזכה להכרה בעולם ה־גראפיקה של ישראל. הוא עבד כמטורף, ייצר מאות פלאקאטים, מודעות מסחריות, עטיפות לתקליטים, עיצב תערוכות ואף בנה את הביתן הישראלי ביריד הבינלאומי בבוקראשט ב־1970. הוא הפך לעורך ה־גראפי של הירחון הישראלי בשפה האנג־לית, ישראל מאגאזין. גיליון הפסח האחרון של ירחון זה, שמחציתו הכילה הגדה מודר־נית לפסח בשפה האנגלית, זכה להדים בינלאומיים. גרבו צייר את ההגדה בשיטת הקומיקס, כשתמליל ההגדה יוצא מפי גי־בוריה בציורים.

השבוע חיסל גרבו דייוויס את עסקיו, אחרי שחיסל את הסטודיו שלו, התכונן לנסיעה ממושכת בחו"ל. הוא לא היה מאוכזב. להיפך: „נכנסתי בארץ למעגל סגור כשאני רץ מהצלחה להצלחה, מבלי יכולת להשתחרר. כתוצאה מכך הזנחתי לגמרי את הציור." את מישפחתו הוא משאיר כאן, והוא עצמו יוצא לחפש את

(המשך בעמוד 46)

השיער רעב

הוא זקוק לתזונה מאוזנת של Pantene Vitamin Hair Tonic.

לשיער תפקיד חשוב.
הוא שומר על החלק הרגיש ביותר של ראשך... הוא חשוף לפגעי מזג האויר... הוא נתקף באבק ובלכלוך. אין פלא איפוא שהשיער רעב ומתחיל לנשור. הוא זקוק להזנה מתאימה שתחזיר לו את המראה הבריא והיפה.
פנטין — ויטמין לשיער עושה בדיוק את זאת. מרכיב הויטמין המיוחד בפנטין — פנטיל — נספג בקרקפת, מזין את השורשים, מחזק את השיער ומונע קשקשים.
אם שערך רעב — הזן אותו ב **פנטין — ויטמין לשיער.**
זה כל מה שדרוש לך כדי לשמור על שיער בריא. פנטין — מוצר האיכות המוכר בעולם כולו — עתה גם בישראל. להשיג בבתי מרקחת ובחנויות מובחרות.

PANTENE VITAMIN HAIR TONIC
המפיצים:
חב' נורית בע"מ

קוסמטיקה לנעלים?

*אפשרי בהחלט!

עם התכשירים המקוריים תוצרת אנגליה לצביעה, צחצוח, חדוש ונקוי נעלי עור וזמש, ואבזרי שמירה לנעל

שיווק: איריסקה בע"מ, החשמל 19, ת"א, טל. 624865

ZOO

העורך והמייסד הראשון:
ד"ר מלכיאל זוארץ ז"ל
ממשיכי דרכו יבל"א: ב. מיכאל, קובי ניב,
אפרים סידון. מעטר: גבי קלזמר
כתובת המערכת: רחוב זוארץ 1

זאת היתה הי
שבה שהיתה צ

ת ✱ זאת היתה השבה שהיתה צריכה להיות ✱ זאת הי

ראיון חגיגי עם שר הבטחון משה דיין

בטחון

בפרוס השנה החדשה, הלכנו אל שר הביטחון, מר משה דיין, לשמוע מה בפיו אל העם. הערכות, השגות, מסקנות, ואולי אף שמץ קצהו של סיפור התעצמותו המופלאה של צה"ל.

השר, לבוש מיקטורן צבאי, לראשו כובע המצחייה החביב עליו, נינוח, לעיתים מחייך, רק עינו הבוהקת מעידה על המתח העצום בן חי ופועל האיש.

שאלה: כבוד השר, חלפו שבע שנים של שקט יחסי בגבולות, שבע שנים של התבססות בקוים החדשים, שבע שנים של שיגשוג. האם אין זה שקט המנבא סערה?

אין סכנת מלחמה בתשע השנים הבאות

השר: (בביטחון, יורה את מילותיו בקצב, אך כל מילה שקולה ומחושבת).

אינני סבור שאנו עומדים בפני סכנת מלחמה בתשע השנים הבאות. הקוים הנוכחיים הוכיחו עצמם כמרתיעים, ומדינות ערב יודעות בבירור שאין להן כל סיכוי לזכות בהישגים משמעותיים, הן בגלל עוצמתו הערוכה של צה"ל, והן בגלל אופיים המרתיע של הקווים בסואץ ובגולן.

שום טנק מצרי לא יחצה התעלה

שאלה: ובכל־זאת, אם יתחילו המצרים במלחמה, מה תהיה תשובתו של צה"ל?

שר: (מחייך) צה"ל לא ביזבז את זמנו בשבע השנים שחלפו מאז ששת־הימים. אם המצרים יתפתו לתקוף, צפויות להם הפתעות בלתי־נעימות ביותר, בהחלט בלתי־נעימות. מלבד מערכות־נשק מתוחכמות ו־איכות הלוחם הישראלי, אסור לשכוח ש־בפני המצרים עומד מכשול־המים האנטי־טנקי הגדול והמשוכלל בתבל — תעלת־סואץ. הטנק המצרי היחידי העשוי לעבור אל הצד הישראלי של התעלה — הוא טנק־שלל...

שאלה: האם אתה צופה הגברת פעולות הטירור נגד אזרחים בארץ ובחו"ל?

שר: (חמור־סבר, יותר משמץ זעם בקולו) אני רוצה לחזור להדגיש שלא ננהל משא־ומתן עם קבוצות־טרור, לא ניכנע לסחטנות ונכה במחבלים בכל מקום ובכל שעה. לגופו של עניין — למדנו לטפל במכת הטירור. למדנו לנטרל אותם, להערים עליהם, להשיב להם באותה מטבע, ופרשת „סבנה" תוכיח. אם הם רוצים עוד „סבנות", הם יקבלו אותן!

שאלה: ולסיום, כבוד השר, מה בפיך להמוני בית־ישראל?

אם המצרים רוצים מלחמה — אהלן וסהלן

שר: (בשביעות־רצון) קודם־כל, שנה־טובה כמובן. ושנית — יידע כל בית־ישראל שצה"ל ערוך, מוכן, מצוייד, ומאומן לשמור על העם ועל המדינה. וברשותך אוסיף גם מלה אחת למדינות־ערב: אתם רוצים מלחמה — אהלן וסהלן...

שאלה: תודה לך כבוד השר.

הברה

סיפתח למס בות ראש־השנה היה ביום ה' השבוע בווילה של קבלן העפר **יחיאל (חולי) ביצור**, שם פתחה **רות סער**, אשתו של מפקד החייל — **אלוף מרדכי (מוטי) סער**, את תערוכת ציורי השמן של הצייר האופנתי **צבי (צביקה) חצר**, שאשתו **דליה** היא אחותו של האלוף סער.

בפתיחת התערוכה, המוצגת באולם קומת־הקרקע של הווילה, נערכה תצוגת אופנה בהשתתפות דוגמניות הצמרת **דינה דוג וטליה (טלי) איפור**, שהצטרפו לאחר מכן לחוגגים במסיבת הגן, והזמר **יהויהו ג'ניוס** הנעים לנאספים בקולו הערב.

את כמויות האוכל האדירות הכין למען האורחים מסעדן הצמרת **ג'קי (ג'ק) המרטש** ששחט לכבוד המאורע 12 כבשים תמימים כמניין שבטי ישראל והן הוגשו על מגשי כסף בידיהן החיננויות של חיילות עטויות לבן המשרתות בלשכתו של אלוף פיקוד צפון־מזרח **נוריאל (נירון) קיסר** הנשוי לאחותה של המשוררת **ורדה בן־פור**, אשתו היפהפיה של העתונאי הבכיר **יוסף (יוסק'ה) בן־פור**.

בן־פור עצמו ניראה מסתובב כל הזמן ליד **שר הבטחון** וצמרת הצבא שהתגודדו באחת מפינות הגן, ביחד עם כמה קצינות ודוגמניות והאזינו יחדיו לאימרות שפר מפי המשורר, כותב מקאמות התהילה, **חיים (חיימון) חרוז**, שזכה לטפיחות שכם מידיו השריריות של התעשיין **שבתאי (שאבי) בום**, שמפעלו מייצר בשותפות עם **אלוף** (מיל.) **מוטק'ה טראח** חלקי חילוף עבור מערכת הבטחון.

סיפתח

האלוף מוטי סער ורעייתו רות כפי שהם נראים בציורו של צביקת חצר.

ראש הצבא **הגנרל אלעזר בן־חור**, מוקף בשתי יפהפיות נורדיות, שוחח בלהט עם איש החברה הגבוהה **אדון (דון) ליאון**, עליו היתה תלויה כושית ענקית מן הדרום שהגיעה בתחילת הערב עם הסופר **מרדכי (מוטה) גורי**, שנעלם לאחר מכן עם פורטוגלית קטנה לתוך אחד החדרים.

תוך כמה שעות נעלמו כל המוזמנים, ב־זוגות בשלשות ובחבורות, אל בין חדרי הווילה כשהם שרים בקול שירי מולדת ורק רות סער נשארה בקומת הקרקע לחזות שוב ושוב בציור הנפלא של צביקה חצר, שצייר אותה ואת בעלה האלוף בפוזה מל־כותית כיאה להם.

ציונות

בחמש עינים עם מתנחלי קנרית

עינים. וקודם כל עינים. עינים מכל הצבעים ומכל הגוונים המביטות בך במין תום שכזה, במין להט שכזה, עד שאינך יכול שלא להשפיל מבטך אל מול חטוב הזה שהן מרעיפות עליך. עינים. ואחריהם שפתיים. אדומות. סמוקות. לחות משהו. כוססות קנה קש או נקמצות בהחלטה נחושה של נוער זהב פשוטו כמשמעו. ללא פאתוס. שפתיים חיוורות וחשוקות. שפתיים נישאות אל מול ציניזם משתולל וניהיליזם מתפרע. ולבסוף סנטר. חד וחלק, גס ושעיר גם יחד.

באתי לראיין את מתנחלי קנרית במלאת חצי שנה להתיישבותם בחורבות העיר הסורית קונייטרה. באתי לשאול, לתהות, להתלבט עימם יחדיו; וסופי שחזרתי טהורה יותר, זכה יותר, בוטחת יותר. ואולי, ואין זו מליצה, ישראלית יותר, טובה יותר.

היינו מכונסים בתוך חדרון קטן צופה אל מול דמשק. אחמד רעה את הבקר ומוסטפה הכין קפה ריחני לכולנו. (את היחסים שבינם לבין התושבים ניתן להגדיר רק במילה אחת — נפלאים). הם דיברו ואני הקשיתי. הם ענו ואני רשמתי. ויותר משרשמתי — שמעתי.

יעקב: לגבינו קנרית היא תחילתה של עיר בת רבבות תושבים, עם נמל עמוק מים וכל המשתמע מכך. ברגע שתפסנו את מקומם של הסורים שוב לא יחזרו הנה לעולם.

דורית: לא ייתכן הסכם שלא ישאיר את קונייטרה (קנרית) בידינו.

לאה: נקודה כמו שלנו היא עמדה קדמית שתעצור את האויב עד לבואו של הצבא.

משפחת המתנחלים המאושרת בקנרית

מימין: יעקב, איציק, דורית, לאה, מוטי, דליה ואני (עומדת)

איציק: אני רואה את חמש השנים הקרובות כשנות ביסוס לקנרית והפיכתה לנוות־מדבר ואבן שואבת לאלפי צעירים וצעירות. יש לנו הבטחה של השר גלילי ושל הממשלה ששום הסכם לא יחזיר את קנרית לסורים. ואם חלילה יבוא הסכם כזה על גופנו — אנו נישאר. ואיך אומרים, מפה לא יזיזו אותנו גם בבולדוזר (צחוק כללי), גם בבולדוזר.

(המשך בעמוד 73)

ישראל היא כיום מעצמה הנופלת בכוחה רק מארה"ב וברה"מ
(מתוך הקדמת אלוף עזר וויצמן)

חדש בשוק בפורמאט מהודר

אלבום
שבע שנות שלווה

בהוצאת ש.ש.ש

תמונות, מאמרים, ציורים וראיונות מהווי ארץ ישראל השלווה

אם נרצה נוכל תוך שעה לכבוש את חארטום
(אלוף אריאל שרון בדברי הסיום)

הנחות לוועדי עובדים ויתומים

הארץ

ממישנתו של מייסדו
וישראל לבטח ישכול
ד"ר זוארץ
(בין כסה לעשור)

צריכה להיות
זאת היתה הש

להיות ✱ זאת היתה השבה שהיתה צריכה' להיות ✱ זא

מדיניות

סכנת ההסדר החלקי

לקראת סוף השנה עלתה שוב לכותרות הצעת ההסדר החלקי בתעלת סואץ. לאחר שהודלפו ידיעות מוושינגטון לפיהן לוחצת ארה"ב על ישראל ללכת לקראת הסדר חלקי עם המצרים, בא נאומו האחרון של שר־הביטחון, בו תמך ברעיון ההסדר, והדליק נורה שחורה משחור בחיינו המדיניים.

על־פי מקורות חוץ מדובר בהסדר לפיו תיסוג ישראל כ־5—3 ק"מ מקו המים ותאפשר למצרים להכשיר ולפתוח את התעלה לשיט. תמורת זאת לא תקבל ישראל דבר וחצי דבר. אדרבא, נשיא מצרים אנואר סאדאת, חוזר ואומר שלא יראה בהסדר כזה משום הסדר סופי ומוחלט.

קל מאוד להבין מדוע מעוניינת מצרים בהסדר כזה, אך מה לנו, הישראלים, ולו? מצבנו בתעלה יציב ואיתן. אנו שולטים לכל אורכה ושיבשנו את החיים הסדירים בעריה. הבסנו את המצרים במלחמת ההתשה והם נשתתקו כליל ללא כל אפשרות להתאושש. מן הסתם הבינו המצרים כי אין ביכולתם לחצות את התעלה, למרות הצהרות הרהב המגוחכות של סאדאת, ולכן הם באים עלינו בעורמה ומנסים להסיגנו מן התעלה בדרכים דיפלומטיות.

מה גם שישיבתנו על גדות התעלה עושה אותנו לגורם אדיר כוח באיזור הלוהט הזה, כשכל המעצמות הגדולות חייבות להתחשב בו. הרוסים, מצד אחד, מעוניינים מאוד בפתיחת התעלה, דבר שיביא אותם תוך זמן קצר לחיזורים נמרצים אחרינו, ואילו האמריקאים מעוניינים כמובן בסגירתה וחובה עלינו לשרת את האינטרס האמריקאי המובהק.

עלינו להבין בעצמנו ולשנן לאחרים כי שליטתנו בתעלה היא המפתח לביטחון ולשלום. עלינו להבהיר לכל המעוניין כי נסכים להסדר רק תמורת חוזה שלום סופי ומוחלט. ואם באמת כל כך מעוניינים המצרים בפתיחתה של התעלה אין שום צורך בנסיגת צה"ל — יחתמו המצרים על חוזה שלום מחייב ותמורת זאת נאפשר להם, מבלי לסגת מטר אחד, לפתוח את התעלה לשיט ככל שירצו.

עובדה היא שעיקשותנו עד כה נשאה פרי. התעקשנו ונאחזנו בתעלה והבאנו להפסקת האש. נמשיך ונתעקש ונאחז בתעלה והמצרים יסכימו גם לשלום. הן מבינים רק כוח ועלינו להראות להם את כוחנו. נחזיק בתעלה עד שיתפכחו המצרים מחלומותיהם ויראו את המציאות נכוחה. נחזיק בתעלה עד שיחתמו המצרים על חוזה שלום סופי. וגם אחר־כך נחזיק בה.

רואי השחורות

(על פי משלי פלאטפוס)

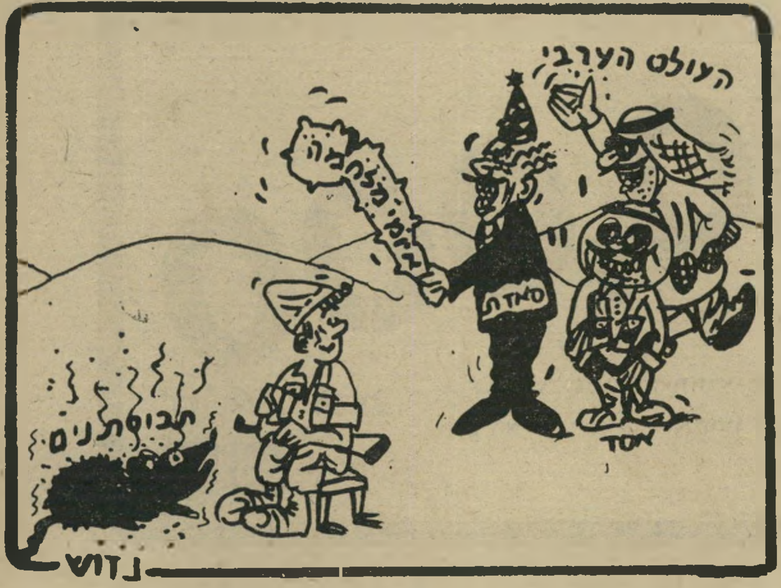

העכבר: אם לא תחזיר שטחים הם יכו אותך.

במרחב

אחדות ניגודים?

בגליונו האחרון מביא ביטאון הכת השלטת המצרית, אל־גונזולייה, מאמר פרי עיטו של ד"ר פאזיק אל־נפתוחי, מגדולי הפרשנים המדיניים בבירה המצרית, הנושא את הכותרת „אחדות — המפתח לפלשטין". במאמרו, טוען אל נפתוחי כי רק שיתוף פעולה צבאי ומדיני יכול להוביל את מדינות־ערב לניצחון בשדה־הקרב.

רעיון האחדות הצבאית נגד ישראל, עתיק כימיו של הסיכסוך באזורנו ואולי אף עתיק ממנו. אך, דא־עקא, רודני המדינות הערביות לא הצליחו להתאחד אף לצורך עריכת סעודה רצינית, שלא לדבר על תיכנון פעולה צבאית משולבת, הדורשת תיאום ודיוק מירבי בכל שלביה.

מצריים שקועה, ראשה ורובה, בנסיון נואש לשמור על שילטון יציב, מה עוד שבראשה ניצב עתה מנהיג רעוע וחיוור כסאדאת.

עיתוני סוריה, ובראשם ה־נזבת־אל־חלאטאמאת הקיצוני, תובעים אמנם השכם והערב מילחמה נגד ישראל, אך השילטון הסורי הפרוע אינו מסוגל לבצע יותר מאשר פעולות הטרדה מרושעות שתכליתן מועטה.

יתר הארצות הערביות, על כל עשרן ומשאביהן, אף אינן שוות איזכור בכל מחקר רציני.

ומעל לכל, אין לשכוח את פטישו הכבד של הדוב הרוסי המונח כעול על צווארם של הערבים ומונע מהם כל פעילות הרפתקנית שסופה תבוסה בטוחה.

נראה שאין מנוס ממסקנתו המעמיקה של המזרחן הידוע פרופ' פאריק אל־טאמבוני, כפי שהובעה במחקרו על הפאן־ערביזם בימינו: „איתיחאד?? — בוקרא פיל מישמיש!" ובעברית: אחדות ניגודים?? — לעולם לא!

בלוף משבר האנרגיה

כלכלה

ג'ראלד ה. ג'ראלד (אנגליה) נוסע זה למעלה מחודשיים במכונית המונעת ב־דלק שהופק מגלליה של אשתו (ג'ראלדה ו. ג'ראלדה).

בארה"ב נעות עשרות מכוניות על דלק „ביצולן", המופק ממכרות בצלים־מאויידים באיידהו.

איכר בורמזי נע ממקום למקום ב־אמצעות גזים טבעיים המופקים משעו־עית ועמילנים אחרים.

בהולנד תופשות טחנות־הרוח מקום חשוב יותר ויותר במשיכת תיירים.

תופעות אלו ואחרות, מסמנות אולי יותר מכל את סיומו של פרק חשוב בתולדות האדם — עידן הנפט כמקור אנרגיה עיקרי.

נראה שבכך נסתם הגולל גם על חלו־מם של הערבים להשתמש בנפט כנשק פוליטי, למטרות סחיטה ועושק. מיל־יארדי חביות „הזהב השחור," שאמורות היו לשמש אמצעי סחיטה נגד אירופה, יפן, וארה"ב, יהפכו תוך זמן קצר לנוזל שחור ומעופש, חסר כל חשיבות ותוע־לת.

נשק הנפט קם על יוצרו! ארצות־ערב שכה טיפחוהו וניפחוהו ייאלצו בקרוב לשתות את הנוזל המצחין, או להשקות בו את אדמתם מוכת השחין והגרענת.

טימס ב„סאנדיי־טלפון"

סאדאת מאיים ואנחנו צוחקים

בעקבות ההצלחה של השנה שעברה ולפי דרישת הקהל

סטיקיית „לא איכפת" חוזרת אליכם ב

נשף איומי סאדאת 2

בתוכנית:

מעוז צור ישועתי
במלכות החרמון
מדרום תיפתח הטובה
קוסם, הגרלות, הפתעות, פרסים.

מעולם לא היה מצבנו
טוב יותר
עם גוגה־גולה

במדינה

(המשך מעמוד 43)

עתידו בעולם הגדול. „אנחנו רחוקים מה־עולם בו רותחת האמנות הגראפית." הס־ביר, „קשה מכאן להגיע. לא יודעים בכלל בעולם שאתה קיים. אבל אם אתה עובד בעולם שומעים עליך."

בביקוריו בחו"ל בשנים האחרונות ראו את עבודותיו כמה מגדולי המו"לים בעולם. אחד מהם אמר לו: „אתה ממש פושע — איך אתה מרשה שלא יידעו עליך?" גרבו דייוויס החליט לחזור למוטב ולחדול מהפשע הזה. „אולי זה יאפשר לי לחיות. כי כדי לחיות אני צריך לחיות חיים של צייר."

עסקים

פירסומת - בכל מחיר

הזמר צביק'ה פיק תובע הוצאת־ספרים אמריקאית על שימוש בתצלומו לעיטור עטיפתו של רב־מכר

הזמר הישראלי צבי („צביק'ה") פיק הביט בעטיפת הספר, ונדהם. נדמה היה לו שהוא מתבונן בתמונת־עצמו. הוא נשא עיניו אל הפוסטר הענק הנרשא את דמו־תו, שהתנוסס על הקיר ממולו, וביטחונו בתחושתו התחזק. לא נותר בו כל ספק: תמונתו המעטרת את הפוסטר, וזו שעל עטיפת הספר — אחת־הן.

לפני שיצא למסעו הנוכחי בארצות־הברית, במטרה לבנות לעצמו קריירה במכורתם של זמרי־הפופ, הוציאה חברת־התקליטים הישראלים סי. בי. אס. פוסטר־ענק של צביק'ה, בגוונים חומים, בו הוא נראה בהחזיקו יונה בידו.

דימוי עם איפור. עם הפוסטר ביד, ועם תקליטיו במיזוודה, נסע צביק'ה ל־אמריקה, לראות מה ניתן לעשות שם למען עצמו. משם החלו מגיעות ארצה תמונות־הפירסומת החדשות שלו, בהן בנה לעצמו דימוי א־לה דייוויד בואי, זמר־הפופ ה־אמריקאי הנחשב שם יוצא־דופן אפילו בעיני אלה שכבר אי־אפשר להפתיע אותם.

בכך, לפחות, הצליח צביק'ה. בתצלומים החדשים, כשהוא מצוייד ברעמת־שיער שופעת, באיפור ובבגדים משוגעים — ניראה שונה לחלוטין מכפי שהכירוהו בארץ.

ואז, יום אחד, נפל לידו הספר סיביל. זהו ספר פסיכולוגי, הדן בבחורה בעלת שש־עשרה נשמות, לא פחות, ברוח ה־מגמה העכשווית של חרושת־הלהיטים ה־אמריקאית.

אלא שזהו ספר שאין לבטלו כלאחר־יד. כתבה אותו סופרת אמריקאית נודעת, פלו־רה ריטה שרייבר, שמאחריה כבר שלושה ספרים אחרים וכארבע־מאות מאמרים ו־מסות, והמכהנת כפרופסור לאנגלית ב־מיכללה ניו־יורקית למישפט פלילי. סיביל הוא כיום הלהיט הלוהט ביותר בשוק־הספרים האמריקאי, נחטף כלחמנייה חמה.

והנה, גילה צביק'ה, את כריכתו הקשה של הספר, שיצא בהוצאת הנרי ריג'נרי שבשיקאגו, מעטרת תמונת ספק־נער ספק־נערה, בעל/ת רעמת־שיער שופעת, הדומה להפליא לתמונת הפוסטר־העצמי שלו ואף גוונית חומים.

כאן ראה צביק'ה מייד את הזדמנות־חפז שלו, האחת שאין שנייה לה. מיהר אל הסוכן האמריקאי שלו, דייוויד זוננברג, וסיפר לו את הסיפור. זוננברג שלח מיכתב אל הוצאת־הספרים, ביקש לדעת מה, ובאיזו רשות, עושה תמונתו של צביק'ה על עטיפת הספר.

רווח בטוח. ההוצאה השיבה מייד, כי האיור שעל עטיפת סיביל הוא רישום מקורי של אמן עצמאי, והצהירה כי, מבחינתה, כל קשר ו/או דמיון בין תמונתו של פיק לבין ציור־העטיפה, הוא מיקרי בהחלט.

אבל צביק'ה פיק והסוכן שלו, שכדרכם של סוכני־אמנים הוא בחור ממולח המחפש הזדמנויות בדיוק מהסוג הזה, החליטו שכל פירסומת היא טובה — כמיטב המסורת ה־אמריקאית — ובייחוד אם מצטרפת אליה איזו שערורייה קטנה. לכן החליטו לא לוותר, לתבוע את הוצאת־הספרים ל־מישפט.

אם יזכו במישפט או לא — לא חשוב. כך או כך הרווח יהיה כולו שלהם.

לוטו

השבוע בלוטו

הסכום בפרס הראשון (כולל העברה)

450,000 ל"י*

לרגל החג ההגרלה תתקיים ביום שני 16/9

יום ראשון המועד האחרון למסירת טפסי הלוטו

*כפוף לערעורים

dial·mate

החייגן האוטומטי

חסכון בזמן, יעילות בעבודה

חיוג עד ל־40 מנויים בלחיצת כפתור
בעל זכרון משוכלל ופשוט
בלחיצת כפתור וחיוג המספר הרצוי, נרשם המנוי
בלחיצת כפתור וחיוג המספר החדש, נרשם המנוי החדש
יצור המוני בארה"ב מוזיל את מחירו
1495 ל"י בלבד

phone·mate

המזכירה האלקטרונית מס' 1 בישראל
מוסרת ומקבלת הודעות עבורך
במחיר ללא תקדים
1995 ל"י
עכשיו גם הפעלה מרחוק
ע"י חיוג מכל טלפון,
תקבל את כל
ההודעות
שנרשמו עבורך
וכל זאת
במחיר
1795 ל"י

אחריות מלאה ושרות מעולה

מ.ג.ע. אינטרנשיונל בע"מ
בנין אל־על קומה 6 ת־א. טל. 293919, 291278
אחים זילברשטיין
העצמאות 55 חיפה. טל. 04-663761

סוף לגירושין ולפירוד חברות!

היא תישאר שלך ותשיב לך אהבה

בחוברת הסברה שהוצאה לאור ע"י פרופסור הוצאה והפצת ספרי מידע בע"מ, יש פתרון לבעיה המטרידה הרבה גברים בריאים ובהחלט בלתי מאושרים כתוצאה מיחסי מין בלתי מספקים ומאכזבים (המסיימים מהר מדי ואינם מהנים את בת זוגם).

חוברת ההסברה חושפת בעיה זו ומלמדת את הקורא כיצד להתגבר עליה ולקיים חיי מין מספקים. לקוראי החוברת יתווסף מידע חשוב. הכל אודות משחק אהבה ארוך ככל שתרצה ומספק, מלווה בתמונות תנוחה.

המחיר — 20 ל"י, תכתובת לרכישה אצל המפיץ הבלעדי, ד"ר ש. גרונימן מס' 8 רמת אביב. או שלח/י צ'ק המחאת דואר לת.ד. 17100 תל־אביב, ותקבל/י את החוברת לביתך. נא לצרף את המודעה. ה.ע.

שביל הזהב למשקיע

שביל הזהב של
המשקיע בניירות ערך
מוביל אל קרנות הנאמנות
של בנק לאומי. מדוע ?
כי עקרון ההשקעה בקרנות
נאמנות בנוי על פיזור הסיכון.
כי כספי המשקיעים מנוהלים
בידי מומחי "פיא" העוקבים יום יום
בעזרת המחשב אחרי התנודות והתשואות
של ניירות ערך בבורסה. כי בבנק
לאומי תמצא את מיגוון הקרנות הגדול ביותר -
6 קרנות נאמנות - המאפשרות לך קשת רחבה
- של אפשרויות השקעה: **צמיד** - מתאימה
למשקיע המבקש לשמור על הערך הממשי
של חסכונותיו לאורך זמן ממושך, על ידי הצמדה
כפולה: למדד המחירים ולשער המטבע. **גביש** - נועדה
למשקיע שמטרתו שמירה על ערך השקעתו והמעונין
בנוסף לכך גם ברווחים תוך סיכון קטן בלבד. **בדולח**
לאדם המחפש השקעה אשר חלק ממנה ישמור על ערך
הכסף ע"י הצמדה למדד וחלק אשר מושקע במניות בעלות סיכויי
גידול טובים. **שמיר**-קרן שנועדה בעיקר למשקיע הרוצה בהבטחת
ערך כספו. על ידי הצמדתו למדד המחירים. **פיא** - קרן המאזנת
סיכונים וסיכויים לטווח ארוך ע"י השקעה שווה במניות, אג"ח צמודות
מדד ואג"ח צמודות למטבע חוץ. **יגדל** - נועדה למשקיע המעונין
בשוק המניות ומאמין בגידול רווחיות המשק הישראלי.
אחת מקרנות אלו או כל שילוב ביניהן, יתאימו בוודאי גם לך.

בדבר פרטים פנה לסניף הקרוב של בנק לאומי, בנק איגוד ובנק קופת עם.

המנהל: פיא הון חברה ישראלית לנהול קרנות נאמנות בע"מ

הנאמן:

בנק לאומי לישראל בע"מ
הבנק הצועד עם הזמן

גזור ושלח
אל "פיא" רח' אלנבי 111 תל אביב
נא לשלוח לי את הדו"ח האחרון הכולל
פרטים נוספים על קרנות הנאמנות שלכם
שם
כתובת
(הא)

פרסום א. סל.

סבא אוסטשינסקי מזמין את הנכדים

אחד מוותיקי החקלאות של היישוב רוצה להחזיר את נכדיו העירוניים לחיק הטבע

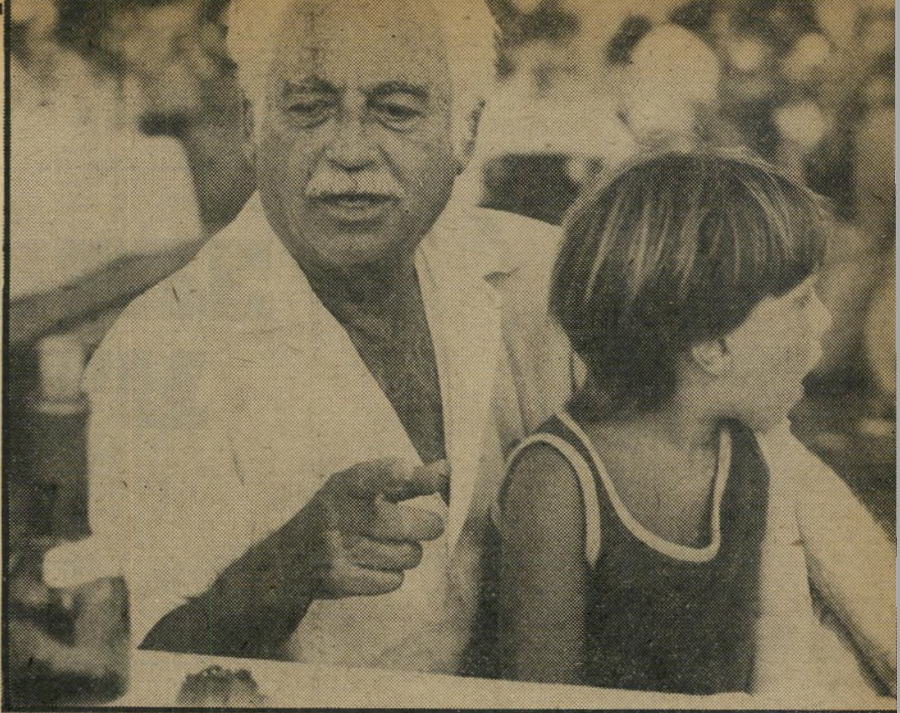

עשר דקות נסיעה מתל־אביב. הכביש הראשי לכיוון אשדוד הומה מכוניות. מאה מטרים אחרי צומת המכון המטרולוגי, פנייה לשביל־עפר. לאורכו, עצים מטופלים ביד אוהבת. מאות מטרים נוספים פנימה — מעבר לעולם אחר, עולם שכאילו הולך וניכחד מנופה של ארץ־ישראל, אותה ארץ־ישראל ישנה ואהובה של דור הנפילים.

ואכן, לדור זה שייך ד"ר אליקום אוסטשינסקי (65), מנהל יקבי כרמל מזרחי, ראש עיריית ראשון־לציון לשעבר, דור שלישי בארץ, חקלאי בן בנו של חקלאי שעלה מרוסיה. יליד פתח־תיקווה, בוגר גימנסיה הרצליה, היה איכר בראשון־לציון, נשיאה הראשון של המועצה המקומית בכפר־סבא.

הוא ניצב בשער הבית החבוי בין העצים. מכנסי חאקי, חולצה לבנה, סנדלים, שיער לבן מתנופף ברוח.

„הדוקטור," כך הוא מכונה בפי כל, מקבל ב„אהלן" את האורחים הרבים שבאו לחגוג איתו את הולדת נכדו אריאל, בנם של בתו דפנה ובעלה יהודה כותן, מנהל חברת פירסום. בנים של חברים, נכדים של אותם חברים. הדוקטור מחבק, מנשק, מניף אל־על את הזאטוטים, מוחה דימעה בסתר.

כי אחת החולשות של ד"ר אוסטשינסקי, היא ילדים. אותם ילדים הגורמים לו כאב עמוק, בראותו כיצד הם נוטשים את מסורת ההורים החקלאים.

אך לילדים אין זמן לנוסטלגיה. הם רצים פנימה, לבריכה. אותה בריכה של מי־באר קרים כקרח, המשמשת בימים כתיקונם

תמי בתה של דפנה, במכנסיים קצרים וגופייה, מנסה עם מקל לדוג פירות מתוך בריכת־המים המלאה.

ממי בנה בן ה־11 של דפנה, מרגיש במטע' סבא אוסטשינסקי כדג במים, אבל רק בשבתות ובחגים.

אסנת בתו המנומשת בת השבע, של יהודה כותן, מראה בגאווה את מקום שן החלב שנפלה.

אהוד בן החמש, בנו של יהודה, התרוצץ הלוך ושוב. כיבד את חבריו בדברי מתיקה ופירות מהעץ.

הדור השני דפנה ויהודה כותן. היא בתו של ד"ר אליקום אוסטשינסקי, הוא מנהל חברת פירסום. לה שני ילדים מנישואים קודמים, לו שני ילדים מנישואים קודמים. המיפגש בחיק הטבע נערך לרגל הולדת בנם המשותף, אריאל. בתמונה למעלה: ד"ר אליקום אוסטשינסקי. במרכז למעלה: בריכה מלאה פירות.

ילדי גן-עדן

גם להשקאת מטעי התפוז והמנגו, הבננה והשזיפים, הגפן והרימונים, המשתרעים על־פני מאות דונמים.

דוקטור אוסטשינסקי, מוותיקי היישוב, למד חקלאות באוניברסיטאות בצרפת וב־איטליה. את תואר האגרונום קיבל על־סמך חיבורו על גידול הדרים בארץ־ישראל. ב־1946 נבחר כנשיא המועצה המקומית בראשון־לציון. מלבד ניהול היקב, הוא משמש כיום כחבר הוועדה המייעצת של בנק־ישראל וחבר מועצת המנהלים של בנק־לאומי, פעיל בהתאחדות האיכרים. נחשב לאחד מקברניטי החקלאות בארץ, לצידם של אליהו איזקסון ויצחק זיו־אב.

מטלון ג׳ינג׳ית בת ח־מש, בתם של ניסו ורותי מטלון, נצר למש־פחת מטלון, הוותיקה והידועה.

פרומן בנם של צבי ואלישבע פרומן, רם פרומן, לא רצה לצאת מה־בריכה, ניצח במירוץ־שליחים. האב, צבי, נימ־נה על הפקידים הבכירים בחברת הענק **כור**.

זלינגר דניאל זלינגר, בן ארבעה חו־דשים, בנם של המהנדס ה־שותף בחברה להנדסת תחבורה עדי זלינגר, בן מישפחת פרדסנים מכפר־סבא ואשתו אביגיל.

בחזרה לחיק הטבע

מסביב לבריכה, גן טרופי ענק, ש־במרכזו מיבנה עתיק גדול המשמש כמישרד המטעים שמסביב. בני המישפחה נתנו למקום שם: „הפנינה.” ואכן, כזהו המקום. במשך שנים טיפח אוסטשינסקי את הסביבה. כרי דשא, צמחים נדירים, הכל כדי למשוך את הילדים והנכדים חזרה לחיק הטבע. בני הדורות הבאים אמנם מגיעים למקום, אבל רק בשבתות ובחגים. בשאר הימים, הם בעיר. ההורים בעסקי־הם, והנכדים בגן ובבית־הספר.

עד־מהרה משתלטים הילדים המוזמנים על המקום. ילדים אלה, שאת שמות סביהם ניתן למצוא בכל אנציקלופדיה על תולדות הישוב ובוניו, מארגנים מישחקי־כדור ב־בריכה, תחרות פינג־פונג סביב השולחן הירוק. בצד, בריכה נוספת, לתינוקות. אלה מנצלים אותה — עושים פיפי במים.

שולחנות עמוסי משקאות קלים ויינות, בוטנים וגרעיני חומוס. חתן השימחה, אריאל הפעוט, נשאר עם הסבתא בבית שבתל־אביב. בתל־אביב נמצא עתה גם ביתו של הדוקטור. הוא מתגורר בו מזה 13 השנים האחרונות, אך מרבה לצאת ממנו כדי לשהות בקירבת העצים שלו.

דוקטור אוסטשינסקי אינו אוהב את העיר. הוא מרגיש בה כזר. לדעתו רעה השפעתה גם על הנכדים. הם לא תופסים בה את היופי שבחיים. „הנכדים שלי אינם מבדילים בין סוס לחמור.” הוא מתלונן. „ובכלל איך אפשר להשוות את אוויר ה־שדה לרעל שבעיר?”

שעת הצהריים מתקרבת במהירות. מודי־עים לאורחים כי עליהם ללכת רגלי לאורך השביל בפרדס, לחצות את הכביש הראשי, להיכנס לחלקו השני של המטע.

השיירה מתחילה לנוע, כשבראש מובי־לים שני ילדיה של דפנה, ממי ותמי, ושני ילדיו של יהודה, אסנת ואהוד.

הדוקטור צועד מעט מאחריהם. כשהוא מגיע לכביש, הוא מתמלא זעם. פעם היה הפרדס שלם. אך הארץ גדלה, ונוספו כבישים. היה צורך להפקיע חלק מהפרדס, ואז חצו את המטע לשניים.

„כאילו חתכו חתיכה מבשרי,” אומר דוקטור אוסטשינסקי. בעתיד מתוכנן ב־מקום מחלף־כבישים וקרוב לוודאי שיופקע שטח נוסף.

לפתע מתגלים עצי אורן ענקיים, בני למעלה ממאה שנים. המראה מה־מם. בין העצים, שולחנות עמוסים חו־מוס, טחינה, מיני סלטים. במרכז, בריכת־מים קטנה מלאת אבטיחים, מילונים, ענ־בים, תפוחים, אפרסקים. כולם מגידולי המטע. הילדים, הרגילים לראות פירות רק בחנות הירקות ועל השולחן, מסתערים על הבריכה, מארגנים תחרות דיג אבטיחים.

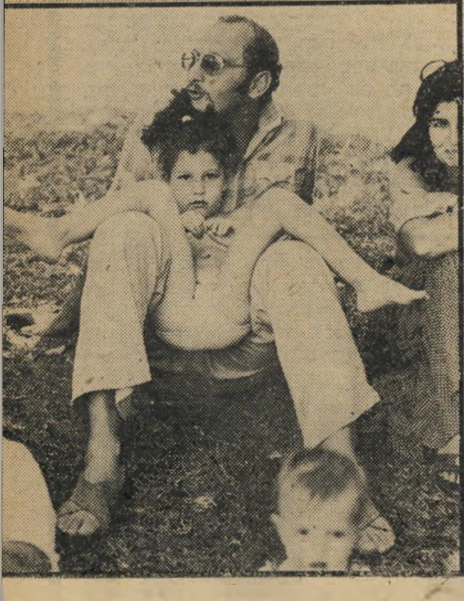

רביב בתם של מנהל **ארדי** צבי רביב ואשתו אילנה לבית בז׳רנו, בעלי עסיס. בתחתית הצילום: צפי, בתו של אברהם סיוון, יבואן אוסטין בארץ.

סטייק קבב בצל

המבוגרים מתיישבים סביב שולחנות העץ הכבדים. השהייה בטבע וההליכה ברגל, אותם תיכנן עבורם הדוקטור, עושים את שלהם. ערימות המזון הולכות ומת־חסלות. בצד, על גריל פחמים, רוחשים סטייקים, קאבאב ופילחי־בצל. מצב־הרוח מרומם. טירדות היום־יום נשכחות.

„הלוואי שהייתי נשארת כאן כל החיים שלי,” אומרת ילדה בת שבע לאביה. „גם אני מוכן,” משיב האב, „אבל הביזנס...”

הרוח נושבת קרירה והדוקטור מסתובב בין השולחנות, מלטף ראש ילד, מנשק לחי ילדה. הוא הצליח להחזיר, ולו רק ליום אחד, את צאצאיו וצאצאי ידידיו הוותיקים לחיק הטבע.

לוריא דניה לוריא בת החמש, בתה של רני פילוסוף, בת מישפחת התעשיינים, שהיתה נשואה לעודד אחיו של הקאריקטוריסט רענן לוריא, החי בארצות־הברית.

זרובבל בתם בת הארבע של הארכי־טקט אורי זרובבל ואשתו ני־רה, גלי זרובבל. הבת התגלתה כאוהדת שחיי־נים ושחייה מלידה. רוב הזמן שהתה במים.

ברזילי רון, בנם של רופא הילדים זוהר ברזילי וגדליה הילל בת למשפחת פרדסנים.

הסיירת מתפוררת

מבקר העולם הזה בודק את הנעשה בסיירת הבטיחות וקובע:

רעיון נפל, ביצוע כושל, יחסים פנימיים עכורים והתפטרות המונית

במדינה הזאת חוסכים כסף לרכישת כליות מלאכותיות כדי להציל חיי בני־אדם, ובאותו זמן מבזבזים ללא היסוס סכומי־כסף גדולים, כדי להחזיק בחיים את סיירת־הבטיחות הגוססת," אמר סמל־מישטרה ממורמר.

בעיני קציני־מישטרה מענף־התנועה בתל־אביב, סיירת־הבטיחות, המכונה סיירת „תפוז", אינה אלא בדיחה מקאברית. אילו היה הדבר נתון לשיקול דעתם, היו ממהרים לפרק את הסיירת, כיוון שהיא חסרה כל תועלת מעשית.

כאשר התבטא שלמה („צ'יצ'") להט, ראש עיריית תל־אביב: „המישטרה בתל־אביב פשטה את הרגל," התכוון בראש־וראשונה למתרחש בג'ונגל התנועה בכרך, לאי־אכיפת החוק בצירי־התנועה המהירים, להעדר פיקוח מספיק על הכוונת התנועה בעורקי־העיר הסתומים.

לצורך ביצוע תפקידים אלה, הוקמה סיירת־הבטיחות, הנמצאת תחת שליטתו הבילעדית של מישרד־התחבורה. זעמו של ראש־העיר, וההתמרמרות הציבורית, מופנים כלפי המישטרה. זו סופגת עלבונות, אשר לפחות בחלקם צריכים להיות מופנים לעבר מישרד־התחבורה.

בשנת 1971 הקים גד יעקובי, שכיהן אז כסגן שר־התחבורה, את סיירת הבטיחות. הרעיון היה „לכסות" את תל־אביב במאות בחורים צעירים, סיירי־בטיחות, שיתגברו את כוח־האדם המצומצם של המישטרה, ישליטו סדר ברחובות הכרך.

מעל מסך־הטלוויזיה ובראיונות לעיתונות, הצהיר אז סגן־השר בחשיבות, כי תוך פרק־זמן קצר תמנה הסיירת 500 צעירים, וכי סיירות־בטיחות נוספות תוקמנה גם בירושלים, חיפה ובאר־שבע.

★ אנטומיה של כישלון

גד יעקובי החליט כי בסיירת־הבטיחות ישרתו רק סטודנטים. עד־מהרה גרמה החלטה זו לתוצאות קשות. הסטודנטים העליזים שנתקבלו לעבודה בסיירת, ראו בג'וב מקום־עבודה זמני שאפשר ל־

הסיירת ככוח־עזר למישטרה, שתפקידו לפקח על התנועה. אך למעשה, הסיירים אינם מורגשים כלל בשטח. ג'ונגל התנועה גואה, ונסיעה ברחובות העיר הגדולה בישראל הפכה לסיוט.

★ הדג מסריח מהראש

עד לפני חודש ימים שימש כמפקד הסיירת יעקב גור. הוא לא מצא שפה משותפת עם פיקודיו הסטודנטים, ועד־מהרה הסתכסך עם רבים מהם. האווירה הפכה עכורה. הסיירים החלו מתלוננים כי גור, נוסף על תפקידו כמפקד הסיירת, עוסק גם בייבוא מיספר מוצרי־צריכה מגרמניה. לא פעם נעדר מעבודתו משום שעסק בענייניו הפרטיים.

עדינה חמוי, מי שהיתה עוזרת־לענייני־עובדים, התפטרה מעבודתה בסיירת בחודש מאי 1973, כיוון שלא הסכימה לרשום שעות נוספות פיקטיביות למקורביו המעטים של יעקב גור.

אחד הסיירים, מיכאל קריגר, שלח מיכתב־תלונה לשר התחבורה, בו ציין כי רכב הסיירת, שנועד לפיזור הסיירים למישמרות בחלקי־העיר השונים, מנוצל לצרכיו הפרטיים של מפקד היחידה. בין השאר מועמסים על הטנדר מוצרי־יבוא המשוחררים מהמכס, כלי־הרכב משמש להבאת מזון מגן־החיות לכלבו של מפקד הסיירת, ולהסעות פרטיות של בני־מישפחתו.

כמו־כן התלונן הסייר קריגר כי חופשותיו השנתיות של יעקב גור לא נרשמו בכרטיסו האישי, וזאת לפי הוראותיו המפורשות.

תלונותיו של הסייר מיכאל קריגר לא נבדקו. אולם, כאשר נודע, דרך מיקרה, למפקד הסיירת כי אחד מאנשיו התלונן עליו, מייד הישעה אותו מעבודתו לחודש ימים.

מישמעת העבודה בסיירת התפוררה. הסטודנטים־הסיירים פיתחו לעצמם תחביב מוזר — הם החליטו להשתמש בכל תחבולה ותכסיס אפשריים כדי לא לעבוד, רק כדי להכשיל את מפקדם. מדי־יום, בתום

הרוויח בו בקלות כמה מאות לירות לחודש, כדי לשלם את שכר הלימוד ולעשות חיים. הם נעדרו כל מוטיבציה להצטיין בעבודתם. הגורם התחרותי, של עלייה בדרגה וקידום, אינו קיים בסיירת. את הסטודנטים עיניין רק דבר אחד — איך לצאת למישמרת מאוחר ככל האפשר, לחזור ממנה מוקדם ככל האפשר, לבלות את שעות העבודה המעטות בחוסר־מעש מוחלט ככל האפשר.

הטענות אינן מופנות כלפי הסטודנטים העליזים, אלא כלפי שר־התחבורה דהיום, אותו גד יעקובי עצמו, האיש שהחליט בזמנו כי סיירת־הבטיחות תהייה מורכבת

מאת

זאב יפת

מסטודנטים בלבד. אך כאשר חבורת סטודנטים נאספת יחד לצרכי ,עבודה' זמנית, בתנאים כאלה, התוצאה ברורה מאליה.

סמלי־תנועה ממישטרת תל־אביב, המתאמים את צירי־המסלול של סיירי־הבטיחות, אובדי עצות. לעולם אין הם יודעים מראש כמה סיירים יתייצבו למישמרת. הם יודעים כי הישגי הסיירים בפיקוח על התנועה ובהכוונתה, קרובים לאפס. לא פעם הציעו להצמיד לכל סייר שוטר או שוטרת־תנועה. הללו עושים מלאכתם נאמנה, משום שהם תלויים בעבודה לפרנסתם, מעוניינים להתקדם בסולם הדרגות, להגיע להישגים ממשיים.

כל הצעותיהם של סמלי־התנועה הושבו ריקם. שר התחבורה מתעקש לקיים את סיירת תפוז כיחידה עצמאית. התוצאה: בסטטיסטיקה המישטרתית מופיעים אנשי

תידרוך ריק

סיירי־בטיחות בודדים בלבד יושבים באולם התידרוך קודם צאתם לסיור. עם הקמת הסיירת קיוו ראשיה, כי כל מישמרת־עבודה תמנה עשרות סיירים. במציאות — המצב שונה. בין חמישה לעשרה סיירים נוטלים חלק במישמרת־עבודה שהיא בדרך כלל, בת ארבע שעות בלבד.

המישמרת, היו הסיירים נאספים ומתלוצצים בצוותא על מפקדם השנוא.

בחודש האחרון, אחרי שפרש יעקב גור מתפקידו ונסע לחוץ־לארץ, משמש כמפקד־הסיירת בפועל סגנו, הרי רוזין.

ממבט ראשון נראה הרי רוזין כאדם בלתי־סימפטי. ממבט נוסף מתגלה, כי ממש אי־אפשר להימצא במחיצתו. הרי רוזין מתנהג עם אנשיו לפי כלל־זהב: כל אחד מכם הוא רמאי ונוכל, אלא־אם־כן יוכיח לי את ההיפך. הוא מסוכסך קשות עם רבים מאנשיו.

בשיחה קצרה שקיימתי עימו, נדהמתי לגלות עד כמה נכונות הטענות המושמעות נגדו. ממלא־מקום מפקד הסיירת ניתגלה כאדם גס־רוח, שחצן, חסר לחלוטין כל חוש ליחסי־ציבור.

הייתי עד־ראייה, כיצד הצליח תוך חמש דקות לסבך ללא צורך דברים פשוטים לחלוטין. הוא עשה את עבודתו היעילה של דובר מישרד התחבורה לבלתי־אפשרית.

הסיירים טוענים, כי הרי רוזין אינו תורם דבר לעבודתה של הסיירת, מתנער מכל אחריות, נהנה להסתכסך עם העובדים על עניינים שוליים, חסרי כל חשיבות.

לא פעם מחזיק הרי רוזין את כרטיס העבודה שלו בתיקו הפרטי, ולא על לוח־העידכון. באותן פעמים, אין איש מלבדו היכול לדעת מהן שעות העבודה שנרשמו בכרטיסו.

אנשי סיירת הבטיחות, שנשמו לרווחה עם התפטרותו של יעקב גור, ואשר האמינו כי המפקד החדש שייבחר לתפקיד

35 קטנועי־סיירים עומדים במיגרש החנייה - כי אין סיירים שישתמשו בהם

ללא תזוזה צלם־המערכת עקב אחר עבודתו של סייר־הבטיחות המופיע בתמונה. במשך כל שעות עבודתו ניצב הסייר ללא נוע ליד מיספר רמזורים, לא נקף אצבע כדי לפקח על התנועה ולמנוע התהוות פקקי־תנועה.

כך קורה, למשל, שכאשר סייר־בטיחות מבקש להחליף נעלים קרועות, עליו ל־המתין שבועיים. לבסוף, הוא מקבל זוג חדש רק אחרי שעבר תחקיר ארוך ומש־פיל.

בדיקת שיטות־העבודה של הסיירים מג־לה עובדות מוזרות. לסיירת הבטיחות שלוש מישמרות־עבודה קבועות ליום. כל מישמ־רת בת חמש שעות, מהן מוקדשת שעה אחת לסידורים לפני תחילת העבודה ואחרי סיומה, וארבע שעות בהן חייב הסייר ל־הימצא בשטח.

אך בפועל, המצב שונה. נוכחתי בזאת במשך שלוש פעמים, בהן הייתי עד ל־חילופי־מישמרות בשעות של לפני ואחרי הצהריים.

הסיירים הבלתי־נראים

המישמרת הראשונה מסתיימת ב־עשר וחצי בבוקר. בשעה זו צריכים להגיע למישרדי־הסיירת עובדי המישמרת השנייה, החייבים לצאת לעבודתם בשעה אחת־עשרה. למעשה, ראשוני סיירי ה־מישמרת הראשונה מגיעים למישרדים כבר בעשר עד עשר ורבע, ואילו אנשי המישמרת השנייה מגיעים דקות ספורות לפני השעה אחת־עשרה, ויוצאים לעבודתם באחת־עשרה וחצי.

הם צריכים לחזור למישרדים בשעה שלוש, אך במציאות, הם מתחילים לנוע הזרה כבר בשתיים, שתיים ורבע. כלומר, במקום ארבע שעות עבודה בשטח, הם מסתובבים בכבישים שעתיים וחצי בלבד. כיוון שגם משך מרבית הזמן המצומצם הזה הם מחפשים לעצמם מיסתור בצל, או תופסים ,עמדות' נוחות בבתי־קפה ו־מדווחים במכשירי־הקשר כי הם עומדים על מישמרתם, ברור מדוע נוכחותם ב־מוקדי־התנועה אינה מורגשת כלל.

אנשי מישטרת התנועה מחזיקים, דרך־קבע, מיספר שוטרים או שוטרות באותם צמתים הנימצאים תחת שליטתם. כאשר מסתיימת מישמרת־העבודה של השוטר, מגיעה אליו ניידת מישטרה, מורידה את המחליף שלו ולוקחת עימה את השוטר שסיים את תפקידו. באופן זה נוצר רצף־נוכחות באותו צומת סואן.

אצל סיירי־הבטיחות, המצב שונה. אפי־לו היו עובדים בנאמנות לפי תוכניות־העבודה, היו מתהוות „שעות מתות," בין חילופי־המישמרות. אולם, כיוון שהסיי־רים הרגליים חוזרים למישרדיהם בכוחות עצמם ואף מגיעים לצמתים באיחור רב, הרי צמתי־תנועה רגישים נשארים ללא פיקוח כלל — משך שעות ארוכות.

אולם, למרות הכל ממשיכה הסיירת ל־התנהל בצורה הנוכחית זו השנה השלי־שית. אישי־ציבור שמלאכתם בכך ימשיכו לפזם על ייעול העבודה ופיתרון בעיות בוערות, אך במציאות — דבר לא ישת־נה. סיירת־הבטיחות היא עדות לכך.

יטהר את האווירה העכורה ששררה בסיי־רת־הבטיחות, נוכחו עד־מהרה לדעת, כי נפלו מן הפח אל הפחת.

הסטודנטים הצעירים אינם טומנים ידם בצלחת — הם משיבים מידה כנגד מידה. הסובלים העיקריים ממסכת־יחסים עלובה זו, הם בעלי הרכב במרחב תל־אביב, ה־מרגישים על בשרם כיצד, מדי חודש ב־חודשו, נעשית התנועה בעיר איטית ו־מייגעת יותר ויותר.

מינהלת־הסיירת תופחת

לחסי־העבודה העכורים בסיירת, גור־מים לנשירה גדולה של עובדים. למ־רות העבודה הקלה, קיימת תחלופה גבוהה. כיום מונה מצבת כוח־האדם של הסיירת 160 סטודנטים.

להלכה, עובדים בסיירת בין 50 ל־60 סיירים. כשלושים וספות ציבעוניות של סיירת־הבטיחות חונות דרך־קבע, בשעות היום, מול מישרדי הסיירת, מבלי שיימצאו די סיירים שישתמשו בהן.

למישמרת־עבודה אחת יוצאים בין חמי־שה לשיבעה סיירים־רכובים וכארבעה־חמישה סיירים רגליים.

המכונית שהיתה מיועדת לפזר את ה־סיירים הרגליים ליד הצמתים הסואנים שבעיר, מושבתת מזה מיספר שבועות. בשל מיספרם הזעום של הסיירים הרגליים ה־יוצאים לעבודה בכל מישמרת, הם נישל־חים ברגל לשני צמתים קבועים, הסמוכים למישרדי הסיירת.

המוזר הוא, שבעוד שמיספר הסיירים הולך וקטן, הנה מיספר בעלי התפקידים המינהליים הולך ותופח. עד לפני שנה וחצי הצליחו שני עובדים, אברהם גרוס שהושאל מאגד ופקידתו, לטפל בלמעלה ממאה עובדים. כיום, כאשר מיספר אנשי הסיירת הצטמק כדי מחצית, ממלאים שמו־נה עובדים (!) את תפקידו של אברהם גרוס.

אנשי המינהלה מחליפים ביניהם תזכי־רים פנימיים, תיקיהם המישרדיים תופחים מניירת מיותרת. כל פעולה מינהלית פשו־טה ביותר, מסתבכת בין גלגלי המנגנון הקפקאי של סיירת־הבטיחות.

פגישת־רעים עם צאתם לעבודה, קובעים לעצ־מם הסיירים נקודות־מיפגש ומבלים את הזמן בשיחות־רעים. במכשירי־הקשר הם מדווחים: „הכל כשורה," בעוד שבמציאות — הכבישים נסתמים, מחוסר פיקוח.

עמידה בצל שתיים אחר־הצהרים. למרות שה־תנועה בשדרות שאול המלך התנ־הלה בכבדות, המוני מכוניות שבעליהן סיימו את עבודתם ניסו לצאת מהעיר העדיף הסייר למצוא לעצמו מקום מוצל.

מאוזן:

1. בה נקבר יהושע בן־נון ; 9. יעלה לעולה ; 13. המצטיין בתכונת הבטלנות ; 17. בהמת־בית, והקול שהיא משמיעה (בסדר הפוך) ; 25. אחת היבשות ; 27. מדינה באמריקה הדרומית ; 30. דג טורף ממישפחת השפמנוניים ; 32. הגיוני ; 34. הכרה רישמית ; 35. נשיאה החדש של ארצות־הברית ; 37. כלי־נשק „קר" ; 38. יורה רימונים ; 40. עונג, סיפוק ; 41. סך־כל המיכתבים ; 42. חברת־תמרוקים ישראלית ; 43. תבלין לקפה ; 45. גוף שלישי רבים ; 47. יוצר דימויים ; 49. תן ! 50. בשתיהן עבד יעקב ; 52. ריקבון ; 54. בן ארץ מואב ; 56. כשם ; 57. עידוד ; 59. ביגדי־צבא ; 60. מחוז ; 61. שניתן להמשילה ; 63. חלום־בלהה ; 65. נעים ונחמד ; 67. מצב־רוח חגיגי במיוחד ; 70. בו נישאו הדליים מן הבאר ; 72. בלתי־מסווג (ד"ת) ; 73. היכנסי למחסה ! ; 74. פנים ; 76. הסיר את שער הפנים ; 78. שם כולל לזחלי־חרקים ; 79. יאה, נאות ; 81. הקדש מוסלמי ; 83. סופה של תודה ; 84. עיר בקפריסין, קורא בכף־היד ; 88. מיספד ; 89. מינהג פולחני, והחג בו הוא מתבצע ; 92. אי באוקיינוס השקט ; 93. גוף שלישי יחידה ; 94. רימה ; 96. כוס לניסוך ; 97. יויו בלי ראש ; 98. ח"כ יוני (ש"מ) ; 100. מכלי־התיזמורת ; 101. יספק, בלשון הצבא ; 103. עיר קדומה בסוריה, והנהר שבינו לבין דמשק היא שוכנת ; 106. השחת, פגם ; 107. שתה די־צורכו ; 108. צעיר ; 110. לאומניות ; 113. שנגרם על־ידי וירוס ; 114. מישפחה יהודית שהקימה תלמידי־חכמים ; 116. מכינויי האל ; 117. מין רקיק מתוק ; 119. חיבור חשמלי נייד ; 120. בעל־מחשבות ; 122. תופס־ההגה בספינה או במטוס ; 123. קולט נוזלים ; 124. פי כמה וכמה (הפוך) ; 125. סוף ; 126. שמו של מלון באילת ; 128. פלדה מחושלת ; 130. .... מוסטל, קומיקאי אמריקאי ; 132. אמונה ; 133. בה נערכים מישחקי אסיה ; 134. הציל; 135. אונו ; 136. נגיד בנק ישראל ; 138. תן אור ! ; 140. לא היו דברים מעולם (ר"ת) ; 142. מן הגששים ; 143. חלק מארוחה שלמה ; 144. הר בגליל ; 145. מוכר ; 146. שקד ; 147. תערוכת בולי ישראל (ר"ת) ; 148. כתמומי ; 149. יופי, חן ; 150. תהליך הייהוד ; 151. מלבר ; 152. האומנם ? 153. לורד אנגלי, מקים הברית המשולשת עם צרפת ורוסיה (ש"מ) ; 154. יבשה מוקפת ים (הפוך) ; 156. נישא קולנו בשיר ; 158. תמימות ; 160. חוזה עתידות ; 162. בירת אוסטריה ללא סוף ; 163. מעשה־רשת ; 164. עקמימות ; 165. כינוי להר־סיני ; 167. של יין ; 169. חברה להשכרת מכוניות ; 171. מידת־לח קדומה ; 172. ישן ; 173. ביישניות ; 175. בן כת האצילים בהודו ; 177. שתי נשותיו הראשונות של המלך חוסיין (ש"פ) ; 180. נקים אוהלנו ; 181. החוץ שלו ; 182. פירנס, זן ; 183. קיבוץ בעמק יזרעאל ; 185. אמבוש ; 186. מפחד; 188. מוביל ; 190. ראש־עיריית תל־אביב (ש"מ) ; 191. מעונות השנה ; 192. ישות ; 194. באבי־... אתר נודע לשימצה ; 195. היה רבה הראשי של תל־אביב 1936—1945. 197. מנביאי ישראל ; 200. עבר ; 202. עיר בגליל, כינוי לעיר דויד ; 205. שם התגלה נפט לראשונה בארץ ; 206. גדוש ; 207. נפוץ ; 208. יוגב ; 210. שנף ; 211. חידלון ; 212. מטח־יריות ; 214. קיבוץ בגליל־העליון ; 216. כרס ; 217. שתי ערים בלבנון ; 220. משכורת ; 222. תכולתו של דבר ; 223. היפופוטם ; 224. קריינית־חדשות בטלוויזיה (ש"פ) ; 225. גן־נוי ; 226. הורד ; 228. חריץ זעיר ; 229. כך כונה בית־הכלא בעכו ; 230. בילה את הלילה ; 232. מדינה קטנה בפירנאים ; 234. הזרוע או הרגל ; 236. מלבוש יפני מסורתי ; 239. מתנה ; 240. יחידה מן התפר ; 241. משמש לחיזוק הבורג ; 243. מין מס־חובה ; 244. שם מחסום לפיו ; 246. בן־ישי ; 247. תקופה של 30 שנה ; 249. דגל ; 251. דלקת־הסימפונות ; 254. עיר־נמל ביוון ; 255. סרט שחולל סערה ושבר קופות ; 260. „..... ...., כורעה ברוח" ; 262. חיל־תותחנים ; 264. ביטוי הלקוח מספר דברים ט"ז, ט"ו. 266. אהובת־ליבו של דון־קישוט ; 267. גיבעה נודעת בירושלים ; 268. כתבים ; 269. קוצים שוגים (ישעיהו ה' ד').

מאונך:

1. ג'מוס ; 2. מטבע יפנית ; 3. חיסוי אווירי אינטנסיבי ; 4. בבקשה + א ; 5. לא..., הדיבר החמישי ; 6. תישאול ;

אל תסתכלי בקנקן- ובמה שיש בו

הלן קרטיס מגישה לך:

SILK TOUCH

האיפור המלטף בפודריה אלגנטית.
עיצוב חדיש ושימושי
(עם ראי גדול ונוח לאיפור).
גווני איפור אפנתיים והמחיר סביר.

פודריה של... HELENE CURTIS ...משלבת את הנאה עם המועיל

פורום יחסי צבור

בסיטונות

- שמלות הריון
- מכנסי הריון
- טוניקות הריון
- חליפות הריון

כהן מודל

תל־אביב, רח' נחלת בנימין 4,
קומה ב', דרך החצר
פתוח עד 7 בערב
(סגור בשעות 4—2)
להזמנות ע"י סוכן: טל. 50344, ת"א

כלבים וחיות־שעשועים

הגן על החי

כלבים בעלי תעודות־יוחסין
לכל סוגי כלבים וגורים בריאים, חתולי־בית וחתלתולים,
טיפול וטרינרי יומיומי, פנסיון לכלבים וחתולים, אמבטיות נגד טפילים.

אגודת צער־בעלי־חיים, תל־אביב, רח' סלמה 30, יפו.
טל. 03-827621

סע בקוים המהירים של אגד
קוים ללא עצירה

קוי NON-STOP

תל אביב-חיפה-תל אביב קו 901
תל אביב-ירושלים-תל אביב קו 405
תל אביב-באר שבע-תל אביב קו 369

חסוך בכסף חסוך בזמן סע

NON-STOP

המחלקה ליחסי ציבור

תשבץ ענק

את הפיתרונות נא לשלוח עד יום 25.9.74 לת.ד. 136, תל־אביב, וציין על המעטפה: „תשבץ ענק"
בין הפותרים נכונה יוגרלו חמישים כרטיסים לקולנוע „דרייב־אין" בתל־אביב.

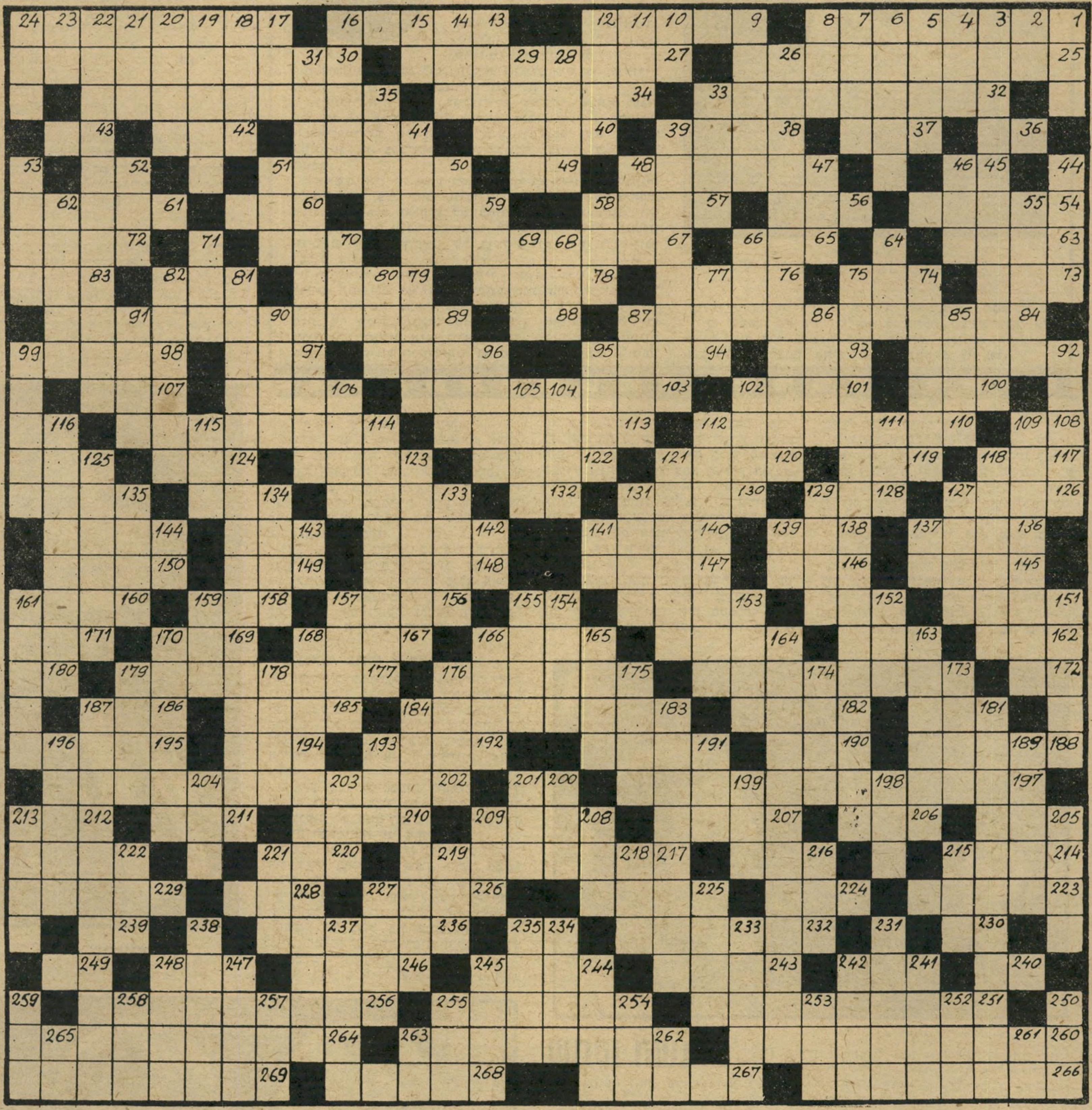

7. לח; 8. מעצמה אדירה במיזרח; 9. אבן יקרה; 10. בלבד; 11. אלמתכת; 12. סיוט; 13. חמת־זעם; 14. מידבר; 15. מתווי־הנגינה; 16. כינויו של יעקב; 17. מקום־עגינה לחוף ים או נהר; 18. הורס ומחריב; 19. בעלי־כנף; 20. שירה; 21. רגש; 22. אתר לחוף ים־המלח, הפך סמל לגבורת ישראל; 23. קרס; 24. ואקום; 26. תיאור גראפי של פעולות הלב; 28. בירה אירופית; 29. מקום־הולדתו של 54 מאוזן; 31. עוסק בפאראפסיכולוגיה; 33. אחד הצדדים; 35. כינוי לשוטה גמור; 39. התייפיפות; 41. רתיעה, היתר; 44. קרוקודיל; 46. סקירת־עין; 47. תפנה; 48. בהרת־קיץ; 50. מכ"ם; 51. שר ב־ממשלת ישראל (ש"מ); 52. נשיבת רוח; 53. בירת טיבט; 55. נהר בפולין; 58. ח"כ מטעם המפד"ל (ש"מ); 59. נפחה את נישמתה; 62. 35 (באותיות); 64. צרה; 66. עליכם לחיות! 68. מידת־לח קדומה; 69. מיקווה־מים גדול; 70. קריאת־יגון;

71. דדוקציה; 74. חוזק, עוז; 75. כך נאמר על המן, לאות ולדוגמה, אסור; 77. כוהן־דת טיבטי; 80. מקל־חובלים; 81. „..... .. .. מעולם" — שירה של חנה סנש; 82. מחלקי הפנים, לא קצר; 85. זנות; 86. שעיסוקו ביין; 87. בשניים; 89. מחודשי השנה; 90. שאין בו מאום; 91. ציירת ישראלית (ש"מ); 92. חבל־ארץ באלפים; 95. אבנט; 96. פיאה נוכרית; 99. שר־צבא של דויד ושלמה, בן־יהוידע; 102. פיצוי; 104. גוון של אדום; 105. ראייה; 106. משוגע לקלפים; 109. יישוב בגליל; 111. שבר; 112. מן המגילות; 114. בני קוריאה; 115. כזה הוא הניאגרה; 116. ראש־ממשלת ישראל; 118. בירה אירופית; 121. אתר קדוש ליהודים בירושלים; 123. חולה־ירח; 125. צורה של חיי־שיתוף; 127. לבירינת; 129.בן־דמות; 131. ברור; 133. עוף השוכן כל חייו בקירבת מים; 134. מושב ליד רמלה; 135. ממצעי־המיטה; 137. עמית; 139. סוד; 141.מילת־שאלה לזיהוי; 142. ספר־כריתות; 143. אותו אכלו אבותינו במידבר; 144. כובע הבית; 151. במאי־תיאטרון ישראלי (ש"מ); 152. הלא; 153. שגזלו ממנו; 154. מלחין גרמני נודע (ש' פ); 155. „..... אובד אבי."; 157. נישן; 159. התקוממות; 161. אהובה של נטאשה ב„מילחמה ושלום"; 163. צחוקים רכים; 164. מדינה אירופית קטנה, שיח קוצני; 165. עץ־פרי ירוק כל השנה, ממישפחת הקיטניות; 166. מישגל; 168. כינויה של המלכה שלומציון, ושם בעלה (בסדר הפוך); 170. טוהר־המידות; 173. שמן מסוג משו־בח; 174. אחוז התלהבות; 175. מיתקפת־בזק; 176. מבולבל; 178. קיבוץ בפרוזדור ירושלים; 179. השגיחה (הפוך); 181. שמו של מלך קדום, ושם מלכותו; 183. רב ספרדי ידוע בישראל (ש"מ); 184. הצ'יף של מוצאי־שבת; 187. מטוס רוסי, גע ביסודיות; 189. עיר בפולין; 191. הורתי; 193. מצוררי היהודים; 196. פקיד גבוה; 198. שוק; 199. אומנם כן; 200. כינויו של ראש־עיריית תל־אביב; 201. איוושה חרי־שית; 203. יין־שרף; 204. תנועת־אוויר; 206. לוהט בתוכה; 208. אסף דבש; 209. אסף דבש; 213. יעמוד בראש הניהול; 215. ממון רב; 216. יצר יש מאין; 218. יונה ערופת־ראש; 219. סופר אמריקאי (ש"מ); 221. אספו דבש; 222. זכר בעי־זים; 225. שוחק לפתיתים; 227. איננו יודע את נפשו; 231. משורר ישראלי (ש"מ); 223. הדגים שלהם; 234. משורר ישראלי (ש"מ); 235. שרוך דק; 237. אוהל אינ־דיאני; 238. ..... ונכלמתי; 241. ייתכן; 242. בן למישפחת החשמונאים; 244. מזרו־עות החוק; 245. חרשף; 247. בלויים ו־ממורטטים; 248. מכ"ם; 250. שמנונית; 252. לך מהר! ; 253. יחריב; 254. עיר גדולה; 255. תיעשה יפה; 257. מין מחצב קשה; 258. יחבטו; 259. שלווה, מנוחה; 261. קריאת־התפעלות; 262. מחודשי ה־שנה; 263. תלולית נישאה; 265. מיקווה־מים גדול (הפוך);

קולנוע

סרטים

בוניואל משחולל שוב

לואיס בוניואל, האיש הדורך בהנאה רבה על יבלותיהם של צידקנים, מתחסדים ו־בורגנים, מזה 45 שנה, מרבה לאיים בזמן האחרון, לפני כל סרט חדש שלו, שזו הפעם האחרונה שהוא מבקר באולפן־סרטים.

כך טען לפני יצאנית הצמרת, כך חזר וטען גם לפני שביל החלב; הוא הודיע „סופית" על פרישתו תוך כדי צילומי טריסטנה, וכינה את סוד הקסם הבורגני כ„סרט האחרון בהחלט".

והנה, נפתחה העונה הקולנועית החדשה בפריס לפני ימים אחדים, לקול תרועות הביקורת, המקבלת בשירי־הלל את סירטו החדש של לואיס בוניואל, רוח הרפאים של החופש.

בעל השימחה עצמו מתבודד, כדרכו, בחווילתו שבפרברי מכסיקו־סיטי, שבה הוא מתגורר בכל ימות השנה. לשם מגיע, בכל פעם, ידידו־מפיקו היהודי סרג' זילברמן, כדי לשכנע אותו להתחיל בסרט חדש, ולשם מגיע גם התסריטאי שלו, ז'אן קלוד קריאר, כאשר רעיון הסרט התבשל כבר במוחו של בוניואל, וכל מה שנותר לעשות

בכזל בתולה

פאמלה (אורלי, תל־אביב, אנגליה) — אחד מאותם מצחי־קוני־מין העולים על הממוצע, פשוט משום שנעשו ללא הגסות הרגילה. יש בו תפאורות נאות, והסרט מטופח בהחלט מבחינה טכנית.

הסיפור אינו מזעזע במקוריותו. בת־כפר, שבאה לעבוד בטירתו של אציל מקומי, מוצאת עצמה תחת מיתקפותיו הבלתי־פוסקות של הלורד התאוותן, אבל היא מסרבת להתמסר לו בעקשנות ראוייה־לשבח, כמעט לאורך כל הסרט.

אונמם, אין זה מונע ממנה להתפשט לעיתים מזומנות, וליפול שבי בכל מיני מלכודות שטומן לה כחול־הדם, בעזרת משרתים נואפים לא פחות ממנו. אבל המזל וה־צניעות מצילים אותה מדי־פעם, עד שאפילו שרידי המצפון שמתחת לשכבות־החשק של בן־האצילים, מתעוררים ומ־דברים בזכותה.

אן מישל, המופיעה בתפקיד ראשי בסרט זה, ניחנה בפנים המעידים על נסיון והתמצאות ברזי־החיים, מעל ומעבר למצופה מנערת־כפר תמימה. אבל יש לה, חוץ מזה, גוף חטוב. ומאחר שזהו הנתון החשוב ביותר לגבי סרט זה, האסון אינו נורא כל־כך. כל שאר השחקנים צועדים בסך, אל תפקידיהם, באומץ לב, והופעתם — ספק רצינית ספק פארודית — מצילה את הצופה ממבוכה.

כי בסופו של דבר מדובר במהתלה קלת־מישקל עד מאוד, מין דבר שנשכח ברגע היציאה מאולם הקולנוע, אבל כל עוד הצופה בתוך האולם, בהחלט לא נורא.

מישל וברנס: כניעה לאביר

הוא להעלות אותו על־גבי הנייר.

בוניואל עצמו עולה למטוס רק אחרי שהכל כבר כתוב, וזילברמן מודיע שכל ההכנות להסרטה נערכו כבר בפריס. אז מגיע האשף הזקן (75) לפריס, מזדרז לצלם במהירות מסחררת, עורך את התוצ־אות במהירות גדולה עוד יותר, ובורח מהר חזרה למכסיקו.

הצעיר הספרדי הסורר, שגרם לשערורייה רבתי בסוף שנות ה־20 בפריס, עם הכלב האנדלוזי ותור הזהב, ואשר מילא באותה עת את כיסיו באבנים, אותן התכוון להש־ליך בקהל, אם יותקף על־ידו, הפך כבר מזמן לאחד היוצרים החשובים ביותר ש־ידע הקולנוע.

בוניואל פורע חשבונות. חשבונו־תיו הארוכים עם הכנסייה הקאתולית, שעל ברכיה התחנך בהיותו ילד, ניפרעים שוב ושוב בכל סרט, בין אם מדובר באנס זקן המתנפל על טורפו לצלילי הללויה, על יחפנים רצחניים העורכים מישתה דמוי הסעודה האחרונה, או על פיגיונות בצורת צלב.

המרדן שבז למוסכמות החברה, המשיך ללעוג לערכיה משך כל השנים, כשהפך את גבריה לצבועים חמדניים, ואת נשותיה לזונות המעמידות פני בתולות.

הסוריאליסט, אשר היה שותף עם סלוואדור דאלי בסירטו הראשון, ואשר במשך שנים נדמה כאילו היצטנע בפינה בגלל דרישות המפיקים, חוזר לעת־זיקנה ומש־תולל במישנה מרץ, כאשר הוא מטשטש לחלוטין כל גבול בין עולם הדימיון ו־עולם המציאות, כשהאנשים חיים בסרטיו בחלומות ללא־יקיצה.

וכך מגיעים לרוח־הרפאים של החופש, 16 מערכונים חדים־כתער, בהם מביע בוניואל את השקפותיו על העולם הסובב אותו. הראשון בהם מראה כיצד לאומנים ספרדיים נופלים מול צבא נפוליון הכובש, ועל שפתותיהם הקריאה: „יחי השלשל־אות!" ובהזדמנות הראשונה מחזירים או־תם לאומניים עצמם, שנותרו בחיים, את המלך המושחת והבזוי לשילטון, משום שהם אוהבים את רודנותו האכזרית. ודי לחכימא ברמיזא.

זה, כמובן, אינו נושא הסרט, אלא, כפי שמתברר עד־מהרה, סיפור שמספרת אומ־נת, היום. הילד, בו היא מטפלת, מקבל כמה תמונות מזקן מלוקק, והוריו המודא־גים זועקים חמס, כי המדובר בתמונות פורנוגרפיות. אבל בעצם אין אלו אלא גלויות ציבעוניות של פריס.

וכך זה נמשך. האב רואה בחדר־השינה שלו חיות צועדות בסך (תיזכורת לקרנ־פים), והרופאים אינם יכולים להושיע. ארבעה נזירים משחקים פוקר עם מטבעות מקודשות, וזוג מלקה זה את זה, לידם, בשוטים ובעקרבים, באין־מפריע. אדם מח־פש את בתו שנעלמה, לדבריו. זו ניצבת לידו ומנסה לשכנע אותו כי היא חיה וקיימת, אבל ללא־הועיל. אדם עולה על גגו של מגרד־שחקים בפריס וצולף על עוברים־ושבים, המשטרה עוצרת אותו, אך הוא משתחרר בצורה לא־ברורה, מטייל כבן־חורין ברחובות ומעניק חתימות ל־מעריצים הסובבים אותו. מפקח־מישטרה מאוהב בזכר אחותו המנוחה, ואז הוא מקבל לפתע שיחת־טלפון ממנה.

פשוט בתכלית הפשטות. בקיצור, גלישות מן החלום למציאות וחזרה לחלום ושוב למציאות. לעולם אין הצופה יודע היכן הוא נמצא. כמו בסוד הקסם הבורגני בחזקה עשירית. ליכאורה מסובך, מורכב, מופשט. למעשה, עשוי בתכלית הפשטות.

„הטכניקה היא דבר טוב מאד, בתנאי שאין מרגישים בה," אמר בוניואל פעמים רבות. ולכן נראים סרטיו כה קלים לבי־צוע. כל זאת, כמובן בתנאי שיש רעיונות כמו לבוניואל, ויודעים בדיוק כמוהו מה צריך להיות לפני המצלמה, ואיך להפתיע תמיד, בצורה הנכונה, ולומר מה שיש לו להגיד על החברה, בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים.

המבקרים, כאמור, כבר משתפכים מרוב הנאה. למרות שזוהי התחלת העונה בלבד, היו כבר שכינו אותה „עונת רוח־הרפאים." בוניואל, בביתו שבמכסיקו, שומע את ה־הדים ומשהו בכל־זאת קורה לו. הפעם אינו מאיים עוד שלא ישוב לעשות סרטים.

„בסך הכל, אני אוהב לעשות סרטים, ככה, בפשטות, בלי להתחייב. כך שאם נשכח ממני משהו בסרט אחד, אכניס או־תו לסרט הבא." זילברמן וקריאר עומדים, כמובן, הכן. שחקנים כמו פיקולי ובריאלי, מוניקה ויטי ומישל לונסדאל (שהשתתפו בסרט זה), ממתינים רק לרמז מצידו, כדי שיפנו עצמם מכל מלאכה אחרת ויעמדו לרשותו, כאשר יבקש.

ולזאת קוראים סוד־הקסם של בוניואל.

שחקנית
זונות מעמידות פני בתולות

שחקן השבוע

פייר סאלינג'ר, מעשן הסיגר משמאל לאנתוני קווין, היה דובר הבית הלבן, וידידו האישי של הנשיא ג'ון קנדי, שניסה לאחר מכן להיבחר כסנטור — אך ניכשל. הוא פנה לקאריירה קולנועית, ומיתגלה בתפקידו הראשון כראש הביון האמריקאי בפריס, בסרט **חוזה במרסיי** — המספר על שוטר אמריקאי, (אנתוני קווין) השוכר רוצח מיקצועי (מייקל קיין) כדי לחסל סוחר־סמים צרפתי (ג'יימס מייסון). הסרט יוצג בישראל בשבוע הבא.

בוניואל מביים את דלפין סריג
סוד הקסם של הזקן

PARFUM
Bat-Sheba JUDITH MULLER

לבחירתכם עטים נובעים, עטים כדוריים ועפרונות מכניים מסדרת „הנקודה הלבנה" - סמל האיכות של שֵפֶר.

רולקס בע"מ, ירושלים, רוממה, רח' אהליאב 18, טל' 02-524821, 02-523655. סניפים: ת"א, רח' יהודה הלוי 44. חיפה, דרך יפו 19, טל. 04-538483.

רחל מרחלת על כל העולם

חברים זה דבר חשוב

אחרי שהוא גמר לבלבל את כל השוב־תים ברדיו ובטלוויזיה, החל מנכ״ל רשות השידור, **יצחק ליבני**, לבלבל גם את הבחורות.

ליבני, בן ה־39, ידוע מזה שנים אחדות כגרושה של המשוררת **דליה רביקוביץ**. כמה שנים קודם־לכן, לפני שהתגרשו כלו־מר, ידוע היה ליבני, שהיה אז רק עורך במחנה, עוד לפני שקיבל גם את גלי צה״ל, כפרוד של דליה רביקוביץ.

בתקופה ההיא הם היו מתגוררים, לפ־עמים ביחד, לפעמים כל אחד לחוד, ב־חווילה של ליבני ברמת־חן, והשכנים היו מוכנים להישבע שאף פעם לא נשמעו משם צעקות או ניפוצי צלחות. זה היה זוג סו־לידי בכל מצב.

הסידור של פעם־ביחד פעם־לחוד הס־תיים, כאשר הכיר ליבני את עורכת־הדין **אתי פיירשטיין**. מאז, פתאום נדמה היה לכולם שהסיפור עם דליה, הגרושה־המשו־ררת, הסתיים סופית.

אבל בשבועות האחרונים יש הפתעות גם בעניין זה. אומנם, אתי, שהתואר שלה אצל ליבני ובפיו הוא „החברה שלי״ ממ־

ליבני ורביקוביץ
כן ולא

שיכה להתגורר איתו, אבל מדי פעם בפעם הוא מופיע בפומבי עם דליה, באירועים שונים, בעיקר באלה שנערכים בשעות הקטנות של הלילה.

„מה אתם רוצים,״ אומר ליבני, „למרות שהתגרשנו, נשארנו חברים טובים.״

ותשמעו ממני, חברים זה אחד הדברים הטובים ביותר שיש לבן־אדם בחיים.

בא הסוף לשימחה

מי שחושב שמצבה המדיני והכללי של מדינת־ישראל בקרב אומות העולם הוא שפיר — שיקום!

אבל למרות שלכל שגרירי ישראל בבירות העולם יש מספיק סיבות טובות להיכנס לדיפרסיה, יש **שגריר** אחד שהוא עליז ושמח תמיד, ללא שום קשר עם מצבה של המדינה. דופקים את ישראל או לא דופקים — הוא ממשיך בשלו.

מסיבות מובנות, וכדי לא לחולל תקריות דיפלומטיות, אי־אפשר לפרסם ברבים את שמו. כל מה שאני יכולה להגיד לכם הוא רק זה ששימחת כל בו.

אז ככה — אותו שגריר עליז הוא עליז לא מהיום. כמו שאומרים, הוא פעיל בשטח כבר הרבה הרבה שנים, עוד הרבה לפני שהתמנה למשרתו החשובה. אילו ידעה זאת בזמנה **גולדה מאיר**, מי שהקפידה בשבע עיניים על חיי המישפחה והמוסר האישי של עובדי הממשלה שלה, ייתכן שהיתה מעוללת לו מה שעוללה בשעתה **ליוסף תקוע**, כיום שגריר ישראל באו״ם, שנאלץ לפרוש ממישרת שגריר באחת ממדינות דרום־אמריקה מפני שגולדה, שהיתה אז שרת־החוץ, האזינה לסיפורי־רכילות מכוערים שסופרו עליו מפה לאוזן.

וכאן אנחנו מגיעים סוף־סוף לסיפורו של השגריר העליז. ובכן, מסתבר שלאותו שגריר היתה במשך שש שנים רצופות **מאהבת**, שהיתה לא פחות ולא יותר מאשר אשתו של שגריר ישראלי אחר. היא אומנם שהתה עם **בעלה** מרחק אלפי מילין ממקום מגוריו של השגריר העליז, אבל זה כבר לא סוד שהאהבה אינה יודעת גבולות.

היא היתה טסה לפעמים חצי עולם, כדי לפגוש באהובה. ומי שהיה בודק את הדואר הדיפלומטי שיצא מהמדינה בה כיהן בעלה כשגריר, היה מוצא שם, בין השאר, גם מיכתבי־אהבה לוהטים שייעודו לשגריר־האהבה.

את הימים המאושרים ביותר שלהם הם ידעו דווקא על אדמת הקודש, בתקופות חופשות המולדת, ולא בפגישותיהם החטופות במקומות־מיפגש שונים בעולם. כאן, בישראל, היתה להם דירת־סתרים שהועמדה לרשותם על־ידי אחד מעובדי מישרד־החוץ, ובה הם היו מהדקים את הקשרים הדיפלומטיים ביניהם.

לא להאמין, אבל על אף כל הסערות והמשברים, העסק הזה החזיק מעמד שש שנים תמימות. השגריר העליז הועלה אז בדרגה ונשלח למישרה רמה יותר. כאמן־התיאום, הוא ידע לתאם שבמיקרה, בעת ביקוריו בארץ, תגיע לכאן גם אשת עמיתו.

אך כמו לכל הדברים הטובים והשמחים, הגיע גם סוף לרומן הזה. לאחרונה הודיע השגריר העליז לאשת עמיתו המקורנן, שהוא מצטער, אבל הוא נאלץ לנתק את היחסים עימה.

עצוב מאוד לחשוב שנושאי דבר ישראל בעמים מפסיקים, לאט־לאט, לאהוב. כי אם מפסיקים לעשות אהבה, מתחילים לעשות מילחמה, כידוע. ואז בא סוף לשימחה.

דודו ראש העיר

חתיך השבוע

לירושלים של יום־יום יש ראש־עיר, שכולם מכירים אותו בשמו, **טדי קולק**. אבל יש לה גם ראש־עיר של לילה, וגם אותו כולם מכירים, אבל רק בשמו הפרטי: **דודו**.

איזה דודו? מה דודו? מאיפה דודו? אל תשאלו. אף אחד לא יגיד לכם, מפני שאף אחד פשוט לא יודע.

אפילו בטלוויזיה, שם הוא עובד כעוזר־מפיק/עוזר־במאי/מזכירת־הפקה (מחק את המיותר, כרצונך, גם זה לא ידוע), לא יוד־עים מה שם־מישפחתו, או איפה הוא גר.

ושלא לדבר על החתיכות שלו. יש להניח שגם הן לא יודעות, אבל מה שברור הוא שהן ידועות. כי לבחור יש חתיכות, ואיזה! החל ב**הלנה טרבלוס**, בתו של מי שהיה המיסעדן הירושלמי הנודע **יהודה טרב־לוס**, והמשך, אבל לא כלה, בידידתו הטו־בה **יעל אדלר**, מי שהיתה ידידתו הקרו־בה של **יענקל׳ה רוטבליט** לפני שזה הכיר את **רינה שני** והתאהב עד מעל לראש. אבל זה, כמובן, סיפור אחר.

אז כמו שאנחנו לא יודעים שום דבר על דודו, הרי הוא, לעומתנו, יודע עלינו הכל. מספיק להזכיר באוזניו שם פרטי, והוא כבר מוכן למסור את כל שאר הפר־טים. הוא יודע מי אכל צהריים ואיפה, מי הלך לסרט ואם לראשונה או שנייה, והכי חשוב — מי הלך בכלל לישון, ועם מי.

בקיצור, כמו שאומרים בירושלים, דודו הוא כל־יודע, כל־יכול, מכיר את כולם וכולם מכירים אותו. אם **סוראמללו** הוא מלך חיי־הלילה והסיפורים של ירושלים, אז דודו הוא הסגן הלא־מוכתר שלו.

מה אגיד עוד ומה אספר — ירושלמי גיזעי כזה. כזה שאף פעם לא הולך הביתה לפני שהוא סוגר עניין בטעמון, בבית־האמנים ובגלריה הקטנה.

מה שהופך אותו, כמובן, גם למלך המ־סיבות של החבר׳ה ומקומות־הבידור בעיר העתיקה, ומכאן — חביבם של נהגי־המו־ניות הירושלמיים ומקור־פרנסתם העיקרי. שעל כך נאמר — טוב שם טוב משם.

הרז של רז

כן לא כן לא כן לא — נו, מסתבר שכן. לכל מעריצותיו של שדרן־הטלוויזיה הפו־פולארי **מנשה** („משנק׳ה״) **רז**, הרי ה־חדשות האחרונות: הוא החליט בסוף להת־גרש מאשתו היפהפייה **רינת**.

משך חודשים רבים שטפו השמועות את ירושלים, ובישרו כי חתול שחור עבר בין השניים. הם אומנם המשיכו להופיע ביחד בכל מיני מסיבות רישמיות, אבל הלשונות הרעות ידעו לספר, כי אחרי המסיבות הם תמיד רבים ושונאים.

כשנשאל על כך מנשק׳ה, הוא היה משיב: „משהו לא בסדר, אבל לא מתגרשים.״ וכשהיתה רינת נשאלת היתה היא משיבה: „זה חוסר־טאקט לשאול דבר כזה.״

השמועות גברו והלכו כאשר רינת חזרה לעבוד כקריינית, בעיקר בשעות שמחצות הלילה ואילך, בתחנה המתחרה לרשות־השידור, גלי צה״ל.

כעת החליטו השניים להתגרש סופית, אלא אם כן, כמובן הם יתחילו שוב בכן לא כן לא כן לא.

מנשה ורינת רז
כן או לא

מיליונר במצב טוב

דיילות טיסת אל־על מפרנקפורט לתל־אביב ישבו כמוקסמות. זה שהקסים אותן היה **נוסע** צעיר יחסית, כבן 45 שהציג עצמו כאיש־עסקים עשיר.

הנוסע, שישב במחלקה הראשונה, לא ביזבז זמן. הוא סיפר לדיילות, שהתרכזו סביבו, שהוא בא לארץ כדי להציל את בנק ארץ־ישראל בריטניה המתמוטט, את כלכלת המדינה, ובכלל, להציל כל מה שאפשר, כולל כמה נשמות אבודות.

רק אחרי שיצר את הרושם הרב הזה, גילה להן, מפה־לאוזן, שהוא בא גם למ־שימת־הצלה פרטית משלו. כלומר, רוצה למצוא גם בחורה ישראלית, כשרה וטובה, שתסכים להינשא לו. כתמורה, הוא מוכן לקחת אותה איתו מישראל „ולתת לה חיים כמו מלכה.״

כל הדיילות החליטו, על המקום, שגם הן יכולות להציל, לפחות את ידידותיהן הטו־בות ביותר. כל אחת שלפה את פינקס־הטלפונים הפרטי שלה, והכתיבה לבחור את השמות ומספרי־הטלפון של חברותיה הטו־בות ביותר — רווקות, גרושות ואלמנות — בגיל שיתאים למיליונר שכוחו־במותניו.

אבל **הדיילת הראשית** של הטיסה, אשר אינה דווקא מצעירות הדיילות של אל־על, חשבה אחרת. היא החליטה כי היא המתאימה ביותר לתכלית זו, וכי אפשר בהחלט לגמור את העיסקה על המקום.

כצעד ראשון, התנפלה על המיליונר ו־חטפה ממנו בחמת־זעם את הרשימה של מתחרותיה־בפוטנציה, שעל כתיבתה עמל כל־כך הרבה.

אך מסתבר שהמיליונר שלנו לא־כל־כך אוהב בחורות תוקפניות. הוא דחה את הדיילת הראשית והצעותיה מכל־וכל.

כעת הוא יושב, ללא הדיילת הראשית וגם ללא הרשימות במלון הילטון בתל־אביב. סיפרו לו, שבלובי של המלון הזה אפשר למצוא שפע של כלות מכל הסוגים.

אנשים

אלה הפסוקים של שנת תשל"ד:

הישגיה, מחדליה, אכזבותיה, תיקוותיה

תשרי

● רב־אלוף דויד אלעזר: „נשבור להם את העצמות.”

● עזר וייצמן, על הקמת הליכוד: „כל האנשים שווים, אבל יש אנשים ששווים לתחת.”

● ח"כ יצחק בן־אהרון: „הכל בסדר, הכל נמשך: הפיקוח נמשך, ההתייקרות נמשכת, ההתעשרות נמשכת.”

אלעזר
„נישבור”

● יו"ר ועד פועלי נמל אשדוד יהושע פרץ: „בן־אהרון הוא האלוהים השני שלי.”

חשוון

● הרב הראשי לישראל הרב שלמה גורן, לאחר שנשאל מדוע הסתכן כל־כך בעת המילחמה: „אני מחוסן. בי לא יפגע שום דבר. עלי שומרת ההשגחה העליונה.”

● שדרן־הטלוויזיה דן שילון לאחר שהתבקש להציע את סיסמת מילחמת יום־הכיפורים: „לא יצום ולא יישן שומר ישראל.”

כסלו

● שר־הביטחון דאז משה דיין: „דויד בן־גוריון לא התנגד להחזרת שטחים. הוא התנגד לקחת אותם מלכתחילה.”

● פרופ' ישעיהו לייבוביץ על ממשלת גולדה מאיר: „ממשלת רשע וכסל.”

טבת

● ח"כ אורה נמיר בשידור בקול ישראל: „ראש־הממשלה גולדה מאיר היא לא על תקן של אשה.”

● עיתונאי מעריב שלום רוזנפלד: „מה שהרגיז את שר־החוץ האמריקאי הנרי קיסינג'ר במשא־ומתן עם השרים שלנו, הוא שלפעמים הם נהגו כאילו שהם האדונים כאן.”

וייצמן
„לתחת”

● סגן שר־התיירות ח"כ יהודה שערי על ממשלת גולדה מאיר: „הממשלה פועלת לפי דפוסי המאה השבע־עשרה.”

● עיתונאית ידיעות אחרונות יואלה („יולה") הר־שפי: „אין ספק שאלוהים אוהב את הארץ הזאת. כבר אלפיים שנה הוא דופק אותה.”

שבט

● ח"כ ושר־התיירות לשעבר עקיבא גוברין על שר־האוצר דאז פנחס ספיר: „הוא חושב שהוא הרוטשילד הישראלי.”

● העיתונאי־פיזמונאי יהונתן גפן, בן־אחותו של משה דיין: „מי הוא ממזר? ממזר זה אחד ששואל כל הזמן מי הוא יהודי.”

● אלוף (מיל.) אריאל („אריק") שרון, אחרי שהותקף על כי עישן סיגרים יקרים בעת היותו מפקד־אוגדה בזמן המילחמה: „מעכשיו אני מעשן רק עשב־מיזרונים עטוף בדפי על המישמר.

גורן
„מחוסן”

● ראש־הממשלה דאז גולדה מאיר לשר־החוץ האמריקאי הנרי קיסינג'ר: „אילו הייתי ערבי, הייתי מנשקת אותך.”

אדר

● שר־הביטחון דאז משה דיין, על ישיבת מרכז מיפלגת העבודה: „תוכנית כבקשתך.”

● מזכ"ל ההסתדרות לשעבר ח"כ יצחק בן־אהרון על ישיבת מרכז מיפלגת העבודה: „חצר ביזנטית.”

● ראש־הממשלה דאז גולדה מאיר על רשימתה של שולמית אלוני, לאחר הבחירות לכנסת: „רשימה שזוכה בפייס, עדיין איננה תנועה”.

● סגן שר־התחבורה דאז, גד יעקבי, על שר־הביטחון דאז משה דיין: „משה דיין הוא כמו צוללת. איפה שהוא לא יעלה, תמיד ייתלו עליו כולם.”

● מנהיג האופוזיציה מנחם בגין, על הניסיונות להרכבת הקואליציה הממשלתית: „כך מרקיבים ממשלה.”

● צעיר חברי הכנסת, ח"כ הליכוד אהוד אולמרט: „אינני אורי גלר.”

● שר־התיקשורת דאז אהרון אוזן, לאחר שהתבקש על־ידי ראש הממשלה גולדה מאיר לקבל עליו תפקיד זה: „תיקשורת? מה אני מבין בתיקשורת?”

● איש יחסי־הציבור אורי סלע: „בדיחות פוליטיות הן דבר משעשע, אבל לא כשהן בשילטון.”

● הרבי מלובאביץ על מנהיגי המפד"ל יוסף בורג, זרח ורהפטיג ומיכאל חזני: „עבדים נרצעים מדרגה שלישית.”

ניסן

● ח"כ אריה („ליובה") אליאב: „מיפלגת העבודה היא מיפלגה שהחמצן הולך וכלה מגופה.”

● עיתונאי מעריב שלום רוזנפלד: „סיעת העבודה בכנסת החליטה לא להוציא את ח"כ ליובה אליאב ויצחק בן־אהרון משורותיה. שניהם עומדים להגיש עירעור על העונש.”

● יו"ר ועדת־החוץ־והביטחון של הכנסת ח"כ יצחק נבון: „רפ"י עשתה שתי שגיאות בחייה: האחת שהתפלגה ממפא"י והשניה שחזרה אליה.”

● אל"מ (מיל.) יששכר („איסקה") שדמי אשר נפצע קשה במילחמת יום־הכיפורים: „אני לא שמתי לב לשילוט שהציב צה"ל במילחמה, הלכתי בכיוון ההפוך וכך נשארתי בחיים.”

● בדחן הבוהמה ראובן צליק: „מדינת ישראל היא אור לגויים אבל חושך ליהודים.”

● נחום שריג, ממפקדי הפלמ"ח וחבר קיבוץ בית־השיטה: „אפילו את דבר אני לא קורא וצלילות דעתי משתפרת מיום ליום.”

● משה דיין, שר־הביטחון דאז על הממשלה בה היה חבר: „נמאס לי מכל הממשלה הזאת.”

גוברין
„רוטשילד”

● ח"כ אריה („ליובה") אליאב על ראש־הממשלה דאז גולדה מאיר: „אני יכול לכתוב דוקטורט מה קורה כשגולדה מעקמת את האף.”

● איש יחסי הציבור אורי סלע אחרי אסון מעלות: „אסון מעלות שיכנע אותי להיות בעד עונש־מוות בישראל, אבל לא למחבלים אלא לשרי־הממשלה.”

אייר

● ראש־הממשלה גולדה מאיר דאז בוועידת מועצת הפועלות: „נדמה לי שאני יכולה לשייך את עצמי לנשים פמיניסטיות.”

● ח"כ לשעבר מרדכי סורקים (מערך): „הדבר היחידי הטוב שאפשר לעשות במיפלגת העבודה זה לנשק בחורות.”

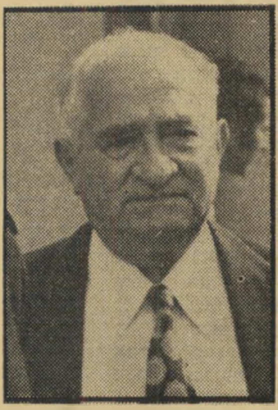

סורקים
„לנשק”

● ח"כ לשעבר (מפא"י) דויד הכהן: „כל בחור צעיר הוא כמו יוסי שריד — ולא שווה שום דבר.”

סיוון

● ראש־הממשלה יצחק רבין: „אני ראש־ממשלה ואני לא גברת.”

● הנ"ל על הטענות כי נאום־ההכתרה שלו היה חיוור: „בעד משכורת של 3000 לירות לחודש אתם עוד רוצים נאום מבריק?”

● ח"כ המפד"ל יוסף בורג על אותו נאום: „בשביל נאומים כאלה שילמו לרבין היהודים באמריקה כסף?”

● הפיזמונאי־חמשירן דידי מנוסי על פרשת ההרצאות בשכר של יצחק רבין בעת כהונת האחרון כשגריר ישראל בארצות־הברית: „על הפנטהאוז של רבין בנווה־אביבים צריך לתלות שלט: ,אם תרצו — אין זו אגדה.'”

● הרמטכ"ל רב־אלוף מרדכי („מוטה") גור, על ההמהומות ואי־הסדר ששרר בנמל־התעופה לוד בעת שיבתם של שבויינו מסוריה: „כמו כל מיבצע אצלנו, גם כאן, התיכנון נכשל, אבל בכוחה של האהבה אנחנו ננצח.”

● סגן ראש־הממשלה ושר־החוץ יגאל אלון: „מבחינה אמוציונאלית, אני רוצה לחזור לשדות, למשק ולמירעה.”

בורג
„משלמים?”

תמוז

● שר־החוץ לשעבר אבא אבן, אחרי שלא קיבל את תיק שר החוץ בממשלת רבין: „אילו היה ,אבא' תואר ולא שם, היו לוקחים גם אותו ממני, ונותנים אותו למפ"ם.”

● רבקה בורג, רעיית שר־הפנים לשעבר יוסף בורג: „בעיתונים כתוב שהאנשים בורחים מהלירות. אצלי הלירות בורחות ממני.”

● ח"כ (הליכוד) אלוף (מיל.) אברהם יפה: „יש שני חברי־כנסת שאינם יודעים מה הם עושים בכנסת. האחד זה חבר־הכנסת הבידואי מחמד אבו־רביע, והשני זה אני.”

● שר־החוץ האמריקאי הנרי קיסינג'ר למנכ"ל רשות השידור יצחק ליבני: „אם אתה רוצה שיהיה שלום, תדאג שהרדיו והטלוויזיה אצלכם יפסיקו לשדר ליומיים.”

● ח"כ אברהם גיבלבר לאחר ששר־החוץ יגאל אלון דחה פגישה עימו וביכר על פניו את ראש עיריית חברון: „אני יותר חשוב מראש עיריית חברון שייך מוחמד אל־ג'עברי.”

אב

● שר־ההסברה אהרון („אהרלה") יריב: „השעון, זה הדבר היחיד שהממשלה הזו הצליחה להעביר קדימה.”

● ח"כ אברהם יפה למנהיג הליכוד ח"כ מנחם בגין לאחר הצבעה בכנסת, בה נכשל הליכוד ברוב קטן, שהוגדרה על־ידי בגין כניצחון היסטורי: „בעוד חמש־עשרה שנה יהיו לנו הרבה ניצחונות היסטוריים וארץ־ישראל קטנה מאוד.”

● הנ"ל על מתנחלי סבסטיה: „ערוד אחד חשוב לי יותר מכל המתנחלים.”

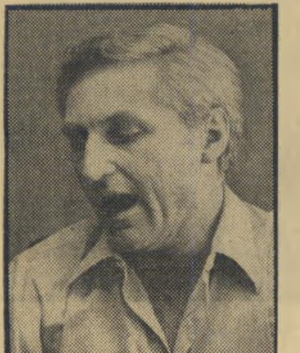

להט
„עני”

אלול

● ראש עיריית תל־אביב שלמה („צ'יץ'") להט: „אני אמנם ראש־העיר, אבל ראש־עיר עני.”

● ח"כ ד"ר יוסף בורג, לאחר שנלקחה ממנו מכונית־השרד ונאלץ לנסוע לראשונה בחייו באוטובוס: „לכל ישראלי הנוסע באוטובוס מגיע צל"ש.”

● עיתונאי מעריב אורי דן: „רצוי שהמילחמה הבאה תפרוץ מהר, כל עוד ועדת אגרנט יושבת, כדי שהיא תוכל לחקור גם את מחדלי המילחמה הבאה.”

פרסום א. אבנת
קיקו• לאשה הנחשקת
KiKU
KiKU
KiKU
KiKU
BATH POWDER
FABERGÉ KIKU
1 FL.OZ.
AFTER BATH COLO
4 FL. OZ.
KiKU
להשיג בפרפומריות המובחרות
FABERGÉ
FOR THE LOVE OF LIFE
Fabergé

מספר 1933 המחיר: 4.00 ל"י שנה 39 כ"ח אלול תשל"ד, 15.9.74

העולם הזה

בגדי
הים
החדשים